ئاريێز عەبدوڵڵا

لەو ديو دەرگا داخراوەكانەوە

چاپی دووەم
هەولێر ٢٠٠٤

PDF4Kurd

لەوديو دەرگا داخراوەكانەوە

لەبڵاوكراوەكانی سەنتەری لێكۆڵینەوەی فیكریی‌و ئەدەبی نما
زنجیرەی(٣٧)

سەرپەرشتیكردنی پرۆژەی(١٥) كتێب
ئیسماعیل كوردە _ رێبین رەسوڵ _ جەمال پیرە

ناوی كتێب: لەوديو دەرگا داخراوەكانەوە
بابەت: داستان
نووسینی: ئاریێز عەبدوڵڵا
دیزاین‌و بەرگ: ئیسماعیل كوردە
پیت چنین: عیماد رەسوڵ
*بەشی یەكەم+ بەشی دووەم
چاپ: چاپخانەی ڕەنج
تیراژ: ١٠٠٠ دانە
نرخ (٢٠٠٠)دینارە

مافی لە چاپدانەوەی بۆ نما پارێزاروە

چەند سەرنجێك لە :
لەو ديو دەرگا داخراوەكانەوە

نووسينەوەى بيرەوەريەكان بە شێوەيەكى گشتىدوو شێواز بە خۆوە دەگرن:

يەكەميان: نووسينەوەى مێژووو هەڵسەنگاندنيەتى لە ديدى ئەو كەسانەى بيرەوەريەكانيان دەنووسنەوەو ئەم شێوازە دەچێتە خانەى نووسينى مێژووييەوە.

دووەميان: نووسينەوەى بيرەوەريە بە شێوازى گێڕانەوەى ڕووداوێك، چ سەروەرى بێ، چ كارەسات كە بەشێوەيەك ڕووداوەكە دەگێڕێتەوە ناچێتە خانەى مێژووەوەو دەكرێ بەرهەمەكە بە ئەدەبى بيرەوەرى ناوبنێينو تياشيدا نووسەر كەڵك لە شێوازەكانى چيرۆك نووسين دەبينێ كەمو زۆريش هونەرەكانى جوانكارى ئەدەبى بەكاردێنێ، كە بەو پێيە دەتوانين وەكو دەقێكى ئەدەبى مامەڵەى لە تەكدا بكەين.

هەموو كەسێك خۆى لە قەرەى نووسينەوەى بيرەوەريەكانى نادا، نەك لەبەر ئەوەى لە توانايدا نيە، بەڵكو لەبەر ئەوەى خەڵكى زۆرتر بە بيرەوەرى كەسانى هەڵكەوتووەوە خۆشحاڵ دەبنو واى بۆ دەچن كە دەبێ كەسانێك بيرەوەرى خۆيان بگێڕنەوە كە هەڵكەوتوو بن، دەنا بۆچى خوێنەر بيرەوەرى هەركەسێك بخوێنێتەوە؟ بە تايبەت بۆ كەسانێك كە هێشتان زۆريان بە بەرەوە مابێ ئەوا نووسينەوەى بيرەوەرى لەسەر چڵى (مغامرە)يەك زياتر

لەوديو دەرگا داخراوەكانەوە

نيە، بەڵام مامەڵە لەگەڵ ڕووداوێك بە تەنيا و بەشێوەيەكى ئەدەبى كارو مەسەلەيەكى ترە. ئەم نووسينەى كاك ئارێز وەك نووسەرێكى پێشمەرگە يان پێشمەرگەيەكى نووسەر كە تيايدا كارەساتێك دەگێڕێتەوە، زمانێكى ئەدەبى پێداوەو كەڵكى لە ڕەگەزو تەكنيكەكانى چيرۆكو ڕێكەوتەكانى خۆشى وەرگرتووە، لە لايەكەوە گێڕانەوەى واقيعيانەى ڕووداوەكەو تێكبردنەوە (تداعيات) و پاشخانەكانى ڕووداوەكەيەو لەلايەكى ديكەشەوە داڕشتنى چيرۆكێكە كە ڕەگەزەكانى تەشويقىو سەرنج ڕاكێشانى تيايە، ئەمەش بە ئاگايى نووسەرە لە بوغرنجى نووسينەوەى بيرەوەرىو، ڕەتكردنەوەى شێوازى مێژوويى نووسينەوەى بيرەوەريەوپرۆسەى داهێنانى (خولقاندن) ى دەقێكى ئەدەبىيە. هەر بۆيەشە ئەم نووسينەى كاك ئارێز بە بيرەوەرى نا، بەڵكو بە داستان ناوى دەبەم.

ئەم داستانە كارەساتى پۆلە پێشمەرگەيەك دەگێڕێتەوە كە دەيانەوێ لە تەلبەندى سێ داگيركەرى كوردستان بپەڕنەوەو كەڵك لەو گەمە سياسيەش وەربگرن كە لەلايەكەوە هەرسێ حكومەتەكەى عيراق، ئێران، توركيا لەگەڵ مەسەلەى كوردى دەكەنو لەلايەكى ديكەشەوە هێزە سياسيەكانى كوردستانيش گەمەيەكى تر دەكەنو سەرئەنجام ژمارەيەكيان لێ بەديل دەگيرێنو دواى ماوەيەكى زۆر لە زيندانو دادگايى كردن بە هەر شێوەيەك بێ ئازاد دەبن. كاك ئارێز يەكێك دەبێ لەو چەند پێشمەرگەيەو دواى زۆرتر لە (١٠) دە ساڵ دەكەوێتە كەڵكەڵەى ئەم كارەساتە لە دوو توێى داستانێكى واقيعيدا بنووسێتەوە، لێرەشەوە چيرۆكەكە دەچێتە خانەى ژانرێكى ئەدەبىيەوەو ئيتر دەبێ بە چاوى ڕەخنەى ئەدەبىيەوە مامەڵەى لەتەكدا بكرێو ئەمەش كارى پسپۆڕانى ئەو بوارەيە.

ئازاد جنديانى

بەشی یەکەم

- ١ -

......**دەڕۆیشتین** ولەبەر شەكەتی ڕێگا لە دڵی خۆمدا دەمگووت:بە ئارەزووی خۆمان ئەو ڕێگا دژوارەمان گرتۆتە بەرو،ئەو بوارەمان هەڵبژاردووە...ڕێگای هات ونەهات ،بواری خەبات و قوربانیدان ...ئەرێ تۆ بڵێی ڕاست بێ ئەو ڕێگایە ئارەزوومەندانە گیرابێتە بەر ...؟ ڕێگایەكی سەخت، پڕ لە كەندو كۆسپ، بە ئەرك....ڕێگای ماندوێتی، برسییێتی، تێنوێتی ولەدوا هەواریشدا مردن...ئەو ڕێگایە چ ڕێگایەكە...؟

من لێرە لە دایك بووم ولێرە زانیم ڕەگم لە ناخی ئەم خاكە دایەو بۆ هەر لایەك وبەهەر جۆرێك بڕۆم لە ناویدام وپێی پەیوەستم، چونكە كوردم ولە وڵاتی كوردان بووم و دەبم و دەمرم...بەڵام كوێراییان دایێ گەر چاوان ببڕمە خاكی گەلێكی دی...پێم بشكێن گەر پێشێلی خاكێكی دی بكەم..پەنجەم بڕزن،گەر بەر درەختێكی وڵاتێكی دی بكەون.. خۆ من بێ نیشتیمان نە بووم تا بێن وا دەربەدەرم بكەن..!، من بۆ برسێتی لە دایك نە بووم تا بێن برسیم بكەن..!، من بۆ شەڕ لە دایك نە بووم تا مەیدانی شەڕم لێ بخوازن..، من بۆ غاردان لە دایك نە بووم تا لە پێش یان لە پاش ئەوان هەردەم لە ڕاكردندا بم..!..نا..من بە ئازادی لە دایك بووم ودەبێ بە ئازادیش بژیم یان بۆ ئازادی بمرم..

ئارەزووی چی..؟حەزی چی..؟..

هاتن، بێگانە هاتن: چاویان بڕیە وڵاتی من..چاویان بڕیە چاوی كاڵ و... پۆستاڵیان خستە سەر ڕابردووی نەتەوەكەم ویستیان دەرگای داهاتووشمان

لێدابخەن ..لێرەدا گوتيان :نا...باوو باپيران گوتيان:نا...ئێمەش گوتمان نا...، چوينە سەنگەرو وەك باوو باپير گوتمان: يان ئێمە يان ئەوان... گەر ئەوان نەهێن ئێمە بۆ چی دژيانين...؟ گەر ئەوان نەهێن بۆچی بەر نەفرەتی ئێمە دەكەون...؟، گەر نەمان كوژن بۆچی دەكوژرێن...؟، بۆچیوبۆچی...؟

ئێمە دەمرين، بەڵام لەژێر سايەی كەسدا ناژين... ئێمە لەژێر پێدا بشناڵێين دەست درێژ ناكەين.. ئێمەو ئەوان هەركەس لەسەر خاكی خۆمان دووبراين.. ئێمەوئەوان بە دراوسێتی لە كاتی لێقەومان پشت وپەناين...بەڵام، دەمرين وناچينە ژێر سێبەريان... ناچاركراين بكوژين وبكوژرێين چونكە ئەوان هاتن:

- ترسيان هێنايە وڵاتی دڵنەوايی...
- ركيان هێنايە وڵاتی خۆشەويستی...
- شەڕيان هێنايە وڵاتی ئاشتی...
- دوژمنايەتيان هێنايە وڵاتی برايەتی...
- ......
- چی خراپيان نەهێنا...؟
- چ تاوانێكيان نەكرد...؟
- چی بە نرخيان نەبرد...؟

بۆيە ئێمەش ئارەزوومەندانە يان، بە ناچاری ملی ئەو ڕێگەيەمان گرتەبەرو هەر لەو ڕێگايەشدا خۆم‌و چوار هاوڕێم تووشی دەردەسەرييەك بوين‌و لە سەرەتاوە ئەوەی خامە لە يادەوەريدا هەڵێدێنجێ دەيخەمە سەر لاپەڕە رايزەكانی زيندان...

مانگی جۆزەردان لە ماڵئاوايی ساتەكانی خۆيدابوو، تيشكی هەتاو ڕۆژ دوای ڕۆژ گەرم تر دەبوو، دەنگی شنەی هەوای بەهاريی لە هيچ لايەكەوە نەدەبيسترا، واتاكانی سەفەريش ڕۆژ بە ڕۆژ بەرۆكی ئەندێشەمانی دەتەنیو

ئێمەش لەو دەڤەرەدا مامەڵە لەگەڵ قەدەرێك دەكەين (كوردو خەونەكانی لە مێژينەی) لەو لاشەوە جۆزەردان سيمايەكی پايزيی دەنواند..كۆتايی بەهار بوو، بەڵام خەزانی ئومێدو حەزی ئێمەی پێشمەرگە بوو..جۆزەردان پێويستی بە ئارەق ڕشتنەو ئێمەش نەكەم خوێن‌و نەكەم ئارەقمان لەو مانگەدا لە پێناوی خاك‌و گەلێكی ستەم ديدە ڕشتووەو خوێن‌و ئارەقەی تريش بەرێوە بوو.. جۆزەردان بەرەو كۆتايی هەنگاوی دەنا، ئێمەش لە گوندی (زێتێ)ی ناوچەی مزوری لەگەڵ بەهمەن بۆ سۆراخی كۆنە هاوڕێيەكم چووينە ماڵێك‌و دوای هەواڵ پرسين خانەخوێكەمان گوتی:

+ ئەو برادەرە ئێستا لە ئۆردوگای زێوەی نزيكی شاری ورمێ دەژی....

من لەگەڵ ئەو برادەرە بەسەرهاتێكی دوورو درێژو هاوبەشم هەبوو.

كاتێ گەڕاينەوە لای برادەران كە لە دامەنی گوند لەژێر دارگوێزێك‌و لەنزيك كانييەك بارگەمان دانابوو، بۆ درێژە دان بە سەفەرەكەمان چاوەڕوانی كاتێكی گونجاومان دەكرد بەسەرهاتەكەم لەنوكەوە تا سەر بۆ گێڕانەوە.

گوندی زێتێ گوندێكی جوان‌و بەئاوە، ڕەزو باخی زۆرە، لە تەلانێك هەڵكەوتووە چەند كانياوێكی لێ هەڵدەقوڵێن‌و رووەو باكور شۆڕدەبنەوە..ئەو گوندەش وەك سەرجەم گوندە سنووريەكانی تر پاش ئاشتبەتاڵ خەڵكەكەی ڕاگوێزرا بوون، بەڵام پاش هەستانەوەو بوژانەوەی بزوتنەوەی شۆڕشگێڕی‌و هەلايسانی شەڕی ئێراق-ئێران جارێكی تر بەدەست‌و بازووی خەڵكە وڵات پەروەرو زەحمەتكێشەكە ئاوەدان كرابووەوە.

دزێوی‌و بێ مانايی سنووری دابەشكردنی كوردستان لەم گوندەدا بە جوانی دەردەكەوێ، ماوەی نێوان هەردوو گوندی (رەزێ)و(زێتێ) چەند هەنگاوێكەو دانيشتوانی هەردوو گوندەكەش كەس‌و كاری يەكترين‌و، هيچ جۆرە بەربەستێكی سروشتی لەبەر دەم هاتوچۆكردنيان نييە، جگە لەو هێڵە وەهمييە دەستكردەی داگيركەران نەبێ. ڕەزێ لە ناو نەخشەی جوگرافيای

توركياو زێتێش لەناو نەخشەی جوگرافیای ئێراقدایە. هێڵە وەهمییەكە دەیان بەردو دەوەنو تەڕاشی كردۆتە دوو بەش، تەنانەت چەندین بنە دار بەڕووی گەورەی دوو لكو چەند لك هەن لكێكیان یان دووانیان لەناو (خاكی توركیا)و لكێكو چەندلكێكیشیان كەوتۆتە ناو (خاكی ئێراق)، خێزانی واش هەیە نیوەی لەم گوندو نیوەی دی لەو گوندە.

دیمەنێكی هەرە جوانی سروشتی دەڤەرەكە چیای (گۆڤەند)ە..گۆڤەند كەوتۆتە بەرامبەرو لای باكوری زێتێ.. گۆڤەند بەرازی بادینی واتا شایی یان داوەت..هەركە لەدوورەوە چیای گۆڤەند دەبینی یەكسەر دەزانی لەخۆڕا ئەو ناوە لەو چیا بەرزە بازنەییە سەرپانە نەنراوە...

ناوی چیاكانی كوردستان هەمیشە مێژوویی‌و خۆشن‌و كورد ناوی چیاو شوێنە ئاوەدانی‌و جوگرافیەكانی ولأتەكەی خۆی هەمیشە بەپێی ڕووداوێكی مێژوویی یان كەسێك یان، چۆنیەتی هەڵكەوتەی شوێنەكە ناوزەد كردووە...

تابلۆیەكی سروشتی لەسەر شێوەی شاییەكی رەشبەڵەك لاتە شاخە سەختەكانی گۆڤەندی ڕازاندۆتەوە، ئەگەر گەورەیی تابلۆكە نەبێ هەر وا دەزانرێ دەستێكی رەنگینی مرۆڤـــ ئەو پەیكەرە جوانەی بۆ خۆشی‌و زەماوەندی كوردان دروست كردووە...تابلۆكە وێنەی رەشبەڵەكێكی كوردەوارییەو سروشت هەر لە ئەزەلەوە ئەو نەخشە جوانەی بەبالأی ئەوچیا سەركەشە بەخشیوەو كوردیش ناوی گۆڤەندی بەبالأ بڕیوە.

دەمەو نیوەڕۆ بوو، رەوە ولأغێكی بەرزە بە غارو حیلە حیل بەرەو سەر كانییەكەی بەردەم بنكە هەواریەكەی ئێمە دەهاتن، ئەسپ‌و ماینەكان زۆر خورت‌و بەهێزو هەندێك لە ماینەكان لە با بوون...پێشەنگی رەوەكە ئەسپێكی بۆرەی بەهێز بوو..رێگەی نەدەدا هیچ ئەسپێكی دی بەپێش بكەوێ‌و هیچ ئەسپێكیش بۆی نەبوو لەگەڵ ماینەكاندا جووت ببێ..ئەسپی بۆرە ناوە دەمی لە دەمی ماینێك هەڵدەسوو، یەك بەخۆی دەیحیلاندو

دەیپڕماندو سەری بەرز دەكردەوەو پێكۆڵی دەكرد..ناوە ناوەش ماینێك لێی نزیك دەبووەوەو پشتاوپشت بۆی دەچووەوە پێش، بەلأم ئەسپە بۆرە تەنیا بۆنێكی دەكردو ئەویشی پشت گوێ دەخست..ئەسپە بۆرە دیار بوو، حەزی لە ماینێكی قەرە بەش‌و بزۆز بوو..چەند جارێك هەوڵی لەگەڵ دەدا، بەلأم ماینەكە خۆی بەدەستەوە نەدەداو ئەسپەش تا دەهات تامەزرۆترو هارتر دەبوو. لەم سەر بۆ ئەو سەر دەبەزی‌و هەر لەسەر كانیەكە ڕەوەكەی خڕ دەكردەوەو خۆشی بە شێوەیەكی بازنەیی بە چوار دەوریاندا دەسوڕایەوەو هەموو جارێكیش هەوڵێكی تری لەگەڵ ماینەكە دەدایەوەو هەركەبۆی دەستەمۆ نەدەبوو...ئەسپەكە دەیحیلاند، سمكۆڵی دەكرد، دەیپڕماند، گازی لە ئەسپ‌و ماینەكانی تر دەگرتن.. دیكتاتۆرێكی مل هوڕ بوو، بەو هەموو هێزو توانایەشیەوە هەرچەندە دەیكردو خۆی دەنواند نەیدەتوانی هەستی ماینەكە بۆ خۆی بجولێنێ...ئێمە كۆمەڵێك پێشمەرگە بووین بە دیار ئەو دیمەنەوە دانیشتبووین‌و برادەری وا هەبوو تێكەڵی حاڵەتەكەش ببوو..لەناو ئێمەدا ئەبو زەكی پیرە كۆمەنیست‌و تێكۆشەری بزوتنەوەی كرێكارانی بەسرە لەهەمووان زیاتر تامەزرۆی دیتنی ئەو ڕووداوو دیمەنە بوو..دوای ماندوو بوونێكی زۆر...دوای هانكە هانك‌و هەوڵێكی زۆر ئەسپە بۆرە توانی ماینەكە قایل یان بە واتایەكی دی ناچار بەتەسلیم بوون بكات.. نازانم بە زمانێكی تایبەت لە یەكتری گەیشتن، یان هەر بەهێمای ڕاوەستان ئەسپە بۆرە تێگەیشت‌و لە خۆشیان بەرز حیلاندی...حیلاندنێكی وەها لە چیاو دۆڵەكان دەنگی دایەوە..ئەسپە بۆرە هەردوو قاچەكانی پێشەوەی بەرز كردنەوەو بە هەموو هێزی خۆی بە زەوی دادانەوە، جارێكی تر خۆی خستەوە سەر قاچەكانی پێشەوەو ئەوانەی دواوەی بەرز كردنەوەو بەتووندی هێزی خۆی بە زەوی دادانەوە..ئەمجارە نیوەی پێشەوەی بەرز كردەوەو خۆی خستەوە سەر قاچەكانی دواوەی‌و تۆزێك لەسەر پشتی ماینەكە خۆی هێناو بردو بە

تەواوی لەگەڵیدا جووت بوو..جووت بوونێك دەتگوت بە كەتیرە بەیەكەوە نووساون...ئەسپە بۆرە سەروملی خۆی بەتەواوی ڕاكێشاو خۆی بە گیانی ماینەكەوە نووساند..ماینەكە ناوە ناوە قاچەكانی دواوەی دەجوڵاندنەوەو دەگوازتنەوەو دەلەوچیوچەقە چەقی دەمو دانی ڕۆژە ڕێیەك دەڕۆیشت!. كە سەرنجم دا ئەبوزەكی موو بە موو جوڵەكانی ئەسپەكە دەكاتەوە، ناوە ناوەش شەویلاگەكانی دەمی لەیەكتری دەدا، ئەبو نادیەش هەستی بەو حاڵەتەی ئەبوزەكی كرد. سەرەتا هەردووكمان بە پەنهانی پێكەنینو هەركە ئەبوزەكی هەستی بە خۆیو سەرنجەكانی ئێمەش كرد ئەویش كردیە گاڵتەو پێكەنینو گوتی:

+ فیلمێكی زۆر ڕووت بوو.....

+ بەڵێ...ڕووت بوو!

ئەسپەكە لەسەر پشتی ماینەكە هاتە خوارەوە، ئاوێكی ساردی خواردەوەو دەستی بە سمكۆڵ كردەوەو چەند جارێك دەورو خولی ڕەوەكەی دایەوەو ئەمجارەش پەلامارێكی شێت عاشقانەی ماینەكەی دایەوەو تا دەڵێی یەك دوو خۆی گەیاندەوە سەر پشتی ماینی گۆرینو بەزمی خۆی دووبارە كردەوە!.

ئەسپە بۆرە، توانای، هێزی، جوانی، جووڵانەوەكانی بوون بە بابەتی گفتوگۆی ئەو ڕۆژە...من بەش بە حاڵی خۆم ئەسپی واو نواندنی لەو جۆرەم لەفیلمە سینەماییەكانیشدا نەدیبوو..

دەمی وەڕێكەوتن هات، هەركە خۆمان سازو ئامادە كردو خودا حافیزیمان كرد...كاك قادر عەزیز بە منی گوت:

+ ئاگاداربە، بەدەردی برادەرەكەت نەچن!.

+ خوا بكا بەو دەردە بچین..

ئەوێ ڕۆژێ هەندێك نیگەران بووم، بۆیە بەم شێوە ڕەقە وەڵامم دایەوە، دەنا هەرگیز حەزم نەدەكرد بەو دەردە بچین، چونكە دەردی (برادەرەكەم) دەردێكی گران بوو...

ملی ڕێگەمان گرت...شەش كەس بووین دوو كۆمۆنیست، دوو ئاڵای شۆڕش، دوو زەحمەتكێش، دوو عارەب، چوار كورد، ئەوە پێكهاتەی مەفرەزەكەمان بوو، بەڵام ئەوەی ئێمەی لەو شوێنە كۆكردبووەوە (تێكۆشان) بوو، ئەوەیش كە ئێمەی یەكخستبوو (هاوڕێیەتی) بوو... هاوڕێیەتی ڕووخاندنی دیكتاتۆریەتو ستەم..هاوڕێیەتی دامەزراندنی سۆسیالیستی..هاوڕێیەتی بەدی هێنانی ئۆتۆنۆمی، فیدرالی..شتێك لەوانە زیاتر یا كەمتر بۆ گەلی كوردو گەلانی ئیراق..ئەگەر لەوەش زیاتر باسی هاوڕێیەتی بكەین ئەوا هەموومان هاوڕێ بووینو لە بادینانەوە بەرەو خواكوڕك دەچووینو ئێمە هەر شەش كەسەكە پێش قەرەول بووینو بۆ ڕێ ڕوونی ڕۆژێك پێش هاوڕێیان بەڕێ كەوتبووین...

ڕێگەی نێوان بادینانو خواكوڕك بەو ناوچانەدا ڕەت دەبوو، باكورو ڕۆژهەڵاتی گوندی زێتێ خاكی داگیركراوی ژێر دەستەڵاتی توركو باشورو ڕۆژهەڵاتی باشوریش خاكی ژێر دەستەڵاتی عارەب بوون. لە هەندێ شوێنی دەشتی بەرازگر مۆڵگەو ڕەبایەكانی داگیركەرانی باكورو باشور هێندە لەیەكتری نزیك دەبوونەوە ڕەت بوون بەناویاندا كارێكی ئاسان نەبوو...سەرەڕای ئەوەش ڕووباری (گەردیان)یان (حاجی بەگ) لە زستانانو بەهاراندا شەپۆڵەكانی شێتو هار دەبوونو ڕێگای لە ڕێبواران دەبەست، هەڵدەستاو دەبووە بەربەستی گەورەی بەردەم ڕەت بوونو پەڕینەوە.

هێزو بنكەو بارەگاكانی پارتی بەزۆری لە ناوچەكانی بادینانو سەركردایەتیەكەشی لەناو خاكی ئێران بوو، بۆیە پێویستی زۆری بەم ڕێگەیە هەبوو. پێشمەرگەكانی هەمیشە لەهاتووچۆدا بوون، بەڵام وەكو ئێمە نەبوون

(ئەوان) بە ئازادی بەناو گوندەکانی کوردستانی باکوردا هاتوچۆیان دەکردو، لەگەڵ تورکیا ڕێکەتبوو کە (ئەوان) شەڕو دژایەتی (p.k.k) بکەنو شۆڕشگێڕەکانی کوردستانی باکوریان تەسلیم بکەنەوەو تورکیاش لە بەرامبەردا هاوکاریان بکاتو ڕێگەی هاتوچۆیان بەناو هەندێ لە ناوچەکانی تورکیا بدات، ئەو ڕێگایەش یەکێك بوو لەو ڕێگایانە. لەوان ڕۆژان بە هۆی هاتنی وەفدێکی (مخابرات)ی ئیراق (بۆ سەوداو سازشی نوێ لەگەڵ میت بۆ قەرەقۆل)ی ڕوبارۆك ڕێگەکە بۆ پارتیەکانیش زەحمەت ببوو، زیاد لە دە ڕۆژ بوو ئێمە لە زێتێ چاوەڕوانی ئەوەمان دەکرد بە ناوی پارتیو لە (ڕێگای) پارتییەوە بپەڕینەوە..بەڵام، هیچ سودێکی نەبوو، ناچار بیرمان لە ڕێگەیەکی دی کردەوەو ڕێگا نوێکەش ئەوە بوو کە ئێمە بۆی چووینو تیایدا چووین...

ڕێگای پشگر (پشت گرد)مان گرتە بەرو بەرەو باشوری ڕۆژهەڵات دەچووین، هەرچەندە باش شارەزا نەبووین، بەڵام نەدەبوو ئیدی (کات) لە چاوەڕوانی بێ هودەدا بەفیڕۆ بدەین..لە ڕێگا چەندین جار ئەم بەرو ئەوبەری سنووری نێوان (تورکیاو ئیراق)مان دەکرد.. ڕۆژئاوا گەیشتینە سەر ڕووباری حاجی بەگ..سەیرمان کرد هێندە زۆرە ناتوانین لێی بپەڕینەوە...بڕیارماندا ئەو شەوە بارگەمان لەوهەوارە هەڵدەینو بەیانی زووش هەستینەوە..بارگە چ بارگە؟!.. یەك ئێستر ناونرابوو پووخە، کە یەك داس، یەك بیور، نزیکەی ١٠٠ مەتر کندری نایلون، تێشووی دوو ڕۆژی مەفرەزەیەکی لێ بارکرابوو هیچی تر..

ئەو ناوە هەمووی گەڕاینو دەوروبەری خۆمان پشکنی هەستمان بە هیچ شتێکی نائاسایی نەکرد.. لەکەناری ڕووبارەکە لەسەر لمێکی نەرمو فێنك گوێمان بە خوڕەی ڕووبارو دەنگی چیڕ چیڕۆكو باڵندەی جۆراو جۆر نەداو لێی ڕاکشاین. هێندە هیلاك بووین هەر زوو خەو بردینیەوە. درەنگی شەو

(ئەبو مەحمود) بە ئاگای هێنامەوەو تروسکایی ئاگرێکی کزی نیشاندامو گوتی:

- وابزانم ئەوە ئاگری جگەرەیەو دوو کەسیشن..

سەرنجمدا، تروسکایی ئاگرەکە بەڕاستی ئاگری مژی دوو جگەرەیە، تروسکاییەکان ناوە ناوە کزوگەش دەبوونەوە..بێ دەنگ خۆمان لە بۆسە ناو لە بن ئەم بەرد بۆ بن ئەو بەرد بێ خشپە لە ئاگرەکان چوینە پێش، لەپڕ تروسکاییەکی دی لەبەر دەممان پەیدابوو، لێی وورد بووینەوە دەبینین (گوڵە ئەستێرە)یە!... بەو گوڵە ئەستێرەیە بۆمان دەرکەوت تروسکاییەکانی دیش نە ئاگری مژی جگەرەی دۆستو نەهی دوژمنن، بەڵکو گوڵە ئەستێرەی ترن.

بەیانی تاریكو روون هەستاینەوە، نانو حەڵوایەکی بەتامو شیرینمان خوارد..باسی نەخشەی کاری ئەو ڕۆژەمان کردو پلانمان داڕشت..بووین بە دوو بەش بەشێك پێی وابوو تا ئێوارە خۆمان بشارینەوەو ئینجا ئێوارە دەست بەکاربین. بەشی دووەمیش دەیگوت: هەر بەو بەیانییە ناوی خودای لێ بێنین، دیارە ڕای بەشی یەکەم ڕاست بوو، چونکە ئێمە لەناو خاکی دەوڵەتی تورکیا بووینو مەترسی ئاشکرابوونمانو هاتنی سوپای (تورك)مان لەسەربوو، هەرچی بەشی دووەمە دەیانگوت:

- ترسی ناوێ، هەر ئێستا دەست بەکاردەبینو هەرچی دەبێ با ببێ!.

دەماری غیرەتی کوردانە لە جەستەی بەشی دووەم گرژ بووەوەو بڕیار درا:

- مادام وایە هەر ئێستا دەست بەکار دەبینو هەرچی دەبێ با ببێ!.

ناوی خوامان لێ هێنا..مەفرەزەیەکی نارێكو پێکی پێك هاتوو لە سێ حزبو ڕێکخراوی جیاواز لەو چۆڵەوانیو شوێنە دژوارو پڕ لە ئەركو مەشەقەتییە بێگومان هەر هێندەی لێ چاوەڕوان دەکرێ.

بە دەم ڕووبارەوە هێواش هێواش بەرەو سەرەوە هەڵکشاین، دوای گەڕانێکی زۆر لە جێگاییێکی شاخاوی سەختدا تووله ڕێگەیەکمان دۆزیەوە لەسەر

هەڵدێرێكی تەنگ دەچووەوە سەر ڕووبارکەو لەو بەریش شوێنەواری هەمان توولە ڕێ بەدی دەكرا..توولە رێكە كۆنە رێگەیەك بوو، بەڵام بەهۆی نەمانی پردەكەی هاتووچۆی لێوە نەدەكراو بەرەو كوێربوونەوە چووبوو. بەردێكی چوار گۆشەیی گەورە لە چەقی ڕووبارەكە بوو، كاتی خۆی ئەو بەردە چەقی بەیەك گەیشتنی دوو جەمسەری پردەكە بووە. شوێنەكە بۆ پەڕینەوە لەهەموو شوێنەكانی دی لە بارتر بوو..لەنزیك ئەویش لەسەر بەرزاییەكانی ڕۆژئاوای ڕووبارەكە چەند كوخێكی چۆڵو هۆڵی زستانەی مەڕدارانی لێ بوون، كە چووین سەیرمان كرد سەری كوخەكان بەدار رایەڵی درێژو تانۆكو قامیش گیراوەو بڕیارماندا: دار رایەڵەكان دەربێنینو بیانگوازینەوە سەر ڕووبارەكەو لەوێ بە هۆی بەردەكە، پردۆكەیەك...، بەردەبازێك یان شتێكی لەو بابەتانەی پێ دروست بكەین..كەخەریكی دەرهێنانی دارەكان بووین ڕۆژیش تا دەهات گەرمتری دەكرد، بۆیە زۆر ماندووو هیلاك بووین.. لەلای كوخەكانەوە هەركە بەرەو ڕۆژهەڵات رادەمای هیچ هەستت نەدەكرد لەنێوان كوخەكانو بەرزاییەكانی بەرامبەر هەڵدێرێكی سەختو قووڵو ڕووبارێك هەیەو بەرزاییەكانی ئەم بەرو ئەوبەری لەیەكتری جیاكردۆتەوە. دارەكانمان گەیاندنە سەر لێواری هەڵدێرەكەو لە نزیك دەرگای توولە ڕێكەمان دانان..هەرچەندە هەوڵماندا نەمان توانی دارەكان بە توولە ڕێكەدا بگەیەنینە شوێنی كارەكەمان..بیرمان كردەوە بەهۆی كندرەكەوە لە جێگەیەكی گونجاو دارەكان یەكە یەكە شۆڕ بكەینەوە سەر ئاوەكە.....

تا سەعات دوانزەی نیوەڕۆ بەری ڕۆژئاوای پردەكەمان تەواو كردو، بۆ پشوودانو نانی نیوەڕۆش دەستمان لە كار هەڵگرت. ئێمە پێنج هاوڕێ لە خوارەوە لەسەر ڕووبار دانیشتین، تەنیا هاوڕێ (رەوەند)* نەبێت بۆ پاسەوانی هەر لەسەر بەرزاییەكە مایەوە. هەرچەندە بڵێی هیلاك بووین، بەڵام تا زوو كارەكانمان تەواو كردبا مەترسی سوپای (تورك)مان لەسەر

كەمتر دەبووەوەو زووتریش دەساینەوە، بۆیە دەستمان بە كاركردنەوەو خەریكی تەواو كردنی بەری ڕۆژهەڵاتی پردەكە بووین..لە گەرمەی كاردا دەنگی تەقەی گوللەیەكی نزیك موچڕكی بە گیانی هەمووماندا هێنا..كلاشینكۆفەكەم دە مەتر لێمەوە دوور بوو بەرەو لای رام كردو تاوم دایەو لەو كاتەدا ئەبو مەحمود هاواری كرد:

- شوف جاندرمە كاكە ئاراس!.

سەرم بەرز كردەوەو چاوم هەڵبڕی بینیم لە شوێنی رەوەند دەیان جاندرمەی تورك راوەستاونو یەكسەر دەستڕێژیان لێ كردینو كەوتنە ئاگرباران كردنی ئێمەو دەوروبەرمان..بێ ئاگا دوژمن گەیشتبووە سەر سەرمانو تەنها نزیكەی ٨٠-١٠٠ مەترێك لێمانەوە دوور بوو، هەموو بەرزاییو سەر تولە(ڕێ)كەشیان تەنیبوو.. پێشەوەشمان ڕووبارێكی لێژوو بەهاژەی گەورە بوو، بەم شێوەیە گەمارۆ دراینو بەهەموو جۆرە چەكێكیش ئاگر باران دەكراین..هێزەكانی دوژمن چەندە لێمان نزیكو زاڵیش بوون، هێندەش ئاگربانەكەیان یەكبینەو خەست بوو، بۆیە نەمان دەتوانی هیچ جوڵەیەك بكەینو هەموومان لەژێر تاوێرە بەردەكانی نێوانی شاخو ڕووباكە خۆمان مەڵاس دابوو..هەندێ تەقەمان لێ كردنەوە، بەڵام تەقەكەش دادی نەدادین..سەرەتا دەمانگوت:

- هەرچۆنێ بێ تا ئێوارە خۆمان ڕادەگرینو ئومێدی ئەوەمان هەبوو ئێوارەش هەڤاڵانمان نزیك بكەونەوەو بەهانامانەوە بێن. بەڵام، كار لەكار ترازاو هەرچەندە ئێمە لەو تەنگژەو لەو هەلومەرجە نالەبارەدا بە بیری ئاڵۆزو جەنجاڵەوە پلانمان دادەنانو دەمانگۆڕین، كەچی هەر سوودی نەبوو..كار لە كار ترازاو یەك لەوەی دیكەی دەپرسی:

- چی بكەین؟.

ئەبو نادیەو ئەبو مەحمود گوتیان:

- هەركە ئێمە لە بادينانەوە بەرێ كەوتين برادەرانى لقى (١)ى پارتى بەئێمەيان گوت لە چونتان يان، گەڕانەوەتان ئەگەر تووشى سوپاى توركيا بوون بڵێن ئێمە پارتين ئەگەر دەستگيريشتان بكەن ئازاد دەكرێن.

راستيان دەكرد، توركياو پارتى ڕێكەوتنيان هەبوو، زووتر خۆشمان بەناوى پارتيەوە هاتوچۆمان بەوناوەدا كردبوو، هەروەها چەند جارێكيش پێشمەرگەمان دى بوو گيرابوون‌و ئازاد كرابوون..ديارە كێشە سەرەكيەكەى ئێمەش ئيراق‌و خەباتەكەمان دژى دەستەڵاكەى بوو، بۆيە خۆ بەدەستەوەدانيش لەكات‌و ساتێكى وەهادا وەك كارێكى زۆر گەورە خۆى نەدەنواندو ڕاستەوخۆش بە ئەركێكى قورسمان نەدەزانىو، بڕيارماندا خۆمان تەسليم بكەين..بڕيارێكى لەو جۆرەو لە كات‌و لەكەشێكى ئاوادا كە هەموو دەرگاكانى ڕزگاربوونمان لەڕوو داخرابوون، واتە بە ناچارى، چونكە هيچ تروسكايەكى ئومێدمان بەدى نەدەكرد.. ئەو ساتانە هێندە تاريك‌و ڕەش‌و دڵتوندكەرو موچڕك ئاژەن بوون، وەسف كردنيان سوك‌و ئاسان نييە..هاژەى ڕووبارى بەخوڕ، تەقينەوەى نارنجۆك، گيزەى گوللە، رمبژنى ئاربيجى‌و هات‌و هاوارى دەيان سەربازو ڕەشە جاش لە گوێدا ئاوازێكى بێزراوو نەبيستراويان دەزرنگاندەوە. لێرە لەنێو ساتەكانى مەرگ‌و زيندوو بوونەوەدا.. لەسەر ڕێگاى هەڵدێرو هەڵەت.. لەو ديويش تروسكەى ئومێدێكى بچووك..بچووك..بەقەد ڕووناكى چرايەكى كزى شەوێكى تۆفى لادێ..ڕووەو كامەيان هەنگاوەكان چڕ دەكەينەوە؟.. هەڵبەتە ڕووەو ئەو چرايەى..كەواتاى تينى كزى ژيانيشە..لەم ئان‌و ساتەى نێوان مەرگى حەتمى‌و تەسليم بوون بەقەدەرى ژيان، برادەرێك جەمەدانەيەكەى بە سەر لولەى تفەنگەكەيەوە هەڵتەكاندو هەژاندەوەو هێماى (تەسليم) بوونى بۆ لەشكرى تورك كرد..دواى چەند خولەكێك لە هەژاندنەوەى جەمەدانەيەكە تەقەوەستاو وەك دەڵێن ئاويش لەئاش بڕا، لەو كاتەدا فيلمى ژيانى ڕابردووم بە خێرايى بەبەرچاودا گوزەرى كردو لە بن

لولەى تفەنگى تورك‌و لەسەر ڕووبارى حاجى بەگ كۆتاييەكى تراژيدى تۆمار كرد..ئەو كات لەوێ كۆتاى ئومێدو ژيان‌و سەرەتاى چەرمەسەرى‌و مردن بوو..ئاه، خۆبەدەستەوەدان لەپێناوى خەبات‌و ژيانيش چ مردنێك بوو!.

ئاگاداربە، بە دەردى برادەرەكەت نەچن..هاتەوە بيرم‌و هەرچەندە ئەم ڕستەيە بۆ ئاينده زۆرماناى پڕ لەئازارو دەردەسەرى‌و گيروگرفتى دەبەخشى، لەگەڵ ئەوەشدا دەبوو خۆمان ڕابێنين، چونكە يەكێك لە سيفەتە گرنگەكانى مرۆڤــ بەرگە گرتن‌و خۆڕاهێنانيەتى لەگەڵ هەلومەرجى جياوازو دەوروبەرى جۆراو جۆر..بە هەناسەيەكى پڕ لەخەفەتەوە يەك لە دواى يەك بە تووله ڕێكەدا سەركەوتينەوە..سەركەوتنەوەيەك بەرەو غلۆر بوونەوەى ڕەوڕەوەى ژيان، بەرەو ژوورى ئازارو مەينەتيەكانى ديلى، بەرەو زيندانى توركان هەنگاوى سست‌و خاومان دەنان، تا دەشهات بازنەى گەمارۆى جاندرمەو جاش لە دەورمان تەسكترو لولەو نێزەى تفەنگەكانيان لە جەستەكانمان نزيكتر دەبوونەوە. تاقمەكەم هەر بەكەمەرمەوەو نارجۆكێكيشى پێوە بوو، كاتێ دواهەنگاوم لە (تووله ڕێ)كەدا دەنا ئەفسەرێكى گەورەم دى بۆ (پێشوازى) لەسەر ڕێگەكەمان وەستابوو!..بەمێشكمدا هات لە كاتێ بەتەواوى نزيك بوونەوە لێى نارجۆكەكەم ڕاكێشم‌و هەوڵدەم بە (بارمتە) بيگرم، يا ئاشوبێ بنێمەوە..بەو بيرۆكەيە تەپەى دڵم زيادى كرد، هەناسەم سواربوو، تادەهات ڕاڕاى‌و هەڵپە هەڵپى بيرۆكەكەم هەناسەى سوارتر دەكردم.. سەربازێك هاوارى كردو لولەى ژێسێكەكەى ئاراستەى سنگم كردو جاشێكيش لە دوورەوە قسەى سەربازەكەى بۆ دەكردمە كوردى‌و دەيگوت:

- دەبێژێ بسەكنە...

بەڵام، خۆم لەگێليدا گوايە تێناگەم‌و هەرچووومە پێش..بيكەم، نەيكەم....؟ لە دڵەراوكێيەكى توند دابووم چى دەبێ، چى نابێ..لەو كەين‌و بەينەدا

سەربازێكی دیكەش هاتەپێش‌و بە تەواوی ڕێگەیان لێ گرتم‌و ئەو برە ئومێدەشم نەماو هەناسەم ساردو پلانەكەم پوچ بووەوە. هەناسەم تایمی باری سروشتی خۆی وەرگرتەوەو نیگەرانیشم نەما..داوایان كرد تاقمەكەم دانێم، بەدەستی لەرزۆك‌و غەمێكی قووڵەوە تاقمەكەم فڕێ دایە سەر زەوی‌و گەیشتینە بەردەمی ئەفسەرەكە سەرنجی چاوانم بەرەڵا كرد ڕەوەند نەبە گیراوی‌و نەبە كوژراوی دیار نییە..ئەفسەرەكە سەیرێكی هەموومانی كردوو گوتی:

- كوا ئەو پاسەوانەی لەسەر گردەكە بوو؟

دڵم تۆزێك خۆش بوو، گوتم دیارە ڕەوەند دەرباز بووە...یەكسەر بە عارەبی بە برادەراكانم گوت:

- ئێمە هەر پێنج كەس بووین.

بەخێراییش پەنجەم بۆ هێور درێژ كردو گوتم:

- ئەوە پاسەوانەكە بوو، كە ئێوەی دی دابەزیە لای ئێمەو ئاگاداری كردینەوە كە ئێوە لەشكری توركن‌و تەقەتان لێ نەكەین..

نازانم قسەكانم كاری تێ كردن یان، هەر خۆی پێی باش بوو زووتر لەشكرەكە بەرەو گەڕانەوە دەنگ بدات، بەو شێوەیە ڕەوەند لەو داوە دەربازی بوو.

ئەفسەرەكە پیاوێكی قەڵەوی سوورو سپی بوو، بەڵام بە پێچەوانەوەی قەڵەوی‌و ناسكیەكەی دەم‌و چاوی، تا بڵێی پیاوێكی بەهێزو چوارشانە بوو، پلەی ئەفسەریەكەی (بین باشی) بوو..بەزمانی توركی (بین) واتە هەزارو باش واتە سەر.. (بین باشی) واتە سەری هەزارو لەناو سوپاشدا مانای سەركردەی هەزار سەربازو پلەیەكی سەرباز دەگەیەنێ.

لەڕێگەی جاشێكەوە لەیەكتری حاڵی دەبووین‌و ئەو پرسیاری دەكردو ئێمە وەڵاممان دەدانەوە، گوتمان:

- ئێمە پێشمەرگەی پارتین‌و ئاگادار كرابووینەوە كە بە هیچ جۆرێك شەڕی ئێوە نەكەین، چونكە ئێمەو دەوڵەتی توركیا ڕێكەوتنمان هەیە دەنا لە فەرهەنگی پێشمەرگەدا بەدیل گیران نییە..

- زۆر بڕوای بە ئەبو مەحمود نەكرد یان، هەر لە بیانوو گرتن بوو، دایە بەر زللەو شەق‌و قیژاندی بەسەریاو پێی گوت:

+ قوولەی قوون رەش، تۆ چیت لەو شاخانەداوایە؟...

ئەبو مەحمود تێكۆشەرێكی عارەبی خەڵكی شاری (ناصریە) بوو، ئەسمەریەكەی هێندە تۆخ بوو بەلای ڕەشیدا دەیشكاندەوە، بۆیەش لەبەر چاوی ئەفسەرو جاندرمە توركەكان‌و تەنانەت لەبەر چاوی جاشەكانیش روخسارێكی ناحەزو ناشیرینی هەبوو..ئەو هەر زوو باجی ڕەنگی خۆی داو جیاوازی ڕەنگ‌و پێست بۆ (ئەویش) بووە مایەی ئازارو مەینەتی.. لە ڕێگەشدا چەند جارێكی تر بەهانەی پێ گیراو لێدانی خوارد.

هێزەكانی جاندرمەو جاش خڕ بوونەوە..بینباشی فەرمانی گەڕانەوەیدا..هێزەكە بەڕێگەیەكی شاخاویدا بەرەو گوندی ڕووبارۆك ڕێچكەی بەست..لەو حاڵەتەدا سەربازی وامان دەدی بۆ ئێمە پەرێشان بوون‌و زۆربەی هەرە زۆریشیان خۆشحاڵی لەدەم‌و چاویاندا دەباری، ئەفسەرەكانیش هەموویان كەیفیان سازو دەم بە خەندە بوون‌و، وایان دەزانی بەو سەركەوتنەیان تازە شاری قوستەنتینیەیان فەتح كردووە!.

یەك لە دوای یەك..دەڕۆیشتین ئەفسەرو سەربازو جاش‌و دیل.. لەڕێگەدا ئێمە بۆمان هەبوو شوێنەكەی خۆمان بگۆڕین‌و پێش سەربازێك بكەوینەوە یان، بچینە دواتری لە نیوەی ڕێگەدا گەیشتینە كۆمەڵێ خەڵكی ناوچەكە بەرەو پیری لەشكرەكە دەهاتن‌و هەموویان پەقرەج‌و دۆڵكە ئاویان هێنا بوو.زیەكێك لەوانە حاجییەكی ماستاوچی بوو، پەقرەجێكی ئاوی ساردی هەڵگرتبوو، یەكسەر بەرەو لای بینباشی خشی، لەسیمای دەم‌و چاوی‌و

جولآنەوەيدا مەرايىو ماستاو دەچۆڕايەوەو هەرگيز ئەو ديمەنە ناشيرينەيم لەياد ناچێتەوە. تا عەسكەرو جاشەكان ئاويان خواردەوە منيش لەسەر خڕە بەردێكى ژێر دار بەلآلوكێكى جوان قاچێكم خستە سەر قاچەكەى ديمو تاوێك بيرم لەرابردوو دەكردەوەو تاوێكيش بۆ داهاتووم رادەمام...

- ئاه....ئاه...ئێرە هەمان ئەو شوێنەيە كە برادەرەكەم لێى بەدەردى ئێمە چووبوو يان، ئێمەى لێ بەدەردى ئەو دەچين..!

ئاگاداربە، بەدەردى برادەرەكەت نەچن!..

(لەنێوان كەتينەو زێتێ لەخوار گوندى رووبارۆك كەوتينە ناو بۆسەيەكى توركان..دواى شەڕێكى كەم خايەنو نا بەرامبەر منو كازم بەديل گيراينو يەكسەر ئێمەيان بەديلى بردە قەرە قۆلى رووبارۆكو لەوێش كەوتنە وێزەمانو ئازارێك ئازار دراين لەهەمموو دنيا وێنەى نەبێو...)

بەم شێوەيە بەسەرهاتى برادەرەكەم دەهاتەوە يادو لەو ساتەدا ئاگرى ئازارى زللەى بينباشى بيرەوەرييەكانى برادەرەكەى لێ پچڕاندمو بەسەريدا نەڕاندم، بەلآم هەتا جاشەكە نەهاتە دوان، تێنەگەيشتم دەڵێ:

- ڕابە، پێى خۆ لسەر پێى خۆ ڕاكە خۆ تە نەپاشاى!.

لەڕێگەدا بەدواى هەلێكدا دەگەڕام ڕابكەمو خۆم دەرباز بكەم، بەلآم، دەرفەتێكى وا نەڕەخسا. هەركە گەيشتينە بەر مالآن، دەبينم تەنيا دوو سێ سەربازم لە پێشدا ماونو ئەوانەى ديم يەك بەداوى يەكا باز داون!..لەوێ پێكەنينم بەخۆمدا دەهاتەوە..نازانم بۆچى وەكو خووى خۆم لەوێش ويستوومە لەپێشەوە بە پەلەپەل بڕۆم؟.. زۆربەى پيرو ژنو پياوو مندالآنى روبارۆك هاتبوونە سەر ڕێگاو ژنەكان بەكۆڵ دەگريانو هەندێك لە پياوەكانيش رۆندك لەچاوەكانيان دەبارينو مندالآنيش بە سۆزێكى سەرسوڕماوىو حەپەساوييەوە چاوەڕوانى هەوالَى نوێيان دەكرد..هەستم كرد ئەو گريانە سۆزێكى كوردانەيە و بۆ ئێمەى دەردەبڕن، بۆيە منيش لەناخەوە

هەژامو گوڕێكى زۆرم بەبەردا هاتەوەو هەر خۆشم لە خۆمم دەپرسيەوە: تۆ بلێى ئەم هەموو سۆزو گريانە بۆ ئێمە بێ....؟ ئەو ساتانە لەناخەوە شانازيەكى زياترم بە خۆم دەكردو بەختەوەريى دڵو دەروونى گەشاندمەوە..لەناو گوند راوەستاينو ئەفسەرو جاندرمەكان كۆبونەوەو جاشەكانيش هەريەكەو بۆلاى كەسو كارى خۆى خشى..كاتێ بينرا هەموو جاشەكان سەلامەتنو كەسيان نەكوژراوەو بريندار نين، زۆربەى خەڵكى گوندەكە كرديانە خۆشىو لەتريقەى پێكەنينياانداو جارێكى دى ئاهێكى سارد بەدڵما كوزەرى كردو تێگەيشتم شينو گريانى زۆربەى خەڵكەكە بۆ جاشەكانەو ڕەنگە هى هەندێكيشيان بۆ ئێمەى پێشمەرگە بووبێ...

قەرەقۆڵكە لە دەرەوەى گوند لە جێگايەكى بەرزو زاڵ دروست كراوە، ئێمەيان بردە ئەوێو هەر زوو لێكۆڵينەوە دەستى پێكرد، لێكۆڵينەوەيەكى ئاسايى..تا ئەو كات ئەبو مەحمود ڕاديۆ (سۆنى)يەكەى خۆى هەر لا مابوو. هەر كەنۆرەى گەيشتێ ڕاديۆكەى فڕێ دايە پشتى حەميدو خۆى چوو. ئەفسەرێك ڕاديۆكەى بينىو داواى لەحەميد كرد، بيداتێ بەلآم، حەميد ڕەفزى كرد، ئەفسەرەكە توڕە بوو، دەستى بەرز كردەوە، ويستى لە حەميد بداو حەميديش بەهەمان شێوە دەستى لێ بەرز كردەوە. ئەفسەرەكە توڕەتر بوو، گوێم لێ بوو چەند جارێك وشەى (قاراتە، قاراتە)ى بەكاردەهێنا، بەلآم لەماناى ئەو وشەيە تێدەگەيشتين، پاشان زانيمان بەتەوسەوە بەحەميد دەڵێ تۆ كاراتێى!.. ئەفسەرەكە بۆ شكايەت چووە ژوورەوەو بينباشى ئاگادار كردەوە: كە كاراتێيەك ويستوويەتى لێى بدا..بينباشى خۆى هاتە دەرەوەو ئەويش داواى ڕاديۆكەى لەحەميد كردو ديسان هەر نەيدا..بينباشى هاربوو، لەبيانوش دەگەڕا، بۆيە حەميدى دايە بەر زللەو شەقو نزيكەى دە مەترى هەر بەشەقو تێ هەڵدان بردو هەتا نەبوورايەوە وازى لێ نەهێنا..دوايى حەميد دەيگوت:

- نەبوورامەوە، بەڵكو بەئەنقەست خۆم وا نیشاندا تاوازم لێ بێنێ..

خۆشی لەوەدا بوو خۆمان گیرابوین، چەكەكانمان تەسلیم كرد بوو، كەچی حەمید ڕادیۆی تەسلیم نەدەكرد..! ئەو خوویەكی لەم جۆرەی هەبوو، جارێكی دیش لە شەڕێكی دژی پارتیدا بەدیل دەگیرێ‌و چەكەكەی تسلیم دەكات، بەڵام تاقمەكەی دانانێت‌و زۆری لەگەڵ دەكەن گەڵكی نابێ، تا دواجار بەزەبری لولەو قۆنداغە تفەنگ تاقمەكەی لە كەلەكە دەكەنەوەو ئەو جارەش دەیگوت: گرنگ گیران نییە گرنگ ئەوەیە بە گیراویش دوژمن سەغڵەت بكەیت!.

بۆ لێكۆڵینەوە وەرگێڕێكیان هێنا ناوی خەسرەو بوو، سۆرانی بە باشی‌و كەمێكیش عارەبی دەزانی. ئەو پیاوە كوڕی كۆنە لێپرسراوێكی شۆڕشی ئەیلوول بوو (حاجی محمد بێ ڕۆخی) بۆ دەوڵەتی تورك كاری دەكرد. هەركە چاوی بە ئێمە كەوت هێمای بۆ ئەبو نادیەو ئەبو مەحمود كردو گوتی:

- ئەمانە عارەبن‌و پارتی نین..

هەرچەندە هەردوو ئەبوەكە ناوی خۆیان كردبووە محەمەد تاهیرو محەمەد عەبدوڵلا، بەڵام ڕەنگ‌و روخسارو شێوازی قسەكردنیان لە لای خەڵكی شارەزا ئاشكرابوو، بەئاسانی جیا دەكرانەوە، بەتایبەت ئەبو مەحمود كە هەم ڕەش‌و هەم كوردی زان نەبوو...

لەبەر دەرگای قەرەقۆڵەكە لە چاوەڕوانی بڕیارێكی توركان دانیشتبووین..چەند ئەفسەرو پلەدارێك بە دەورمانەوە بوون. ئەفسەرەكان پرسیاری جۆراوجۆریان دەكرد..سەربازێكی كورد (خەڵكی شاری قارس) پرسیارو وەڵامەكانی وەردەگێڕان، بەڵام هەموو شتێكی بە شێواوی وەردەگێڕا، چونكە زمانی تێكەڵ‌و پێكەڵی دەكردو كوردی باش نەدەزانی..ئەفسەرەكان ناوە ناوە دەیانگوت:

- ئەمشەو یان بەیانی تەسلیم ئە ئێراقتان دەكەینەوە.

ئەوان دەیانزانی تەسلیم كردنەوە بە ئێراق چ چارەنووسێكی ڕەشی بە دواوەیە، بۆیە ئێمەیان بەو چارەنووسە دەترساند...

ئێوارێ درەنگ تەقەی تفەنگێك هات، بوو بەدوو، بەسێ، بە چوار، دەنگی ئەو تەقانە لەهەمان ئەو شوێنەی ئێمەی لێ گیرابووین دەهات..ئەو هەواڵەیان گەیاندە بینباشی، ئەویش خۆی هاتە دەرەوەو بە توڕەییەوە پرسیاری كرد:

- ئێوە چەند كەسی ترتان لەگەڵدا بوو؟.

- ئێمە هەر پێنج كەس بووین!.

- ئەدی ئەو تەقانەچین لەوێ دەكرێن؟.

- نازانین!.

- چۆن نازانن لەوێش ئێوە درۆتان لەگەڵدا كردم؟.

- نەخێر ئێمە ڕاستمان گوت‌و خۆشتان ئەو ناوە گەڕان...

- باشە، چارەنووسی خۆتان دەبیننەوە، شەرت بێ تا تەسلیم بە ئێراقتان دەكەینەوە، دەبێ كەڵكی هیچتان پێوە نەمێنێ، ئێوەی شاخاوی هەم تیرۆریست‌و هەم ڕێگرو هەم درۆزنن...

بینباشی زۆری ئیهانە كردین‌و لەیەك خاڵدا ڕاستی دەكرد ئێمە ڕاستیمان پێ نەگوتبووكە، ڕەوەند هەر لەوێ بوو تا ئێوارە لە كونی بەردێك خۆی حەشار دابوو، نەهاتبووە دەرەوەو ئێوارەش ئەو تەقانەی بۆ ئەوە كرد تا بزانێ ئایا كەسی تر لە ئێمە یان هەر كەسێكی دی لەو ناوە هەیە یان، نا......؟

ڕۆژ ئاوابوو، تادەهات تاریكی ڕەشماڵی خۆی نزمتر دەكردەوە..لەو كاتەدا بینباشی فەرمانی دەركرد كە ئێمە ببەنە ژوورێكی تایبەت. بەرەو ژوورەكە دەچووین، ئەگەر بەرەو خوار ئاوڕم دایەوە (پوخە) واتە ئێسترەكەمانم دی لە خوارەوەی ئێمە بەستراوەتەوە..پوخەش ئێمەی ناسیەوەو بە حەپەساوی سەیری دەكردین..نازانم پوخە دەیزانی ئێمە دیلین یان نا، بەڵام دڵنیام هەستی دەكرد شتێكی نا ئاسایی ڕووی داوە!. حەمید بەبینینی پوخە

هێندەی تر نیگەران بوو، چونکە پوخەی زۆر خۆش دەویستو ماوەیەکی زۆریشیان بەیەکەوە بەسەر بردبوو. پوخە هێندە خزمەتی شۆڕشو پێشمەرگەی کردبوو هەموومان بەدڵ خۆشمان دەویست، جگە لەوەش، خۆی وەك پێشمەرگەیەك بۆ هەلومەرجی پارتیزانیو بەرگە گرتنی ژیانی سەخت ڕاهێنابوو.. هێندە هەلومەرجی نالەباری دی بوو، لەهەڵسوکەوتی پێشمەرگەدا هەستی بە هەلومەرجە نالەبارەکان دەکردو زوو حاڵی دەبوو..پوخە پاڵەوانی چیرۆکێکی ئەفسانەیی-ڕاستەقینەی سەرسووڕهێنەر بوو!.

زستانی هەمان ساڵ لە (دەڤەرا) بەری گاریَ سەربەستو سەرهەنگ بەهاوڕێیەتی پوخە دەچنە هاوینە هەواری سەردەحلا (دەشتا نیێ) لە ڕێگای گەڕانەوەیاندا لەنزیك گوندی (کانی گولێ) دەکەونە ناو بۆسەیەکی بەکرێ گیراوانی بەعسیانو لە ئاکامدا (سەرهەنگ) لەسەر پشتی پوخەو (سەربەست)یش لە پێش چاویدا شەهید دەکرێنو خۆشی چەند گوللەیەکی بەردەکەوێ.. هەرچەندەش برینەکانی سەخت دەبن بەلاَم کاتێك دەبینێ لەسەر ئەو چۆمە چۆڵو هۆڵەدا (تەنیا) ماوەتەوەو سەرهەنگو سەربەستیش شەهیدبوون، دەچێتە سەر تەرمەکانیانو تێر تێر بۆنیان دەکات..دوای ئەوەی لە مردنیان دڵنیا دەبێ بیر لە گەیاندنی هەواڵی ئەو کارەساتە دەکاتەوە!.. هەرچەندە پوخە ڕوی لە بارەگاکانی پێشمەرگە بوو، بەرەو ئەوێش دەگەڕایەوە، بەلاَم بە پێچەوانەی ئاراستەی چوونەکەی بەرەو دواوە دەگەڕێتەوەو بەناو بەفرێکی زۆردا ڕوو لەماڵی هەڤاڵ زرار دەکاتەوە..چونکە ماڵی ئەو لەشوێنی ڕووداوەکە لە بارەگا نزیکتر بوو..!

کەس ئاگاداری ئەو ڕووداوە نییە تەنیا بکوژەکانو پوخە نەبێت، هەرکە پوخە دەگاتە بەردەم ماڵی هەڤاڵ زرار دەبینێ کەس بایەخی پێ نادات، بۆیە هەڵدەکوتێتە ژوورەوەو هەر ئەوە نییە بە قسە ڕووداوەکە بۆ مریەم خان ناگێڕێتەوە!... مریەم خان چەند جارێك پوخە دەر دەکاتە دەرەوە، کەچی

ئەو هەر سووڕ دەبێ لەسەر گەیاندنی هەواڵەکەو کاتێکیش مریەم خان خوێنی داچۆڕاوی جەستەی پوخە دەبینێو دەزانێ بریندارە..تێدەگا کارەساتێ ڕوویدا، بۆیە هاوار بۆ دەرودراوسێ دەباتو ئەوانیش دێنو دەبینن پوخە بریندارەو پێشمەرگەکان دیار نین، یەکسەر شوێن پێی پوخەو پەڵە خوێنەکانی سەر بەفرەکە هەڵدەگرنو دەڕۆن تا لەناکاوێك بەسەر تەرمی هەردووشەهیدەکە هەڵدەبنو ئەوانیش دەبینن شەهیدەکان لە خوێنی خۆیاندا گەوزیوونو جێی سمکوڵی پوخەو چەند قەوانێکی فیشەکی کلاشینکۆفو جێ پێی بکوژە هەلاَتوەکان لەسەر بەفرەکە بەدی دەکەنو هیچی تر....

ئێستاش، پوخە وەك ئێمە دیلی دەستی تورکانەو چاکیش دەمانزانی هەر دەرفەتێکی بۆ بڕەخسێ خۆی ڕزگار دەکاتو، بەرەو زێدەکەی خۆی دەگەڕێتەوەو جارێکی تریش بە دڵسۆزی خۆی پێشمەرگەکان سەرسامو وەفای خۆی دووبارە دەکاتەوە...

پشتمان کردە پوخەو ئێمەیان بردە ژوورێکی بچووك..دوو دوو دەستیان لێك بەستینو لەسەر ئەرزێکی ڕەقو تەق دایان ناین..ژوورەکە ئاردێکی زۆری لێ ڕژابوو، تومەز زووتر کۆگای ئازوقەی قەرەقۆڵەکە بوو..دیار بوو لەبەر ئێمە ئازوقەیان لەو ژوورە لابرد بوو، چونکە ئەو ژوورەیان بە شایستەی حەوانەوەی ئەو شەوەی ئێمە دەزانی..

شەوی یەکەم، یەکەم شەوی دیلی، هێندە تاریك بوو، هێندە بێ ئومێد بوو، دڵی دەگوشیو مێشکی مرۆی تێك دەدا..هەر چۆنێ بوو، بەدەم خەیاڵی ئاڵۆزو ناخۆشەوە پاڵمان دایەوە. لەنیوەی شەوێدا چەند جارێك هەستم دەکرد شتێك گاز لە گوێچکەم یان، لوتم یان، پەنجەکانم دەگرێ، سەرەتا نەمزانی ئەو گازانە هی چین، دواتر ئەبو نادیەش هەمان هەستی کردو هەردووکمان هەستاینەوە سەیرمان کرد ئەو گازانە هی ئەو مشکانە بوون کە ئێمە

(نيشتمان)ەکەيانمان داگير کردووە. بەپەلامارو هێرشی يەک لەدوای يەکيان هەوڵيان دەدا ئێمە وەدەرنێن‌و ماڵەکەيان ئازاد بکەنەوە!.. سەيرکەن تەنانەت مشک‌و مارو مێروش نيشتمانی خۆيان خۆش دەوێ، وەک ئێمەمانانيش لەپێناويدا خەبات دەکەن.. لەبەدبەختی ئێمە مشکەکان هێندەدڕو بەجووڵە بوون، دەتگوت بەتايبەت بۆ ئازاردانی ئێمە فێرکراون‌و راهێنراون‌و تێگەيێندراون..هەڤاڵ هێور دەيگوت:

- بەئەنقەست ئەم شوێنەيان بۆ ئێمە چۆڵ کردووە، چونکە دەيانزانی مشکەکانيان دڕن‌و شەو ئازارمان دەدەن!.

لەگازگرتنی مشکەکان خۆمانم بەبير دەهاتەوە..لەدڵی خۆمدا دەمگوت:

ئەگەر مشک بەم شێوەيە بەرگری لەوڵاتی خۆی بکات، بێگومان دەبێ ئێمەی مرۆڤيش بەرگەی چەکە مۆدرێن‌و کيميابيەکانی داگيرکەران بگرين..بەلاَم تۆ بڵێی گورزو زەبرەکانی ئێمەش لە دوژمنان هەر هێندەی گازی ئەو مشکانە کاريگەربن؟

بێگومان نا، نا، چونکە ئێمە وەلامی گەلێکی ستەمديدەين‌و ئيرادەو ويستی ئەو گەلەمان لەپشتە، بۆيە هەر زەبرێکی ئێمە لە دوژمن ئەگەر بچووکيش بێ تاساندن‌و تەزاندنێکە..ئەوەتا داگيرکەران هەر بەتەنها بەتانک‌و تۆپ رۆکێت دڵيان ئاو ناخواتەوە، بەڵکو بە ئاشکراو لەبەر چاوی ويژدانی نوستووی رۆژهەلاَت‌و رۆژئاوای مرۆڤايەتی بەگازی خەردەل‌و سيانيد قڕمان دەکەن..

بەم شێوەيە بيرم دەکردەوەو تابەيانی کەروێشکە خەومان کرد، بەيانی ئێمەيان بردەوە دەرێ‌و لەتەختايی بەردەم قەرەقۆڵەکەيان دانيانەوە، هێشتا پێش نيوەڕۆ بوو ئەگەر ئەفسەرێک هات‌و گوتی:

- ئێستا هەليکۆپتەرێکی ئێراق دێت‌و تەسليمتان دەکەينەوە.

تەسليم کردنەوەش لەداب‌و نەريتی رژێمە داگيرکەرەکانی کوردستان‌و رێکەوتن نامەکانی نێوانياندا هەميشە کارێکی رۆتينی رۆژانەبوو، بۆيە هەواڵەکەی جێگەی بڕوا بوو..

سەير لەوەدا بوو سەربازە کوردە موتەرجيمەکە لەجياتی وشەی فڕۆکە وشەی شەمەندەفەری بەکار دەهێناو دەيگوت:

شەمەندەفەر دێت‌و بەرەو ئاسمانيش رادەما..!

لەبەرئەوەی ناوچەکە هيچ هێڵی شەمەندەفەری تێدا رەت نەدەبوو زانيمان بە هەليکۆپتەر دەڵێ شەمەندەفەر، تومەز هەر لەراديۆ کورديەکان ئەو ناوەی بيستووەو بەو شێوەيەی تێگەيشتبوو.

دوای سەعات دوانزەی نيوەڕۆ هەليکۆپتەرێک دەنگی هات، هەرکە گەيشتە سەر سەرمان سەيرمان کرد ئالاَکەی ژێر سکی تورکييەو کە نيشتەوەش دابەزيوەکانمان دی تورک بوون‌و ئەفسەرەکەش هەر بەردەوام بوو،ناوە ناوە هێمای بۆلای باشوور دەکرد و دەيگوت:-تەسليم دەکرێنەوە......

(دوای ئەوەی لە قەرەقۆلی رووبارۆک تەحقيقيان لەگەڵدا کردين، بە هەليکۆپتەر بۆ شەمزينانيان گواستينەوە...) بەم شێوەيە قسەکانی برادەرەکەم دەهاتنەوە يادو ئاگاداربە، بە دەردی برادەرەکەت نەچن..رايچڵەکاندمەوە...!

دەبێ چيمان لێبکەن ؟.. ئەوپرسيارەمان لە خۆمان دەکردەوە ..لێرە بەدواوە من بومە چاوساغ‌و لەگەڵ بيرەوەريەکانی برادەرەکەم قۆناغەکان‌و چارەنووسی خۆمانم دەهاتەوە پێشچاو...برادەرەکەم چۆنی بۆگێرابومەوە، بەهەمان شێوە بەسەرهاتەکەی ئەومان دەهاتەوە پێش‌و پێش چاو..

دەستەکانيان کەلەبچە کردين‌و چاوەکانيان بەپەڕۆيەکی سپی تەنک بەستينەوەو سواری هەليکۆپتەرەکەيان کردين‌و گوتيان:

- بای بای بەرەو ئێراق!.

به دەردی برادەرەکەم دەچووین..کۆپتەرەکە هەلْفڕیو یەکسەر بەرەو باشور، واتە بەرەو ئاراستەی ئیراق چوو، کۆپتەرەکە رووی لەچیای پیرانی نزیك مێرگە سۆربوو، بڕوامان کرد تازە تەواو هەر تەسلیممان دەکەنەوە. کۆپتەرەکە گەیشتە سەر ڕووباری حاجی بەگو دەشتی بەرازگر هیچ گومانمان نەماو بەڕاستی گەیشتینەوە ناو (خاکی ئیراق!). بەلاّم لە پڕ کۆپتەرەکە رووی وەرگێڕایەوەو بەرەو چیای گۆڤەند کێل بووەو کاتێ گەیشتینە سەر چیا بەرزەکانی ئەو ناوچەیەو لەژێر پەڕۆ سپیەکەی سەرچاومان کەویە بەفری گەورە گەورەمان دەدیتن، زانیمان بەرەو باکورو بۆ ناو (خاکی دایکی تورك!)مان دەبەنو ئۆخەیەکمان هاتەوەبەر...نازانم چەندی خایاند تا گەیشتینە شارۆچکەی دێرینی شەمزینان، دایانبەزاندین، ئەفسەرو سەرباز چواردەوریان داینو یەکێك دەیگوت:

- ئەوانە پەکەکە (p.k.k)ن.

- ئەوی دی دەیگوت: ئەوانە تیرۆرستن..

- ئەوانە جەماعەتی تالەبانین..

لەبەر ئەوەیش ئێمە سێ کەسمان خەلّکی سۆران بوینو هەر لە سەرەتاوە ئەو گومانەیان خستبووە سەرمان کە رەنگە ئێمە یەکێتی بینو یەکێتیش بۆ تورکیا جیاوازییەکی ئەوتۆی لەگەلّ پەکەکەدا نەبوو.. لەوێ زۆریان تێهەلّداینو لەو کەینەو بەینەدا لەپڕ پۆلیسێك سەری هێنایە بن گوێمو گوتی:

- تە برچی؟

نەم زانی برچی چییەو وەلاّمم دایەوە:

- نە..ئەم پارتین.

پرسیارەکەی دووبارە کردەوەو هەر تێنەگەیشتم. پارچە نانێکی خستەناو دەمەو گوتی:

- دبێژم تە نان دڤێت؟

- بەلێ، ئەز برچیم..

تازە تێگەیشتم مەبەستی برسێتییە، پۆلیس ئێمەی وەرگرتو بردیانین بۆ مەلّبەندی پۆلیسو لەوێ چاویان کردینەوە، سەرەتا هیچ رووناکایی دنیامان نەدەدی، بەلاّم وردە وردە بینابیان بۆ دەگەڕایەوە..پۆلیسەکان هەموویان کەتەو سوورو سپیو بالاّ بەرز بوون، جلو بەرگیان بە قایشو قرۆشی رەنگاورەنگ رازابوەوەو، هێند خاوێنو پۆشتە بوون وامان زانی هەموویان ئەفسەری گەورە گەورەن، کەچی دوایی بۆمان دەرکەوت گەورەکەیان تەنیا سێ خەتی سەرشانی هەیە!..

لێکۆلّینەوە دەستی پێکرد، سەرەتا بەهەندێ پرسیاری رۆتینی، ئینجا چوونە ناوباسی مەبەست...

پۆلیسەکان بەچاوێکی جیا سەیری منیان کردو دەیانگوت:

- تۆ تیرۆرستی (p.k.k)ەی.

ئەو گومانەیان خستە سەر دۆسیەکەمو ئیدی لێرە بەدواوە بۆ هەر جێگایەك دەچووین تووشی سەر ئێشەیەکی زیاتر دەبووم و لە لێکۆلّینەوەدا ماندوویان دەکردم..ناسنامەیەکی زانکۆم لا گیرابوو، لایان سەیر بوو خوێندکارێکی زانکۆ بەقسەی ئەوان تیرۆریست بێو لەو شاخانە بسورێتەوە. دوای تەواوبوونی پرسیارو وەلاّم بە قادرمەیەکی درێژو تەسکدا بردیانین بۆ ژێر زەمینێکی تاریكو شێدارو لەوێ چاوەڕوانی دەست پێکردنی ئەشکەنجە بەناوبانگەکەی تورکمان دەکردو دەمان گوت: ئەم سەعاتە یان سەعاتێکی تر بۆ ژووری ئازارو ئەشکەنجەمان دەبەن..ئەو ئازارو ئەشکەنجەیەی دوای کودێتا سەربازیەکەی ١٢ ی ئەیلولی (١٩٨٠) لەهەموو دنیادا دەنگی دابۆوەوەو برادەرەکەی خۆشم دی بوو لەوێ بە چ دەردێکیان بردبوو. تاریکایی شەو ژوورە تاریکەکەی هێندەی‌تر ئەنگوستە چاو کرد، شەو داهات..بەلاّم چ شەوێك؟ هەر ئەوەندە

چاومان چوونەخەو، لەسەرمانو لەسەر زەویە ساردو شێدارەكە هەڵدەلەرزینو لەسەرمان هەستاینەوەو هاوارمان كرد:

- پەتوویەك، شتێكمان بدەنێ..

پۆلیسێك هات، لەجیاتی پەتوو یان لێفە تێر جوێنی كردینو رۆیشت..هەرچەندە كات تازە گەیشتبووە ناوەڕاستی حوزەیران، بەڵام شەمزینان هێشتا ساردو ژوورەكەش سارتر بوو..بەیانی دوو سەرباز خواردنیان بۆ هێناین خواردنەكە زۆرباش بوو، چونكە خواردنی هێزی كۆماندۆ بوو.. نیوەڕۆ هەمان سەربازەكان خواردنیان هێنایەوە، ئیدی تا لەوێ ماین هەر رۆژێك دوو ژەم یان سێ ژەمیان دەهێناو یەكێك لە سەربازەكان بە خووو رەوشتێكی جوان هەڵسوكەوتی لەگەڵمان دەكردو بەسۆزێكی مرۆڤـ پەروەرانە سەیری دەكردینو هاوسۆزی خۆی بۆ ئێمە دەردەبڕی..

بەیانی رۆژی چوارەم بە ئۆتۆمبێلێكی پۆلیس بەرێ كەوتین، پۆلیسەكان تەنیا توركییان دەزانی، بۆیە لە یەكتری تێنەدەگەیشتین.. لەسەر پشتی نامە رەسمییەكەی دەستی پۆلیسەكان نووسرابوو (HAKKARI) لەوەڕا زانیمان بەرەو هەكاریمان دەبەن.

دیمەنە جوانو دلڕفێنەكانی نێوان شەمزینانو هەكاری زۆر سەرنج ڕاكێشو زوو وێنەیان لەدڵو مێشكدا چاپ دەبوون. لە هەموو دیمەنەكان جوانتر شاری (گەڤەڕ) بوو، شارەكە لەسەر ناوچەیەكی جوگرافی زۆر بەرزو دەشتێكی كاكی بەكاكی هەڵكەوتووەو هەر چوار لای دەشتەكە بەچیای سەركەشو سەرسپی دەور دراوەو مرۆ لەهەر لایەكەوە بەرەو گەڤەڕ بچێت دەبێ پیایدا هەڵگەڕێ. بەكورتی شارەكە لەناوەڕاستی دەشتێكدایەو دەشتەكەش لەبەرزاییو لەناو بەرزایی چیاكاندایەو دەڵێن كاتی خۆی ئەم دەشتە ناوی (دەشتا پوشو پەلاشێ) بووەو توركیش بە مەبەستی سڕینەوەی سیمای جوگرافیای

كوردستانو مێژووی كورد ناوی گەڤەڕی كردووە بە شاری (یوكسەك ئۆڤا) واتە دەشتی بڵند.

پێش نیوەڕۆ گەیشتینە هەكاری..هەكاریش هەرچەندە پارێزگایە، بەڵام شارێكی بچووكو پشت گوێ خرابوو..لەشوێنێكی بەرزو سەخت لەڤەدپاڵی چیای بەرز بەرز هەڵكەوتووە. ناوی شارەكە خۆی جوڵەمێرگو ناوچەكەش هەكاری پێدەگوترێ، بەڵام توركەكان ناوی شارەكەیان كردۆتە هەكاری.

لەبەردەم (ئەمنیەت) واتە ئاسایش دایانبەزاندین. بەڕێوەبەری ئەمنیەتەكە ناوی فاروق بوو، هات چەند پرسیارێكی كردو ئینجا ئێمەیان بردە بەندیخانەی ناوەندی هەكاریو لەبەردەم دەرگای زیندان ریزیان كردینو شەش پێشمەرگەی تریشیان هێنانو لەگەڵ ئێمەیان راگرتن. چەند ژەنەڕاڵو ئەفسەری گەورەش هاتنو ژەنەڕاڵێك ئاماژەی بۆ من كردو چوومە بەردەمیو گوتی:

- ئێوە سەر بە چ حزبێكن؟

- ئێمە پارتین.

- ئەی ئەگەر پارتین بۆچی جەمەدانی سوورتان لەسەر نییە؟

- مەرج نییە هەموو پارتییەك جامانەی سووربێ، بەڵكو تەنیا بارزانییەكان جامانەیان سوورە.

- ئەی ئەوقوڵەڕەشە كێیە؟ (مەبەستی ئەبو مەحمود) بوو.

- ئەوە كوردێكی فەیلی خەڵكی بەغدایە.

- ئەوە پێشمەرگەیە نەك كورد!

- بەڵێ..

- ئەی بۆچی ڕەنگی وەك ڕەنگی ئێوە نییە؟

- چونكە ئەو لەناوچەی باشوور ژیاوەو خۆشتان دەزانن ئاووهەوا ڕەنگو ڕووی هەموو كەس دیاری دەكات.

گەڕامەوە ناو ڕیزەكەو لەو شەش كەسەی دیم پرسی:

- ئێوە كێن؟

- ئێمەش پارتین، لای كەتینە گیراین.

كەچی، لەڕاستیدا ئەوانیش پارتی نەبوون‌و (لائق، مەحمود، فاتیح، ئیبراهیم، مزەفەر، مەجید)ی پێشمەرگەی یەكێتی بوون‌و ئەوانیش وەكو ئێمە بۆ سەلامەتی گیانی خۆیان ئەو تۆمەتەیان بە خۆیان كردبوو. كامیرای تەلەفزیۆن هات وێنەمان بگرێ‌و برادەرێكی یەكێتی كردی بەهات‌و هاوارو نەیدەهێشت وێنەمان بگیرێ، بەڵام هات‌و هاوارەكە سوودی نەبوو. ئینجا هەوڵماندا دەم‌و چاومان دەرنەچێ‌و بەكڵاو‌و جامانەو دەستەكانمان دەم‌و چاومان لەزوومی كامیرا دەشاردەوە، بۆ ئەوەی ئەگەر فلیمەكەش دەستی ڕژێمی بەغدا بكەوێتەوە نەتوانێ بمان ناسێتەوە. ئەو كاتیش ڕژێمی بەغدا لەهەموو دنیا بەدوای بەرهەڵستكارو نەیارەكانیدا دەگەڕاو بۆ ڕژێمێكی وەها دڕندەش مەفرەزەیەكی پێشمەرگە نێچیرێكی بەبایەخ‌و چەور بوو، دوای وێنە گرتن شەش پێشمەرگەكەی (یەكێتی)یان لەئێمە جیا كردنەوە. ئێمەشیان بەرەو ژێر زەمینی (ئەمنیەت مودورلغو) واتە بەڕێوەبەرایەتی ئاسایش ڕاپێچ كردەوە. پۆلیسێك خەریكی كردنەوەی دەرگای زیندانەكە بوو، لەژوورێكی دی (هاوڕێ سوورە)مان دی، بۆ ئەوەی ئێمە قسە نەكەین‌و نهێنییەكەی ئاشكرا نەبێ هەر یەكسەر هاوڕێ سوورە گوتی:

- ئێمە پاسدارین‌و نزیكەی پانزە ڕۆژێكە لێرە گیراوین!.

تێگەیشتم سوورەش خۆی بەپاسدار نووسیوەو لەگەڵ ژمارەیەكی پاسداران لەهەمان ڕێگەی زێتی-گەلی ڕەش گیراوە.! ئەو كاتیش لەناوچە ڕزگار كراوەكانی بادینان‌و سۆران پاسدار بەرچاودەكەوتن.........................

سوورە دەیویست بچێ بۆ ئێران‌و لەڕێگە دەبێتە هاوڕێی كۆمەڵێك پاسدارو پاسدارەكانیش بەو دەردەچووبوون.. سوورە زوو كادیرێكی یەكێتی بوو، بەڵام

دوای سەرهەڵدانی (ئاڵای شۆڕش) ئەویش هەڵوێستی وەرگرتبوو، هەرچەندە لەناو ئاڵای شۆڕشدا باڵی جیاجیاو بیروباوەڕی چەپ‌و چەپی توندڕەوو ناوەڕاست‌و سەرەڕۆو....هەبوون، بەڵام سوورە بەیەكێك لەو بیرو باوەڕانەش دڵی ئاوی نەدەخواردەوەو تۆمەتی جۆراو جۆری دەدایە پاڵ هەر باڵێك‌و هەموو كەسێك‌و خۆی بەتێكۆشەرێكی ماركسی عەیار بیست‌و چوار دەزانی‌و لەماركسیزمی شۆڕشگێڕو كۆمۆنیستی كرێكاری‌و خەباتی شۆڕشگێڕانەی پرۆلیتاریا، كەمتر قسەی نەدەكردو دەیگوت:

- پیاو هیچ نەكات باشترە لەوەی خۆی بە ماركسیزمی-لینینزمی باوەوە خەریك بكات!...

سوورە خەونی بەڕێكخراوێكی ماركسی شۆڕشگێڕی یۆتۆپی‌و دنیایەكی كۆمۆنیستی یۆتۆپیایی دەبینی. لەگەڵ ئەوانەشدا سوورە ڕیشێكی درێژی بەردابۆوە وتەسبیحێكی درێژی بە دەستەوە بوو، ناوە ناوە (سبحان الله)و (لا اله الا الله)و نوێژیشی دەكرد. ئەو دەیگوت:

- من بۆیە سبحان الله دەڵێم‌و نوێژ دەكەم تا ئاشكرا نەبم پێشمەرگەی كوردستانی ئێراقم.

من پێم وابوو عیبادەتەكەی لە قەناعەتەوە بوو، بەڵام ئاشكرای نەدەكرد، چونكە سەردەمەكە ئەوەی دەخواست....

سوورە كوڕە جوتیارێكی خەڵكی گوندی فەقیانی نزیك ڕواندز بوو، هێندە بەتوندی بەسەرەتا ماركسییەكانیەوە گرتبوو، سەری لە خۆی شێواندبوو..

سوورە ماوەیەك لەگوندی ئالانە بە كرێكاری ئەسپیندار دەبری‌و دەگوازیتەوە، دیارە زۆر شانازی بەوە دەكرد كە بەكرێی دەستی خۆی خۆی دەژینێ‌و كرێكاری دەكات‌و كرێكارییش ڕەوایی زیاتری پێدەدات تا بە نوێنەرایەتی كرێكاران خەبات بكات‌و لەپێناوی ئامانجەكانیاندا تێبكۆشێ‌و بەكردەوەش خۆی دەبینی كرێكار چەند ماندوو دەبن‌و چۆن ڕەنج دەدەن تابژێوی

رۆژانەی خۆیان دابین دەکەن زێدەبایەکی زۆریش بۆ خاوەن کار کەڵەکە دەکەن...! رۆژێك سوورە دارێکی لەسەر شان دەبێو لەنیوەی رێگە لە سەر پردەکە سەیری سەعاتەکەی دەکات چواری ئێوارەی تەواوە، یەکسەر دارەکە فڕێ دەداتە ناو رووباری ئالانەو هەر بۆئەوەی ناڕەزایی خۆی بەرامبەر بە ستەمی سەرمایەداری نیشان بدات!. بەقسەی خۆی شۆڕشگێڕانە لەگەڵیاندا بجووڵێتەوە..!.

لەزیندان هەمیشە بیرم لە سوورە دەکردەوە: کوڕە جوتیارێکی گوندەیی خۆی بە پرۆلیتارێکی کارخانە دادەناو دڵی بۆ دارو بەردی کوردستان لێدەداو کەچی دەیگوت:

- کرێکاران نیشتمانیان نییە...

گوایە مارکسییەتی ماتریالیست بوو، کەچی سبحان اللهو نوێژی دەکرد...نازانم چۆن دەیتوانی ئەو هەموو خاڵە ناکۆکانە لەناخی خۆیدا کۆبکاتەوە؟. سوورە ناسنامەیەکی ئالآی شۆڕشی لە گیرفاندا گیرابوو، کۆمیسێر لێی دەپرسێ:

- ئالآی شۆڕش چییە؟

هەرچەندە بەهۆی تەرجومانیش هەوڵ دەدات ناتوانێ کۆمیسێر حاڵی بکات..دەبینی ئالآکەی دەوڵەتی تورك لە قەد دیواری ژوورەکە نەخشاوەو یەکسەر بیر لەوەدەکاتەوە بەهۆی هێماو ئەو ئالآیە کۆمیسێر تێبگەیەنێتو دەڵێ:

- ئالآ...ئاماژە بۆ ئالآ دەکاتو شەپ..شەپ دەستی پێدا دەداو دەڵێ:

- شۆڕش..خۆی نەوی دەکاتو تەتە تەتە تەت..بەدەنگ ڕووەو ئالآ تەقە دەکات.

گوایە ئالآی شۆڕشی تێدەگەیەنێو لەو کردەوەیەوەیە کۆمیسێر توڕە دەبێو دەیداتە بەرشەقو پێلاقەو دەڵێ تۆ ئیهانەی (تورك بایرەقی) ئالآی تورك دەکەیت...!

چەند ڕۆژێك لەگەڵ کاکە سوور لەنزیکی یەکتری بووینو ناوە ناوەش دەرفەتی ئەوەمان بۆ دەڕەخسا بەیەکەوە قسان بکەین.

ئەو ژوورەی سوورەی لێ بوو پڕ بوو لەخەڵك لەهەمان ژوور پۆلیس پیاوێکیان هێنایە ژوورەکەی ئێمەو لێمان پرسی:

- ناوت چییە؟

- یەحیا.

- خەڵکی کوێیت؟

- گوندی گارێی نزیکی شەمزینان.

- تۆیان بۆچی هێنایە لای ئێمە؟

- چونکە لەژوورەکەی خۆم شەڕێکم کرد لەسەر ئەوە گواستمیانەوە.

- باشە، تۆ سۆرانی چۆن دەزانی؟

- من، ماوەیەکی زۆر لەهەولێر جاش بووم!.

هەرکە چووینە سەر ئاو گیراوێکی ژوورەکەی دی پێی راگەیاندین کە ئاگاداری خۆمان بین چونکە یەحیا جاسوسەو بۆ زانیاری کۆکردنەوە ناردوویانەتە لای ئێمە.

یەحیا پیاوێکی لەبلەبانو زیرەك بوو، زوو زوو بەبیانوی جیا جیا بانگ دەکرا، هەر جارێکی دەیان بردە دەرەوە لەژوورەکەی دی هاواریان دەکرد بڕوا بە یەحیا مەکەن. گیراوەکان دەیان گوت:

- یەحیا گیراو نییە، بەڵکو خەڵکی بە گرتنداوەو بۆئەوەیان هێناوە تا ئاشکرا نەبێو گیانی سەلامەت بێ. ئێمەش هەوڵمان دەدا بە شێوەیەکی وا تێیبگەیەنین کە گێڕانەوەی قسەکانمان سوودی هەبێ نەك زیان.

رۆژی دووەم لە زیندانی (ئەمنیەت مودورلغوی) هەکاری یەکەم کەس منیان بانگ کردو بردمیانە ژووری (کۆمیسێر)و مەلایەکیان بۆ تەرجەمە هێنابوو..کۆمیسێر ئیفادەی وەرگرتمو لەو کاتیشدا لە ژوورێکی تەنیشتمانەوە

تێکۆشەرێك ئازار دەدراو هاوارو ناڵینی دەگەیشتە بەری ئاسمان..ئەبو مەحمود لەدەرەوە لەجێگایەك راگیرابوو تا نۆرەی دێتو هەرکە ئیفادە وەرگرتنەکەی من تەواو بوو، چوومە دەرەوە، ئەبو مەحمود ئەگەر دیتمی گوتی:

- وەزعت چۆنە؟
- زۆر باشە..
- گرنگ نییە، دەبێ بەرگەی بگرین..
- دڵنیابە، هیچ نەبووە.

ئەو وایدەزانی لەبەر خاتری ئەو باسی لێدان ناکەمو هاوارو ناڵینی تێکۆشەرەکە بەهی من تێگەیشتبوو..ئیفادەی هەمووان وەرگیراو رۆژی دواتر جارێکی دی یەکەم کەس منیان بانگ کردەوە. لەبەر جامێکی ڕەش رایانگرتم، دیاربوو لەو دیو جامە ڕەشەکە جاسوسێك سەیری دەکردو دەست نیشانی دەکردمو دەیناساندم. لەدواییدا زانیمانەوە ئەو جاسوسە پیاوێکی بارزانی (سیسۆ) ناو بوو، هەر بۆ ئەو مەبەستەش بانگیان کردبوو. بردمیانە ژوورێکی دی کە پۆلیسێکی باڵا بەرزی قژ ڕەش چاوەڕوانی دەکردینو بە کرمانجی بە گەرمی بەخێرهاتنی کردمو گوتی:

- ئەز ب کرمانجی خەبەر دەدەمو ئەز کرمانجم.
- باشە سوپاس.
- سوپاس چییە؟
- سوپاس واتە مەمنون، پانکییو.
- دەمەکی ئەزیژی سوپاس.

پۆلیسەکە ناوی ئۆزدەمیرو خەڵکی ئەرزەڕووم بوو. زۆری خۆبەمیهرەبان نیشان دەداو هەستم دەکرد بەچاوی سۆزەوە تەماشام دەکات، بەڵام بڕواشم پێی نەدەکرد. سەرەڕای پرسو وەڵامی پێویست قسەی زۆریشمان

کرد..وەختێك لەپەنجەرەی ژوورەکە سەیری چیا بەیرزەکەی بەرامبەرم دەکردو کەوتمە ئەندێشەو بیرکردنەوە، ئاگادار نەبووم ئەویش سەرنجی منی داوەو بیر لەو رامانەی من دەکاتەوەو منیش لەدیمەنی چیاکە هێندە بەناخی بیرەوەرییەکانمدا رۆچووبووم هەر ئاگام لای خۆم نەمابوو!. لەپڕ ئۆزدەمێر هۆشیاری کردمەوەو گوتی:

- تە چما هزرا دکەی؟.
- بیرم لەوە دەکردەوە چەند خۆش بوو ئێستا لەو چیایە بە ئازادی سوڕابامەوە!
- ڤیا چیایێ (سومبلێ)یەو نها تیرووریست لور هەنە...
- لێ ئەم تیروریستن
- ئەرێ ئەز ئاپۆچیا دبێژم.

هەرچەندە ئۆزدەمیر پۆلیس بوو، بەڵام هەڵسو کەوتی دیار بوو (کوردبوونی) خۆی لەمێشکدا نەسڕابۆوەو دڵخۆشی دەدامەوە کە ئازاد دەکرێینو ڕۆژانەش لەژووره بچووکەکە سەردانی دەکردینو دڵنیای دەکردینەوە کە زوو ئازاد دەبین..

تا دەهات لەبرسان وەزعمان خراپتر دەبوو، ڕۆژی وا هەبوو یەك ژەمو ڕۆژی وا هەبوو دوو ژەمو ڕۆژی واش هەبوو هیچ خواردنیان نەدەداینێ. لەناو خۆماندا بڕیارماندا بەیەکجاری مان لە خواردن بگرین. یەکەم ژەم خواردنمان بۆ هات حەمید وەری گرت..هەرچەندە حەمید لەسەر مانگرتن لەهەمووومان گەرمترو سوورتربوو، ئێمەش گوتمان:

- نابێ خواردنەکە وەربگرین، چونکە بڕیاری مانگرتنمان داوە.
- وەری دەگرین، بەڵام نایخۆین!.

بەم شێوەیە حەمید وەڵامی دەداینەوە..حەمید خووی وابوو هەندێ جار بە کەللە رەقیو لاملی کارێکی دەکرد خۆشی دەیزانی هەڵەیە. بەڵام هەر سوور دەبوو لەسەری، کێشەیەکمان بۆ دروست بوو دەمانگوت:

- ئایا ئامانج لە مانگرتن چییە؟

- مردن بەبێدەنگی، یان چاك بوونی باری ژیان..؟..

حەمید ئەو مەسەلەیەی لێ تێکەڵ ببوو، لەئامانجو ئاکامی مانگرتن (بەشێوەیەکی گشتی) نەگەیشتبوو. پۆلیسمان ئاگادار کردەوە کە نان ناخۆینو مان دەگرین...رۆژی مانگرتن کۆمیسێر، بەقسەی خۆیان (قۆمیسێر) هات گفتیدا هەم خواردنمان چاك بکەنو هەم زووش ئازادمان بکەن، رۆژوەکەمان شکاندو خواردنەکەش هیچ گۆڕانێکی ئەوتۆی بەسەردا نەهات، بەڵام لەنزیك بوونەوەی کاتی ئازادکردنمان بەتەواوی دڵنیا کراینەوە.

بەیانی ڕۆژی ١/٧/ پەنجە مۆریان پێ کردینو ئۆزدەمیر گوتی:

- ئەمڕۆ بۆ شەمزینان بەرێ دەکرێنەوە، لەوێش ئازاد دەکرێن...

ئای لەو خەبەرە خۆشە؟

لەقاتی دووەمی ئەمنیەت (مۆدورلغو)دا دەستەکانیان کەلەپچە کردینەوەو ئێمەش پێمان گوتن:

- ئەگەر ئازادمان دەکەن بۆچی دەستەکانمان کەلەپچە دەکەنەوە؟

- چونکە ئێرە دائیرەی ئەمنەو تا دەشگەنەوە شوێنی خۆتان دەبێ هەر بەزیندانی لە گەڵتان بجووڵێینەوە..

سواری پاسێکی بچووك بووین، پێنج پۆلیسمان لەگەڵدا سوار بوون، یەکێك لە پۆلیسەکان عارەب بوو، لەڕێگا بە عارەبی دەیگوت:

- ئەمڕۆ تا ئێوارە دەگەنەوە لای هەڤاڵانتان..

لەسێ ڕیانی هەکاری-وان-گەڤەر ئۆتۆمبێلەکە ڕووی کردە لای گەڤەڕ..بەو ئاراستەیە لە ئازادبوونمان دڵنیاتر بووینەوە..لەڕێگا کەلەپچەی دەستیان

کردینەوە..بەرەو ئازادی دەگەڕاینەوە دەنا لەو ڕێگە دوورو درێژو سەختو پڕ لەدۆڵو چەمو شاخو لێڕەوارەدا بۆ چەند پێشمەرگەیەك کە بیانەوێ لەدەستی مردن هەڵێن شوێنی لەبارو گونجاو زۆربوو..بەچاوی پێشمەرگانیش سەیری دنیامان دەکرد..بەڵام، هەر کە بیرمان لەگەڕانەوە دەکردەوە نەخشەی لەو جۆرە لەمێشکماندا دەسڕایەوە....

کاتی نیوەڕۆ گەیشتینە شاری گەڤەڕ..پۆلیسەکان هەم برسیو هەم چاو برسیو چڵێس بوون، گوتیان:

- چۆنە نانی نیوەڕۆ لە یوکسەك ئۆڤا بخۆین؟.

- زۆر باشە، بەڵام ئێمە هیچ پارەمان پێ نییەو ئێوە نۆشی گیانتان بێ...

- با، برێك پارەی ئێوەمان لایە، ئەگەر پێتان باشبێ نانی نیوەڕۆی پێ دەکڕین...؟.

- زۆر باشە...

دیارە ئێمە نەك هەر قایل بووین، بگرە خۆشحاڵیش بووین، چونکە هەم لەناو شارەکە پشوویەکمان دەداو هەم دوای ئەو هەموو ئەرکو برسێتییە نانێکی باشمان دەخواردو لەمێژیش بوو لەهیچ چێشتخانەیەکدا خواردنی گەرمو چەورمان نەخواردبوو...دیارە ئەوکاتەی گیراین هەموو چەكو کەلو پەلو پارەکانمان لە قەرەقول تەسلیم کرد..بین باشی بۆ نیشاندانی دەست پاکی خۆی کەمێك لەپارەکەی بە فایلەکەمانەوە ڕەوانکردبوو.. بەشە زۆرەکەشی بۆ خۆی گێڕابووەوە، تا ئەوکاتەی پۆلیسەکان باسیان نەکرد نەمان دەزانی پارەوشتەکانمان چیان بەسەر هاتووە.. لەناوەڕاستی گەڤەڕ ڕوومان کردە چێشتخانەیەکی خۆشو جوان..کە لەسەر مێزو کورسی دانیشتین بۆ ئێمە هەر لە خەون دەچوو، هێندەمان پێخۆش بوو دڵ بڕوای نەدەهات.. خەڵکەکە هەمووی بەچاوی سەیرو سەرسوڕمان سەیریان دەکردین..بەجلو بەرگمانەوە دیاربوو پێشمەرگەی کوردستانی باشورینو لەسەروسیماشمانەوە دیلیو

روخساری زیندان دەبینرا..تا خواردن هات چوومە سەر دەستشۆر.. لەگەڕانەوەمدا پۆلیسێکم بینی بەدوامەوەیە..یەکسەر تاسام‌و لەدڵی خۆمدا دەمگوت:

ئەگەر وایە بۆ ئازادکردن دەمانگێڕنەوە بۆچی بەو وردیە چاودێریمان دەکەن...! نەخێر راست نییە، ئازادبوون نییەو خوا دەزانێ بەرەو کوێ دەبردرێین...بە نیگەرانیەکی زۆرەوە بیرم لەو تراژیدیایە دەکردەوە... لەو کەین‌و بەینەدا کوڕە لاوێك لێم نزیك کەوتەوە گوتی:

- سەیدا هوین ئاپۆچین، ئان پێشمەرگەنە؟

- ئەم پێشمەرگەینە..

- تەلەفزیۆنێ تورکا هەوە نیشانداو گۆت: کو هوین (p.k.k)ن‌و ب دەستێ هێزێن وان هاتن ئێخسیرکرنێ؟...

- نا، نەدرستە...

- ئاخ ئەڤ ترکانە چ ڤاس ڤڕا دکەن (چەند درۆ دەکەن)...!..

ئەم گفتوگۆیە زۆر سەرپێیی بوو، بەڵام بیرم دەکردەوە ئاخۆ بۆچی ئێمەیان بە (p.k.k) پیشانی خەڵك داوە..؟. تۆ بڵێی جیاوازیمان پێ نەکەن، یاخود ئەوهەواڵەشیان وەك بەشێك لە هەواڵە درۆکانیان‌و فیشالی راگەیاندن‌و دیماگۆگیەتی ڕژێمی تورکیایە...؟.

لەلایەك بۆسەر دەست شۆریش چاوەدێری دەکرێین‌و لەلایەکی دیکە زانیم لە تەلەفزیون بە (p.k.k)یان لەقەڵەم داوین، بۆیە سەرو دڵم گیران‌و تادوای نانخواردن دەنگم نەکرد، بەڵام دواتر بە برادەرانم گوت:

- بڕوا ناکەم ئێمە ئازاد بکرێین چونکە یەکەم...دووەم..سێیەم...ئەبوو مەحمود گوتی:

- ئەرێ تۆ بۆ هێندە رەش بینی، ئێمە چیمان کردووە تا ئازادمان نەکەن؟

- ئێمە هیچمان نەکردووە، بەڵام ئەوان شت ئەکەن‌و خۆت ئەو ڕژێمە ناناسی..؟...

دوای پشودانێکی چاك بەڕێکەوتینەوەو ئەمجارە هەر لەشار دەرچووین دەستیان کەلەپچە کردینەوە!. یەکسەر زانیمان کە بۆ دوو مەبەست بەو شێوە لەگەڵماندا جوولابوونەوە، مەبەستی یەکەم: بۆئەوەی بەسەلامەتی بمانگەیەننە شوێنی دیاری کراو.

مەبەستی دووەم: بۆئەوەی لەسەر حسابی ئێمە خواردنێکی باش بخۆن..

تا دەهات کێرفی ئومێد شۆڕتر دەبووەوە.. دیسان، ئومێدی ئازاد بوون رووی لە کزی کردو تاریکایی زیندان‌و چارەنووسی نادیار رێگەی ناخۆشترو پڕ تاسەو کەندو کۆسپتر دەکرد..

گەیشتینە بەردەرکی دادگای شەمزینان‌و لەو کاتەدا ئەبو مەحمود قسەیەکی کرد، یەکێك لەو پۆلیسانەی کە لەماوەی ئەو رێگەیەدا بە نەرمی دەجولایەوە شەقێکی خێواندە گیانی‌و گوتی:

- بێ دەنگ بە سەگەڕەش!...

لەدادگا چووینە بەردەمی داواکاری گشتی‌و ئەویش ناردینیە لای دادوەر..دادوەریش ئیفادەی وەرگرتین‌و گوتی:

- ئێوە بەوەتاوانبار کراون کە سنوورتان بەزاندووەو هاتوونەتە ناو خاکی تورکیا. (چوونە ناو خاکی تورکیاش بەبێ پەساپۆرت لەیاسای دەوڵەتی تورکدا هێندە قورس نەبوو، بۆیە حاکم بڕیاری نزیکەی مانگێك بەندکردنی داین).

دادوەرەکە کچێکی خرپنی رەشتاڵەی بەڕەچەڵەك کورد بوو..دوای بڕینەوەی سزا گوتی:

- هیچ ئیعترازێکتان هەیە؟

- بەڵێ، ئێمە هیچ تاوانێکمان نەکردووە تائێوە سزامان بدەن.. سەربازەکانی ئێوە هاتوونەتە ناو خاکی ئێمەو شەڕیان بەئێمە فرۆشتووەو بۆئەوەی

كێشەيەك دروست نەكەين ئێمە خۆمان بەدەستەوەدا، كەچی، هێشتا ئێوە سزامان دەدەن..!

- بەپێی ياسای بەزاندنی سنوور بڕيارتان دەرحەق دراوە، هەمووی چەند ڕۆژێكی دیكەتان ماوەو تەواو دەبێ...

جارێكی تر تەسليمی پۆليسی شەمزينان كراينەوە. پۆليسيش دەزيندانێيان كردينەوە..زيندانەكە لەرۆژهەڵاتی شارەكە بوو، ئەوەندەی قەڵايەكی سەربازی گەورەبوو، هەر كە چووينە ناويەوە سەرنجماندا ئەو زيندانە لەچاو ژمارەی دانيشتوانی ناوچەكە زۆر گەورەيە، بەڵام لەهەموو شارۆچكەكانی تورك بەتايبەت لە كوردستان زيندانی لەو جۆرەو گەورەتر هەنو هەموو زيندانەكانيش هەر لەسەردەمی سوڵتانە عوسمانييەكانەوە تاوەكو كەنعان ئيڤرن بەری زوڵمو دەستكەوتی دەستەڵاتی توركيان بۆ خەڵكەكە دەردەخست.

ئەم جارەش ڕاپێچی قاوشێكی گەورەو چۆڵيان كردين. لەديوی پشتەوەی قاوشەكە حەوشەيەكی بچووك هەبوو كە تەنيا ئاسمانو لووتكەيەكی بەرزی چيايەكی گەورەی لێ دياربوو.. حەوشەكە بۆ خۆدانە بەر تيشكی هەتاوو وەرزشو هەڵمژينی هەوای سازگار گونجاو بوو. قاوشەكان پڕ بوون لە زيندانی، بەڵام جگە لە ئاپۆ كەس بۆی نەبوو لەئێمە نزيك بێتەوە..

- ئاپۆ لەناو چوارچێوەی ديوارەكانی زيندانیدا ئازاد بوو..ئاپۆ واتە مام كە خۆی پيرە مێردێكی ڕووخۆشو دەم بە خەندەو دنيا ديتە بوو، يا باشتر وايە بڵێم زيندان ديتە بوو. ئاپۆ زانياری تەواوی لەسەر زۆربەی زيندانەكانی توركيا هەبوو، چونكە ماوەی هەرە زۆری ژيانی خۆی لە زيندانەكاندا بەسەر بردبوو.. هەرچەندەی لەسيماو هەڵسو كەوتی ئاپۆ ورد دەبوومەوە سەرنجەكانی، ڕووی نائارامی بوونی چەندين نيشانەی پرسيار لەمێشكمدا نائارامیان كردبوومو گێنگليان پێدداو نەشم دەويست هێندە زوو ڕووی

پرسياری لێ بكەم، بەڵكو دانم بەخۆمدا گرت.. لەلايەكی دیكەشەوە تەنيايی ژيانو بەرتەنگی ژووری زيندانو نەبوونی هيچ كايەيەكی تری خۆ خەريك كردن هانيان دەدام هەندێ لە نهێنييەكانی ئاپۆی دڵ پڕ لەكەسەرو دابڕاو ئاشكرا بكەم، تا شەوی سێيەم بڕيارمداو لەدڵی خۆمدا دەمگوت:

- بەيانی وا لەئاپۆ دەكەم هەرچی بەسەری هاتووە لەنوكەوە بۆم بگێڕێتەوە.

هەر ئەوشەوە ڕووداوەكان سەرلەنوێ لە ئەندێشەمدا ئارامیان لێ هەڵگيرابوو، خەوم بەتەواوی زڕابوو... (ئەوە چ ڕووداوو كارەساتێكە لە ساتەكانی خەباتو قوربانيدا ڕووبەڕووی ئەو چارەنووسە ناديارە ببينەوە...) لە دەنگە دەنگی زيندانييەكان جارێكی تريش هەستاينەوەو شەوێكی تری ناو زيندانمان بەڕێ كردو گزنگی بەيانێكی تازەشی دا، منيش پلانی دواندنی ئاپۆم كردە تاقە خشتەی گرنگی بەرنامەی كاری ئەو ڕۆژە...

- ئاپۆ تۆ لەسەر چی گيراوی؟...

- مێر كوشتن!.

- چەند ساڵە گيراوی؟..

- ئەو چاخێ كو من كەتم زيندانێ ئەز خورت بوومو نهاژی ئەزی پيرم.

ئەو پرسيارانەم كۆنە برينەكانی ئاپۆی كولاندنەوە..ئاپۆ سەرو سيمای گۆڕاو بەئاخەوە باسی بۆ كردم كە پياوێكی كوشتووەو لەسەر ئەوەی دوای چەند ساڵێك گيراوەو ماوەی ٢٠ ساڵ حوكم دراوە، دوای يازدە ساڵ لە زيندان ڕادەكاتو دوای ئەوە دەگيرێتەوەو ئەمجارەش حوكمەكەی بەهۆی هەڵاتنی لە نوژەن بۆ نوێ دەكەنەوەو ئەمجارەشی دوای دوو ساڵ ڕا دەكاتەوەو هەم ديسان دەگيرێتەوە!. لەگەڵ ئەوەشدا ئاپۆ دەيگوت:-

- ئەمجارەش دەرفەتم دەسكەوێ ڕادەكەمەوە...

- باشە ئاپۆ مادام دەتزانی دەرباز نابیو دەگيرێيەوە بۆچی وات لە خۆت كرد؟.

- دەبێ وابكەم چونكە تورك هیچ حەقی ئەوەیان نییە بێن لەسەر (ئاخامە) ئێمە ڕاپێچی زیندانەكانیان بكەن.!

- ڕاستە ئاپۆ بەلاَم،تۆ لەسەر پیاو كوشتن گیراوی؟.

- ئا...وایە، بەلاَم ئەو جۆرە كێشانە لەناو كورد بەردەوام ڕوو دەدەن‌و دەبێ ئێمە بەخۆشمان چارەسەریان بكەین نەك دوژمن دادگایی ئێمە بكات!.

هەروەها دەیگوت: باشە، تۆ دەزانی تورك هەموو ڕۆژێ دەیان كەس لە كورد دەكوژن‌و دەگرن، ئەدی بۆچی خۆیان زیندانی ناكەن؟... تورك زاڵمن.. گوندێن مە دشەوتینن.. خورتێن مە دەگرن، دكوژن... ئەم كورمانجین‌و چ قاس ئەم هەڤدو بكوژین هێنا ئەم هەر برایێ هەڤدوین‌و ئەم نەوەك توركا دین‌و میللەت دوژمنین..

ئاپۆ ئەم قسانەی لەناخەوە دەكردو هەموو جارێكیش پەشیمانی خۆی لەو قەتلە دووپات دەكردەوە ئاپۆ كوردێكی هەند رەسەن‌و كورد پەروەر بوو تەنانەت بە دیتنی ئێمەی پێشمەرگە دڵی زۆر خۆش دەبوو... دەیگوت:

- پێشمەرگە خۆشتەڤیێ خودێن‌و لازمە ئەمژی لگورا جان فیدایێ‌و مێرخاسیاوان حورمەتی وان بگرین‌و هاریكاری ب وان را بكەین...

دوای چوار ڕۆژ لە زیندانی ناوەندیی شەمزینان بەرە بەیانی ڕۆژی پێنجەم بەزەبری لولەی تفەنگ‌و هات‌و هاواری جاندەرمەكان لە خەوێكی زڕاو بۆ خەونێكی تراژیدی راست كراینەوە...

- زوو زوو خۆتان ئامادە بكەن بۆ دیار بەكر..

- دیار بەكر، دیار بەكر..

بەبیستنی ناوی دیار بەكر تاساین‌و هەموو گیانمان دەرزی ئاژەن كرا...، كاتی خۆی بەبیستنی ناوی شاری دیار بەكر دڵخۆش دەبووین‌و دەیان یادەوەری مێژووی خەباتی نەتەوەكەمان لەو شارە دەهاتەوە یاد. بەلاَم بیستنی ئەمجارە

جیاواز بوو... ئەمجارە قەسری نیهایەو نوگرەسەلمان‌و ئەبوغرێب‌و خۆمانمان دەهاتەوە یاد...

تائەو كاتە ئێمە بە ئومێدی ئازادبوون‌و گەڕانەوە بۆناو هەڤالاَن‌و سەنگەری پێشمەرگایەتی سات بەساتی شەوو ڕۆژمان دەژمارد. كەچی، ئەمجارەش رایەڵی ئومێد كورتی هێناو لێرە بەهەواڵی سەفەر بۆ دیار بەكر هەموو شتێك ئاوەژوو بووەوە...دەستەكانیان كەلەپچە كردینەوە.. هەر لەدەرگای قاوشەكە تا ناو پاسە ئامادەكراوەكە جاندەرمە لەم بەرو ئەوبەری ڕێگەكە وەستابوون‌و دەتگوت ئێمە گەورەترین تاوانباری دەستگیركراوی سەردەمین‌و بەرەو دادگای تاوانە گەورەكانمان دەبەن!. جگە لە ئێمە نزیكەی سی كەسی تریان ئاخنیە ناو پاسەكە. لەناو پاسەكە هەموو گیراوەكانیان یەك بەیەك لەیەكتری بەستەوە، جگە لە من‌و گولەر.. كە ئێمە لەتەنیشت یەكتری بووین. بەلاَم هەریەكەو بە جیا هەر دوو دەستیان كەلەپچە كردین‌و بەزنجیرێكی درێژیش لەم سەر بۆ ئەو سەری پاسەكە هەموومانیان لێك بەستینەوە. ئۆتۆمبێلێكی پڕ لەسەرباز كەوتە پێش‌و یەكێكی دیش كەوتە دوامانەوەو بەڕێ كەوتین.. ئەمجارەش بەرێگای شەمزینان- هەكاریدا كەوتینەڕێ. گیراوەكانیش لەوەزعێكی دەروونی نالەباردا بوون‌و زۆربەیان بەهاواری خواو دوعاو پاڕانەوە دڵی خۆیان دەدایەوەو هێندە بێ ئومێد بوون ناوە ناوە یەكێك دەیگوت: تازە تەواو... یەكێكی دی دەیگوت: ئەوەی بچێتە دیار بەكر ناگەڕێتەوە.. دیار بەكر چوونی هەیە گەڕانەوەی نییە...

گولەری تەنیشتم لێی پرسیم:

- ئێوە چین‌و لەسەر چی گیراون؟

- ئێمە پێشمەرگەی پارتین‌و لەسەر سنوور گیراوین!

- نەخێر ئێوە پارتی نین.

- بۆچی ئەم قسەیە دەكەی؟

- ئاخر من پێشمەرگەی (p.k.k) بووم‌و پێشمەرگەی حزبەکانی تر باش دەناسم...
- باشە، تۆ چۆن گیرای؟
- ئەگەر ئێوە پارتین ئێوە منتان دەستگیر کردو تەسلیمی تورکیاتان کردمەوە.
- ئێمە بۆ؟
- پارتی وەکو پیشەی خۆی لەنزیك گوندی زێتێی سەر سنوور دەسگیری کردم‌و تەحویلی تورکیای کردمەوە.
- بەداخەوە.

بەم شێوەیە لەگەڵ گولەر دەدوام‌و، بەڕاستیش قسەکانی گولەر لە ناخەوە دەیانهەژاندم‌و کاریان تێدەکردم.. چونکە ئێمە دەمانگوت پارتین‌و ئەویش بەدەستی پارتی تەسلیم کرابووەوە. هەردوکیشمان لەسەر یەك کورسی‌و بەدەستی کەلەپچە کراوەوە بەرەو چارەنووسێکی نادیار دەبراین. باری دەروونیم خراپ بوو. لەلایەك نەدەکرا ڕاستییەکانی بۆ ئاشکرا بکەم‌و لەلایەکی دیش نەدەکرا تا سەر هەر نیگەران بم‌و ئەویش بەهەڵەمان تێبگا.. هەر چۆنێ بوو دڵم دەدایەوەو بەشێوەیەك لە شێوەکان تێم گەیاند کە ئێمە پارتی نین. بەڵام بێ ئەوەی بەڵگەیەك لەم بارەوە بە دەستەوە بدەم. هەر چەندە لە شەمزینان دوورتر دەکەوتینەوە شتی زیاترمان لەسەر گیراوەکانی دی بۆ ڕوون دەبووەوەو زانیمان جگە لە لە گولەر ئەوانەی دی هەمووی جوتیاری هەژاری گوندەکانی دەوروبەری شەمزینانن‌و بەتۆمەتی هاوکاری کردنی پەکەکەو نان دانیان گیرابوون. گیراوەکان هەر لە تەمەنی بیست ساڵییەوە تا حەفتاساڵەشیان تێدابوو. لەڕێگە ناوی چیاو دۆڵ‌و گوندەکانم لە گولەر دەپرسی‌و ئەویش ئەوەی دەیزانی پێی دەگوتم‌و ئەوەیشی نەیدەزانی لەجیاتی وەڵام بەشان‌و مل هێمای بۆ دەکردم.

گەیشتینە شارۆچکەی باشقەلاو ئۆتۆمۆبیلەکان وەستان..ئەفسەرێك هات بە سەربازەکانی گوت:
- کێ دەیەوێ بچێتە سەر ئاو یەك یەك بیان بەن.

چەند کەسێك چوون‌و بێ کێشە پێویستییەکانی خۆیان جێبەجێ کردو گەڕانەوە. نۆرەی ئەبو مەحمودو ئەبو نادیە هات کە هەردووکیان بەیەکەوە بەسترابوونەوەو بێ ئەوەی لەیەکتریان بکەنەوە بردیانن بۆ سەر پێشاو. لەبەد بەختیش ئەو ڕۆژە ئەبو مەحمود تووشی نەخۆشی سکچوون بوو بوو. تەوالێتەکەش زۆر بچووك بوو، جێگەی دانیشتنی هەردوو ئەبوەکە نەدەبووەوە لە یەکتریشیان نەدەکردنەوە. ئەگەر یەك بە پێوە دەبوو ئەوەی دیش دادەنیشتەوە نەدەگونجا، ناچار ئەبو مەحمود هەر تۆزێك خۆی کوڕ کردەوەو فیڕاندی.. سەرەڕای دیواری تەوالێتەکە جل‌و بەرگی خۆشی هەندێك پیس کردو ئیدی ئەبو مەحمود بۆنێکی پیسیشی هاتە سەر.

دوای نزیکەی نیو سەعات ئۆتۆمبێلەکان بەرەو شاری وان کەوتنەوە ڕێ.. لەو ڕێگەیەدا ئەوەی زۆر سەرنجی ڕاکێشام قەڵای دێرینی شارۆچکەی خۆشابا بوو. قەڵایەکی سەخت لەسەر بەرزاییەکی قیت مێژووی دەیان سەربردەو سەرکەوتن‌و ژێرکەوتنی کوردانی دەگێڕایەوەو ئەو دەمیش بەناچاری‌و خەفەتباری تا دەرفەتی مێژوویی‌و رەخسانەوەی هەڵکەوتێکی هەستانەوە ملی خۆی بۆ ئاڵایەکی تورکە داگیرکەرەکان دانواند بوو....

لەرێگەدا بینیم پیرە مێردێك بەناوی (حاجی بەنگین)ەوە لەپێشی من دانیشتووەو لەپەنجەرەی ترۆمبێل بەچاوە کزەکانی بۆ داهاتووی پڕ لەنەهامەتی رامابوو... هەرچەند تێی دەفکریم ئازارو نەهامەتی‌و گیانی بەرگریم لەسیمای پیری بەدی دەکرد. پیرەمێردێك لەو تەمەنەدا لەم زیندان بۆ ئەو زیندان بیهێنن‌و بیبەن هەڵبەتە بێ هۆ نییە..

دوایی زانیم حاجی بەنگین خەڵکی شەمزینانەو تەمەنی (٧٠-٧٣) ساڵەو زیندانەکانی تر ئاسا دەستێکی کەلەپچەو زنجیر کرابوو..دیمەنی ئەو پیرە مێردە سەرنجی هەموو کەسێکی ڕادەکێشا، ئەو تەمەنەو زیندانو دەستی کەلەپچە کراوو زنجیر کراو کوجا مەرحەبا!..

مام حاجی به پەرۆشەوە لەگەڵ من کەوتە قسانو گفتوگۆمان گەرم کرد...

- مام حاجی تۆ بەم تەمەنە لەسەر چی گیراوی؟

- قوربان ڕاستە پیرم، بەڵام کاتی خۆی چوومە سەر جێگەی دایکی ئەتاتورکو لەو دەمییەوە تورک بە دوامەوەنو تا ئێستا نەکەوتوومەتە داویانو ئێستاش ئەوانە دەیانەوێ تۆڵەی خوێنو ناموسی دایکیان بکەنەوە... ئەو قسانەی لەناخەوەو بە حەماسەتەوە دەکردن.. پیاوێك لە تەنیشتی بوو پێی گوتم:

- سەرسام مەبە حاجی بەنگین لەبەردەم داواکاری گشتیش ئەو ئیفادەیەی داو داواکار پێی دەگوت:

- هەی چیایی، زۆر پیری دەنا لەسەر ئەو قسانەت گوللەبارانمان دەکردی. مام حاجی لەوەلآمدا دەڵێت:

- ئەگەر ئەو چاکەیەم لەگەڵدا بکەن سوپاستان دەکەم، چونکە بەختەوەر دەبم لەدوا تەمەنمدا لەپێناوی گەلەکەمدا شەهید بکرێم.

مام بەنگین پیاوێکی سادەو نیشتمان پەروەرو دنیا دیتە بوو..لە کۆماری مەهاباد پێشمەرگە بوو.. هەر کە وتم ناوم ئاراسە چاوی پڕ لە فرمێسك بوونو گوتی:

دوای رووخانی کۆماری مەهاباد من لەگەڵ بارزانییەکان چووم لەسەر ڕووباری ئاراس بەتەتەری گەڕامەوەو ئێستاش کە دەبینم تۆ ناوت ئاراسە ئەو ڕۆژەو ڕووباری ئاراسم هاتەوە یاد........

نیوەڕۆ بوو، لە دوورەوە شاری وان بەدەرکەوت، لەدووڕیانێك شارەکەمان لەنێوانی دەریاو لوتکە چیایی بەرز بەرزو دڵڕفێن دەدیو دیمەنەکان هێندە

جوان بوون بەخەتێكو چەند خەتێکی نووسین وەسفیان تەواو نابێ. ڕێگایەك بەرەو ناو شاری وانو ڕێگایەکیش بەرەو دیار بەکر دەچوو... ئێمە بەڕێگەی دووەمدا دەچووینو تا دەشهات لەدەریا شینە زەنگوڵیەکەی وان نزیکتر دەبووینەوەو وانیش باشتر بەدەر دەکەوت..گەیشتینە شارۆچکەی تاتوان.. ئەوشارەش تا بڵێی جوانو پڕ باخو ڕەزی ئاوی زۆر بوو.. لەنێوانی بەرزایی سەوزو دەریای شین بەرامبەر بەوان دەڵێی یەك شار بوونو لەئاوێنەی دەریادا چاو بازیان لەگەڵ یەکتریدا دەکرد.

لەڕۆخی جادەو کەناری دەریا ئۆتۆمبێلەکان لایانداو وەستان.. فەرماندەی کاروانەکە هاتو گوتی:

- لێرە پشویەك دەدەینو نانی نیوەڕۆ دەخۆین ئینجا دەڕۆین.

ئەو کات بیرم لەو پشودانە دەکردەوە.. ئەو پشودانە بۆ ئێمەی ماندووی دەست بە زنجیرو دیلی دەستی تورکان لەو هاوینە هەوارە خۆشو دڵڕفێنە چ جۆرە پشودانێکە!...

دەستەکانمان نەکرانەوەو لەترۆمبێل دانەبەزێنراینو ئەفسەرو سەربازەکان بەدوای بەزمو نەوسی خۆیاندا چوونو ئێمەش ئەبڵەقو بێ جووڵە سەیری دەورو بەرێکی پڕ لە جووڵەو ژاوەژاومان دەکردو.. هیچی دی...

ئای لەو ساتە کاریگەرانە...لەیەك کاتدا هەستم بەدوو تەوژمی پێچەوانە..بە دوو جەمسەری دژ.. بەدوو جیهانی جیاواز دەکردو دڵم لە نێوانی ژیانو مردندا ترپەی دەهاتو چاوەکانم لەدیتنی ئەو دیمەنە جوانانەو پێویستەکانی ژیانو کەلەبچەو زنجیرو ئەسیری خۆمان خەریك بوو کوێراییان دایێ... هیلاكو برسی بووینو خواردنی خۆش خۆشیش بۆنیان ڕۆژە ڕێیەك دەڕۆیشت...بەڵام نان چۆن دەخورێت؟ هەتا ئەگەر بشخورێت چەندمان پارە هەیە تا نانی پێ بخۆین؟.. هەر چۆنێ بوو وەك دیلەکانی تر نانو بیبسیەکمان خوارد.

ئەو تورکانەی بۆ گەشتو گوزار لەوێ بوون دەستە دەستە دەهاتنە سەیرکردنمانو سەربازەکانیش دەیانگوت:

- ئەوانە هەمووی تیرۆریستنو ئێمە بەدیلمان گرتوون.

ئەوانیش دڵخۆش دەبوونو پێدەکەنینو سەریان لە پاڵەوانێتی سوپای ئەتاتورك سوڕدەما!...

شاگردێکی چێشتخانەکە هەرکەزانی ئێمە پێشمەرگەین زۆر بە میهرەبانی خۆی پیشانداو وێڕای ئەوەی هیچی لەدەست نەدەهات، بەڵام بەو سۆزە کوردانەیەی دەری دەبڕی گەورەترین هاوکاریو پشتیوانی لێ دەکردین.. زۆر نیگەران بوو، هەر جارەی بە فێڵێك دەهاتەوە ناو پاسەکەو تۆزێك لەگەڵمان دەدوا... سەربازەکان هەستیان پێ کردو ئاگاداریان کردەوە چیتر نەگەڕێتەوە ناو پاسەکە!. لەهەمان کاتدا پیاوێکی رەقەڵەی رەشتاڵە لە نزیکی ئێمەو لەکەناری ئاوەکە خەریکی گیا دروێنەبوو، ئەویش هەر کە (ئێمە واتە هەموو کوردە دەست بەزنجیرەی دی) دەستی لە کارەکەی هەڵگرتو زیاتر لێمان نزیك کەوتەوە.. نیگەرانیو پەرۆشی لەدەمو چاویدا دەباریو دیاربوو نهێنییەکی هەبوو دەیویست بەئێمەی ڕابگەیەنێ یاخود نهێنی گیرانی ئێمە بزانێ... سەربازەکان ئاگاداریان کردەوە لێمان دوور کەوێتەوە.. بۆ ئێمە نیگەران بوو، بەڵام بێگومان یادێکی خۆشی هەستیان بریندار دەکردەوە. لەولاشەوە ئاسۆیەکی ساهی لەنێوان شینایی دەریای وانو دیمەنی چیا بەرزەکان.. ئاسمانێکی بێ گەرد لەنێوانی تیشکە زێڕینەکانی خۆرو سەوزایی کەنارەکان یەك پارچە کەسکو سۆری بەهارین دەنواند.

لەتاتوان ئاوا بووین، لەو پەڕی باکوری دەریاچەدا چیایەکی قوچەکی بەرز دیاربوو. لە مام بەنگینم پرسی:

- ئەو چیا گەورەیەی باکوری دەریاچەی وان ناوی چییە؟

- ئەوە چیایێ سیپانێیە ئەز خۆلام.

یەکەم جار ناوی چیای سیپانم لەداستانی دڵداری خەجو سیامەند بیستبوو، منداڵ بووم حەزم دەکرد گوێم لەلاوکی خەجو سیامەندی حەسەن سیساوەی ببێ کە هەموو جارێ دەیگوت:

با گوێی خۆم بەسەر چیایێ سیپانێدا بگرم
داخۆ سیامەندم مایە یانەنا؟
داخۆ دەنگی دێتن؟
ئینجا وەختی خەجێ گوێ خۆ دایێ.
هەر دەنگی سیامەندی وەکی کۆترۆکەکی بریندار دێ..
هەردەنارینی، هەری عاسێیە بە پەلێ دارێ
هێهێ...هێ یێ.. هەرێ مارا بابێ من
هێ یێ...
وەی مارا بابێ من
خەجێ گازی دەکرد
وەی سیامەندێ من...

هەروەها دەیگوت:

بووكو زاوا وەتاتو شاخیدا چوونە خوارێ لەبنی کەوتنە بنی بەحرێ وانێ
دەکارو تەقدیرو موقەدرێ خودای بوو...
خەج مار وێران‌بووە مێوەکی ترێی سپی لەناو لێوی بەحرێ وانێ، سیامەندیش بووە کاریتەکی ئەسپیندارێ
لەلێوێ بەحرێ وانێ
سیامەند بووە ئەسپیندارو سەرێ خۆی دەگەر
ناو قەدێ چیایێ سیپانێ بزرکردن...
خەجێ لێ بووە میوەکی ترێی سپی
خۆی لە ناو قەدا لێ گرێدا هەتا سەر کەدۆکەی لێ هێنانە زەفت کردنێ.......

لەدۆڵێکی پڕ لەئاوو باخو دارستاندا گەیشتینە شاری بەتلیس.. ئەو شارە لەچاو مێژووی کۆنو پڕ شارستانییەتی خۆی زۆر لەدواوە بوو، هەرکەسە باسی شاری بەتلیسی لە سیاحەتنامەکەی ئەولیا چەلەبی خوێندبێتەوەو بینینێ دوای نزیکەی (٥٠٠) ساڵ ئەو شارە هێندەی لەپاشداوە، هەرگیز بڕوا ناکات کە ئەوە ئەو بەتلیسەیە کە ئەولیا بەیەکێك لەشارە گرنگو جوانەکانی ئەوروپای ئەو سەردەمەی چواندووە.. ئەو شارە لەسایەی (٥٠٠) ساڵەی دەستەلاتی داگیرکەراندا لەپایتەختێکی گرنگی کوردستانەوە بۆتە شارۆچکەیەکی خاوەن مێژوویەکی دوورو درێژو بەردەوامو دواکەوتوو بەس.
لەرێگەدا هیلاكو ماندوو بووین، زۆرم خەو دەهاتو لە بۆرژانیش زیاتر نەدەنوستمو وەختێك لەهاتو هاواری خودایە...الله.. ئەی وەیسی قەرەنی شەریف..ی گیراوەکان راچڵەکیمو سەیرم کرد هەموویان رووەو گومبەزێك دەستیان راناوەو دوعای خێرو ئازادی دەکەن..پرسیم:
- ئەوە چییە؟...
گوتیان:
- ئەوە مەزاری وەیسی قەرەنییەو پیاوێکی هێندە پیرۆزە هەردەم بە هانای لێ قەوماوانەوە دێ.
گەیشتینە شارۆچکەی سلێڤاناو گوتیان:
- ئێرەش کۆنە شاری میافاریقنیە..
لەوێ لەو ئانو ساتەدا گۆرانی زەمبیل فرۆشم هاتەوەیاد..دەمێك بوو دەمویست باسێك لەسەر کاریگەری باوەڕ لە گۆرانیەکەدا بنووسم کە شوێنی بەسەرهاتی زەمبیل فرۆشو ڕوودانی گۆرانیەکە خودی ئەو شارە بوو..ورد بوونەوەشم لەناوەڕۆکی چیرۆکی گۆرانیەکەدا ورەی بەرز دەکردەوە، چونکە پەندی گرنگی گۆرانیەکە مەسەلەی باوەڕ بوو، ئێمەش وێڵو کوشتەی باوەڕێکی پیرۆز بووین.

لاوێکی خەڵکی ئەو شارە لەپێناوی بیروباوەڕەکەی لە بەرزاییەکدا خۆی هەڵدەدێرێو لەئاودا نوقم ئەبێ، بەلام مل بۆ خۆشیەکی ژیان کەچ ناکات.
زەمبیل فرۆشێك تا بڵێی لاوێکی جوانو شۆخ ئەبێ لەو شارە لە پێناوی بژێوی ژیانی خۆیدا زەمبیلان دروست دەکاتو کۆلان بەکۆلان دەیانفرۆشێت...زەمبیل فرۆش هەر جارەی دەگاتە بەر دەرکی ماڵی میری شار، ژنی میر لە پەنجەرەی باڵەخانەکەیدا سەیری دەکاتو ئاگری عەشقێکی پڕ لەسووتان ناخی دەهەژێنێ، بۆیە هەر جارەی خاتونی شار گوێی لەدەنگی زەمبیل فرۆش دەبێ بانگی دەکاتو زەمبیلی لێ دەکڕێ. خاتوون هەوڵ دەدات پارەی زیاتری بداتێ بەلام، زەمبیل فرۆش لەنرخی خۆی زیاتر وەرناگرێ.
ژنەی سووتاو هەوڵی زۆری لەدەڵ دەداو سوودی نابێتو نایەوێ بە خورتی بکەوێتە ناو بازنەی خۆشەویستیو سێکسی کەسێکی دی، سەرەڕای ئەوەی بەپارەو ماڵی دنیاو ئەو هەموو جوانیو دەستەلاتی خۆی بۆی دەچێتە مەیدان..کەچی، ناتوانێت زەمبیل فرۆش دەستەمۆو دڵی رام بکات..رۆژێك خاتوون خۆی بۆ ناگیرێو ئەیەوێ بەزۆر ملی پێ بداتو بەو بەهەشتەی شاد بکات کە ئادەم بە هۆیەوە لێی دوورخرایەوە..پەلاماری لاوکێ زەمبیل فرۆش دەداتو ئەویش خۆی ڕادەپسکێنێو لەبەر دەستی رادەکاتو نایەوێ لەگەڵیدا رابوێرێ!.. بۆیە پێی دەڵێت:
- تۆ ژنیو من کوڕ، تۆ خاتوونی میافارقینێیو من گزیر..تۆ منت خۆش دەوێ، کەچی ناپاکی لەمێردەکەت دەکەی!...منو تۆ لەیەکدی دوورین..من پیاوێکی خاوەن باوەڕو خوا پەرستم: لێ لێ لێ خاتوونی بەژن دارا بەیبونێ...من کەسێکی تۆبەکارم لەترسی خوای گەورە نەکارم....
خاتوون دوای دەکەوێو لەم سەر بۆ ئەو سەری باڵەخانەکە بۆی دەستگیر ناکرێو ئینجا هاواری نۆکەران دەکاو ڕایان دەسپێرێ کە زەمبیل فرۆشی ناپاکی بۆ بگرن، چونکە هەوڵی داوە ناپاکی لەگەڵدا بکا!.. زەمبیل فرۆش لەم

کۆڵان بۆ ئەو کۆڵان هەڵدێ‌و هەر کەلەسەر بەرزاییەك ئاوڕ دەداتەوەو دڵنیا دەبێت وازی لێ ناهێنن یەکسەر لە پێناوی باوەڕەکەیدا تەمەنی درێژ بۆ خاتوونی نازدار بەجێ دێڵێ...

بەم جۆرە زەمبیل فرۆش تاکو بۆ ئارەزووە خودەکانیشی نەیتوانی خۆی لە ڕاستی بیروباوەڕەکەی لابدات.

چیرۆکی ئەو گۆرانییە ڕاست یان ئەفسانەو هەڵبەستراو پەندێکی زۆر گرینگ نیشان دەدا:

ئەو لەپێناوی خۆشەویستییەکەی یەك لایەنە هەموو شتێکی دەکردو، ئەوەی دیکەش لەپێناوی هەستو نەستی‌و باوەڕیدا سەری نایەوە..پڕۆژەی نووسینەکە ئەرك‌و مەشقەقەتی ڕێگەی لەبیربردمەوە، کاتێکیش گەیشتمە ئاکامی داستانە دڵدارییەکە چارەنووسی خۆم هێندە بەلاوە بێ بایەخ بوو، تەنانەت شانازی کردن بەو چارەنووسە تایمی دەروونمی گۆڕی. چونکە ئێمەش پێشمەرگەی بیروباوەڕ بووین‌و لەپێناوی کێشەیەکی زۆر گەورەو پیرۆز بەرەو ئەو سەرەنجامە دەچووین...

کاتێك گەیشتینە دیار بەکر تاریکایی شەو باڵی بەسەر ئاسۆی شاردا کێشابوو. لەپێش دەرگای زیندانی سیاسی دیار بەکر کە تێکۆشەرانی ئەوێ پێیان باشە پێی بگوترێ (زیندانی سەربازیی دیار بەکر) وەستاین‌و دوای ماوەیەك یەك بەیەکیان دابەزاندین‌و تەسلیمی بەڕێوەبەرایەتی زیندانەکە کراین.. لە پێشەوەی زیندانەکە چەندین ژووری بچووك بچووك هەبوون. ئەو ژوورانە وەك ژوورە تاکە کەسی (ئینفرادی) زیندانەکانی ڕژێمی بەغدا بوون، ژوورەکان دەرگایەکی ئاسنین، یەك کۆڵانگەی تەل بەندیان هەبوو. سەرەتا وامزانی هەر ژووری ئینفرادین، چونکە هەر یەکێکیان بردینە ژوورێك‌و دوای چارەگە سەعاتێك زیندانەوان هات‌و داوایان کرد هەموو جلەکانمان داکەنین‌و هەر شۆرتەکەمان لە پێ بهێڵینەوە ئەبو مەحمودی بەستەزمان ئەم جارەش

بەشێوەیەکی جیاواز هەڵس‌و کەوتیان لەگەڵدا کردو شۆرتەکەشیان پێ داکەند!.. ژوورەکانیش لە ڕاستیدا ژووری چاوپێکەوتنی زیندانیان‌و کەس‌و کارەکانیان بوون. دوای پشکنینی لەش‌و جلەکانمان بەڕێوەبەری زیندان بڕیاریدا ئێمە ببەنە قاوشی ژمارە (٢٥). لەو ماوەیەدا سەرنجمدا هەندێك لەو زیندانەوانانە بە کرمانجی قسە دەکەن. لەگەڵ یەکیان کەوتمە گفتوگۆو دوای ئەوەی هەندێ باسی زیندانی کرد لێم پرسی؟

- چەند لێرە دەبین؟

- زۆر کەم، چونکە ئێوە پێشمەرگەی ئێراقن‌و زوو دەچنەوە ناو کەس‌و کاری خۆتان...پێش ئێوەش زۆرجاری تر پێشمەرگە گیراون‌و پاش ماوەیەکی کەم تەسلیمی حکومەتی ئێراق کراونەتەوە!.

هەرچەندە ئەو قسانە بۆ ئێمە مایەی نیگەرانی بوو، بەلاَم ئەو لەنەشارەزایی بەو شێوەیە دڵی ئێمەی دەدایەوەو نەیدەزانی پێشمەرگە بدرێتەوە دەستی ڕژێمی سەدام چی بەسەردێ!....

دەرگایەکی ئاسنینی گەورە لەناوەڕاستی ساڵۆنی زیندانەکە کرایەوەو کۆمەڵێك قاردیان واتە زیندانەوان کەوتنە پێشمان‌و کۆمەڵێکیش کەوتنە دوامان‌و بەرەو قاوشی ژمارە (٢٥) ملی ڕێگەمان گرت..ساڵۆنی زیندانەکە هەمووی بە وێنەو دروشمی ئەتاتورك ڕازابۆوەو دەرو دیواری ساڵۆنەکە دەتگوت ساڵەی پێشانگای فیلمە سینەماییەکانە. دەیان جۆر وێنەی ئەتاتورکی پیا هەڵواسرابوو. قاردیانێك (گاردیان) پەنجەی بۆ وێنەیەکی ئەتاتورك درێژ کردو گوتی:

- ئەمە کێیە؟

- ئەمە ئەتاتورکە واتە مستەفا کەمال پاشا.

- دە مادام دەیناسی هەموو ئەوە ئەو هەموو دەردەی بەسەر گەلی ئێمەدا هێناوە.

ئێمە بڕوامان بەو قسانە نەكردو خۆمان لەگێلیداو پێمان وابوو دەیەوێ بنی زمانمان بزانێو قسەمان لێ دەربێنێ..چونكە ئێمە لە ڕوانگەی شارەزایی‌و ئەزموونی خۆمان لە زیندانەكانی ئێراق بیرمان لە بەد ناوی‌و ناوبانگ زڕاوی زیندانەكانی تورك دەكردەوە. لە دەرگای یەكەم، دووەم، سێیەم، چوارەم، پێنجەم، شەشەم، حەوتەمیش چووینە ژوورێ‌و دەرگا ئاسنینە بەسامەكان یەك لەدوای یەكدا دەكرانەوەو دادەخرانەوە... زیندانی بوون لەدوای حەوت دەرگای پۆلاَیین ئەو چیرۆك‌و داستانە ئەفسانەییانەیان دەهێنامەوە یاد كە دەڵێن: دێوەكانی پشتی چیای قاف نێچیرەكانیان لەدوای حەوت دەرگای پۆلاَیین بەند دەكردو حەوت شەوان‌و حەوت رۆژان تەنیا حەوت نان‌و حەوت پەرداخ ئاویان دەدانێ‌و بەحەوت ساڵان حەوت سەعاتیان دەهێنانە دەرێ‌و شەوو رۆژ حەوت جار دەژمێردرانەوەو بەسەر دەكرانەوە...! قاوشی ژمارە (٢٥) لە قاتی دووەمی زیندانەكە بوو.. كەچووین دیمان شەش زیندانی تر بەناوی (بەدرەدین ئاڵتون، نیزام، حەنەفی ئافگویك، سلێمان، دری، ئەحمەد) لەوێ بوون‌و هەركە سەردەستەی گاردیانەكان گوتی: میوانی پێشمەرگەتان هاتن! خانە خۆییەكان بەو پەڕی گەرمییەوە پێشوازی‌و بەخێرهاتنیان كردین. دوای چەند خولەكێك قاردیانەكان قاشوی ژمارە (٢٥)یان بەجێهێشت‌و دەرگاكەیان گاڵەدایەوە.

قاوشی ژمارە (٢٥) ژوورێكی فراوان‌و پاك‌و بێ كەم‌و كوڕی بوو...ژوورەكە هەر لەخەون دەچوو، چونكە ئەوەی ئێمە لەمەڕ زیندانی دیاربەكرمان بیستبوو، ئەوەی ئێمە دامان نابوو رێك پێچەوانەی بوو... ژوورێكی روناك‌و سپی‌و پڕ لەئاوی ساردو، تەوالێت‌و، گەرماو، تەلەفزیونەكەی هی ئەوە نەبوون بڕوابكەین لەناو قەلاَی زیندانی دیاربەكردابین!. خانەخوێكان بەچوونی ئێمە زۆر دڵخۆش بوون‌و هێندە بەخۆشحاڵی‌و گەرمییەوە لەپێشمان دەهاتن‌و دەچوون، شەرمەزار دەبووین. حەنەفی كەدەم ڕاستی هەڤالانی بوو، گوتی:

- بێگومان برسیتانەو ئێستا خواردنێكی سەر پێیتان دەدەینێ؟.

- بەڵێ برسیمان بوو، بەلاَم بەدیداری ئێوە برسێتی‌و شتی تریشمان لەبیر چووەوە.

- دوای نانخواردنیش پاك پاك خۆتان بشۆن‌و لێی پاڵكەون‌و تا بەیانی بنوون.

هەرچەند زۆر زۆر هیلاك بووین بەلاَم خەویشمان رەویەوەو پڕ بەدڵ ئارەزووی ئەوەمان دەكرد چەندی زووە لەجیهانی زیندانی دیاربەكر شارەزابین‌و تێی بگەین...

دوای هیلاكی بێئامانی رێگاو..سێ حەفتە دابڕان لە ژیانێكی ئاسایی‌و.. بەوەسوەسە بوونی پرسیارەكانمان، ئەم جارەش لێرە سەنگراینەوە..ئاخۆ دوا رێگای نادیاری چارەنوسمان بەرەو كام هەڵدێرو كام مەرگ هەنگاوی نەخوازراو دەنێت...؟ یەكێ بەگاڵتەوە تەسلیم كردنەوەمان پێ ڕاگەیاندین‌و یەكێكی تر بە نەشارەزایی‌و بۆ دڵنەوایی دڵنیامان دەكاتەوە زوو زوو بەرەو ئێراق بەڕێ دەكرێینەوە.. یەكێكی تر بۆ سوك كردنمان بەخۆ هەڵكێشانێكی دۆنكێشۆتانە بەتیرۆرستی لەقەڵەم دەدایین...ئەمانە هەمووی تێشووی سەفەری ئەو زیندان‌و ئەم زیندان بوون.. مەرگ ساتێكی دیاریكراوی نەبوو، چونكە ئێمە ئەوەی بیرمان لێ نەدەكردەوە مەرگ‌و لەسێدارەدان بوو..چونكێ لە كانییێكی بیروباوەڕی هێند پۆلاَیین ئالاَبووین، مەحاڵ بوو..هەڕەشە..زیندان بتوانێ تۆزقاڵێكی لێ وشك بكاتەوە..

تابڵێی یەك‌و دوو شوتییەكی خڕی دیاربەكرییان قاش قاش كردو لەگەڵ هەندێك پەنیری كوردیان دانایە سەر سفرەو گوتیان:

- كەرەم كەن.

چەندی بۆمان خورا خواردمان...بۆ ئەوان خزمەتكردنی چەند پێشمەرگەیەك جێی بەختەوەری بوو، لەلایەكی دیكەشەوە چوونمان، بۆ لای ئەوان ئاشكرابوونی چەندین نهێنی هزرو وەلاَمی دەیان پرسیاری ئەوانمان

لادەست دەكەوت، چەند پێشمەرگەیەك لە كوردستانی باشوور لەو هەلو مەرجەو دوای چەندین ساڵ زیندانی بوونی ئەوان زەخیرەیەكی زۆرو دەسكەوتێكی چاوەڕوان نەكراویان بوو. بێگومان بەهۆی ئێمە لەهەموو هەواڵێكی كوردستانی باشوورو شۆڕشو كیمیابارانكردنو كارەساتی هەڵەبجە..شەڕی ئیراق-ئێران..ئەنفال..ئاگاداردەبوونەوە.. ناوی یەكتریمان زانیو دوای نانو پەنیرو شوتی خواردن حەنەفی گوتی:

- ئێوە ماندوون، پێمان باشە ئەمشەو پشوو بدەنو بەیانیو دوو بەیانیو دەبەیانی سەدبەیانیو هەزار بەیانی تر بەیەكەوە لەخەو هەڵدەستینەوەو یەكتری باش دەناسینو هەموو شتێكی ئێرەتان بۆ ڕوون دەكەینەوەو ئێوەش هەموو شتێكی لای خۆتانمان بۆ باس بكەن.. هەرچەندە ئومێد دەكەین بەزووترین كات لەیەكتری جیاببینەوەو ئێوە بگەڕێنەوە ناو كەسو كاری خۆتانو ناو هێزی پێشمەرگە....

- نەخێر، ئەوە سێ حەفتەیە گیراوین كەچی ئێستا وا دەزانین گەڕاوینەتەوە ناو هەڤاڵانی خۆمان...خۆشحاڵین كە بە دیداری ئێوە هەموو ئازارو نیگەرانیەكی زیندانمان لەبیرچۆتەوە...

- زۆر باشە هەركەسە خەوی دێ بلا برازێ (با بنوێ)و شەڤا وی خۆش..

هەندێكیان چوونە ناو جێگاو نوستنو هەندێكیش تا شەودرەنگانێ دانیشتین..ئەوان زۆر تینووی دەنگو باس بوون...زیندانیش خۆی پێویستی پرسیار كردنو بەدواداچوونی هەتا شتی بچووكیش دەسەپێنێ، نەخاسمە ئەوان دەمێك بوو لەو زیندانە چەندین هەلومەرجی ناخۆشو ناهەمواریان تێپەڕاندبوو.. هیچ ئومێدێكیشیان نەبوو، پرسیارێك لەمێشكی منو هەڤاڵانم زوو زوو دەووروژا، ئەویش ئەوەبوو كە ئەو زیندانە بەو جۆرە نەبوو كە ئێمە لەسەرمان خوێندبووەوە یان ناوبانگیمان، بیستبوو..بۆیە پێش هەر پرسیارێكی تر ئەو پرسیارەمان ڕووبەڕووی بەدرەدینو حەنەفی كردەوە...

- هەڤاڵێ ئاراس هێنە وە نها هاتنە ڤرا، ئەوێ وە بزانن كا حەپسا دیار بەكر ئەوەێیت كو هەوە ژسەر بهیستییە، ئان ژی یێ كو هەوە نها ب چاڤێ خۆ مێزەدكەن؟.

با بە سۆرانی درێژە بە وەڵامەكەیان بدەمو گوتیان:

- ئەو هەلومەرجەی ئێستا دەیبینن ئەوە نییە كە باسی كراوە، بەڵام هەلو مەرجی ناو زیندان بە زەبری خەباتو بەرخودانی خوێناوی گۆڕاوە، ئەگینا ئەم زیندانە دوای كودێتای ١٢ی ئیلولی ١٩٨٠ پیسترینو ناهەموارترینو بەدناوترین زیندانی دنیابوو.. ئەو ئازارو ئەشكەنجەیەی لەم زیندانەدا هەبوو بڕوا ناكەین لە زیندانێكی تری ئەم دنیایەدا هەبووبێ..كەچی ئێمەی زیندانی خۆمان ڕاگرتو بەرگەمان گرتو دژی هەموو ئازارو ستەمەكانیان وەستاینەوەو لە دەرەوەی زیندانیش فشاری خەڵكو دیموكراسی خوازان كاری خۆیان كرد تاهێواش هێواش هەلومەرجەكە بەرەو باشی چوو تا ئەمڕۆ———

ئەم قسانەو زیاتریش هی حەنەفی بوونو بەدرەدینیش هەڵیدایێ گوتی:

- بڕوا بكەن جاری واهەبوو دوو برا چەند ساڵێك لەدوو ژووری تەنیشت یەكتری دەبوونو كەسیان بەوەی تریان نەدەزانیو نموونەش فاروقو حوسنی ئالتونن كە ماوەی سێ ساڵ بە یەكتریان نەزانی... هەموو جۆرە ئازاردانێكی جەستەییو دەروونی بۆ ماوەی چەند ساڵێك شەوو ڕۆژ بەردەوامبوو.. ئەفسەری زیندان سەگێكی هەبوو ناوی نابوو جۆنی هەر كاتێك ئەفسەرەكە جۆنی لەگەڵ خۆی دەبردە ژوورەكان دەبوو زیندانیان سڵاوی سەربازی بۆ جۆنی بكەنو بڵێن:

-گەورەم فەرماندە- هەركەسێك ئەم فەرمانەی بەجێ نەهێنابایە، ئەوا دەبووە نێچیری جۆنو لەپێش چاوی ئەفسەر جۆنی هەموو گیانی زیندانیەكەی بریندار دەكرد!..

دەیان جار کەسانی نەفس نزمیان دەهێنان دوای ئازاردانی زیندانیان میزیان بەسەرو چاوی زیندانیاندا دەکردو بەکورتی نازانین ئەو ژیانە چۆن دەگوزەرا.. بەڵام کاتێك بڕیارماندا مان بگرین.. بەگژ جەلادەکاندا بچینەوە، دوای ئەوەی لەو پێناوەدا قوربانی زۆرماندا دوژمنمان ناچار کرد پاشەکشێ لەو هەموو رەفتارە نامرۆژانەیەی بکات..

هەر لەدرێژەی قسەکانیاندا هەڤاڵان بەم شێوەیە باسی زیندانی سیاسیو دیاربەکریان بۆ ئەکردین: هەر لەسەردەمی سوڵتانە عوسمانیەکانەوە تاکو ئەمرۆ هەمیشە دیاربەکر بێ زیندانی سیاسی نەبووەو بەدرێژایی چەندین سەدە لە زیندانەکانی دیاربەکردا کورد بە تۆمەتی کوردبوونو نیشتیمان پەروەریان بەندکراونو لەسێدارە دراون. بەڵام ئەو زیندانەی ئێمە باسی دەکەین وەك بینا لەکۆتایی حەفتاکانەوە دەست بەدروسکردنی کراوەو لەسەرەتای هەشتا تەواو کراوەو ناوی نراوە E.Tipi.Ceze evi واتە زیندانی شێوە پیتی E ئەگەر ناوەکەشی وشە بە وشە بکەینەوە کوردی دەبێتە(ماڵی سزادانی شێوەE) لەزمان تورکی بەهۆی کەم زاراوەو دەسەواژە جاری واهەیە یەك زاراوە بە پاشگرو پێشگرەوە بۆچەندین ماناو ناوی چەندین شت دەردەبڕێ بۆ نموونە ماڵی کتێبان، یان ماڵی سزا، ماڵی......

زیندانی شێوە—E—درێژە پێدەری زیندانی سەربازی سەیران تەپەی ناوبانگ زڕاوەو دوای کودێتای ١٢ی ئەیلولی ساڵی ١٩٨٠ دەسەڵاتی سەربازی تورك هەزاران کەسیان ڕاپێچی ئەو زیندانە کردو گیراوەکانیش بەشێوەیەکی هێندە هۆڤیانە ئازار دەدران تەنانەت ئەو ئازارو ئەشکەنجەیە مەگەر تەنیا لە سەربازگەکانی قەلاچۆکردنی جولەکە لە ئەڵمانیاو (هیئە خاصە)ی کەرکوكو ئەبوغرێب...دەرحەق بە مرۆڤایەتی کرابێ دەنا نەکراوەو نەدیتراوەو نەبیستراوە...

دیار بەکر ناوەندی خەباتو بەرخۆدانی گەلی کوردستانو پایتەختی مەعنەویو ناوەندی دەسەڵاتی تورکو دەسەڵاتی باری نائاساییو بڕیارە سەربازییەکانە. بەگوێرەی ئەو بایەخەش کە هەیەتی دەوڵەتی داگیرکەری تورك زیندانێکی گەورەو دادگایەکی سەربازی بەناوی دادگای ئاسایشی دەوڵەت لێ دامەزراندووە..بۆیە ئەو زیندانە لە تۆمارەکانی مافی مرۆڤی جیهانیو ڕێکخراوی لێ بووردنی نێودەوڵەتیو مێژووشدا بەیەکێك لە زیندانە ڕەشەکانی دنیا ناوی دەمێنێتەوە. ئەو زیندانە بۆ ئەوە دروست کراوەو گرنگی پێدراوە تا بەپێی بەرنامەیەکی ڕەگەز پەرستانەی تورکە داگیرکەرەکان وەك قەلایەکی لەناو بردنی تێکۆشەرانو بزوتنەوەی رزگاریخوازی گەلی کوردستانو کوشتنی گیانی رزگاریخوازی بەکار بهێندرێ.

لەم زیندانەدا تێکۆشەران بەخۆڕاگریو بەبیروباوەڕی پۆلایینو مانگرتن لەخواردنو خواردنەوە هەمیشە گیان بازانە بە گژ جەلادەکاندا چووینەتەوەو لەپێناوی مل کەچ نەکردن بۆستەمی داگیرکەران ڕێگای مردنمان گرتە بەرو لەسەریشی بەردەوام دەبین...لە ساڵی (١٩٨٢)وە سەدان زیندانی تێکۆشەر مانیان لە خواردن گرتو سەرەڕای زیادبوونی فشاری تورك بەڵام تێکۆشەران سوور بوونی خۆیان سەلماندو لەئاکامدا چەندین تێکۆشەری وەك خەیریو کەمال پیرو عاکفو عەلی چیچەكو نەجمەدین بیوكو فەرهادو دەیانی تر گیانیخۆیان کردە قوربانی هەڵوێستە شۆڕشگێڕو قارەمانەتیەکەیانو لە کۆتاییدا ملیان بەدوژمنداو دوژمن بەناچاریو شەرمەزاری بە پیر بەشێك لە داواکارییەکانمانەوە هات...شێوازی خەباتی مانگرتن لەناو زیندانەکانی تورکیاو بەتایبەت زیندانی دیار بەکر یەکێکە لەو شێوازانە کاری خۆی کردووەو لەوەتەی ئەو خەباتە سەری هەڵداوە هەمیشە پەرەی پێدراوە.. مانگرتنەکانیش هەمیشە تەنیا لەپێناوی چاك کردنی باری ژیانو ڕەچاوکردنی مەرجەکانی مافی مرۆڤ بووە لەچوارچێوەی دیوارەکانی

زینداندا..مانگرتنەكان دوو جۆرن: مانگرتنی خۆبرسی كردن (رۆژیا یان، گرەوا برچی بونێ)و هەروەها، مانگرتنی مردن (رۆژیا یان، گرەوا مردنێ) واتە مانگرتن تا مردن. (ئەو مانگرتنە تا ئێستاش بەردەوامە) دەیان تێكۆشەر گفتی مردنی خۆیان گەیاندۆتە سەرو وەفاو گیانی فیداكاری خۆیان بۆ گەلو نیشتمانەكەیان سەلماندووە. بەم شێوەیە كاروانی خەبات لەپێناوی ژیاندا لەو زیندانەدا درێژەی پێدراوە....

دیارە لەدەرەوەی زیندانیش ڕۆڵەكانی گەلی كوردستانو هەتا دێموكراسی خوازەكانی غەیرە كوردیش بەپشتیوانیو پشتگیری خۆیان بۆ زیندانەكانیانو داوا رەواكانمان بایەخو گرنگیەكی زیاتریان بە مانگرتنەكان داوەو بەهۆی خۆپیشانداندو رێپێوانو ناڕەزایی دەربڕین بەردەوام گیانی داگیركەران لە لەرزە بووە. هەندێ جار پڕۆتەستۆكردنی سیاسەتی تورك دەرحەق بە زیندانەكانیان گەیشتۆتە ئەو ڕادەیەی تێكۆشەرانی وەك لەیلا زاناو رەحمە شاهێن لە بەردەمی زیندانی دیار بەكر ئاگر بەردەنە گیانی خۆیانو هەوڵی خۆسووتاندن بدەن.

بەرخودان ژیانە...دروشمی سەرەكی زیندانەو بەبەرخۆدان هەمیشە گیانی خەباتو كوردایەتی لەجۆشو پەرەسەندن دایەو درشمەكەش مانایەكی دی بەژیانو خەبات بەخشیوەو لەسەر زەمینەی واقیعیش بە شێوەیەكی پراكتیكی تراژیدیایانە جێبەجێ كراوە. ئەو قەلآیە گەورەیەی ئەشكەنجەو قەلآچۆكردن لە ٤٠ قاوشی گەورە پێك هاتووەو جاری وا هەبووە ٤٠٠٠ چوارهەزار كوردی تیال ئاخنراوە. كەم نیشتمان پەروەرو دیموكراسی خوازو تێكۆشەری كورد هەیە ئەگەر بۆ یەك شەویش بووبێ ڕێی تێ نەكەوتبێ...بەلآم لەگەڵ ئەوەشدا هەمیشە قەلآی بەرخۆدانو خوێندنگەی شۆڕشگێری بەنیشانەیەكی خۆڕاگریو تێكۆشانی كوردان ماوەتەوەو دەمێنێتەوە...

بەم شێوەیە شەوی یەكەمی زیندانی دیار بەكرمان رۆژ كردەوە...

بەیانی یەكەم ڕۆژی زیندانی سیاسی دیار بەكر لەدەنگە دەنگی حەنەفی بەئاگا هاتینەوە:

- رابن...رابن...سایم...سایم...هژمار، هژمار، واتە هەستن ژماردنە.. چونكە هەموو بەیانیان زیندانەوانو كارمەندانی زیندانی سەرژمێری تەاوی زیندانەكانیان دەكردەوە. دوای ئەوەی هەستاینەوە. لەبەر دەرگای قاوشەكە بەریز وەستاینو زیندانەوانو كارمەندان هاتن..بیر..ئیكێ..ئوچ..دۆرت..بێش..ئونبیر..هادەی...گێچ میش ئولسن..قاردیانەكان (زیندانەوان) زۆر بەسەر سوڕماوی سەیری ئێمەیان دەكردو دیاربوو ئەوانەی كاریشیان نەبوو هەر تەنیا بۆ بینینی ئێمە هاتبوون..قاردیانێك ڕووی لە حەنەفی كردو گوتی:-

- ئەوانە ئەو تیرۆریستانەن كە لە T.V پیشان دران؟

- نەخێر ئەوانە پێشمەرگەنو تەلەفزیۆن درۆی كرد.

دوای ئەوە قاردیانەكان چوونە دەرەوەو دەرگا داخرایەوە..بەدرەدین لەبەر خۆی دەستی بەجوێن دان كردو ناموسی هەموو توركەكانی هێنایە سەردەستو دیاربوو بەو جوێنانە كوڵی دڵی خۆی لەبەرامبەر ستەمی توركەكانو ناهەمواری باری ژیان دەردەبڕی...

بیرم لە شوێنی خۆم لەسەر نەخشەی جوگرافیاو پێوەرەكانی ژیان دەكردەوەو هەركە بینایی چاوەكانم لە تێڕاماندا چەقیە سەر چەقی زیندانی دیار بەكر یەكسەر ئەمجارەش (ئاگاداربە بەدەردی برادەرەكەت نەچن). بەرەو زێتێو بەرەو هەكاریو بەرەو هەولێرو شەمزینانی بردمەوەو ئەم ناوانە بەخێرایی بوونە سەر دێڕو مانشێتی چیرۆكێكی پڕ لە ڕووداوو كارەساتی راستەقینەی دوو پاڵەوانی هاوچارەنووسی داستانێك..

رۆژێكی هێمن بوو..هەر ئەو رۆژە تێگەیشتین ماوەیەكی باش لەو شوێنە دەمێنینەوەو مانەوەش بۆئێمە خراپ نەبوو، لەلایەك لە مەترسی تەسلیم كردنەوە دوور دەكەوتینەوەو لەلایەكی دیكەش لانی كەم پشویەكمان دەداو قەرەبووی ئەو هەموو ئەرك‌و ماندوێتی‌و برسێتییەی ئەو سێ حەفتەیەی ئەم زیندان‌و ئەو زیندانمان دەكردەوە..

بۆئەوەی نهێنییەكەمان ئاشكرا نەبێ بەرنامەی ئەوەمان دانا چۆن ڕووبەڕووی ئەو هەموو زیندانیانەی ئەوێ ببینەوە..بۆ ئەو مەبەستەش داوامان لە ئەبو مەحمود كرد چەندی دەتوانێ بە كوردی قسان بكات. چونكە هەر چەندە ئەبومەحمود لەساڵی (١٩٧٩)ەوە لە كوردستان پێشمەرگە بوو، كەچی هێشتا خۆی فێری كوردی نەكردبوو.. زووتر وەكو خۆی دەیگوت: هەرگیز لەو بڕوایە نەبوو هێندە پێویستی بەو زمانە دەبێ!.. لای خۆی بەكوردی قسەی دەكرد بەڵام، هەر جارێك كە پێویستی بە ووشەی (نا) دەبوو دەیگوت: (لا) ئێمەش پێمان دەگوت:

- بۆچی نا بەكارناهێنی..؟

لەوەڵامدا دەیگوت:

- یاخویە نا نا كولليش قريبە من لا..بەعدێن ما ادری ليش های الناو السخيفە ماتجی علی لسانی...!.

هەرچی ئەبو نادیە بوو كەمێك كوردی دەزانی‌و هەوڵیشی دەدا باشتر فێربێ، بەڵام هێور تا ئەو كات لەماوەی ئەو سێ حەفتەیەی گیرانمان كەمترین قسەی دەكردو زۆربەی كاتی خۆی بە خەو بەسەر دەبردو ئەگەر وەڵامی پرسیارێكی دابایەوە دەنا زمانی نەدەچووە گۆ، لەبەر ئەوەی بادینی نەدەزانی لە كرمانجیش نەدەگەیشت، ئەو گەورەترین كێشەی جگەرەبوو...لەبێ جگەرەیی حاڵی پەرێشان بوو.. هێور لە مردن نەدەترسا، بەڵام دەستی بۆ جگەرەیەك درێژ دەكرد!.. لەو رۆژە بەدواوە ئەویش دەمی كرایەوەو بەشێوازە توندەكانی

خۆی زۆر بەگەرمی دەچووە ناو بازنەی گفتوگۆ فكری‌و سیاسییەكان..بەڵام حەمید سەرو گوێلاكی بادینی دەشكاندو ئەوەش یارمەتی دەدا كەمێكیش لەكرمانجی سەرە دەری دەربكاو زوو زوو دەیگوت:

- دەبێ ئێمە قسەكەری رەسمیمان هەبێ‌و یەك كەس دەمڕاستی هەموومان بێ.

بەڵام هەموو جارێ هەر من هەڵدەبژێردرامەوەو ئەویش لە جێگەی خۆی پەست دەبوو..هەڤاڵ حەمید كوشتەی لێپرسراویەتی‌و پلەیەكی حزبی یان عەسكەری بوو.. لەبەرئەوەی ماوەیەكی زۆر پێشمەرگەیەكی دڵسۆز بوو..خۆی بە مەغدور دەزانی كە هیچ مەسئولیەتێكی نییە..ئەو مەسەلەیە لەوێش گرێ كوێرەیەكی دەروونی حەمید بوو.. لەناو زیندانا بەو هەل‌و مەرجە نالەبارەش هێشتا هەر نەیدەكردەوەو پێی دەناڵاند..كرمانجی بۆ منیش ئاسان نەبوو، بەڵام بەهۆی بادینی زانین‌و خوێندنەوە تاڕادەیەك شارەزای زاراوەكە بووم..

ئەو رۆژە لەگەڵ برادەرانی خانەخۆی یەكتریمان پرسیار باران كرد.. بەدرەدین ئاڵتون پیاوێكی لەسەر خۆو گفتار شیرین بوو.. ئازارو نەهامەتی‌و ناخۆشییەكانی زیندان لەنێو چاوانیدا زەق زەق دیار بوون‌و دەبریسكانەوەو زوو زووش ئاخی هەڵدەكێشان‌و هەموو جارێكیش دەیگوت:

- رۆژی ئێمەش دێتەوە...

پرسیارێكم لێی كرد:

- كاك بەدرەدین تۆ چەندە گیراوی؟

ورد ورد لەچاوەكانم ڕاماو سەری خۆی هێناو بردو زۆر لەسەرخۆ هاتە وەڵام‌و گوتی:

- ئەز؟

- ئەرێ تە.

- کە کۆ ئەز ژ تە ڕا بێژم.. ئەز زێدەی پێنج سەد سالانە ل زینداندا ژیان دەرباز دکەم!.

- هەرچەند بیرم کردەوە وەڵامەکەی ئەقلی نەدەبڕیەو هێندەش بەجوانیو جددی قسەی بۆدەکردم گومانی لا دروست کردم.

- باشە چۆن ٥٠٠ ساڵ؟

- ئەز چ ژتە رابێژم.. لۆێ رۆژێ کو سولتان سەلیمی ئێکێ کوردستانا مەداگیر کریە ئەم زیندانین.. کەکۆ تەمێژەکە نها ئەز ل جەم تەمەو ٣٨ سالا حوکم کریمەو بابێ میژی نها ل زیندانا ئەدەنایەو ٢٠ سالا حوکم کریەو محەمەدی لاوکی میژی لڤێ زیندانێ چاڤەڕێ حوکمێ دکاتو کالەکێ میژی لگەل شێخ سعیدێ پیران لڤێ دیار بەکرێ هاتیە عیدام کرنێ...

بەسۆرانی بڵێم باپیری لەدیاربەکر لەسێدارە درابوو، خۆی حوکمو باوکی حوکم کرابوونو کوڕەکەشی چاوەڕوانی حوکم بوونی دەکرد... بۆیە دەیگوت ٥٠٠ ساڵ زیاترە لەزیندانین...

- باشە تاکەی ئەو زیندانە درێژە دەکێشێ؟

- تاکو...

کاتی نیوەڕۆ هات دەرگاوانێك لە کولانگی قاوشەکەوە هاواری کرد:

- یرمی بێش قەرەوانە، قەرەوانە... واتە قاوشی ژمارەبیستو پێنج کاتی خواردن هێنانە... حەنەفی دەستی دایە دوو پەقرەجو چوو، دوای نیو سەعاتێك گەڕایەوە، هەندێ برنجو شلەو نانی هێنابوو..ئیدی لێرە بەدواوە ئێمەش لەسەر ئەوە راهاتین کە هەموو رۆژێ سێ جا دەبوو یەکێکمان بچین خواردن لە چێشتخانەی زیندان وەربگرین.. خواردنیش بە زۆری نیوەڕۆیان ساوارو شلەو جار جارەش برنجو ئێوارانیش مەعکەڕۆنیو بەیانیانیش زەیتون بوو.. سەرەتا من نەمدەتوانی زەیتون بخۆم، بەڵام دوایی لەبەر

نەبوونی هیچ شتێکیتر لەگەڵی راهاتمو لە هەڤاڵانی تر باشتر نانو زەیتونو چام دەخوارد..رۆژێك هەڤاڵ نیزام مازی داغی پێی گوتم:

- تۆ چۆن حەز لە زەیتون ناکەی؟.. زۆربەی هەرە زۆری خەڵکی کوردستانی باکور خواردنی سەرەکیان هەر زەیتونە. چونکە لێرە هەم بەرهەمی زەیتونمان زۆرەو هەم خواردنێکی چاکەو هەمیش لەهەموو شتێکی دی هەرزانترە..

هەواڵی چوونی ئێمە لەناو قاوشەکاندا بلاوبووەوە.. نوێنەرانی p.k.kو پێشەنگو کاوەو کوكو کوکسیو سۆسیالیستو کۆمەنیستو رزگاریو ئالارزگاریو تیکۆ،... ئەوانی تریش بەخێرهاتنیان کردینو زۆربەیان گفتی هاوکاریان پێدااین..

شەوی دووەم هەموومان دانیشتبووینو من لەگەڵ حەنەفی بەتایبەت گفتوگۆم دەکردو ئەو باسی ئەوەی بۆ دەکردم کە ئەوەی هاتووتە ئەو زیندانە هەر لە ١٢ی ئەیلول ١٩٨٠وە تاکو ئێستا مەگەر بۆ زیندانێکی تر گوازرابێتەوە دەنا کەس ئازاد نەکراوە.. لەو کاتەدا ناوێك وەك بروسکە بەمێشکمدا هاتوو لەسەری زمانم بەدەری داو گوتم:

- باشە کاك حەنەفی مەحمود شاهێن لێرە ماوە؟..

ئەویش سەرەتا بێ بیرکردنەوە یەکسەر گوتی:

- بەڵێ لێرە لەقاوشی (١١)یە.

پاشان حەنەفی هەڵوەستەیەکی کردو زۆر بەسەرسامییەوە پرسی:

- باشە تۆ مەحمود شاهێن چۆن دەناسی؟..

ئەو هێشتا پرسیارەکەی تەواونەکردبوو، من بە ناخی بیرەوەرییەکانمدا ڕۆچووومو ئەو ساتەم هاتەوە یاد کە بۆ یەکەم جار بەو ناوەیان ئاشنا کردم..ئەو شوێنەم هاتەوە بیر کەلەوێ ئەو ناوەم لێی زانی..ئەو کەسەم هاتەوە یاد کە ئەو ناوەی پێ ئاشنا کردبوومو.. ئەو ساتو ئەم ساتە مەودای

زەمەنێكی چەند ساڵە بوو، بەڵام جەمسەری هەردوو ساتی یەكەم جاری ئاشنابوونم بەناوی م. شاهێن‌و یەكەم جاری ناو هێنانی دژ بەیەك لەچەقی رستەی ئاگاداربە، بەدەردی برادەرەكەت چوون.. لێكیانداو چاوەكانم رەشكەو پێشكەیان دەكردو هزرم پەرش‌و بڵاو كۆدەبوەوە.. رامابووم بەڵام چ رامانێك..! هەندێ جار بە ئاراستەیەكی راستدا دەچووم‌و هەندێ جاریش گێژو بەم لاو ئەولادا دەكەوتم‌و سەرەنگرۆ دەبووم.. بەقسەیەكی دی حەنەفی هاتمەوە هۆش خۆم‌و گوتم:

- هەڤاڵ ئەوە داستانێكی درێژەو لەكاتێكی گونجاودا بۆتی دەگێڕمەوە...

- زۆر باشە ئەگەر بتەوێ دەتوانیت بەیانی هەڤاڵێ مەحمود شاهێن بانگی ئەم قاوشە بكەین‌و...

- با بۆ كاتێكی دی بێ...

رۆژی دواتر رۆژی چاوپێكەوتنی زیندانیان بوو..میوانی زۆرمان هاتن لەپارتی پێشەنگ محەمەد جەبران‌و ئەحمەدقایماغ لە كوكسی سەربەست (جەلال) ئەركی گرتنی پارێزەریان گرتە ئەستۆی خۆیان‌و (هەر بۆ رۆژی دواتر پارێزەر حوسێن تایفون هات‌و وەكالەت نامەمان پڕكردەوەو هەندێ قسەی دڵخۆشكەری بۆمان كرد..لەراستیدا پارێزەرەكەش بەپارە نەگیرابوو، بەڵكو وەكو ئەركێكی نیشتمانی‌و مرۆڤایەتی ئەو كارەی گرتە ئەستۆی خۆی)...

لەناو میوانەكاندا حەسەن‌و زێدان دوو پێشمەرگەی خەڵكی زاخۆ بوون‌و ماوەیەكی زۆربوو لەوێ دیل بوون هەروەها لاوێكی باڵابەرزو رەقەڵەی دەم‌و دان گەورەو هەمیشە ڕووبە زەردەخەنە زۆر بەگەرمی ماچی كردین‌و یەكە یەكەمانی لەباوەش دەگرت.. لەو كاتەدا حەنەفی دەستێكی لەپشتی منداو گوتی:

- هەڤاڵێ ئاراس ئەڤە هەڤاڵی مەحمود شاهێنە...

- من سەیرێكم كردو ئەویش حەپەساو گوتی:

- مەسەلە چییە هەڤاڵێ حەنەفی؟

- هیچ هەر شتێكی نێوان خۆمان بوو...

- نەخێر بەكوردستان دەبێ بۆم باس بكەی...

- هیچ نییە، هەر هەڤاڵێ ئاراس پرسیاری تۆی كرد..

- باشە ئەو لەكوێ من دەناسێ؟

- نازانم لەخۆی بپرسە...

- باشە دوایی لێی دەپرسم..

لەگەڵ میوانەكان نانی نیوەڕۆمان خوارد.. مەحمود شاهێن بە بینینی ئێمە خۆشحاڵ بوو، هەر پرسیاری دەكردو تەواو نەدەبوو.. یەخەی گرتم‌و گوتی:

- دەبێ پێم بڵێی ناوی منت چۆن زانیوەو چۆن من دەناسی؟.

هەرچەند هەوڵمدا كەڵكی نەبوو.. گفتم پێیدا لەسەردانی داهاتوودا بۆی باس بكەم.. ئەو وای بۆچووبوو كە منیش سەر بەرێكخراوی كاوە بم، چونكە ئەو رێكخراوە خۆی بە كوردستانیی گەورە دەزانی‌و مەحمود شاهێنیش نزیكەی ١٠ ساڵ لە زیندان بوو، بۆیە پێی وابوو ئەو ماوەیە رێكخراوەكەیان پەل‌و پۆی هاویشتووەو وەكو ناوەكەی لەهەموو كوردستاندا بڵاوبۆتەوە...

ئێوارە میوانەكان لەگەڵ تەوقەو خواحافیزیدا دەیانگوت:

- دەرباز بووی بن، یان بەتوركی دەیانگوت:

- گێچ میش ئۆلسن...

هەموویان گەڕانەوە ژوورەكانیان‌و ئێمەش هەر ١١ هەڤاڵ لە ماڵی خۆمان ماینەوە. ئەو رۆژە بۆم دەركەوت مەحمود شاهێن لە ساڵی (١٩٧٩) گیراوە..یەكێك بوو لەو كەسانەی لەناو زیندان بە قارەمان سەیر دەكرا..بەهیچ شێوەیەك ملی بۆ دوژمنان نەدابوو، لە مانگرتنەكانی سالانی (٨٢-٨٣)دا، نزیكەی چل رۆژ دەمی لە خواردن نەدابوو.. لەئاكامدا نیمچە ئیفلیج ببوو..زۆر بەتوندی بە سەرەتاكانی ماركسیزمەوە گوتبووی، لەهەمان

کاتدا نەتەوە پەروەرێکی کەم وێنەو، تەمبور ژەنێکی بەتواناو گەورەش بوو. دەم نا دەم دەستی دەدایە تەمبورەکەیو سرودی نیشتمانی دەچڕین. یەکێکی ترلە میوانەکان ڕەجەبی ناوبوو.. کاك رەجەب سەربە رزگاریو قارەمانێکی تری زیندان بوو، ئەویش یەکێك بوو لەونەی تا بەتەواوی ئیفلیج نەببوو دەستی لەمانگرتن هەڵنەگرتبوو..

ڕۆژی سەردانی دووەم هات.. هەر زوو مەحمود شاهێن هاتەوە لامانو دیاربوو زۆر تامەزرۆو بەتاسەی ئەوەوە بوو بزانێ من چۆنم ناسیوەو ناوی چۆن دەزانم!.. لەبەرئەوەی گفتم پێیدابوو ئەمجارە نهێنییەکەی بۆ ئاشکرابکەم...ناچار بووم گفتەکەم بەجێ بگەیەنمو چیرۆکەکەی بۆ بگێڕمەوە..منو ئەوو سلێمان ئەردەمو بەدرەدینو..دانیشتینو پێش ئەوەی بچینە ناو باسەکەوە هزرو خەیاڵم فڕینو..

لەگەڵ تەقەو دەنگی دەرگا وەکو جاران راچڵەکینەوە، لەدڵی خۆماندا دەمانگوت:

- ئاخۆ ئەمجارە نۆرەی کێ بێ؟...

دەرگا کرایەوە پیاوێك کە گەنجێکی لەسەر پشت هەڵگرتبوو هاتە ژوورەوە گەنجەکەی داناو دەرگا داخرایەوە، پیاوەکە دەستی بە پاڕانەوەو دوعای ناوەخت کرد.. گەنجەکەش هەر لەم لاو ئەو لای خۆی دەڕوانی... بەخێرهاتنمان کردنو گوتیان:

- ئێوە کوردن؟.

- بەڵێ، ئێمەش کوردینو گیراوین.

- ب خودێ مە چ نەکریەو ئەم ناحەق هاتینە گرتنێ...!

- ئەم قسانە پیاوەکە دەیکردنو وەکو ئەوەی ئێمە لە گیرانو ئازاد بوونی ئەوان بەر پرسیاربین...!.

- ئێرە کوێیە؟..

- ئێرە کۆنە یانەو باڕی هەولێرە؟

- ئەدی ئێستا؟

- ئێستا زیندانی ئازارو ئەشکەنجەو لێکۆڵینەوەو..ئەمنی هەولێرە...

ئەو دوو کەسە یەکیان کازمو ئەوی دی شەریفی ناوبوو.. هەردووکیان خاڵو خوارزا بوونو خەڵکی گوندی زێتێی کۆنە هەواری خۆمان بوون.. کازم لە ترسان قسەی دەبزڕکاندنو خۆی لەبەر چاوی ئێمە هێندە ناشیرین کردبوو بەڵام، شەریف لاوێکی ١٧ ساڵەی خوێندەواری رێكو پێكو خوێن شیرین بوو.. شەریف هەردوو قاچەکانی بڕابوونەوەو هێشتا برینیان سارێژ نەبوو بوون. چەندین مانگ بوو لەگەڵ تەقەی دەرگاو زڕەی زنجیرو قامچیو کێبلو کارەبای جەستەو جوێنو سووکایەتییەکانی ئەمنە فاشستەکان راهاتبووینو بۆخۆشمان ئەو کاتانەی ئازاری برینو نەخۆشی دەرفەتیان دەداین هەمیشە لاپەڕەکانی رابردوومان هەڵدەدایەوەو جارێكو دوو جارو سێ جاریش دەمانخوێندەوە، تا کار گەیشتبووە ئەو رادەیەی بە تەواوی شارەزای کەلەبەرەکانی ژیانی یەکتری ببین.. منو تۆفیق نیعمە مەهدی عارەبو سەباح مەحمودی کەرکوکی سەرمان بەیەکەوە نابو، بەڵام کە کازمو شەریف هاتن زەخیرەو شەو چەرەیەکی زۆری قسەو باسمان بۆ پەیدا بوو.. لەوێ لە ژوورێکی بچووكو تەنگو تاری لەگەڵ شەریف بەدامە یان، گێڕانەوەی بەسەرهاتەکانی یان بەو شەترەنجەی لەهەویری ناوکی سەمونمان دروست کردبوو شەوو رۆژمان دەقەتاندن...

***

ساڵ ناوەڕاستی هەشتاکان بوو.. لەزیندانی ئەمنی هەولێر بووم، دوای ماوەیەکی زۆر لەژووری ئینفیرادی بردمیانە ئەو ژوورەی سەباحو تۆفیقی لێ بوون، دوای ئەوەش شەریفو خاڵی هاتنو دواتریش دلێری مەلا شینەو شێرزاد سەرسپیو هیوای مەلا شینەو حەسەن مامەو نەوزاد بێستانەییو

ياسين‌و.. كە زۆربەی ئەوانەو چەندی تر هەر زوو بەرەو رووی سێدارەی مەرگ كرانەوەو گيانيان بەخشييە كوردستان...

- دەی، شەريف ئەوە چەند رۆژە لێرەی نەمان زانی ئەو قاچانەت بۆچی بڕوانەتەوە؟...

- راستی، بەری سالەك زێدەتر ئەزو خالێ خۆ ل دەڤەرا گەرديا كەتينە د ناڤـ بۆسەكا عەسكەرێن تركان‌و ئەم هاتين گرتنێ...

- باشە بۆچی چوبوونە ئەوێ...؟

- مالی ئێمە لە ئۆردوگای هەرير بوو.. دوای ئەوەی حكومەت بارزانييەكانی قوشتەپەو هەريری برد، ئێمە نەكەوتينە دەستی حكومەت‌و رامان كردو گەڕاينەوە ناوچەكەی خۆمان.. لەوێش خەريكی كەسابەت بووين‌و شەوێك لەگەڵ كاروانێك لەنێوانی كەتينەو زێتێ كەوتينە ناو بۆسەی توركان‌و دوای شەڕێكی كەم خايەن ئێمە دابڕاين‌و بەديل گيراين.. برديانين بۆ قەرەقولی رووبارۆك‌و لەوێش بۆ شەمزينان، ئينجا بۆ هەكاری...و... لەهەكاری لەژێر ئازارو ئەشكەنجەدا هەردوو پێيەكانم رزين‌و لەسەرماش تووشی گانگرين بوون... تا دوا جار لە خەستەخانەی دياربەكريان بڕينەوەو وەهايان لێكردن كە دەبينن...

ئەو بەسەرهاتەی خۆی هێندە بەوردی بۆ دەگێڕامەوەو منيش هێند تامەزرۆو بێ دەنگ گوێم لێی دەگرت يەكە يەكەی وشەكانی لە مێشكمدا چاپ دەبوون‌و بەدەم گێڕانەوەی بەسەرهاتەكەشی ناوە ناوە پرسيارم لێی دەكرد..

لە زيندانێكی لەو جۆرە چی لەوە خۆشتر هەيە كەسێك بە چيرۆكێكی راستەقينە كەخۆی پاڵەوانەكەی بووبێ ئەگەر بۆ ماوەيەكی كەميش بێ لەكابووسی زيندان دوورت خاتەوەو ئەگەر بە ئەنديشەش بێ بتباتەوە دەرەوەی چوار ديواری بێ تروسكايی خۆرو بێ ڕووناكی رۆژ؟.

شەريف درێژەی بەقسەكانی دەداو دەيگوت:

لەوديو دەرگا داخراوەكانەوە

- بەڵێ، لەخەستەخانەی دياربەكر تێكۆشەرێكی زيندانی ئەو شارەيان لەتەنيشت من خەواندبوو.. هەركەزانی من خەڵكی كوردستانی باشورم زۆر خووی خۆی دايە من‌و زۆر بەكەڵكم هات..ئەو وەزعی باش بوو، بەڵام تەنيا بۆئەوەی هاوكاريم بكات خۆی لە خەستەخانە هێشتەوە. ئەو تێكۆشەرە زۆر بەمنەوە ماندوو بوو، نەيدەهێشت هەست بكەم كە من كەسێكی بێ كەس‌و دوورە وڵاتم.. من باری تەندروستيم زۆر خراپ‌و باری دەروونيشم خراپتر بوو.. ئەو برادەرە زۆر هەوڵی دەدا فێری زمانی كوردی پەتی ببێ‌و هەردەم وشەی جۆراو جۆری لەمن دەپرسين‌و بەردەواميش دەينووسينەوە، بەتايبەت وشە سياسی‌و ئابوورييەكان...

هەروەها پێدا دەهات‌و دەيگوت:

پياوی وەها ئازاو بە وەرەو كورد پەروەر زۆر دەگمەنن.. ئەوەندەی مام بەهۆی ئەوەوە بوو، دەنا...

- كاك شەريف ناوی چی بوو؟

- مەحمود شاهێن...خەڵكی شاری دياربەكرو سەر بە رێكخراوی كاوەبوو...

دوای نزيكەی ساڵ‌و نيوێك زيندان‌و دوای ئەوەی بەو دەردە بردراين‌و توركەكان كوڵی دڵی خۆيان پێداڕشتين، ئينجا لە دادگا ئازاد كراين... بەڵام چ جۆرە ئازاد كردنێك يەكسەر پۆليس كەلەبچەی كردەوە دەستەكانمان‌و بەرەو ئيبراهيم خەليليان راپێچ كردين‌و تەسليمی (مخابرات)ی ئێراقيان كردينەوەو لەوێش جارێكی تر ئازارو ئەشكەنجەيان دەست پێكردەوە. ئەوە دوومانگيشە لەم زيندان بۆ ئەو زيندانمان دەبەن‌و سەرئەنجاميش لای ئێوە سەنگراينەوە...

***

ئاگاداربە، بەدەردی برادەرەکەت نەچن.. دانیشتبووین‌و هەموویان سەیری دەمی منیان دەکرد.. دیاربوو هەڤالانی دیش حەزیان دەکرد بزانن من چۆن مەحمود شاهێن دەناسم...

کاتێك مەسەلەکانم بۆ هەڤالان گێڕایەوە، یەکسەر مەحمود شاهێن هەڵی دایەو گوتی:

- ها.. شەریف عیسا.. کا بێژە نها ئەو ل کو دەرە؟

- سەبرا تە هەبە ئەزێ ژ تەڕا بێژم...

هەرچەند دەکرا وەڵامی ئەم پرسیارە بەیەك رستەبێ، بەڵام وورووژاندنی بیرەوەرییەکان‌و رێکەوتە سەیرو سەمەرەکانی ژیان‌و خەبات ئەوەیان دەخواست کە بەو شێوە وەڵام بدەمەوە کە لەمێشکمدا گێنگلیان دەداو لەناخەوە دەیان جووڵاندم.. کاتێك مرۆ سەیری تاقە وێنەیەکی یادگاری سەردەمێکی تایبەت‌و رابردوو دەکات چێژێك وەردەگرێ‌و، کاریگەرییەکانی دەخاتە سەر.. ئەدی ئەگەر لەو هەلومەرجەدا پێویستی ئەوە بخوازێ دەیان وێنەی بیرەوەری رۆژە هەرە تاڵ‌و سەختەکانی ژیان لە ئەلبومی ژیانێکی پڕ لە چەرمەسەری بێنمە دەرو لەگەڵ کۆمەڵێك لەهەڤالانی هاودەرد سەیریان بکەینەوەو کاتێکی ناهەمواری ناو چوار دیواری زیندانی پێ ببەینە سەر، دەبێ چ چێژێکی لێ وەربگیرێ‌و چ جۆرە کاریگەرییەکی هەبێ...؟..

- بەڵێ، هەڤاڵ مەحمود من یەکەم جار ناوی تۆم لەو (برادەر)ەم بیست‌و لەو زیندان بەناوی تۆ ئاشنا بووم‌و قەدەریش وای هانی دوای چوار ساڵ لەهەمان ئەو شوێنە یەکتری بناسین کە ئێوە یەکتریتان لێی ناسیوە...!

پێش ئەوەی ئێمە بگیرێین لە گوندەکەی ئەوان بووین، لەگەڵ هەڤاڵێکم بەناوی بەهمەن بەتایبەت بۆ سۆراغی ئەو چووینە ماڵی خزمێکی‌و پرسیارمان کرد...خزمەکەی گوتی:

- دوای چوار ساڵ زیندانی تورکیاو ئێڕاق ئازاد کراو ماوەی رابردوو هاتەوە ئێرەو لێرەش ڕەوانی لای خێ.انەکەی کرایەوە لە ئۆردوگای زێوەو ئێستا لەوێ دەژی...

- کەواتە ماوە...؟.

ئەو رۆژەی کەزانیم مەحمود شاهێن لە زیندان ماوەو بەچاوی خۆم بینیم سەرم لەو رێکەوتە سوڕما.. ئەو برادەرانەی کە گوێشیان لەو گفتوگۆیەی ئێمە گرتبوو ئەبڵەق سەیری یەکتریان دەکردو واقیان وڕمابوو.. (لەکاتێکدا هێشتا نەمن‌و نەکەسێکی تر نەمان دەزانی جارێکی تریش‌و بەشێوەیەکی دی‌و دوای زەمەنێکی ترو.. لێك دابڕانێکی درێژتر رێکەوت سەرەداوی ژیانمان دەگەیەنێتەوە یەکتری‌و ئەڵقەیەکی تری فیلمێکی واقیعی دەهۆنێتەوە!..)

ورە وردە لەگەڵ کەش‌و ژینگەی ناو زیندانی سیاسی دیاربەکر رادەهاتین.. هەڤالان‌و هاوڕێیانی زیندانیش لەهەموو حزب‌و رێکخراوەکان سەرەڕای جیاوازی بیروباوەڕ حەزیان دەکرد چاویان پێمان بکەوێ‌و هەوڵیان دەدا زوو زوو بێنە لامان. ئەو کات زیاتر لە ٥٠٠ زیندانی لێ بوو..زۆربەی سەربە (p.k.k)ە بوون.. فاروق ئاڵتون، مستەفا، نایف ئورەك، ساکینە، حەمە سەعید، چەندی تر لە کادیرە دیارەکانیان بوون، بەڵام نایف‌و مستەفا لە (p.k.k) دوور کەوتبوونەوە، چونکە رەخنەیان لەشێوازە توندەکانی حیزبەکەیان دەگرت‌و هەرلەبەر ئەوەش بوو لەلایەن کادیرو ئەندامانی تری حیزبەکە وەك خائین سەیر دەکران. لەکاتێکدا ئەوان لەلایەن دەوڵەتی تورکەوە حوکمی لە سێدارەدان درابوون، لەلایەن p.k.kیشەوە حوکمێکی لەو جۆرەیان بۆ نووسرابووەوەو ئەوانە هەردووکیان لای من گلەییان لە بەختی خۆیان دەکردو دەیانگوت:

- ئێمە تەنیا داوای دیموکراسییەت لەناو حیزبەکەمان دەکەین، کەچی حیزب بە خائینمان دادەنێ ئەوە لەکاتێکدا خەباتی ئێمە لەپێناوی دیموکراسییەو

هەموو ئەو دەردەسەرييەى كورد دەيچێژێ‌و رووبەرووى ئێمەش بۆتەوە لەئاكامى نەبوونى ديموكراسييە!.

هەروەها لەپارتى پێشەنگى كرێكارانى كوردستان محەمەد جەبران، ئەحمەد قايماغ، خەتاب‌و لەسەربەخۆكان مەهدى زاناو لە (كاوە) مەحمود شاهێن، ئەحمەد وانى، سزايى، شەفيق، لەرزگارى رەجەب‌و لە تيكۆ (رێكخراوێكى ماركسى-لينينى- ماوى توركى بوو) جەعفەرو لە سۆسياليست ويدات‌و لە كوك بەدرەدين ئالتون، حەنەفى، نيزام، سليمان، دياربوون‌و ئەمانەو دەيانى تر كەناويان ناهێتەوە يادم، هەندێكيان سەر بەرێكخراوەكانى وەك ئالاَى رزگارى‌و كۆمەنيست‌و كرێكارانى توركيا بوون....

لەهەفتەيەكدا زيندانيان بۆيان هەبوو دوو رۆژ لە چوار چێوەى زيندانندا سەردانى يەكترى بكەين. ئەو سەردانانەش بەشێك بوو لەو دەسكەوتانەى بەخەباتى خوێناوى‌و بەرخۆدانى زيندانيان وەدەست هاتبوو. زيندانيان هەم دەهاتنە لامان‌و هەم بانگيان دەكردين‌و بەزۆريش بەدواى چەند پرسيارێكدا دەگەڕان:

پرسيارێك سەبارەت بە چۆنيەتى كيميابارانكردنى كوردستان بە گشتى‌و هەڵەبجە بەتايبەت‌و چۆنيەتى خۆڕاگرتنى گەلى كوردستان‌و پێشمەرگە بوو لەبەرامبەر ئەو چەكە قڕكەرەدا. بێگومان ئەو كات لە ميدياى جيهاندا زۆر بەگەرمى باسى بەكارهێنانى گازى كيميايى لە لايەن رژێمى سەدام دژى كورد بەگشتى، هەڵەبجە بەتايەبتى دەكرا، پرسيارێكى تر سەبارەت بەئايديۆلۆژياو بيروباوەڕو هێزو تواناى حزب‌و رێكخراوەكانى كوردستان بوو.

پرسيارێكى تريش سەبارەت بە چۆنيەتى تێگەيشتنى ئێمەو حزب‌و رێكخراوەكانى كوردستانى ئێراق بوو لە پروسترۆيكاو گلاسنۆستى گورباچۆف... بێگومان هەويرى ئەم پرسيارە لەهەموو پرسيارەكانى تر ئاوى زياترو گفتوگۆى زياترى دەويست‌و ئەو كاتيش هەلومەرجى ناوخۆى

سۆڤييەت‌و ولاَتە سۆسياليستەكان لە گۆڕانى خێراو بەردەوامدا بوو.. لەلايەك نيشانەكانى هەڵدەشاندنەوەو ڕووخان تا دەهات زەقتر دەبوونەوەو لەلايەكى ديكەشەوە تێڕامان لەو پرۆسيسە لەدەست دەرچووەو بڕوابوونى بەدوا رۆژى سۆسياليستى باوو سيستەمەكە لەقترو گوماناوى تر دەبوو.

حزب‌و رێكخراوە تێكۆشەرەكانى ئەوێ هەموويان خۆيان بە حزبى ماركسى-لينينى (عەيار ٢٤) دادەناو دەزانى!. تەنيا لەهەندێ خاڵى لاوەكييەوە نەبێ بەگشتى بەبيرو بۆچوون زۆر بەيەكترى دەچوون‌و لەيەكترييەوە نزيك بوون، كەچى لەمەيدانى كاردا نەك هەر ناكۆك بوون بگرە زۆر دژى يەكتريش بوون.. سەنگەرو بۆچوونەكانيان رەنگدانەوەى ململانێ لەسەر كێشە لاوەكييەكان بوو، وەنەبێ تەبايى‌و هاوهەڵوێستيان رەنگدانەوەى پێويستى يەكگرتن‌و يەكبوون بێ لەسەر خاڵە سەرەكييە هاوبەش‌و هاو چارەنووسەكان!.. بەلاَم لەناو زيندان تەنيا لەبەرامبەر دوژمندا يەك دەنگ بوون.

سەبارەت بەم بارودۆخە ئەمن زۆر جار بەهەندێ لە هەڤالاَنم دەگوت:

- ئێوە وەك وشەى كوردى (ئێوە)ن كە بە (ئێوە، ئەنگۆ، هەنگ، هوينگ، هەوە، هوين، وە، هينگ) بەكاردێ‌و هەموويشى يەك مانا دەبەخشێ. ئەوانيش هەموويان لەپێناوى رزگارى كوردستان‌و ئازادى كوردو دامەزراندنى سۆسياليستى خەباتيان دەكردو يەك مانايان دەبەخشى، كەچى لەسەر هەندێ مەسەلەى تاكتيكى‌و ستراتيژى خەياڵى جياوازييان بەڕادەى دوژمنايەتى هەبوو!..

رۆژانە رووبەرووى پرسيارێكى نەويستراو دەبووينەوە ئەويش ئەوەبوو:

- باشە ئەگەر ئێوە ماركسين چۆن پارتين، يان ئەگەر پارتين چۆن ماركسين؟.

هەرچەندە لەو سەردەمە پارتيش بەپێى بەرنامە داڕێژراوەكەى سەركاغەز لەبەر رۆشنايى ماركسيزم- لينينزم خەباتى دەكرد، بەلاَم لەگەڵ ئەوەشدا

پرسیارەکە ناخۆش بوو. چونکە نەدەکرا نهێنییەکەی خۆمان بۆ هەموو کەسێك ئاشکرا بکەین‌و بەناچاری وەڵاممان دەدایەوەو دەمانگوت:

- راستە ئێمە مارکسین‌و لەگەڵ پارتیدا پێشمەرگەین، بەڵام لە رووی رێکخستنەوە هیچ پەیوەندیەکمان بەپارتییەوە نییەو سەنگەری پارتیمان تەنیا بۆ دژایەتی کردنی رژێمی بەغدا هەڵبژاردووەو هیچی تر. (هەندێ لەو هەڤاڵانەی‌جێگەی بڕوای ئێمە بوون نهێنییەکەیان دەزانی‌و مەسەلەکەمان بۆ روون کردبوونەوە).

سێ زیندانی نوێنەرایەتی هەموو زیندانەکانیان دەکرد.. ئەو نوێنەرانە بەتورکی پێیان دەگوترا (تەمسیلچی). تەمسیلچیەکان بۆیان هەبوو هەم لەگەڵ بەڕێوەبەرایەتی زیندان بەناوی زیندانیان بئاخون‌و هەم لەناو قاوشەکاندا ئازادانە بێن‌و بچن. لەو نوێنەرانە ئەحمەد وانی‌و حەمە سەعید دەمێك بوو ئەوکارەیان رادەپەڕاند. بەردەوام هەواڵ‌و دەنگ‌و باسیان لەو قاوش بۆ ئەو قاوش دەگوێزایەوە.. ئەو نوێنەرایەتییەش دیسان هەر دەسکەوتێکی تری بەری خەباتی ناو زیندان بوو. دوای ئەوەی نوێنەرەکان لەگەڵ لێپرسراوەکانی (p.k.k)ی قسەیان کرد لەلایەن (p.k.k)یەوە بڕێك پارە بۆ خەرجی ئێمە تەرخان کرا.. ئەو بڕە پارەیە بەشی کڕینی هەموو پێداویستییەکانی خۆمانی دەکرد.. لەناو زیندانیش سیستەمێك پەیڕەو دەکرا زۆر لەو سۆسیالیستییە دەچوو کە خەومان پێوە دەبینی‌و لەپێناویدا خەباتمان بۆی دەکرد.. هەر هەڤاڵەو بەپێی توانای خۆی پارەی لەماڵەوە بۆ دەهات‌و ئەوەی نەیبا کەس داوای لێ نەدەکرد، پارەکە هەمووی کۆ دەکرایەوەو کارگێڕی هەر قاوشێك بەشێوەیەکی یەکسانی پێداویستییەکانی هەمووانی پێ دابین دەکرد. بەم شێوەیە هەر وەکو چۆن سەرەڕای جیاوازی بیروبۆچوون هەموو زیندانیان لەسەر رێگای بەگژدا چوونەوەی ستەمی دەسەڵاتی تورك کەوتبوونە ئەو زیندانە.. هەروەك چۆن بەرامبەر دەسەڵات یەك دەنگ‌و

چەند رەنگ بوون‌و لەناو خۆشیاندا هاوبەشی خۆشی‌و ناخۆشی یەکتری بوون، بەڵام هەندێك لە رێکخراوەکان پەیوەندی باشیان لەنێواندا نەبوو، دژی یەکتری بوون‌و ئەندامەکانیان بە دەگمەن هاتووچۆی یەکتریان دەکرد. بە زۆریش زیندانیانی حزبێك لە قاوشێکدا بوون، یاخود هی ئەو حزبانەی لەیەکترییەوە نزیك بوون.. ئەگەر بەو شێوەیەش نەبووایە بێگومان بەردەوام بوونی خەبات‌و هەڵکردن لەگەڵ ئەو هەموو زەمەنە دوورو درێژەی زیندان کارێکی ئاسان‌و ئاسایی نەبوو.. بەڵێ بەم شێوەیە هەر قاوشێك نیمچە کۆمۆنێك بوو.. هەرلەبەر ئەوەش دەیان کەس لەوانەی تەنیا بە گومان دەگیران‌و لەهیچ رێکخراوێکدا ئەندام نەبوون، بەڵام بەتێکۆشەری ئازاد دەبوون. ئەو گیانە شۆڕشگێڕییەو مرۆڤایەتییەی ناو زیندان کاری خۆی دەکردو زۆر بە باشی خەڵکەکەی دەگۆڕی‌و کاریگەری زۆری لەگۆڕان‌و گۆڕانکاریدا هەبوو..

لە قوتابخانەی زیندان هەموومان لەسەر گفتوگۆ، دانوستان بەردەوام بووین‌و بەبێ ئەوەی کەس بۆ کەس دانەنوێنێ!.. هەموو لایەکمان دەتگوت سوێندمان بۆ یەکتری خواردووە کە بۆیەکتری نەسەلمێنن‌و لەخاڵە جەوهەرییەکاندا هەمیشە دەگەیشتینەوە یەکتری، بەڵام لەدوورپیانی لاوەکیەکاندا هەرکەسەو بەرەو ناو چوار چێوەی بەرنامەی لەقالب دراوی حزبەکەی دەگەڕایەوەو دەبووە ئەشقیای هەردوو کێوان... کوردایەتی ئەو هەموو خەڵکەی هێنابووە زیندان.. کوردایەتی ئەو هەموو لاوانەی بردبوونە شاخ.. کوردایەتی ئەو هەموو خەڵکەی دەربەدەر کردبوو.. هەموومان‌و هەموویان بە حەماسەتی خەباتی نەتەوەیی‌و نیشتمانی هاتبوون‌و هاتبووینە مەیدانی خەبات.. بەڵام هەموو لایەك بە دروشمەکانی سۆسیالیزم، ئەنتەر ناسیونالیزم‌و.. خۆی هەڵدەدایەوەو خۆی دەناساندو بانگەشەی بۆ دوارۆژ دەکرد.. هەموو لایەك

لەناخەوە شانازیمان بەخەباتی رزگاریخوازی نەتەوەییو نیشتمانی دەکردو بەدروشمی حیاوازیش روکەش خۆمان دەنواند!..

لەگەرمەی ئەو هەلومەرجە کەفو کوڵ ئامێزەو ئەو کوڵانە فیکرییانەی ئەوێ رۆژێو بۆکات بەسەر بردنو بەدواداچوونو شۆڕبوونەوە بەناخی خۆمو ناخی هەڤاڵانی زیندان رۆژێك لە دانیشتنێکدا لەهەڤاڵێکم پرسی:

- تۆ سەر بە چ رێکخراوێکی؟
- کاوە.
- کەیو چۆن چوویتە رێزی کاوە؟
- ساڵی ١٩٨٠ برادەرێکم داوای لێ کردمو قبووڵم کرد.
- بۆچی تەنیا کاوە؟
- چونکە رێکخراوێکی شۆڕشگێڕی کوردستانی گەورەیە.
- چۆن دەزانی؟
- چونکە لەناویدام.
- پێش ئەوە کەسی تر داوای لێ کردبوویت بچیتە ریزی حزبەکەیەوە؟..
- نەخێر.
- بەرنامەی حزبەکانی ترت خوێندۆتەوە؟
- ئێستا بەڵێ.
- ئەوکات؟
- نەخێر.
- ئەی چۆن کاوەت هەڵبژارد؟
- چونکە رێکخراوێکی شۆڕشگێڕەو یەکەم جاریش لەو رێکخراوە داوام لێکرا پەیوەندی بەریزەکانییەوە بکەم.
- زۆر سوپاس.

لێرەدا هەڵوەستەیەکم کردو بیرم لەرابردووی خۆم دەکردەوە.. یەکەم جار لەیەکێتی داوایان لێ کردم بچمە ناو ریزەکانیو منیش یەکسەر بێ دوو دڵی چوومە ناو ریزەکانی.. چووم، چونکە هەستم بە ئەرکی سەرشانم بەرامبەر بە گەلو نیشتمانەکەم دەکردو ستەمی داگیرکەرانیشم هەموو دەدم دەدی.. کەدەمدی، یەکێتی وەك هێزێکی تازەو شۆڕشگێڕ بەگژ ئەو سیاسەتە رەگەزپەرستانەیەی دەسەڵاتی بەغدادا دەچێتەوەو لە پێناوی ئازادی گەلی کوردستانو رزگاری خاکی کوردستان تێدەکۆشێ بێ ئەوەی مەسەلەی ئایدیۆلۆژیا بەهەند هەڵبگرم سەرەتای خەباتم لە ریزەکانی رێکخستنی نهێنی ئەو رێکخراوەدا دەست پێ کردو تەنیا بەمەبەستی بەشداریکردن لەخەباتی رزگاریخوازی گەلەکەم ئەو رێگایەم هەڵبژارد. ئەو هەڤاڵەشم بەهەمان شێوەو بۆ هەمان مەبەست چووبووە ناو ریزەکانی کاوە.. بەڵام دواتر لەهەواری بەرزە فڕی ئەندێشەو خەیاڵو واتەکانی ناو کتێبانو برِ بیانوی ئەم لاو ئەولاو، کەمو کورِییەکانی ناو بزوتنەوەیەکی ژینگە ناهەموارو رێگا دژوار، دوور لە زەمینەی راستەقینە خۆیو واقیعینین لەگەڵ تەوژمێك دەچووم دەچووین، یاخود لە (سەرەوە)را بەجۆرێك ناچار دەکراین کە لەسەرەتادا ئەوە مەبەستو ئاراستەیخوازراوی منو ئێمە نەبوو.. ئێمە لەپێناوی رزگاریو ئازادی نیشتمانو گەل لە مەیدان بووینو بەژیانو بەگیان بەگژ داگیرکەراندا دەچووینەوەو لەهەمان کاتیشدا لەناوەڕاستی رێگادا هاوڕێیانی سەرەتا لە یەکتری هاوێر دەبووینو ئەمبەرو ئەوبەر سەنگەرمان لە یەکتری دەگرتو بەئاگرو ناوو ناتۆرە لەدژی یەکتریش دەجەنگاینو بەم شێوەیە زاراوەی براکوژیمان دەخستە ناو فەرهەنگی زمانو مێژووی نەتەوە.. بۆ درێژەدانیش بەو رێڕەوە دەیان بیانوی بەجێو بێ جێش دەهۆندرایەوەو هەڵدەبەسترا!...

هەر حزبەو تەنیا خۆی دەیویستو بەس.. هەرکەسەو تەنیا حزبەکەی خۆی دەویستو بەس.. هەر حزبە تەنیا بەرنامەکەی خۆی بەڕاست دەزانیو بەس.. هەر حزبەو تەنیا مێژووی خۆی دەنووسیەوەو بەس... تاوای لێهات کە حزب لەمەیدانی خەباتو گیانبازیدا لە (پێناوی گەل)دا ئەرکێکی تریشی کەوتە ئەستۆ، ئەویش ئەرکی قەلاچۆکردنی حزبەکانی ترو بە عەشیرەت کردنی حزبو بە بنەماڵەکردنی حزبو لێکترازاندنی ریزەکانی گەل!....ئاکام، لەرێگای خەبات سەرەڕای قوربانی کەم وێنەو درێژخایەن لە کاروانی سەرکەوتنیش بەجێ ماینو ماڵ وێرانتریش بووین!...

لەقاوشەکان کەس بۆ کەسی نەدەسەلماندو لەوێش خەباتکردن بە بیرو هۆشی بەستەڵەکیو چوار چێوەی لەقاڵبدراو هەرهێندەی لێ دەهاتەوە بەرو پێش... یەك رێگا...یەك دوژمن...یەك گەل..یەك نیشتمان..یەك رابردوو...یەك چارەنووس..یەك.. یەك..هەموو شتێکمان یەكو خۆشمان دوو دەو دەیان بووین!..

مەحمود شاهێن لەقاوشی ژمارە یازدەوە بەردەوام دەهاتە لامان، هەوڵی دەدا فێری کوردی پەتی ببێو هەمووجار بەمنی دەگوت:

- تۆ من فێری سۆرانی بکەو لەبەرامبەردا منیش تۆ فێری تورکیو کرمانجیو تەمبور لێدان دەکەم، واتە یەك بەسێ!.

م. شاهێن لەوساتەی لەخەو هەڵدەستا هەتا دەنووستەوە نەزمانی دەچووە کالانێو نەدەستی دەوەستان. بۆ پارێزگاری کردن لە خۆی پارێزنامەیەکی درێژو چڕی نووسیبوو، کە لەراستیدا پارێزنامە نەبوو بەڵکو خۆتووش کردن نامە بوو!.. بەهەردووکمان پارێزنامەکەیمان کردبووە کوردییەکی پەتیو سەرەتاکەی بەم شێوەیەی خوارەوە دەستی پێ دەکرد:

بەڕێز سەرۆکی دادگای D.G.M (دادگای ئاسایشی دەوڵەت) دەمەوێت پێتان رابگەیەنم کە ئێوەی تاوانبار هیچ مافێکی یاساییو مرۆڤایەتیو کۆمەڵایەتی

رێگەتان نادات لەسەر کورسی دەسەڵات دابنیشنو بەناوی دادگا ئێوەی بێ گوناهو خاوەن ماف تاوانبار بکەنو سزا بدەن!...

بەڕێزان ئێرە شاری دیاربەکرەو پایتەختی کوردستانە. ئێوەش نەخەڵکی ئەم شارەو نەخەڵکی ئەم وڵاتەن، بەڵکو ئێ‌ە خەڵکی وڵاتێکی ترو داگیرکەری وڵاتی ئێوەن.. ئەگەرچی، ئێستا دەسەڵاتی ئەوەتان هەیە بەیاسا قەرەقۆشیەکانتانو بە پێی ئارەزووو بەرژەوەندییە تایبەتییەکانتان زوڵمو ستەممان لێ بکەن، بەڵام راستییەك هەیە دەبێ بیزانن کە ئێوە تاوانبارنو ئەگەر ئەمڕۆش نەبێ سبەی هەر دەبێ لە ناو ئەم قەفەزەدا بەند بکرێنو ئێمەش لەسەر ئەو کورسیانەی ژێرتان دادەنیشینو بەشێوەیەکی یاساییو دادوەری سزای ئەو هەموو تاوانەتان دەدین کەبە درێژایی مێژوو ئێوەو باووباپیرانتان دەرحەقی گەلی کوردستانتان ئەنجام داوەو ئەیدەن..

بێگومان، دەستەی دادگا گوێی لەوتارێکی بەم زمانە (بقەیە)و بەو ناوەڕۆکە راستە نەدەگرت، بەڵام بۆ ئەوەی تێبگەنو پارێزنامەکە بخوێننەوە مەحمود دەقی نووسراوەکەشی بەزمانی تورکی دەدایە دەستی سەرۆکی دادگا.

ئەو شێوازە خەباتو بەگژدا چوونەوەیەش دابێکی ناو زیندانی سیاسی دیاربەکر بوو. لەئەرشیفی دادگاشدا هەموو قسەو گوتارو چۆنیەتی بەرگری لەخۆکردن دەنووسرایەوەو هەرکەسێك لەو رێگایەی لادابایە لەلایەن تێکۆشەرانی زیندان بەچاوی سووك سەیر دەکرا. هەڤاڵانی زیندان کێ بەرکێی خەباتو بەرخۆدانیان بوو، هەرکەسەو دەیویست شانازیەکی تر بۆ خۆی زیاد بکاتو هەوڵی دەدا کێرفی ورەو حەماسەتی خۆی بەرزتر نیشان بداو لەپێناوی (بەقارەمان بوونی) مەیدانی خەباتو بەرخۆدانی زیندان دەیان کەس گیانیان بەخشیبوو، دەبەخشی...

سەعات ٨ی بەیانی رۆژێك ئەفسەرێكو هێزێکی گەورەی سەربازیی ئێمەیان لەئیدارەی زیندان وەرگرتەوە، بە ئۆتۆمبێلێکی داخراو بەرەو دادگایان بردین،

دوو زریپۆش پڕ لە سەرباز تا بەردەمی دادگا یەك لە پێشمان‌و یەك لە دواوە دەڕۆیشتن. چونکە لەوێ دەسەڵات، دەسەڵاتی سەربازیی بوو، کوردستان باری نائاسایی‌و سەربازیی تیادا پەیڕەو دەکرا. زیندانە سیاسییەکانیش هەمیشە بەهێزی سەربازی لەشارێك بۆ شارێك‌و لەزیندانێك بۆ زیندانێکی دی‌و دادگاش دەگوازرانەوە. دادگای ئاسایشی دەوڵەتیش گەرچی لەبەر لامەو لومەی دنیا بەنیمچە مەدەنی خۆی نیشان دەداو تەنیا یەك کەس لەدەستەی دادگا بەجلی سەربازی دادەنیشت، بەڵام سەرۆکی دادگاو داواکاری گشتی‌و ئەندامانی دەستەکە هەموویان بەجلی مەدەنی‌و بەناوەڕۆکی سەربازی کاری دادگا عەسکەرییەکەیان ئەنجام دەداو، هەموو بڕیارو ئەحکامەکانی دادگاش سەربازی بێ چەندو چوون بوون.

کە گەیشتینە هۆڵی داگا پارێزەرەکەشمان (حسین تایفون) ئامادە بوو. دوای وەرگرتنی ناونیشان سەرۆکی دادگا گوتی:

- پێویستە داوای ناسنامەتان لە حکومەتی عێراق بکەین.

پارێزەرەکەمان هەڵی دایەو گوتی:

- ئەوانە پێشمەرگەن‌و سەر بەئۆپۆزیسیۆنی ئێراقین، ئەگەر حکومەتی ئێراق ئاگادار بکرێتەوە کە ئەو پێشمەرگانە لێرە زیندانین ئەوا داوایان دەکاتەوەو لەوێش بێ قەیدو شەرت لەسێدارە دەدرێن‌و، ئەو کاتیش ئۆباڵی مردنی ئەوانە دەکەوێتە ئەستۆی دەوڵەتی تورکیا..

سەرۆکی دادگا گوتی:

- دوای ئەوەی ئێمە ئیجرائاتی خۆمان وەردەگرین لەچارەنووسی ئەوانە بەرپرسیارنین.

سەرۆك رووی لەئێمە کردو گوتی:

- ئێوە خەڵکی کوێن؟.

- ئێراق.

- کارتان چییە؟

- پێشمەرگەین.

- بۆچی هاتنە ناو خاکی دەوڵەتی تورکیا؟

- ئێمە نەهاتووین، بەڵکو لەناو خاکی خۆماندا گیراین..

- بەڵگەتان چییە؟

- لەو شوێنەی ئێمەی لێ گیراین هیچ جۆرە نیشانەیەکی دەوڵەتی تورکیای لێ نەبوو. بۆراستی مەسەلەکەش دەتوانن کۆمیتەیەك رەوانی شوێنەکە بکەن‌و ئەوکات ئێوەش دەزانن کە ئێمە نەهاتووینەتە ناو خاکی ئێوە، بەڵکو عەسکەرەکانی ئێوە هاتوونەتە ناو خاکی ئێمە.

- دیارە ئێوە گوێ بەسنوورو منور نادەن، بەڵام سوپای دەوڵەت شارەزاییەو ناتوانێ سنووری دەوڵەتێکی تر ببەزێنێ!.

- بەڵێ دەتوانێ.

- یاسای دەوڵەت رێگای پێ نادا.

- بەڵام بەپێی رێکەوتنێکی نێوان هەردوو دەوڵەتی ئێراق‌و تورکیا سوپای هەردوو وڵات بۆیان هەیە پازدە کیلۆ مەتر بچنە ناو قووڵایی خاکی یەکترییەوە.

- ئەدی بۆچی تەقەتان لەلەشکری تورکیا کرد؟.

- ئەوان تەقەیان لەئێمە کردو ئێمە هەر وەڵامیشمان نەدانەوە.

- لەپشکنینی چەکەکانتان دەرکەوتووە تەقەتان کردووە.

- بەڵێ دەردەکەوێ، چونکە پێش گیرانمان لەهەمان شوێن لەگەڵ سوپای ئێراق تووشی شەڕبووین‌و هێشتا چەکەکانمان خاوێن نەکردبووەوە کەتووشی ئەم دەردەسەرییەش هاتینەوە.

- ئەدی بۆچی ماوەی سێ سەعات خۆتان بەدەستەوە نەدا؟.

- تا دڵنیا بووین کە لەشکری تورکیایە.

لە دادگای D.G.M دا وشەی كورد لەهێرۆینو T.N.T قاچاغ تر بووا. بەڵام وشەی پێشمەرگە ئازادبوو. كاری ئەو داگیركەرانە سەیرە لە ئێراق وشەی كورد ئازادەو ناوی پێشمەرگە بڤەیەو خنكاندنی لەسەرە، كەچی لەتوركیا بەپێچەوانەوەیە ناوی كورد قاچاغەو ناوهێنانی وشەی پێشمەرگەش ئازادە!.

لەراستیشدا كە ئێمە لەناو خاكی خۆمان (كوردستان) گیرابووین، ئەگەر بڕوایان بكردایە سوێندی شەڕەفیشمان دەخوارد كە نەچووینەتە ناو وڵاتی توركان. دادگایی كردنەكەمان بۆ ٢٨ رۆژی تر دواخرایەوەو دواخستنی كاتی بڕیاری دادگاو دووبارە بوونەوەش رێسایەكە دادگاكانی توركیا لەسەری دەڕۆیشتن. دادگا بەبیانوی بەدواداچوونو لێكۆڵینەوە كوڵی دڵی خۆی لەگیراوان دەڕشتو جاری واش هەبوو كە كەسێك حوكم دەدرا دەمێك بوو ئەوكەسە سزاكەی خۆی تەواو كردبووا.

لەقاوشی ئێمە بوایە یان لە یەكێك لەقاوشەكانی تر بەردەوام مێزگردمان دەگێڕاو لەسەر یەك مێز هەموو جۆرە بیرو بۆچوونێك كۆدەبووینەوە. هەر مەسەلەیەكی سیاسی یان فكریش كە دەوروژێنرا مشتو مڕو بۆچوونی جیاوازی لەسەر دروست دەبوو. هەرچەندە نەدەگەیشتینە یەك ئاكام،بەڵام كەشی زیندانیش لەشەڕە قسە بەو لاوە بوارێكی تری تیا نەبوو، تا بە جۆرێكی تر لەبەرامبەر یەكتری هەڵشاخێین. كوردستانی ئێراق داگیركراوە یان..!.. یەكێك بوو لەو مەسەلانەی مشتو مڕی زۆری هەڵدەگرت.

- بەڵێ داگیركراوە.

- نەخێر لكێنراوە.

- لینین دەڵێ: هەر پێوەلكانێك پاش ماوەیەكی دوورودرێژ دەبێتە داگیركراو.

كوردستانی ئێراق گەرچی بەپێی بەرژەوەندییەكانی ئیمپریالیزم لەداڕشتنەوەی نەخشەی نوێی دوای جەنگی جیهانی یەكەم بە ئێراقەوە

لكێنراوەو دەوری عارەب لەم بڕیارە چارەنووس سازەی كورددا كاریگەر نەبووە، بەڵام دوای سەربەخۆ بوونی دەوڵەتی ئێراقو درێژەپێدانی سیاسەتی داگیركاری‌لەلایەن نەتەوەی سەردەستی عارەبەوە هیچ گومانی ئەوەی تێ نەهێشتووە كە نەتەوەی كورد ژێر دەستەیەو عارەبیش باڵادەست...

دەوڵەتی ئێراق نەك داگیركەرە بەڵكو داگیركەرێكی كۆلۆنیالیزمی ئیستیتانی دواكەوتووشە.. ئەوانەو دەیان نموونەو باسی تر.. كە ئەو راستیانە باس دەكران هەردوو هاوڕێ عارەبەكە مووی سەریان راست دەبووەنەوە، رەش هەڵدەگەڕان ئەوان دەیان گوت:

- كوردستان داگیر كراونییە. لەسایەی حكومەتی بەغدا كوردو عارەب وەكو یەك دەچەوسێنرێنەوە، عارەب بەئارەزووی خۆی كوردی ژێر دەستە نەكردووە، كاتێك كوردستان بەشێك بوو لەئێراق، ئێراق دەوڵەت نەبووە.

ئەو بیانووانەیان دەهێنایەوە، چونكە لەبەرنامەی حزبی شیوعیدا كوردستان داگیر كراونەبوو، شیوعییەكانیش بەو بۆچوونە پەروەردە كرابوون. بۆیەنەدەكرا لەچوار چێوەی بەرنەمەكەیان بەدەر راستیەكیش بسەلمێنن!.

مەسەلەیەكی تر كە زۆر باسی لێدەكرا مەسەلەی سۆڤییەت بوو.. ئایا سیستەمەكەی سۆسیالیستە، یا بۆرژوازییە، یا ریفیژنیستە، یان ئیمپریالیستە؟. هەر كەسێك بەپێی بۆچوونو رێبازی حزب یا رێكخراوەكەی خۆی وەڵامی دەدایەوە. هەردوو هاوڕێ شیوعییەكە ئامادەیی ئەوەیان هەبوو لەسەر ئەم مەسەلەیە شەڕە چەقۆش بكەن!. هێوریش كە لەناو ئاڵای شۆڕش سەر بە بەو باڵەبوو كە بە (ئیمپریالیستەكان) ناسرابوو، پێوەری ئەویش بەپێچەوانەی هەردوو هاوڕێ شیوعییەكە رادەی بڕوابوون بوو بە ئیمپریالیەتی سۆڤییەتو دژایەتی كردنیو ئەو كەسانەی بە سۆڤییەتیان دەگوت ئیمپریالیزم لای هێور شۆڕشگێرترو خۆشەویستتر بوون لەو كەسانەی كە دەیانگوت:

سيستەمی ئابووری سۆڤييەت سەرمايەداری دەوڵەتييە.
هەڵوێستیهێورو هەردوو (هاوڕێيەكە) رێك پێچەوانەی يەكتری بوو، لەسەر ئەو بنچينەيەش (شەيتان) لای هەردووكيان خۆشەويستر بوو لەلايەكەی بەرامبەری. توندڕەوی‌و سەرەڕۆيی هێور گەيشتبووە ئەو رادەيەی جياوازی لەنێوان پۆليسێكی شۆڤينيست‌و تێكۆشەرێكی كۆمۆنيست‌و ديموكرات خوازێكی تورك‌و رزگاری خوازێكی كورد نەدەكرد..!
لەو سەرو بەندەشدا يارييەكانی ئۆلۆمپياتی جيهانی ئەنجام دەدران. ئێمەش لەناو خۆماندا بەپێی بيرو بۆچوونەكانمان هاندەرو لايەنگری تيمەكانی وڵاتان بووين. ئێمە بەبردنەوەی وڵاتە سۆسياليستەكان زۆر خۆشحاڵ‌و بەدۆڕاندنيشيان ناڕەحەت دەبووين!. ئەوانەی دژی سۆڤييەتيش بوون دەبوونە لايەنگرو هاندەری ئەمريكا نەك سۆڤييەت!. هێور يەكێك بوو لەو كەسانەی كەپێی وابوو لينينيش هەر هەتا ساڵی ١٩١٠ شۆڕشگێڕ بووەو لەوە بەولاوە بەرەو لادان چووە. هێور بڕوای نەك تەنيا بەخەباتی كرێكاران هەبوو، بەڵكو باسی لەشۆڕشی شۆڕشگێڕانەی كۆمۆنيستە شۆڕشگێڕەكان دەكرد، بۆيە كە تيمێكی ئەمريكی لەيارى بالەدا لەتيمێكی سۆڤييەتی بردەوە لەخۆشيان بە شاگەشكەييەوە هاواری كردو چەپڵەی لێدا!. ئەوانەی تريش ئەگەر بەو رادەيەش توند نەبوون، بەڵام هەرلەو روانگەيەوە سەيری يارييەكانيان دەكرد!... هێور دەيگوت:
- ئيمپرياليزمی سۆڤييەت لەئەمريكا خەتەرترە چونكە ئەمريكا ديارو ئاشكرايە، بەڵام سۆڤييەت لەژێر بەرگی سۆسياليزمدا كاری خۆی دەكات.
توندڕەوی‌و سەرەڕۆيی چەپ لەناو بزوتنەوەی رزگاريخوازيی نيشتمانی‌و نەتەوييدا لەبرەو سەندندا بوو. ئێمەی ئەندام‌و پێشمەرگەو كاديرەكانی شۆڕش هێند بەرەو خوردكردنەوەی سەرەتا ماركسييەكان دەچووين‌و هێندە توند خۆمان بەگۆتەو مقولە فەلسەفی‌و شۆڕشگێڕييەكانی ماركسيزم-

لينينزم دەبەستايەوە كێشە سەرەكييە -كەمان بايەخی ئەوتۆی لامان نەمابوو، بگرە بەرەو فەرامۆش كردنيش دەچوو. لەوكاتەداو هەر بەو بۆنەيەوە سەرەڕۆيی‌و شێوەی بيركردنەوەی هەڤاڵێكی ترم هاتەوە يادو ئەويش بەهۆی هێور هاتەوە ناو بازنەی يادەوەری‌و باسكردن...
بەهار بوو، لەبەری گارێ بووين.. لەگەرمەی يارييەكانی تۆپی پێی نێوان سورياو ئێراقدا يەكێك لەهەڤاڵە توندڕەوەكان لايەنگری تيمی تۆپی پێی ئێراق بوو. ئێمەش بەپێچەوانەوە حەزمان دەكرد حكومەتی ئێراق لەهەموو شتێكدا بدۆڕێنێ‌و ژێركەوێ. چونكە حكومەتی ئێراق هەموو مەسەلەيەكی دەخستە خزمەتی دەسەڵاتی خۆی‌و لەسەر بچووكترين دەرفەتيش بازی نەدەداو فەلسەفەيەكی نوێی داهێنابوو پێی دەگوت گيانی سەركەوتن (روح النصر) روحەكە دەبوو بەهەموو شێوەيەك هەوڵی پاراستنی بدرێ‌و (هەموو شتێكی لەپێناو)دا بكرێ جا ئەو شتە بچووك بێ يان گەورە، دەبوو لەپێناوی سەركەوتندا بێ، قڕكردنی گەلێكی وەك كورد بێ يان، بە قسەی موئەيد بەدری ناو هێنانی ياری زانێكی تۆپی پێ بێ بە (مقاتل شجاع) ئێمە ناحەق نەبووين كە حەز بكەين تيمی ئێراقی بدۆڕێ، كەچی دلێر دەيگوت:
- ئێراق بەهەموو جۆرێكەوە هەر نيشتمانەو ناكرێ لەگەڵ وڵاتێكی دی بەراورد بكەين!..
زۆرم لەگەڵيدا هەوڵدا نەيسەلماند، بۆيە ويستم حەقيقەتی دەروونی دلێر ئاشكرا بكەم‌و بۆ هەڤاڵانی تری بە دەربخەم كە تا چ رادەيەك بڕوای بەنيشتمانی ئێراق هەيەو تا چ رادەيەكيش گەلی ئێراق بەگەلی خۆی دەزانێ؟ لێی دووركەوتمەوەو لەگەڵ هەڤاڵ زرار رێككەوتين دوای پێنج دەقيقە هەڤاڵ زرار بەشێوەی مژدە بە دلێر بڵێ ئێران شەش موشەكی زەمين بەزەمينیلەبەغدا داوەو هەزار كەسی كوشتووەو (شارع رشيد)ی وێران كردووە.

- کاتێ هەڤاڵ زرار بەدلێری گوت:

- هەڤاڵ دلێر مژدەیەکم هەیە، بەڵام مژدانەم دەوێ.

- بلێ بەسەرچاو.

- ئاخر مژدەکە زۆر گەورەیە.

دلێر لەخۆشی مژدەیەکی چاوەڕوان نەکراو دەمی لێك دەکردەوەو، بەتامەزرۆی چاوەڕوانی ئەو هەواڵە خۆشەی دەکرد هەڤاڵ زرار پێی گوت:

- شەش موشەکی زەمین بەزەمین بەر (شارع الرشید) کەوتوون....

دلێر هاواری کردو گوتی:

- دەستیان خۆش، خۆش حاڵ بووم.

راستی بیرو دەروونی دلێر ئەوەبوو، بۆیە نەیتوانی بیشارێتەوەو، لێرەدا ئێمە لێمان لەهەڵاداو دلێر تێکەوت.. هێوریش گەنجێکی تێکۆشەرو پێشمەرگەیەکی ئازا بوو، لەپێناوی گەلەکەیدا چەکی پێشمەرگایەتی کردبووە شان، بەڵام دروشمی تری بەرزکردبوونەوەو بە هەوایەکی خەیاڵیی درێژەی بەو خەباتە سەخت‌و دژوارە دەدا. لە بنچینەدا لەدژی ستەمی داگیرکەران‌و لەپێناوی کێشە سەرەکییەکەی گەلەکەی دابوویە ئەو شاخانە، بەڵام ئەویش بەکەف‌و کولی هەندێ دروشمی هاوردەی سەردەم‌و خەیاڵیی دنە دنەی خەباتی خۆی دەدا...

شێوازی ژیانمان لەناو زیندان بارێکی رۆتینی رەخساند. بەیانیان زوو سایم (ژماردن)و تێشت خواردن (وەك کرمانجی دەڵێن)و دابەزین بۆ ناو ئەو حەوشە بچووکەی تەنیا لەڕووی ئاسمان کراوە بوو، تێکەڵ بوون لەگەڵ زیندانیانی قاوشی ژمارە ٢٧، فراوین خواردن‌و دووبارە دابەزینەوە ناو حەوشەکە تاکو سەعات ٦ی‌ئێوارە.. بەم شێوەیە زۆربەی سەعاتەکانی رۆژمان لەناو حەوشەکەدا بەسەر دەبردو، جگەلەوەی لە حەوشەکەدا پیاسەمان دەکرد وەك برادەران دەیانگوت: (ڤۆڵتمان داویشتن) تۆڕێکی بالەشی لێ بوو،

ئێواران بالەممان دەکرد. بەڵام بەشەو بەدیار تەلەفزیۆنەوە دادەنیشتین، یاخود دوو دووو سێ سێ بەیەکەوە باسمان لەرابردووو داهاتوو دەکردەوە. رۆژانی سەردانی ناو زیندان میوانمان دەهاتن، یان ئێمە دەچووینە میوانداری‌و هەموو لایەکیش لەمیوانەکان یا خانەخوێکان رێزی زۆریان دەگرتین...

لەزیندانەکەدا چەندین کەس هەبوون وەك حاجی زەکی، حاجی مەلیح، مەحمود، خاڵ عومەر، ئەنوەر...بەتۆمەتی بازرگانی تلیاك گیرابوون. ئەوانە هەم دەوڵەمەندو هەم نیشتمان پەروەر بوون‌و سەرەڕای پیشەکەیان پەیوەندیان لەگەڵ تێکۆشەرانی ناو زیندان زۆر خۆش بوو. ئەوانە لەقاوشێکی تایبەت‌و ژیانێکی خۆشتریان بەسەر دەبرد. کاك مەحمود هەرچەندە حوکمی بەسەردا درابوو، بەڵام ئومێدی هەبوو ئازاد بکرێ..ئەو دەیگوت:

- لەتورکیا هەموو شتێك بەپارە دەکرێ‌و منیش پارەم ناردۆتە ئەنقەرە بڕیارەکە بگۆڕێ!.

لەقاوشی ژێرەوەی قاوشەکەی ئێمە چەند کەسێك هەبوون.. ئەوانە هەرگیز تێکەڵی ئێمە نەدەکران‌و نەدەهاتنە ناو حەشەکەش. ئەوانە لە ناو زیندانییە تێکۆشەرەکان بەفاشیستەکان ناسرابوون.. ئەوانە لە تورکە توندڕەوەکان بوون‌و لەسەر تاوانی گەورە گیرابوون. بەدرەدین ئاڵتون ناوە ناوە دەیکردە رەپە رەپ‌و بەهەردو قاچەکانی‌سەربانی ئەوانی دەکوتا، هەر بۆ ئەوەی وەڕسیان بکات. ئیدارەی زیندان لەترسی هەڕەشەو دەست وەشاندنی نێکۆشەران ئەو فاشیستانەیان جیا کردبوونەوە!.

وا رێك دەکەوت چەند جارێك لەسەر یەکتری ئەبو نادیە کە لە تەوالیت‌و دەستشۆر دەهاتە دەرەوە بەدرەدین چاوەڕێی چوونە ژووری دەکردو هەموو جارێکیش ئەبو نادیە دەرکەی دەکردەوەو دەیگوت:

- کەرەمکە سەیدا بەدرەدین!.

ئەو (كەرەمكە)یە نەجارێكو نە دوان..رۆژێك بەدرەدین تووڕەبوو دەركەی كردەوەو گوتی:

- دە تۆش فەرموو (كەرەمكە) بەشی باوكیشت فەرموو سەیدا محەمەد تاهیر!..

لەو رۆژەوە ئەبو نادیە ئەو پێشوازیە گەرمەی بەدرەدینی دووبارە نەكردەوە..

ئەوكات ئەحمەد قایماغمان لابوو بەو هەڵوێستە زۆر پێكەنیو دەیگوت:

- ئەگەر ئێوە وابكەن من هەموو رۆژێك دیمەوە میوانداریتان.

ئەحمەد قایماغ گەنجێكی رووناكبیرو تێكۆشەرو هێمنو خەڵكی شاری دیار بەكر بوو. چەند جارێك هاتە لامانو برادەرایەتیمان زۆر گەرمو توندو تۆڵ بوو.. هەرچەند هەریەكەمان لەقاوشێكی جیا بووین، بەڵام حەفتەی دووجار یەكتریمان هەردەدیو بەهۆی ئەویشەوە توانیم پەیوەندی بە كەسو كارەكانمەوە بكەم.

رۆژی جەژن هات..جەژنانیش رۆژی دیداری زیندانیانو كەسو كاریان بوو..بەیانی رۆژی جەژن هەڤالان زۆر دڵخۆش بوون.. دڵخۆش بوون بەوەی دەیانتوانی لەنزیكەوە لەگەڵ خۆشەویستانیان دابنیشنو دوای چەندین ساڵ زیندانیو دووركەوتنەوە لەسەر یەك سفرە نانێكی نیوەڕۆ بخۆنو تەوقە لەگەڵ یەكتری بكەنو یەكتری ماچ بكەن.. دیداری لەم جۆرەش تەنیا لەجەژنە ئایینیو نیشتمانییەكانەوە دەرەخسێندرا.. هەركە دەمو چاوی هەڤالانم دەدی زەردەخەنەیان لێ دەباری بیرم لە جەژنانی سەردەمی منداڵی خۆم دەكردەوە..بە راستی تامی ئەو جەژنە بۆ هەڤالان لەتامی جەژنی سەردەمی منداڵی خۆشترو ماناكەشی گەورەتربوو.. ئەوە جەژنی قوربانە..ئەدی گەلۆ جەژنی رەمەزانی رابردوو لەكوێ بووم..؟..

لەگەڵ دەستەیەكی پێشمەرگەو هەڤاڵ زراری هاوڕێم لەناوچەی بارزان بووینو پێمان وابوو ئەو رۆژە جەژنەو لەگوندی شرێ چووینە ماڵێك زۆر

بەگرانی خواردنی نیوەڕۆیان بۆ هێناین.. لەبەر ئەوەی خواردنەكە زۆر خراپ بوو، هەڤاڵ زرار گوتی:

- ئێوە بەم جەژنەش هەر ئەو خواردنە دەخۆن؟

خاوەن ماڵ وەڵامی دایەوەو گوتی:

- نەخێر، بەڵام ئێمەی بەرۆژوو ناتوانین خواردنی چاك بۆ ئێوەی بێ رۆژوو ئامادە بكەینو گوناحیشە..

- كەواتە ببوورن بڕواتان هەبێ وامان زانیوە ئەمڕۆ جەژنە..

بەهەرحاڵ، جەژن نەبوو..بەیانی چووینە گوندی ئالكانو لەوێش بۆ نیوەڕۆ خواردنێكی خراپیان هێناو ئێمەش بەزیادمان كرد..بووبە باسی جەژنو رۆژی جەژن خاوەن ماڵەكە گوتی:

-ۆزگە دوێنێ دەهاتن، چونكە جەژن بوو، خواردنی باشمان هەبوو..

-دوێنێ ئێمە لەشرێ بووینو ئەوان بەرۆژوو بوون.

-بەڵێ راستە، ئێمە رۆژێك پێش ئەوان رەمەزانمان دەست پێ كرد!..

بەم شێوەیە بیرم لەجەژنی لەدەست چووی رابردوو دەكردەوە.. لەگەڵ ئەوەشدا جیاوازی نێوان ئەم جەژنو ئەو جەژن ماوە نێوان زیندانو ئازاد بوو.. كەسو كاری زیندانیان هاتن..هەڤالان بۆ دڵنەوایی ئێمە ئاگاداریان كردنەوە كە بێنە لامانو یەكتری بناسینو خولقو خووی خۆان بدەنێ.. كەسیان درێغیان نەكردو زۆر بە میهرەبانی لەگەڵماندا دەجووڵانەوەو ئەو میهرەبانیو سۆزەی ئەوان هێندەی تر كانیسۆزو غوربەتی منیان تەقاندەوەو نەم توانی لە شوێنێكی لابەلا بۆ رابردوو نەگریمو كوڵی دڵم نەڕێژم.. كەسو كارەكان هەموو جۆرە خواردنێكیان هێنابوو.. لەقاوشەكانی تریش خواردنی جۆراوجۆریان بۆ ئێمە دەناردو بۆنو بەرامەی خواردنەكان ناو زیندانیان پڕكردبوو.. نیوەڕۆ لەگەڵ هەندێ لەمیوانەكان لەسەر خواردن بووین، قاچی

قەلێك سەرنجە ڕووبەڕووەكانى ئاوەژوو كردمەوەو بەرەو بيرەوەرييەكى پەلكێش كردمەوە...

- ئەبو عەبباس..گۆشتەكەى ئێمە كوا؟
- گۆشتى چى؟
- گۆشتى ئەو ئێسكە قەلانە؟
- نازانم..
- ئەدى تۆ ئەو خواردنەت بۆ من لەكەسو كارەكەم وەرنەگرت؟
- بەڵێ..
- ئەدى چۆن هەر ئێسك ماوە؟
- ئا دەزانم بۆ.. تۆ لەسەر سياسەت گيراوىو ويستووتە دژى حكومەتى شۆڕشو حزب كارى خراپ بكەيتو لەئاكامدا گيراى.. بزانە ماڵەوەشتان بەو گيرانەت نيگەران نين وەك سەگ تەنيا ئێسكيان بەشايانى تۆ زانيوەو ئەوان بۆ ئەوە وايان كردووە تا تێبگەيت كە لاى ئەوانيش ريسوا كراوى!...
- من هيچم نەكردووە تا لەسەرى بگيرێمو باشيش دەزانم ئێوە گۆشتەكەاتن خواردووە...
- دە تۆش ئێسك بخۆ؟..

بەم شێوەيە بيرم لەو جەژنە دەكردەوە كە لەگەڵ ئەو برادەرى بە دەردى ئەو چووبووم لە يزندان بەيەكەوە بووينو (دائيرەى ئەمنى هەولێر) بڕيارى دابوو بەبۆنەى جەژن خواردنى كەسو كارى گيراوان وەربگرێو بۆزيندانيان بێنێتە ژوورەوە..

ميوانەكان پرسيارى ئەندێشەو ڕووچوونەكانى منيان كردو منيش راستى مەسەلەكەم بۆ گێڕانەوەو ئەوانيش گوتيان:

- كەواتە دوژمنانى كورد لەهەموو جێگەيەك هەروەكو يەكن.

بەدرەدين كوڕێكى بچووكى هاتبووە لا ئازادى ناو بوو، بەلاّم بە نووسين ئەرزنجان بوو، چونكە لەتوركيا هەموو جۆرە ناوێكى كوردى ياساغ (قەدەغە) بوو..ئازاد زۆر هەوڵيدا شەوێك لاى باوكى بمێنێتەوە، بەلاّم زيندانەوەنەكان ڕێگەيان نەداو لە ماڵئاواييدا باوكى پێى گوت:

- كوڕم ئازاد غەمت نەبێت ئەگەر من زوو نەگەڕێمەوە لاى تۆ ئەوا بێگومان تۆش دێيتە لاى باوكى خۆت..." ڕۆژى گيرانى تۆش دێت".

بەم شێوەيە ڕۆژى جەژنمان بەهەموو خۆشىو ناخۆشييەكانيەوە بەڕێ كرد....

مەسەلەى راوەستانى شەڕى ئێراق – ئێران هاتە ئارا، تێكۆشەرانى زيندان زۆر پرسيارى ئەوەيان دەكرد ئاخۆ ئەگەر شەڕەكە بوەستێ بزوتنەوەى رزگاريخوازى كوردستانى باشوورو گەلى كوردستانيش چيان بەسەردێ؟...

ئەو كات دروشمى زۆربەى حزبو ڕێكخراوە كوردستانىو ئێڕاقييەكان راوەستانى دەست بەجێى شەڕەكە بوو..ئێمەش لەو روانگەيەوە وەلاّممان دەدانەوە..هەندێ لەهەڤالاّن بەو وەلاّمە پەست دەبوونو دەيانگوت:

- ئەگەر شەڕ راوەستێ ڕژێمى ئێڕاق خراپ بەسەر كورد دێنێ..

ئەو هەڤالاّنە راستيان دەكرد، بەلاّم خۆ نەهەلگيرسانى شەڕەكەو نە درێژە پێدانىو نەڕاوەستانى بەدەستو ويستى گەلى كوردستانو حزبو ڕێكخراوەكانيشى نەبوو.. هەردوو هاوڕێ عارەبەكە لەناخەوە حەزيان بەوەستانى شەڕەكە دەكردو هەموو جارێ دەيانگوت:

- ئاشى ئەو شەڕە بەخوێنو گۆشتى گەلى ئێڕاق دەگەڕێ..چەندى زوو بوەستێ خوێنى كەمتر دەرژێ...

هەندێ لەتێكۆشەرانى سەر بە رزگارى، كاوە، كوكو پێشەنگ ئەوەيان نەدەشاردەوە كە ئاشەكە بەهەر چييەك بگەڕێ بۆ گەلى كوردستان باشترە نەوەستێ...

ئەبو مەحمودو ئەبو نادیە بەو بۆچوونە توورە دەبوون‌و دەیانگوت:

- ئێوە وردە بورژوازی بەر چاوتەنگی نەتەوە پەرستن..لەو بەینەدا منیش دەچوومە ناو باسەکەو بەهەردوو هاورێکەم دەگوت:

- هاورێیان ئێوە بەو بۆچوونە پەست مەبن، چونکە خۆتان دەزانن گەلی کوردستان مەترسی فڕکردنی لەسەرەو هەرکاتێ حکومەتی بەغدا دەستی بەتاڵ بێ ئەوا بێگومان دریغی ناکات‌و رەنگە بۆشی بچێتە سەر..ئێوە بەچاوی خۆتان کیمیا بارانکردن‌و ئەنفالتان دیووە..

- نا ئێوە وردە بۆرژوازین‌و هەر بەلای نەتەوەدا دەشکێنەوە، هاورێ شەڕ لە بەرژەوەندی کەس نییەو حەق نییە ئێوە بەو شێوە تەنیا بیر لە کورد دەکەنەوەو بیر لە گەلی ئێڕاق بەتێکڕایی ناکەنەوە....

- دەباشە ئێمە واین، ئێوە تەنیا بیر لەعارەب مەکەنەوەو ئەو مەترسیانەش لەبەر چاو بگرن کەدوای وەستانی شەڕ روو بەڕووی کورد دەبێتەوە؟...

- دوای راوەستانی شەڕ رژێمی ئێراق ڕووبەڕووی زۆر تەنگژە دەبێتەوەو ئەوکات گەلی ئێڕاقیش بۆ رووخاندنی ئەو رژێمە دەستی بەتاڵ دەبێ‌و...

وەکو گوتم نەوەستان‌و نە نەوەستانی شەڕەکە بەدەست‌و ویستی ئێمە نەبوو، بەلام حەزکردن لەو مەسەلەیە لەروانگەی جیاوازەوە بوو..بۆ ئێمەش تەنیا دەردە دڵ بوو، دەنا ماوەی هەشت ساڵی شەڕەکە لە ماڵ وێرانی زیاتر بۆ ئێمەش هیچ سوودێکی تری لێ نەهاتە بەر...

حزبی شیوعی هەرچەندە داوای دەست بەجێ راگرتنی شەڕی نێوان هەردوو ولاتی دەکرد، بەلام بەو دروشمەو داوایە نەیتوانی کۆمەلانی خەلکی ئێڕاق بجوولێنی‌و وایان لێ بکات لانی کەم چیتر نەبنە ئاوی ئاش‌و مەنگەنەی شەڕەکەو لەدژی جەنگ رایان پەڕێنێ.

هاورێیانیش بەدڵیش بووبێ لەگەڵ بەرژەوەندی گەلی عارەب بوون، بەلام بۆ ئێمەیان بەتۆمەت‌و تاوان دەزانی کەپێشتر بیر لەنەتەوەو ولاتی خۆمان بکەینەوە!..

هەواڵی راوەستانی شەڕ ڕاگەیەنرا..ئێمە لەناوەوە هەستمان بەو مەترسیانەی ڕووبەڕووی هێزی پێشمەرگەو گەلی کوردستان دەبوونەوە لەبەرچاوبوو..هەندێ لە توندڕەوەکانی (p.k.k) بەوەستانی شەڕەکە دڵخۆش بوون..دڵخۆش بوون نەك لەبەرئەوەی ئەو شەڕە ماڵوێرانکەرە دەوەستێ‌و ئەو دیاردە ترسناکە کۆتایی دێ، بەڵکو بۆ ئەوەی حزب‌و رێکراوەکانی کوردستانی باشوور ڕووبەڕووی شکست ببنەوە، چونکە ئەوان لەلایەك خۆیان بەحزبی پلە یەك‌و تاقە رزگارکەری کوردستان دەزانی‌و لەلایەکی دی هەم هیچ بایەخ‌و گرنگیان بۆ هەموو حزبەکانی کوردستانی باشوور دانەدەنا‌و لەگەڵ پارتی‌و شیوعیش لەشەڕدا بوون‌و ئەوان پێیان وابوو گرەوی هەموو حزبەکانی کوردستانی باشوور لەسەر شەڕەکەیە، کە لەبنچینەدا ئەوە نەبوو، ئەگەر دوای ئەوە شکستەکەش بوو بێگومان بەهۆی ئەو چەك‌و تەکنیکە بوو کەرژێمی ئێڕاق لەدژی هێزی پێشمەرگەو گەلی کوردستانی بەکاردەهێنا...

ئەنفالی بادینان دەستی پێکرد..دەزگاکانی راگەیاندنی تورك زۆر بایەخیان بەو هەڵمەتە ئەنفالەی بادینان دەدا چونکە: لەلایەك ناوچەکە نزیکی تورکیا بوو، لەلایەکی دیکەشەوە دوای راوەستانی شەڕەکە هێرش‌و پەلامارەکانی رژێمی ئێڕاق بۆ سەر ناوچە ڕزگارکراوەکانی بادینان ماناو گرنگێکی تری هەبوو.. دوژمن لەوێش گازی کیمیاوی بەکارهێنایەوەو بەپێی نەخشەیەکی سەربازی زۆر گەورەو تۆڕ ئاسا ناوچەکەی گەمارۆداو لەئاسمانیش بەگازی خەردەل‌و سیانیدو هەموو جۆرە بۆمبایەك ئامادەبوو.. تەلەفزیۆنی تورك رۆژانە وێنەی کارەسات‌و هەواڵەکانی ئەنفالی‌بلاوەدەکردەوە..لێشاوی پەنابەران گەیشتە سنوورەکانی تورکیاو چاوی کامیراکان نزیکتر بوونەوە..لەوێ لەژووری

زيندان بەچاوى خۆمان ئەو كارەساتە گەورەيەمان دەدى كە ئەگەر بەهۆى گيران نەبووايە دەبوو ئێمەش لەناوى بين...بەڵام ئازارو خۆخواردنەوەى ئێمە لە سەيركردنى ئەو فيلمە تراژيديايە زۆر گەورەترو كاريگەرتر بوو لەوەى خۆمان لەناو ئازارو مەينەتييەكانى باين، بەراستى بۆ ئێمەى زيندانى كارەساتەكە زۆر گەورەتر بوو..شەوو رۆژ بيرمان دەكردەوەو بەديار رێپۆرتاژە تەلەفزيۆنييەكانى تورك هەر ئاخمان هەڵدەكێشاو فرمێسكمان دەڕشتن... مەسەلەى بەكارهێنانى گازى كيمياوى لەلايەن رژێمى بەغدا باسو خواسى كەناڵەكانى ڕاگەياندن بوو.. ئەو شەوەى ڕاديۆى موسكۆ رايگەياند كە دكتۆرەكانى سۆڤييەت دەڵێن:

- بەڵگەى بەكارهێنانى گازى كيمياوى لەبەر دەست دانييەو نەسەلمێنراوە كە ئەو گازە دژى پەنابەرە كوردەكان بەكار هاتبێ!.

زۆر نيگەران بووين، چونكە دڵنيابووين موسكۆ بۆ بەرژەوەندى تايبەتى خۆى درۆ دەكاتو ئەو مۆسكۆيەى كەدەبوو پشتيوانى گەلى كوردستانو بزوتنەوە رزگاريخوازەكەى بێ..بەڵام بەپێچەوانەوە دژى گەلەكەو پشتيوانى دەسەڵاتە داگيركەرە ديكتاتۆرەكەى بەغدا هەڵوێستى نواندو لەوێش هەردوو هاوڕێ شيوعييەكەو شيوعييەكانى توركياش بيانويان بۆ موسكۆ دەهۆندەوەو دەيانگوت:

- موسكۆ هەڵە ناكاتو ئەوان باشتر راستييەكە دەزانن، بەڵام لە دژى هەڵوێستى رۆژئاوا وا دەكات، دەنا خۆ ناكرێ سۆڤييەت دژى حيزبى شيوعى عێراقو گەلى كوردستان بێو ئەم هەڵوێستەش بێ حيكمەت نييەو ئەو باشتر دەزانێ...؟

بەهەرحاڵ ئەو بيانوانەو دەيانى تريان دەهۆندەوەو ئەو تێكۆشەرانەى دژى سۆڤێتيش بوون داشيان سوارو ئەسپيان تاو دراو بوو.. دەچوونە سەر سەرو گوێلاكى كۆمۆنيستو سۆڤييەت چييەكانو دەيانگوت:

- سەيركەن هەڵوێستى نادروستو بەرژەوەند پەرستى سۆڤێت چۆنە...؟

نە بەشيعر، نەبە پەخشان، نەبە چيرۆك، نە بەگريانو نە بەفرمێسك باراندن نەمدەتوانى هەستى وروژاوى خۆم دەربڕمو هەميشە بەديار تەلەفزيۆنەوە هەواڵ بەهەواڵ، وێنە بە وێنە، هەڵوێست بە هەڵوێست، باس بەباسى ڕووداوەكانى دوا ئەنفالم لە تابلۆيەكى رەشى چێڕنيكا ئاساى كوردستانم دەهاتە بيرو بەرچاو..چ سەردەمێك بوو..؟ لەدووتوێى رۆژژمێرە رۆژە سەختەكانى زيندانى زەمەنى ئەنفالدا نووسيوومە:

لەگەرمەى گەرمەى ئەنفالو قڕانكردنى گەلى كوردستان هەردوو نەيارە زەبەلاحى سۆڤييەتو ئەمريكا بۆ دەربازكردنى دوو نەهەنگى گيرخواردوو لەدەرياى بەستەڵەكى باكووردا رێك دەكەونو هاوكارى دەكەن!.. بەڵام، لەبەرامبەر قڕكردنى مليۆنان مرۆڤو خاپووركردنى وڵاتێكى هەزاران ساڵ ئاوەدان نوقەيان لەخۆيان بڕيوەو بەدرۆ نەبێ بە دەنگ ناهێن.. ئەوەيە سەردەمى بەرژەوەندييەكان ئەى ويژدانى سڕبووى مرۆڤايەتى، ئەرێ ئێمە هاوار بۆ كێو بۆ كوێ بەرين؟...

دەڵێن: دواى ئاشبەتاڵى ١٩٧٥ سۆڤييەتييەكان دەيانگوت:

- كورد پشتى بە ئيمپرياليزم بەست، بۆيە ئاش بەتاڵى پێ كرا.. ئيمپرياليزم هەميشە دژى گەلانى ژێردەستەو بزوتنەوەى رزگارى خوازەيى نيشتمانييەو سەركردايەتى كورد هەڵەى كردو باجى هەڵەكانيشى گەلى كوردستان داى...ئەم قسانەو زۆرى تر...

بۆيە لە سەرهەڵدانەوەى بزوتنەوەى رزگاريخوازى گەلى كوردستان ئەمجارە زۆربەى حزبو رێكخراوەكانى سۆڤييەتيان كردە قيبلەنماو بە پشتيوانى خۆيان دايە قەلەمو لەگەڵ حزبى شيوعيش كەوتنە سازش هەرنا بۆ ئەوەى لاى سۆڤييەت شەفاعەتيان بۆ بكاتو..ئەدى چۆن خۆ جارێكى تر كورد هەڵەناكاتو هەردەبێ لەجوگەى بزوتنەوەى رزگاريخوازى نيشتمانييەوە

بەتیۆرێکی شۆڕشگێڕانە لەڕووباری شۆڕشی جیهان بکاتەوە.. ئەو شۆڕشەی لەکامپی سۆسیالیستیو بزوتنەوەی کرێکارانی جیهانی سەرمایەداریو بزوتنەوەی رزگاریخوازی گەلانی ژێردەستە پێك هاتبوو...!. کەچی ئەمجارە سۆڤییەت راشکاوانە نەکهەردژی بزوتنەوەی رزگاریخوازی نەتەوەیەكو بزوتنەوەی پێشکەوتوخوازی دیموکراسی ولاتێك بوو، بەڵکو لەبەرامبەر قڕانکردنی حزبی شیوعیش بەگازی کیمیاوی هەڵوێستی نا جوامێرانەی نواند!..ئەو هەڵوێستەی سۆڤییەت دڵی ئێمەو هەزاران کوردو تێکۆشەرانی شکاندو هەزاران لاوی تێکۆشەری هەناسە سارد کردەوە...

لەگەرمەی ئەو هەلومەرجەو ئەو باسە گەرمانەی ناو زیندان رۆژێك لەتەلەفزیۆن ئارامی برا بچووکی خۆم لەئۆردیگای پەنا بەرانی گەڤەڕ بەرچاو کەوت!.. بەلامەوە سەیربوو.. هەندێ جار بەراستم دەزانیو هەندێ جاریش لێم دەبووە گومانو دەمگوت:

- باشە بەو برایەم بۆچی کەوتۆتە ئێرە.. تۆبڵێی خەڵکی کوردستان چییان بەسەر هاتبێ..دەمزانی دوو برای بچووکترم لە زیندانەکانی بەعسنو ئەو برایەشم لەپشتی چاوی سیخوڕەکانی بەغدا لەهەولێر خوێندکارێکی قۆناغی ئامادەییەو.. ئەدی ئەو بۆ گەیشتۆتە گەڤەڕ..؟ بەم شێوەیە لەخۆم دەپرسییەوەو کەسێکی تریش نەبوو وەلامم بداتەوە...

لەوان رۆژان بەیانییەك بەرەو دادگایان بردینەوە.. لە ژووری چاوەڕوانی زیندان بووین (تاکو زرێپۆشو ئۆتۆمبێل ئامادە دەکرێن)، بۆئەوەی لەزیندانەوە بمانگەیەننە دادگا.. یوسف ناوێکی سەر بە (p.k.k)یو خەڵکی گوندی (گرێ سیرا)ش لەژوورەکە بوو..جارێ هەر زوو گوتی:

- ها..هەڤاڵ ئاراس ئەمجارەش ئاشبەتاڵ...!.

- نەخێر، رەنگە ئەوە شکست بێ بەلام ئاشبەتاڵ نییە...

- نا.. ئاشبەتاڵەو ئێوەی بەکرێگیراوی ئەم ولات ئەو ولاتیش هەر بۆ ئەو چارەنووسە باشن.!..

- ئاخر ئێمە بەکرێگیراونینو حەقیش نییە بەشکستی گەلەکەت کەیفت خۆش بێ..

- گەلەکەم، ئێمە رزگاری دەکەینو خەمی گەلتان نەبێ!...

- راست دەکەی بۆیە ١٨ کەست هێناوەتە زیندانو ئیعترافت لە سەریان کردەوە...

یوسف بەو وەلامە ئاوێکی ساردی پیاکراو زۆر نیگەران بوو، چونکە لەو بڕوایە نەبوو ئێمە زانیومانە ئەو لەکاتی لێکۆڵینەوەدا زۆر ترسنۆك بووەو نەك هەر هەڤاڵەکانی خۆی راپێچی زیندان کردووە، بگرە تۆمەتی بەهەندێ خەڵکی بێ خەبەریش کردووە...یوسف وازی لەم باسە هێناو ئەمجارەش گوتی:

- ئێوە رۆژنامەی جەمهوریەتی ئەمڕۆتان خوێندۆتەوە؟

- نەخێر..

- جەمهوریەت نووسیویەتی تورکیاو ئێراق چەند پێشمەرگەیەك بەچەند سەد بەرمیل نەوتێك دەگۆڕنەوە!.

سەرەتا ئێمە وامان زانی هەر لەجاڕسی وا دەکاتو دەیەوێ ئێمە وەڕس بکات، بەلام لەدواییدا بۆمان دەرکەوت نووسینەکە راستە..جگە لەوەش هەمان رۆژ هەلیکۆپتەرێکی ئێراقی هاتبووە دیاربەکرو هەواڵی وا هەبوو وەفدێکی (مخابرات)ی ئێراقی تیادایە.. بەهەرحاڵ راستی ئەو هەواڵەو جێبەجێ بوونیشی مەسەلەیەکی چاوەڕوانکراو هەمیشە لەپێش چاو بوو...

سواری ئۆتۆمبێلێکی داخراویان کردینو وەکو جاران زرێپۆشێك کەوتە پێشمانو یەکێکیش کەوتە دوامانەوەو.. باژۆ بەرەو D.G.M.

ئەو ڕۆژە جگە لەئێمە چەندین کەسی تریش نۆرەی ئامادەبوونیان بوو لەبەردەم دادگا..یەکێك لەوانە مەحمود شاهێن بوو، ئێمەیان زووتر بردە بەردەم دادگاو سەرۆکی دادگا دیسان هەندێ پرسیاری ڕۆتینی کردەوەو گوتی:

- لەبەرئەوەی ئەو زانیارییانەی ئێمە لەئێراقمان خواستووە هێشتا بەدەستمان نەگەیشتووە، بۆیە ڕۆژی دادگایی کردنەکەتان بۆ ماوەیەکی تر دوا دەخەین...

ئەوەی پێویست بوو بیڵێین ئاووقات (پارێزەر)ەکەمان حوسێن تایفون پێی ڕاگەیاندن.. ئێمەیان بردەوە ڤاتی یەکەمی باڵەخانەی دادگاو ئەو جارە نۆرەی مەحمود شاهێن هات، مەحمود شاهێن گوتی:

- وەمێزەکەن ئەزێ ئیرۆ شەرەکێ ب فاشستان ڕاچێکەم..مەحمود شاهێن پارێز (خۆتوش کردن) نامە کوردییەکەی بەدەستەوە بوو، دەیگوت:

لەسەریشم بدەن ئەمرۆ بەتورکی وەڵامیان نادەمەوە. چووە بەردەم دادگاو جارێ هەر زوو داوای وەرگێڕێکی (مترجم) کردو سەرۆکی دادگا پێی گوت:

- تۆ خەڵکی تورکیای وەرگێڕت ناوێ.
- بەڵێ، دەمەوێ چونکە من تورك نیم.
- تۆ تورکی باش دەزانیو ئەوەش بزانە لەمن تورکتری!.
- نەخێر، تورك نیمو وەرگێڕم دەوێ.
- تۆ وەرگێڕی زمانی خۆت بۆچییە؟
- زمانی من نییەو منیش پێویستیم بەو وەرگێڕە هەیە کە لەپێش مندا بۆ ئەو پێنج کەسەتان هێنابوو.
- بەڵام ئەوانە ئێراقین.
- ڕاستە، بەڵام بەعارەبی قسەیان نەدەکرد..
- بەڵێ، ئەوانە پشمەرگە بوونو بەزمانی پێشمەرگان قسەیان دەکرد!.
- زمانی پێشمەرگان زمانی کوردیەو وەرگێڕەکەشتان پێشمەرگە نا، بەڵکو خەڵکی دیار بەکربوو.. تورکی بۆ کوردیو کوردی بۆ تورکی وەردەگێڕا؟...

گفتوۆی نێوان مەحمود شاهێنو سەرۆکی دادگاو داواکاری گشتی بەم شێوەیە درێژەی کێشا، کاتێك سەرۆکی دادگا گەیشتە ئێسکانیو هاواری جاندەرمەکانی کرد:

- لێی دەن لەو سەگە دواکەوتووە بدەنو بیبەنەوە زیندان..

بژی کورد.. بژی کوردستان.. بمری زۆرداری.. لەناو هاتو هاوارێکی زۆر ئەو وشانەمان هاتنە بەر گوێو کاتێکم زانی مەحمود شاهێن لەژێر ڕەحمەتی پۆستاڵی جاندەرمەو لولە ژێسێکانیان دێتەوە ژووری چاوەڕوانیو خوێنیش لەچەندین شوێنی جەستەی فیچقەی دەهاتو گوتمان:

- دەرباز بوویی بی هەڤاڵێ مەحمود...
- سوپاس...

ئەوەندەی گوتو، دەستی کردەوە جوێن دانو سلۆغان هاوێشتن (دروشم دان)... تۆزێك دڵنەواییمان دایەوە، بەڵام ئەو ورەی بەرزبوو.. دەیگوت:

- ئەو فاشستانە لاڵ دەبن ئەگەر وشەی کوردیان بێتە سەرزمان... بەکوردی دەڵێن زمانی پێشمەرگە!.. ئەو دەبەنگانە نازانن پێشمەرگە پارێزەری زمانی کوردییەو...

کە گەڕاینەوە زیندان ئێمەش دڵنیابووینەوە ئەمجارەش تەسلیم ناکرێینەوە، چونکە زانیمان هێشتا زانیاری تەواومان لەسەر نەهاتووە.. پێم وابێ لەبەرئەوەش بوو تەسلیم نەکراینەوە دەنا هەلیکۆپتەرەکە هەر بۆ ئەو مەبەستە هاتبووە دیار بەکر.. دیارە بۆ حکومەتی ئێراقیش ئاسان نەبوو زانیاری تەواوو وێنەی ئێمە بداتە دەوڵەتی تورك، چونکە ئێمە هەمووومان ناونیشانی خۆمانمان بەهەڵە تۆمار کردبوو..

شەوێك باش ڤاردیانێك (بەرپرسێکی زیندانەوان) هاتەلامانو گوتی:

- ئێستا شەش میوانی تری پێشمەرگەتان بۆ دێنن..

میوانەکان هاتن، کەسەیرمان کرد ئەو شەش پێشمەرگەیەی یەکێتی بوون کە لە شاری جۆلەمێرگ بۆ وێنە گرتنیان بردینە لای یەکتری.. لەگەڵ لائق، فاتیح، مزەفەر، خولە، ئیبراهیم، مەجید، دەنگو باسمان گۆڕینەوە.. ئیدی لەو ڕۆژەوە شێوازی ژیانمان گۆڕاو هەمیشە سەد خۆزگەمان دەخواست ئەوانیان نەهێنابایە لای ئێمە، چونکە خۆبەخۆیان هێند ناتەباو ناکۆك بوون هەلومەرجی ناو قاوشەکەیان ناخۆش کرد.. ئەو شەش پێشمەرگەیە هەرچەندە کوڕی باشو دڵسۆز بوون، بەڵام لەبێ ئەزموونیو باری نالەباری ناو زیندان تووشی کێشەو ناخۆشی دەبوونو لەگەڵ یەکتریان هەڵنەدەکردو زوو زوو شەڕیان دەکرد!.. ئێمەش بەو جۆرە هەڵسو کەوتە زۆر نیگەران دەبووین، چونکە خەڵکەکەی ئەوێ بەچاوێکی جیاواز سەیری پێشمەرگەیان دەکردو پێشمەرگە لای ئەوان فریشتەیەکی سەر زەمین بوو، ئێمەش لەوێ ئەو قودسیەتەمان پاراستبوو..بەڵام بۆ وەزعی ئەوان وەڵامێکی پێویستمان پێ نەبوو..ئەوان هەر لەسەرەتای گیرانیانەوە لەسەر شێوەی ئیفادەدان تووشی گێچەڵ ببوونو نەیانتوانیبوو وەکو یەك وەڵام بدەنەوەو ئیفادەکانیان یەکبخەن. هەرچەندە خۆیان بە پارتی دابووە قەلەم، بەڵام لای تورکەکان ئاشکرابوو بوونو لەبەر ئەوە هەریەکەو ئۆباڵی ئەو بێ سەروبەرییەی دەخستە ئەستۆی ئەوەی تر...!. لەهەمووی سەیرتر چەند جارێك لەیەکتریان دەداو هەموو جارێکیش هەڕەشەی ئەوەیان لە یەکتری دەکرد کە دەچنە ئیدارەو هەموو شتێك ئاشکرا دەکەن هەر تەنیا بۆ ئەوەی تەسلیمی ئێراقیان بکەنەوە...!... ئەو هەڵوێستەیان لەدژی یەکتری دەنواندو لەڕکان وەك دەڵێن: مەرگی خۆیانو زیانی خاوەنیان قبووڵ بوو...!.

زۆرمان لەگەڵیان هەوڵدەدا، دەبوو شەوو ڕۆژ چاوێکمان لێیان بێ، بۆئەوەی ناخۆشییەکە گەورەتر نەکەن.. دەڵێن: مەیمون لەخۆی نبوو خوریکەشی گرتبوو.. ئێمەش لەو هەلومەرجە دژوارەو ناخۆشەدا بووینو ڕووبەڕووی ئەو

دەردەسەرییەی ئەوانیش بووینەوە..نیوەی ئەوانە وڕ ڕێكو پێكو بێ کێشەو گیروگرفت بوون، بەڵام بەهۆی کێشەی نیوەکەی دی تووش دەبوون.. بەم شێوەیە خۆشی بێو ناخۆشی دەبوو لە گەڵیاندا هەڵبکەینو هەوڵی چاککردنی دۆخەکەش بدەین..

لەو سەروبەندەدا ئۆردیگایەکی پەنابەران لە دیاربەکر کرایەوەو دوای ماوەیەك توانیمان پەیوەندی بەهەندێ لە برادەرانمانەوە بکەینو بەهۆی ئەوانەوە هەندێ هەواڵی تازەمان زانین...

ئەو هەواڵە تازانە چاك یان خراپ ڕاڕایی دڵیان ڕەواندینەوەو لە هەلومەرجی کوردستانی باشوور ئاگادار بووینەوە..

خاتوون (دانیال میتەران) هاتە ئۆردیگای پەنابەرانی دیار بەکرو لەوێ بەهۆی کچە پێشمەرگەیەکی شیوعی مەسەلەی ئێمەی خرایە پێش چاوو ئەویش گفتی دابوو لەگەڵ تورکەکان هەوڵ بدات لانی کەم تەسلیمان نەکەنەوە..

دابڕانو زیندان ڕۆژ لەدوای ڕۆژ ناخیان زیاتر دەخواردینەوە.. هەر چەندە بەهۆی تێکەڵ بوون لەگەڵ ئەو هەموو خەڵکە تێکۆشەرەو پێکەوەبوونمان بەشێکی مەینەتییەکانمان لەیادچوو بووەوە، بەڵام دیسان سێبەری قوڕسی زیندانو ناهەمواریيەکانی کاریگەری زۆری دەخستە سەر دڵو دەروون، بەتایبەت بۆ ئێمەی پێشمەرگەو گەڕۆك مەسەلەیەکی زەحمەت تر بوو...

زیندانییە تێکۆشەرەکانی هەندێ لە زیندانییەکانی تورکیا مانیان لە خواردن گرتو بەوە قایل نەبوون جارێکی دی جلی تایبەتی زیندان بکەنەوە بەر خۆیان. دوای گفتوگۆی نێوان تاقمو ڕێکخراوەکان ئێمەش بەتێکڕایی بڕیارماندا هاو هەڵوێستی خۆمان لەگەڵ مانگرتووەکانی تر نیشان بدەین..ئیدارەی زیندان ئامۆژگاری ئێمەی پێشمەرگەی کرد کە ئێمە مان نەگرین، بەڵام گوێمان پێ نەداو وەکو هەڤاڵانو هاوڕێیان مەرجی خۆمان

گەیاندە سەر. ئەوەو لەلایەكی دیكەش هامشۆی ئێمەو تێكۆشەرانی ئەویّو مەسەلەی هەوڵدانی هەندێ لە تێكۆشەران بۆئەوەی خۆیان فێری زمانی كوردی پەتی بكەن گەیشتەوە ئیدارەی زیندانو داواكاری گشتیو (ئەمنیەت).. هەڤاڵانی قاوشی خۆشمان گوتیان:

- تورك ئەوە قبوڵ ناكەن..

- ڕاستیان دەكرد، لەناوەڕاستی مانگی تشرینی یەكەمدا ئێوارەیەك ئاگادار كراینەوە:

- پێشمەرگەكان خۆتان ئامادە بكەن!.

- بۆ كوێ؟

- نازانین..

ئەو هەواڵە كتوپڕە بەقەد ئەو ساتە ناخۆش بوو كە بۆیەكەم جارگیراین.. ئێمە هەم لەگەڵ كەشی زیندانو هەم لەگەڵ هەڤاڵانی قاوشی (یرمی بێش) ڕاهانبووینو گونجابووین.. نەشمان دەزانی بەرەو كوێمان دەبەن..؟

هەڤاڵانی خانەخوێ لەئێمە زیاتر نیگەران بوونو چاویان پڕ بوون لە فرمێسك.. بەراستی ناخۆش بوو..ئەو ماوەیە ژیانێكی خۆشمان بەیەكەوە بەسەر دەبرد!.. كەچی لەپڕ بەبڕیارێك لەیەكتریان دابڕین.. باش قاردیانێك هاتو گوتی:

- فەرموون پێشمان بكەون..

لەگەڵ برادەران یەكتریمان ماچ كردو باوەشمان بەیەكتریدا كرد.. لە دوا نیگای سەرنجدا هەر شەش هەڤاڵەكەم دیتن دەستیان لە كەلەكەیان نابوو، بەچاوی پڕ لە فرمێسكیش لەهەنگاوەكانی ماڵ ئاوایی ئێمەیان دەڕوانی..

ئێستا ملی ڕێگەیەكیان پێ گرتووین نە دەزانین چەند قۆناغەو نە دەزانین كەیو لەكوێ كۆتایی دێ!..ژیانو جەستەمان لەدەستی ستەمكاران تەنیا كاڵایەكی سەودایەو هیچی تر.. بەڵام، باوەڕمان لە دەست خۆمانەو تروسكایی

ئومێدیشی لێ نەبڕاوە.. ئاه!.. خۆمن تەنیا تاكی كۆمەڵێكی دەیان ملیۆنیو تەنیا سەربازێكی سوپایەكی گەورەو تەنیا جولەی چركەیەكی مێژوویی دەیانو بگرە سەدان ساڵەی جولانەوەی گەلێبكم.. گەر منی تاقە پێشمەرگە ئەوە ئەرك، ئەوە ئازار، ئەوە رابردوو، ئەو ژیانم بێ، ئەدی گەلۆ تۆ بڵێی ئازارو ئەركو مەینەتی گەلێكی دەیان ساڵە ستەم لەسەرو گەلێكی خاوەن خەباتێكی دەیان ساڵەی خوێناوی بەچەند مەزەندە دەكرێ؟.

ئێمەی كورد هەر لە سەرەتاوە وەهامان هێناوەو هەموو جارێ بە جۆگەیەكی خوێنو ئێسكو پروسكی خۆمان بناغەمان داناوەو ئاكام هەموو ئەرك، ئازار، قوربانی، برسێتی، ماندوێی، تینوێتی، ماڵوێرانی، خوێن رژان، ئەتك، شكان، شكست، سەركەوتن، هەستانەوە.. هەموو ئەوانە سەودای پێكەنینێكی دوای ئیمزای ڕێكخستنەوەی بەرژەوەندییەكانی ئەم وڵاتو ئەو وڵات بوونو هیچی تر!.. بەم شێوەیە مێژووی ئێمەو خواستی ئێمە تەنیا بۆ شانازیو مێژووی خۆمان نەبێ توڕ دراوەو پشتگوێ خراوە!...

ئەمجارەش ئاكام شكستەو ئێمەش بەرەو هەركوێ دەبەن با بمانبەن.،.

دەسا كوردینە با لە نۆژەن هەستینەوەو لەسەرتاوە دەست پێبكەینەوە..

بەم شێوەیە باری ژیانی خۆم لە ناو ناهەمواری باری ژیانی گەلەكەمدا دەدیو بیرم لێی دەكردەوەو لەدوا جاردا گوتمان:

- ب خاترێ هەوە...

- سەرچاڤا...خێرو سەلامەت...دەرباز بوویی بن (هەر ئازاد بن)..

ئاگاداربە، بەدەردی برادەرەكەت نەچن.

بەشی دووەم

- ٢ -

دیلــی شەڕنین، بەلاَم کوردین بۆیە هێندە ئەمسەر و ئەوسەرمان پێ دەکەن. گەلۆ، توخوا بەزاندنی چەند مەترێکی سنوور لەناچاری بێ یان، نەشارەزایی ئەو هەموو دەردو ئازاردانەی دەوێ؟. دیاریش نییە داخوا ئێمە سنووورە دەستکردەکەی ئەوانمان بەزاندوە یان، نا !. کەچی ئەو دەردەمان پێ دەکەن؟ ئەدی دەبێ ئێمە چی بەوان بلێین کە دەیان و بگرە سەدان ساڵە خاکمان پێشێل دەکەن، خێروبێرەکەی دەخۆن و مەینەتی و زووخاویش دەرخواردی ئێمە دەدەن.. لەسەر خاکی خۆمان دەمانکوژن، دەمانگرن، دەمان چەوسێننەوە؟. ئەرێ لەڕاستیدا کێ ماڤ گرتن و دادگایی کردنی کێ ی هەیە؟.

بێگوومان ئێمە لەسەر حەڤین، بەلاَم ئەوان هێزدارن و تا هێزی شەڕیش دەسەلاَتدار بێت هەردەبێ ماف بنالێنێ.. بەلاَم ماف ژەنگی هێزی شەڕەو ئەمڕۆ بێ یان، سبەی هەر دەیڕزێنێ. چەند پێشمەرگەیەکی ولاَتی پێشمەرگانین و باهەر بمان بەن و بمان هێنن گرنگ ئەوەیە پێشمەرگەین، بێ خواستی خۆمان دەمان بەنو لەدەستیان دێ بمان کوژن، تەسلیممان بکەنەوە. لێشیان دەوەشێتەوە تاهەتایە لەزیندانمان بهێڵنەوە؟ چیدەکەن با بیکەن ... بەرەو زیندانێکی تر هەنگاومان نان و هێشتاش هەروا بەدەردی برادەرەکەم دەچین...

****

دیسان ئاخنراینەوە ئۆتۆمبێلە داخراوەکە.. ئۆتۆمبێل کەوتە ڕێ و منیش لە کونە بچوکەکەی سەرەوەڕا دوا سەرنجی زیندانەکەمدا و بە نیگا ماڵ ئاواییم لێ کردو بە ڕۆیشتن و هزریش بۆ هەوارێکی نوێ دەچوم.. خودایە ئەم جارە

بەرەو کوێ..؟ ئەم جارە دەبینە میوانی کام زیندانی تورکان؟.. تۆ بڵێی ئەو تورکانە کەی دڵیان لە زیندانی کردنی ئێمە ئاو دەخواتەوە؟.. رەنگە هێشتا لەگەڵ فاشستەکانی بەغدا سەودانامەی گۆڕینەوەی ئێمەیان مۆر نەکردبێ؟..
بەم جۆرە مێشکی خۆم لەگەڵ ئەو پرسیارانەو دەیان پرسیاری وروژاوی تر خەریك کردبوو. جار جارەش دەمگوت:خۆ مەسەلەکە لە دەستی خۆماندا نییەو هەرچی دەبێ با ببێ و بەرەو هەر کوێمان دەبن با بمان بەن..گرنگ ئەوەیە ئێمە خۆڕاگر بین و رایەڵی ئومێدیش نەپچڕێ.
بەناو ژاوە ژاوی بازاڕدا دەڕۆیشتین ، نازانم چەندی خایاند، بەڵام دڵنیام تا گەیشتینە بەردەم دەرگای زیندانێکی ترو هەوارێکی تر زۆری نەبرد..کە دابەزین سەیرمان کرد دەیان ژاندەرمە بە شێوەیەکی تەریبی ئەم بەرو ئەو بەری رێگاکەیان تا ناو زیندانەکە تەنیووەو، هەمووشیان ژێسێ بەدەست و لە حاڵەتی ئامادە باشیدان. بەرپرسەکە پێشکەوت و ئێمەش یەك لە دوای یەك تا ژووری بەڕێوەبەر بە دوایداچووین و لەوێ بە بەڕێوەبەرایەتیەکی نوێ سپاردراینەوە....

******

دوای وەڵامی پرسیارە رِوتینیەکانی بەڕێوەبەر چەند ڤاردیانێك تاحەوشەی ناو زیندانەکە کەوتنە پێشمانو لەوێ ڕیزیان کردین و جارێکی تریان ژماردینەوە یەك...دوو... هەشت ... یازدە...
- تەواون !.
دیاربوو، زووتر جێگەیان بۆ دابین نەکردبوین ، بۆ ئەو مەبەستە واتا تەرخان کردنی جێگە ڤاردیانەکان بەناو زینداندا گەڕان و ئینجا بە شێوەیەکی کاتی بەسەر ڤاوشەکانیاندا دابەش کردین، من و هەڤاڵێك بەر ڤاوشی (تایبەت) کەوتین و هەر پێمان وە ژورێنا دەرگایان لەسەر داخستینەوە و ئێمەش بە نەشارەزایی و غەریبی بۆ ئەوەی لە رەوشی ژوورەکە تێبگەین لەپشتی

دەرگاکە ڕەق ڕاوەستاین. ژورەکەش پڕ پڕ لە خەڵك بوو،لەو ساتانەشداشەرم و نەشارەزایی بە تەواوی باڵیان بەسەرماندا کێشابوو. بە چاوان بەدوای جێگەیەکی خاڵیدا گەڕاین بۆ ئەوەی پشوویەکی تیا بدەین، دیتمان گیراوەکانی تر هەر کەسەو لەسەر جێگەکەی خۆی دانیشتووەو دەنگە دەنگیشیان هێندە زۆرو کاریگەر بوو هەر دەتگوت دەربڕینی نارِەزایی خەڵکە لە دژی چوونی ئێمە بۆ لایان و پێم وابوو ئەگەر لەبەر دیوارە زەبەلاحەکانی زیندان نەبوایە دەنگە دەنگەکە تا ئەو پەڕی شار بڕی بکردایە.
ئای .... ! زیندانی سیاسی لە کوێ و ئێرە لە کوێ؟..
پیاوێکی تێك سمڕاوی پۆشتەو پەرداخ بەرەو لامان هات و بە کوردی گوتی:
_دەرباز بویی بن.
_ساغ بی، سوپاس.
_هەوە کرمانجن؟
_بەڵێ، ئەم کرمانجین.
_بەخێر هاتن سەر چاڤا، کەرەمکەن ئەم جێیی وە نیشا وە دەین.
_پڕ سوپاس.
پیاوەکە ئێمەی بەرەو ئەو سەری ڤاوشەکە برد و دوو ڤەریوڵەی خاڵی بۆ دۆزینەوە، ئینجا داوای کرد ماوەیەك لە لای خۆی پشوو بدەین. کابرا پیاوێکی زۆر چاك و ڕووخۆش و بەزارو تەکلیف بوو، دوای ئەوەی بە گەرمی بە خێری هێناین ونان و پەنیرێکی نایابی خستینە بەردەم و داوای لێبوردنیشی دەکرد بەوەی گوایە لەوە زیاتر ناتوانێ خزمەتی میوانەکانی بکات ودەیگوت:
ئەم چ بکەین دناڤا زیندانێدا هەر ئەڤ ڤاس ژ دەستێمە تێ..

بەڕاستی میواندارییەكی كوردانەو مەردانەی كردین و پەنیرەكەشی هێندە خۆش بوو زڕ نەوسی كردین.. بۆ دڕدان بە پەردەی شەرم و ڕایەڵە كردنی پەیوەندی و گفتوگۆ لێم پرسی:

ئەم پەنیرە خۆشە لە كوێ دروست كراوە؟.

ئەمە هی خۆمانە، منیش زۆر حەزی لێ دەكەم و لە ماڵەوە بە تایبەت دروستی دەكەن.

كابرا درێژەی بە قسەكانی داو گوتی:

_ئێمە (بیسمیل)ین لای خۆمان زۆر جۆر پەنیری باش دروست دەكرێ، بەڵام من ئەمەیانم پێ لە هەمووان خۆشترە.

_بەڕاستی خۆشەو دەستتان خۆش و زۆریش سوپاس.

_چشنابێ لۆ، عافێت بێ ژ وەڕا و حەیا هەوەژی ل ڤربن ئەمێ پشكا وەژی بدەین.

زۆر زۆر سوپاس.

ڕووی خۆش و ڕێزی ئەو پیاوە زۆر شتی لە بیر بردینەوەو هەر زوو ئارامییەك هاتەوە دڵ و دەروون. پیاوەكە ناوە ناوە بە خێر هێنانەوەی دووپات دەكردەوەو دەیگوت:

مێهڤان لێ جەم مە كوردا پڕ عەزیزن.. هەوە فەدی نەكەن ، وە ل جەم برایێ خونە.

هەركەسێكیش بەوێدا ڕەت دەبوو بە خانەخوێكەمانی دەگوت:

_مەرحەبا ژ مێهڤانێن تە ڕا، دەربازبوویی بن.

_مەرحەبا ژ تەڕا، سوپاس.

تا ئەو كاتە ئەو جۆرە بە خێرهێنانەم گوێ لێ نەبوبوو، خەڵكەكە لە جیاتی ئەوەی بە ئێمە بڵێن بە خێربێن بە خانە خوێكەمانیان دەگوت مێوانەكانتان بە خێر بێن و ئومێدی ئازاد بونیان بۆ دەخواستین !. گرنگترین و نوێ ترین

هەواڵی ئەو شەوەی ناو زیندان ئێمە بووین. چوونی پۆلێك پێشمەرگە بۆ ئەو زیندانە هەواڵێك بوو لەم دەم بۆ ئەم گوێ و لەو دەم بۆ ئەو گوێ دەهات و دەچوو.. ئەو پێشمەرگانە كێن؟.. بۆ چی گیراون؟... لە كوێ گیراون؟.. چییان لێ ئەكەن؟.. ئەوە هەمووی پرسیاری خۆ بە خۆیی گیراوان بوو لە ئێمەش بترازێ كەسی تر نەیدەتوانی وەڵامی ڕاستیان بداتەوە.

شەو ڕاشكا، دونیا بەرەوئامێزی كپی و بێ دەنگی دەچوو ،بەڵام تا ئەو كات ناوی ئەو خانەخوێیە بەرێزەمان هەر نەدەزانی.. ئەو چەند جارێك پرسیاری ئەوەی كرد ئاخۆ خەومان دێ یان نا، بەڵام من خەوم نەدەهات و هەر خووشم وا بوو كاتێ جێ گۆركێم دەكرد واتە پاش ئەوەی ماوەیەك لە جێگایەكدا دەمامەوەو دواتر دەچوومە جێگایەكی دی شەوی یەكەم خەوم لێ نەدەكەوت. بۆیە دانیشتین و گەرمماان كردو درێژەمان بە قسەوباس داو خۆشی پێناساندم و گوتی:

من ناوم (وەهبی)یەو خەڵكی گوندی (ئۆڤێ)ی سەر بە قەزای بیسمیلم. لە ئەنجامی ناكۆكیەكی عەشائیری بە داخەوە زەلامێكمان كوشت و من و برازایەكم (سزایی) كە ئێستا لە ژوری تەنیشتمانەوەیە گیراین و حوكم دراین ... بەڵام هەر چەندە كە دەڵێم لە سەر مرۆڤ كوشتن گیراوم ئارەقەی شین و مۆری شەرمەزاری دەكەم ...ئەگەر چی ئەو قەتڵەی ئێمەو دەیان و سەدان قەتڵی تریش ئۆباڵەكەیان بە ئەستۆی ئێمە نییە، بەڵكو هەمووی لە ئەستۆی توركانە !. لێرەدا من قسەكانیم پێ بڕین و گوتم:

_باشە تۆ مرۆڤێكی خەلكی گوندەكەی خۆت كوشتووە، تورك چی بكات؟..

ئا، ڕاست دەكەی ئەو كاتەی من ئەو كەسەم كوشت تورك لەوێ نەبوون، بەڵام لە بیرت نەچێ ئەوان لەبنچینەدا سەرچاوەی هەموو ناخۆشی و نەهامەتی و كێشەكانی ئەم وڵاتەن.. ئەوان هۆكاری دواكەوتن و نەخوێندەواری و هەژاری كوردانن. دەوڵەتی ئەوان لە كوردستاندا لە ستەم زیاتر هیچ شتێك بۆ ئێمە

ناكات و دواكەوتوويی‌و هەژاریی و نەبوونی دەسەڵاتێكی باشیش ئەو جۆرە كێشانەی لێ دەكەونەوە ... وایە یان، نا؟

لەو قسانەیدا بۆم دەركەوت كە وەهبی سەرەڕای ئەوەی بە تاوانی كوشتنی مرۆڤێك گیراوە، بەڵام پیاوێكی نیشتمان پەروەرو هوشیاریشە. منیش خۆم و هەڤاڵە نوستوەكەم پێ ناساندو قەوانی بەسەرهاتەكەی خۆشمان بە كورتی بۆ لێدایەوە. كاك وەهبی پرسیاری هەمە لایەنەو وردی دەكردن وپرسیارێكی ئەوەبوو كە ئایا ئێمە سەر بە چ پارتێكین. منیش پێم گووت:

ئەم قەدەپەین (پارتی).

وەهبی هەندێك لە دەم و چاوم ڕاماو بە جۆرێكی دوو دڵی گووتی:

دەكرێ لەم ساتەدا قسەیەكی دڵی خۆمت بۆ دەرببڕم؟.

بەڵێ، بەڵێ تۆ سەربەرستی و فەرموو.

هەڤاڵێ ئاراس !.. ئەز دبێژم حەیف ژبۆی خورتێن مینا هەوە كو دەناڤا قەدەپێ دەخەبتن و ژیان دەرباز دكەن !.

منیش وەڵامی پێویستم دایەوەو پێشم گوت كە پارتی هێندە خراپ نی‌یە تا ئەو حەیف بۆ ئەو لاوانە بخوازێ كە لەناویدا خەبات دەكەن و قوربانی دەدەن، ئەمە لە لایەك لەلایەكی دیكەشەوە تێم گەیاند كەمن لەناو پارتی پێشمەرگەم، بەڵام ئەندامی ڕێكخستنی نیم. ئەوەش بۆ گونجاندنی راستی مەسەلەكەو وەڵامی پرسیارەكەی ئەو بوو. وەهبی لە درێژەی قسەكانیدا بۆی رون كردەمەوە كە ئەویش لایەنگرێكی پارتی پێشەنگەو دەمێكیشە لە خەبات دایە.

هەر لە وەهبی‌یەوە زانیم كە ئەوێ زیندانی ناوەندی دیاربەكرە. ئەو زیندانە وەك كاك وەهبی دەیگوت: زیندانی هەرە كۆنی شارەكەیە ، مێوانداریشی لە سەدان شۆڕشگێڕی كورد كردوەو هەر لەوێ شێخ سەعیدی پیران و هاوڕێكانی لە سێدارە دراون. زیندانەكە لە چەندین قاوشی گەورە گەورە پێك هاتبوو،

بەڵام دوای ئەوەی زیندانی سیاسی دروست كرابوو ئەم زیندانە بۆ گوناهباران و گومان لێكراوانی تاوانە ئاساییەكان تەرخان كرابوو ....

ئەو شەوە لەگەڵ كاك وەهبی تا بەرەبەیان درێژەمان بە قساندا و لە دەرگای زۆر بابەتمان داو لە پەنجەرەی هەندێكیشیان چوینە ژورێ ... بەرەبەیان (خاترێ خۆەم)لە وەهبی خواست و چوومە سەر تەختەكەم و ڕاكشام. دەشمزانی خەوم لێ ناكەوێت ،چونكە ئەو شەوە قاوش گۆركێ و زیندان گۆركێ كرابووم.

لە یەكەم نیوە شەوی هەوارێكی نوێ و چاوەڕوانیەكی نادیار جارێكی تر فیلمی بەسەرهاتەكەم سات بە سات و پێ بە پێ لێدایەوە.. ئەو شەوە خەمێكی تریش هاتبووە سەر خەرمانەی خەمەكانی تر..خەمی دوركەوتنەوە لەو هەڤاڵە نوێیانەی لە قاوشی ژمارە (٢٥)مان ناسین و ماوەیەك بەیەكەوە هەڤالانە ژیاین و بێ خواستی خۆشمان لە یەكتریان دابڕین و دووریان كردینەوە.. بیرم لەوان دەكردەوەو بۆیان نیگەران بووم، لە هەمان كاتدا دڵنیا بووم ئەوانیش بەهەمان شێوە بیر لە ئێمە دەكەنەوەو بۆشمان نیگەرانن ... ئای... ئەدی هەڤاڵ مەحمود شاهێن ئەگەر بەیانی بزانێ كە ئێمە لەوێ نەماوین چی دەكات و چی دەڵێ؟.. بەم شێوەیە پرسیارم لە خۆم دەكردو... لەوێ لە زیندانی سیاسی، برایەتی و هەڤاڵێتییەكی بە هێزو پڕ لە خۆشەویستیمان دروست كردبوو.. لەگەڵ ئەو هەڤاڵانە وەها راهاتبوین و وەها كاتمان بەسەر دەبرد زۆر ئاگامان لە سێبەری قوڕس و چوار دیوارە تەنگە بەرەكەی زیندان نەمابوو..هێشتا بینایی چاوانم خەویان راو دەنا و كەبیریشم لەوهەمووزیندانانەی توركان دەكردەوە تێگەیشتم كە:

زیندان تەنیا چڕ كردنەوەی ستەم و دوژمنایەتی كردنی ئازادی‌یە ... توركەكانیش هەمیشە بۆمانەوەی دەسەڵاتیان و دابین كردنی مەرامەكانیان بە كوشتن و گرتنی كورد خۆیان‌و بەرژەوەندیەكانیان پاراستوە و چەندیش

ترس لەسەريان زێتر بوبێ ئەوانيش هێندەى تر زيندانيان لە كوردستان دروست كردوون، بەڵام ئەگەر چى زيندانەكان لەسەرێك گوشارێكى زياترو گەورەتربوون لە سەرەكەى ديشيان واتە لە ژێرەوە كاردانەوەيەكى زياترو گەورەتريان دروست دەكرد. بۆيە ئەگەر زيندانەكان لەسەرێك جێگاى ئازاردان و دابڕينى دەنگى ئازاديخوازان بێ،ئەوا لە هەمان كاتدا لەسەرەكەى دى نيشانەى بەردەوامى خەبات و قوربانى دان وبەڵگەى هەبوونى زۆردارى و كاردانەوەشيەتى ... هەروەها دەمگوت:

ئەگەر بێت و رۆژەك لە رۆژان ئازاد بكرێم و لێم بپرسن: بارودۆخى كوردستانى توركيا چۆنە؟ ... لە وەڵامدا ژمارەى زيندانەكانيان پێدەڵێم!

****

فيڕ فيڕەى ڤارديانەكان وەخەبەريان هێناين و وەهبى هەر زوو ڤاتە خاكيەكەى كردەوە بەرو يەك پێ لە پێش قەريۆلەكەى لە چاوەڕوانى (سايم) دا وەستا. ئێمەش وەك جارى جاران لەگەڵ زيندانيەكانى تر ريز بوينەوەو دواى ژماردنەوە ڤارديانەكان چونەدەرەوە و دەرگايان لەسەر داخستينەوە.

وەهبى جل و بەرگێكى هێندە جوانو باشى لەبەر كردبوو هەر دەتگوت بۆ شايى، يان بۆ ئازاد بوون خۆى سازداوە. منيش هەر بۆ خۆشى لێم پرسى:

باشە كاك وەهبى ئەگەر تۆ لە ناو زيندان هێندە بايەخ بە خۆت بدەيت ئەدى لە دەرەوە چى دەكەيت؟.

_من لێرەش دەژيم بۆيە حەز دەكەم ژيانێكى ئاسايى ببەمە سەر.

سەرنجمدا لە شتێكدا وەهبى لەگەڵ زۆربەى زيندانيەكانى تر جياوازە ئەويش لەسەر نەنانى شەپقە بوو. دووسێ جار دەمويست لێى بپرسم ئاخۆ بۆچى ئەويش شەپقەى لەسەر نىيە، بەڵام هەر زوو پەشيمان دەبومەوە و لە دواييشدا هەر كە بيرم لە وەلامە سەرنج راكێشەكانى كردەوە بڕيارمدا ئەو پرسيارەشى لێ بكەم و ئەويش گوتى:

- چونكە هى توركانە !.

_بەڵام كاك وەهبى شتە تەنيا هى توركان نىيە، بەڵكو جۆرە كڵاوێكى ئەوروپىيە؟.

- بەڵێ راستە، بەڵام ئايا تۆ ئەزانى كاتى خۆى ئەتاتورك بە زۆرى زۆرداران لەسەر نانى ئەو كڵاوەو شتى تريشى بەسەر ميللەت دا سەپاند، بۆيە منيش نايەنێمە سەرم و رقيشم لێيەتى !.

هەر بەو بۆنەيەوە بەدرەدين ئاڵتونيش زۆر دژى شەپقە بوو هەمو جارێ دەيگوت:

- سەيركەن ئەتاتورك شەپقەشى كردبوە نيشانەيەكى پێشكەوتن و بەرەو رۆژئاوايى چوون !.

منيش بە بەدرەدينم دەگوت:

- باشە هەڤاڵێ بەدرەدين ئايا ئەتاتورك نەيدەزانى ئەگەر شەپقەش بسەپێنێتە سەر و ديمەنى سەريش بگۆڕێ، بەڵام ئەو شەپقەيە ژێرەوەى خۆى پێ ناگۆڕێ؟.

- نەيدەزانى، يان دەيويست ئەو رەفتارەشى وەكو هەموو رەفتارەكانى تر بۆ چاو بەستەكى و چەواشەكارى ئەنجام بدا.

ئەتاتورك لە هەرەتى دەسەڵاتى و لەسەر دەمى شۆڕشى فەرهەنگى تورك دا دەرهەق بەزۆر مەسەلەى تايبەتى و گشتى و تاكە كەسى و كۆمەل بڕيارو فەرمانى دەركردبوون يەكێك لە فەرمانەكانى بريتى بوو لە سەپاندنى لەسەرنانى شەپقەو پۆشينى جل و بەرگى ئەوروپى.. ئەگەر ئەتاتورك بەو بڕيارە دەيويست تورك وەكو ئەوروپايى نيشان بدا، ئەوا بۆ كوردان مانايەكى ترى هەبوو، بۆيە هەر لەو سەردەمەوە كورد دژى ئەو بريارەشى وەستابونەوە، بەڵام بۆ سەپاندنى بڕيارەكە دەسەلات هەندێ رێ و شوێنى ياسايى سەيرو سەمەرەشى گرتبوە بەر وەكو: ئەو كەسەى بە جل و بەرگى

كوردی لە شارەكان ببيندرێ بگيرێ و بە سزادانی بڕێك پارە ئازاد بكرێ، هەركەسێك بە جل و بەرگی نەتەوەيی كوردی بچێتە شوێنە ڕەسميەكان ئيش و كارەكانی بۆ ڕانەپەڕێندرێ...! هەروەها، ئەتاتورك بڕياری دابوو زمانی توركی لە وشەو پيتی زمانانی بێگانە پاكسازی بكا بۆ نمونە پيتی (ق) لە توركيدا نەهێڵدرێ ، چونكە لە بنەڕەتدا (ق) لە زمانی توركيدا نیيە ، بۆيە لە جياتی هەموو (ق) ێك (ك) ێكيان نووسی، بەڵام لە ئاكامدا زۆربەی (ك)ەكانيش بوون بە (ق) چونكە (ق) لە گۆكردندا لەناو زمانەكەيان جێگەی خۆی گرتبوو، بۆيە لە كاتی خوێندنەوەدا (ك) و (ق) لە يەكتری جيا نەدەكرانەوەو پێويستی زمان وايدەخواست (ق) هەبێ بۆيە لە نوسيندا شێوەی (ك)ی وەرگرت!.. نمونە:كۆمێسێر بۆتە قۆمێسێر، كۆميتان — قۆميتان، دياربەكر — دياربەقر ، بانكەنۆت — بانقەنۆت، كاراتێ — قاراتە...

بەڵێ، هەرچەندە شەپقە نرايە سەرو بۆينباخ بەستراو چاكەت و پانتۆل لەبەر كران ، بەڵام نە بە لەسەر نانی شەپقە ژێرەوەی شەپقە گۆڕاو، نەبە لەبەر كردنی چاكەت و پانتۆل و بەستنی بۆينباخ تورك بونە ئەورووپیو، نەكورديش بە فڕێدانی جامانەو جل و بەرگی خۆی بوونە تورك و نە (ق)يش لەناو زمانەكەيان شاربەدەركرا..!

پاش تێشت خواردن لەگەڵ وەهبی بەيەكەوە دابەزينە حەوشەكە، لەوێ خەڵكێكی زۆر لە دەورمان كۆبونەوەو پرسياری جۆراوجۆريان ڕووبەڕوو كردينەوە. ئەو بەيانيە نهێنييەك لە زيندان هەبوو زۆربەی گيراوان عەودالی ئاشكرا كردنی بوون و ئێمەش لەناو ئەو هەموو زيندانيانەدا لەم سەر بۆ ئەوسەری حەوشەكە دەهاتين و دەچوين. هەر ئەو بەيانيە وەهبی، سزايی برازای پێناساندم و لەسەرەتای يەكەم گفتوگۆماندا بۆم دەركەوت سزاييش هەرچەندە لەسەر مرۆڤ كوشتن گيراوە، بەڵام كەسێكی نيشتمان پەروەرو هۆشيارە، بۆيە دڵم بەناسينی خۆش بوو.

فراوينيشمان خوارد، بەڵام خواردنەكە لە خراپی وناخۆشی بە خواردنی زيندانی سياسی بەراورد نەئەكرا، لەوەهبيم پرسی: بۆچی خواردنی زيندانی سياسی هێندە لەم خواردنەباشترە؟..

جاران هەموو شتێكی ئەوێ لە هی ئێرە خراپتر بوو، بەڵام زيندانيە ئازاو تێكۆشەرەكانی ئەوێ بەزەبری خەبات و خوێنی خۆيان هێندێ شتيان بەسەر داگير كەراندا سەپاندوە ، لەبەر ئەوە هەلومەرجی ژيانيان باشتر كراوە.. خواردن لەوێ باشتر كراو ديدارييان لەگەڵ كەس و كارەكانيان ڕێگە پێدراو جلی زيندانيان فڕێدا... شۆڕشگێڕەكانی ئەوێ لەو پێناوەدا قوربانی زۆريانداوە. بەڵام لێرە كێ بيكاوچۆن دەكرێ و بۆچی..؟

****

درێژايی ئەو ڕۆژەمان لەگەڵ وەهبی و سزايی بردە سەر، ئێوارەش ئيدارە ئێمەی كردينەوە دووبەش و بەسەر دوو قاوشانيان دابەش كردين. ئێمە هەر پێنج هاوڕێكە بەرقاوشی ژمارە (٦)كەوتين. هەركە لە قاوشەكە چووينە ژورێ قەرەباڵغی و دەنگە دەنگێكی ئەوتۆ بوو سەگ خاوەنەكەی خۆی نەئەناسيەوە ... بۆنی دەيان خواردنی جۆراو جۆرو دوكەڵ كونە لوتی دەبرژاندنەوە. لەبەر چڕە دوكەڵ قاوشەكە نيمچە تاريك بوو. لەوێ كەس نەبوو چاوساغمان بێ ناچار بە خۆمان بەدوای دۆزينەوەی جێگەدا گەڕاين ولە قاتی يەكەم و دووەمی قەرێوڵەكان جێگە نەمابوو ناچار هەر پێنچمان بە تەنيشت يەكتريەوە بەرەو قاتی سێيەم هەڵكشاين. كە چوينە سەر جێگەكەمان و سەيری ژورەكەمان كرد هەر دەتگوت لەسەر لوتكە چيايەكی بە تەم و مژ داپۆشراوين دوكەڵی جگەرەو چێشت گەرم كردنەوە هێندە زۆر و چڕ بوو بينايی چاوان ئەم سەرو ئەو سەری قاوشەكەی بڕ نەدەكرد.

تەنيا چەند كەسێك بەخێرهاتنيان كردين. تا دەهات هەلومەرجەكەمان خراپتر دەبوو.. تەنانەت خۆزگەم بە قاوشی شەوی ڕابردوش دەخواست ،

چونکە تایبەت بوو بە هێندێ سزادراوی خوا پێداوو ناسراو !. بەسەربردنی تەنیا ئەو شەوەم لەلا زۆر قورس بوو ، نەخاسمە ماوەیەکی زۆریش لەوێ بمێنینەوە؟.

بۆ سەر ئاو دەچووم لە ڕێگا لاوێکی باڵا بەرزی سمێل ڕەش پێشی پێگرتم و داوای کرد میوانی بم منیش قایل بووم و لای دانیشتم ، دوای بەخێرهێنان خۆی پێناساندم و گوتی:

- من ناوم عادلەو خەلکی (ساسۆن)م.. بە گومانی مرۆڤ کوشتن گیراوم...

هەروەها منیش خۆم پێناساندو ئیتر کەوتینە ناو قسەو باسان، کە یەکێکیش بە لاماندا ڕەت دەبوودەیگوت:

مەرحەبا ژ مێهڤانێ تە ڕا عادل.

عادل بە دەم دیشلەمە خواردنەوەوە باسی ناو زیندان وقاوشی ژمارە (٦)ی بۆ دەکردم ودەیگوت:

ئەم قاوشە ئێستا سەدو چل و شەش کەسی تێدایە. هەموو ئەوانە بە تۆمەتی کوشتن، دزی، قاچاخچییەتی... گیراوان و ئێرە هەموو جۆرە کەسێکی لێیە و دەبێ ئێوەش وریای خۆتان بن.

لە عادلم پرسی:

ئەو ژوورە بۆچی هێندە ناهەموارەو حکومەت هەلومەرجێکی باشتر بۆ ئەو زیندانیانە ناڕەخسێنێ؟.

عادل بە زەردە خەنەیەکەوە وەڵامی دامەوەو گوتی:

- چونکە کوردین و حکومەتیش هەلومەرجی باشی بۆ ئێمە ناوێ و بە هەموو شێوەیەکیش دەمانچەوسێنێتەوە.

عادلیش نیشتمان پەروەرێکی دڵسۆز بوو، دوای دانیشتنێکی زۆرو گفتوگۆیەکی درێژ روخسەتم خواست و بەسێ شاقاو چوومەوە سەر تەختە سێقاتیەکەم.

ڕاکشابووم و نازانم تەونی بیر کردنەوەم لە چ روداوێکەوە ئاڵا بوو لە پڕ هاوارێك ڕایچلەکاندم، کەسەیری خوارەوەم کرد کوڕە لاوێکم دیت خۆی رووت کردۆتەوەو بە تیغی ریش تاشین کەوتۆتە وێزەی گیانی خۆی و خوێن لە هەموو لایەکی جەستەیدا دادەچۆڕێ. چەند کەسێك پەلاماریان داو گرتیان و تەسلیمی زیندانەوانەکانیان کرد. دیمەنی ئەو روداوە زۆر ناشیرین و وەڕەز کەر بوو.

ئایی.... زیندانی سیاسی لە کوێ و ئێرە لە کوێ !؟ لەوێ لەگەڵ کێ هاوڕێ بووین و لێرە لەگەڵ کێ دەژین؟!. بەم شێوەیە بەراوردی نێوان هەردوو زیندان و نێوان هەڤاڵانی ئەوێ و هاوزورانی ئێرەم دەکرد ...

بۆچی ئێمەیان گواستەوە ئێرە، تۆ بڵێی بە هۆی ئەوە بێت کە حەفتەی پێشووتر ئێمەش لەگەڵ تێکۆشەرانی ئەوێ لە پێناوی چاککردنی باری ژیانی زیندانیان مانمان لە خواردن گرتوو لەگەڵ ئەوان هاودەنگ بووین، یاخود بۆ ئەوەیە لێرەوە بە بێ دەنگی و دوور لە چاوی تێکۆشەرانی زیندانی سیاسی تەسلیمی ئێراقمان بکەنەوە، یا، لەبەر ئەوە بوو زیاد لە پێویست لەگەڵ تێکۆشەرانی ئەوێ تێکەڵ بووین و هێندێکیش لەوانەی وەکو مەحمود شاهێن هەوڵیان دەدا لە ئێمەوە خۆیان بە باشی فێری کوردی پەتی بکەن؟.

ئەو شەوە بە وروژانی ئەو پرسیارانە مێشکم جەنجاڵ بوو. نیوە شەو رابرد، هێشتا دەنگە دەنگی گیراوان گوێی کاس دەکردن.. تاقە ڕێگا بۆ خۆ دەرباز کردن لەو هەلومەرجە نالەبارەدا بیر کردنەوە بوو، بەڵام بیر لە چی بکەمەوە؟ جار جارە بیرم بۆ لای بەدرەدین و مەحمود و حەنەفی و برادەرانی تری قاوشی ژمارە (٢٥)دەفڕی و جار جارەش بۆ جێ ی دورترو کاتێکی بەسەرچوو...

لەشیرین خەودا بووم، لە پڕ هاوارێك بە ئاگای هێنامەوە کە هەستامەوە سەرەتا وام زانی هاواری شێتێکە، بەڵام کە ورد بوومەوە دیتم یەکێك قسە

لەگەڵ هاوارکەرەکە دەکات و بە دیتن و بیستن بۆم دەرکەوت کە بە هۆی کاریگەری زیندان ئەو گیراوە لەخەو بینیندا ڕاپەڕیوە!. ئایا دەزانن چۆن شەوێك موتەلیب لەخەو ڕاپەڕی و محەمەدی دایە بەر کۆلە مست؟.. ئەو روداوەش چیرۆکێکەو رەنگە گێڕانەوەی کارێکی خراپ نەبێ: ئەو کاتەی لە کۆنە باڕی هەولێر (بەڕێوەبەریەتی ئەمن)لەگەڵ کۆمەڵە شۆڕشگێڕێکی تر لەناویشیاندا برادەرەکەم زیندانی بوین، نیوە شەوێك لە رمبەیەك و هاوارێك هوشیار بومەوە، هەرکە چاوم هەڵێنان دیتم مام مەلا سەید دەستی موتەلیبی گرتووەو پێ ی دەڵێ: بیسم الله، بیسم الله موتەلیب ئەوە چیتە؟

محەمەدیش لە خوارەوە دەستی لەسەر سنگی داناوەو بە پەشۆکاوی و حەپساوی دانیشتووە.

چی بوو ...! چی رویدا؟.. کەوتە سەر زمانان و دوای تێپەڕ بوونی چەند خولەکێکی کات ژورەکە هێور بووەوە ،موتەلیبیش بە بێ دەنگی بەرەو لای محەمەد چوو، دەستی خستە ملی و ماچی کردو داوای لێبوردنی لێکرد. لەگەڵ داوای لێبوردن موتەلیب روداوەکەی بەم شێوەیە بۆ محەمەد و ئێمەش گێڕایەوە:

لە خەوما لە چیای سەربەن ڕاوم دەکرد لەناو تەڕاش و دەوەنان دەگەڕام و دەسوڕام لەپڕ بەسەر کەروێشکێکدا کەوتم منیش بۆ ئەوەی لەدەستم دەرنەچێ و بیگرم یەکسەر خۆم هاوێشتە سەری و بە هەردوو دەستەکانم کێشام بەسەریا.. بەڵام بە داخەوە لەگەڵ هاواری کاك محەمەد بە ئاگا هاتمەوەو زانیم لە جیاتی کەروێشك لەوم داوەو ئەوم گرتووە !. جا براینە ئێوە بیر بکەنەوە من لەسەربەن بەو خۆشی و ئازادیە راوم دەکردو کە بە ئاگاش هاتمەوە دەبینم خۆم ئەسیرم و ئەم برادەرەشم بە زەبری لێدان لە خەو راست کردۆتەوەو ئەو جا دەتوو وەرە لەشەرمان و لە تاوی ئەو ئازادیەی لە خەودا لە دەستم چوو کو نەمرم؟.

محەمەدیش لەگەڵ بەدرەدین دوو فەرمانبەری بانکی ئاراسی هەولێر بوون و لەسەرمەسەلەیەکی دارایی گیرابوون. محەمەد پیاوێکی سورو سپی و قەڵەو بوو، دەیگوت:

ڕاستە من قەڵەوو خرپنم بەڵام قەت نەچومەتە ناو چیاو شاخانیش تا ئێستا ببم بەکەروێشك و موتەلیبیش ڕاوم بکات !.

شایانی باسە موتەلیب بە هۆی روادوێکی سەیرو سەمەرەوە گیرابوو. رۆژێکیان لە سەربەن دەچێتە مزگەوتی مەلا سەیدو لەگەڵ کۆمەڵێك خەڵکی تر دەوری مەلا سەید دەدەن و دەمێك باسی دونیاو دەمێکیش باسی قیامەت دەکەن، لە گەرمەی قسەو باسەکانیاندا مەلا سەید خەونێکی شەوی پێشوتری بۆ میوانەکانی دەگێڕێتەوەو دەڵێ:

براینە شەوی ڕابردوو لە خەوما لە بەغدایێ کودێتایەك لە دژی سەدام حوسێن بەرپاکرابوو !.

هێشتا مەلا خەونەکەی تەواو ناکا موتەلیب بە خۆشحاڵیەوە یەکسەر دەڵێ:

خێر انشاالله، خوایە بە خێری بگێڕی.

میوانێکی تر بە دوای هەواڵەکەدا دەچێ و پرسیار لە مام سەید دەکات ئاخۆ کودێتایەکە سەرکەوتو بوو یان، نا..!

ئەویش وەڵامی دەداتەوەو دەڵێ: لە خەودا سەرکەوتوو نەبوو.

سیخوڕێکی ڕژێمیش لەناو میوانەکان دەبێ و ئەیکاتە نامەردی و دەچێ هەواڵی کودێتاکە دەگەینێتە بەعسیەکان و ئەوانیش دەچن مام مەلا سەیدی تەمەن (٧٠)ساڵەی ئیمامی مزگەوت و موتەلیب دەگرن و هێنایانە زیندانی ئەمنی هەولێر، لەوێش لە ڕادە بەدەر ئازاریان دان. هەرچەندە مەلا سەید لە ئیفادەکەی دەیگوت:

ڕوداوەکە تەنیا خەونەو شوکور بۆ خوا کودێتاکە لە خەونیش سەرکەوتوو نەبوو !... بەڵام فاشستەکان پێیان دەگوت:

ژیان هیچی تری تیا نەمابوو تەنیا کودێتا دژی (سید الرئیس) نەبێ؟...

هەروەها پێیان دەگوت:

خەون ڕەنگدانەوەی ڕوداوەکان و خواستەکانی مرۆڤە ، دیارە تۆ بیرت لێ کردۆتەوە بۆیە ئەو خەونەت بینیووە !.

هەرچی موتەلیبە بەوە تاونبار کرابوو کە بە بیستنی خەونەکە خۆشحاڵ بووە و گوایە گوتویەتی ڕاست دەبێ انشاالله.(خێر دەبێ انشاالله) یان لێ کردبوو بە ڕاست دەبێ انشاالله !. هەرچەندە موتەلیبیش دەیگوت:

بە ئاکامە سەرنەکەوتوەکەی خەونەکەی مام سەیدم گوتوە خێر.

بەڵام نەقسەکانی مەلا سەیدو نەهی موتەلیب نەیان دەخواردو دوای ئازارو ئەشکەنجەیەکی زۆرو ساڵێك لێکۆلینەوە لەگەڵیاندا رەوانەی دادگای (الثورە) کران !.

ئەو شەوە لەگەڵ هاواری گیراوەکەی قاوشی ژمارە (٦) بەم شێوەیە جارێکی تر حکایەتە سەیروسەمەرەو کۆمیدیە تراژیدیەکەی مام مەلا سەید وموتەلیب و محەمەدم هاتەوە یادو لەوێدا بیرم لە نەگبەتی و چارەڕەشی خۆمان و ستەمە لە رادە بەردەرەکەی داگیر کەران دەکردەوە کە تەنانەت لەسەر خەون بینینیش دەمانگرن ، ئازارمان دەدەن، لە سێدارەمان دەدەن ......!.

****

هزر هەمیشە لە زیندانێکەوە دەیبردمەوە زیندانێکی ترو پێشبینی ژیانێکی لە زیندان چاکتریشم نەدەکرد. هەندێ جاریش کە بێ تاقەت دەبووم دەمویست بەراوردێك لە نێوان ژیانی ناو زیندان و مردن بکەم ، بەڵام جیاوازیەکە لە هەلوێست بەولاوە شتێکی تر نەبوو. هەلوێستی شۆڕشگێڕانەی خۆبەخت کردن و خۆڕاگری لە پێناوی ئازادی و سەربەرزی.. ئەو کاتەش کە مرۆڤی شۆڕشگێر لە زیندان بە هۆی ئازارو ئەشکەنجە، یاخود سێدارەوە ڕووبەڕوی مەرگێکی مسۆگەر دەبێتەوە ئالەو کاتەشدا ئومێد بە جۆرێکی تر

چەکەرە دەکاتەوەو ئەو کەسە کە دەگاتە ترۆپکی هەوڵ و تەقەلا ئەو خۆشی دەبێتە هاندەرو ڕێ خۆشکەری گۆڕینی هەلومەرجی ناهەموار. بۆیە هەڵوێستی شۆڕشگێڕان هەمیشە ئومێد و ئومێد بەخشینەو لەو کات و شوێنەی گیانیش لە پێناوی مەسەلەیەکی پیرۆز دەبەخشێ هەر لەوێ و لەهەمان کاتیشدا ژیانێکی گەورەترو پیرۆزتر دەست پێدەکات و خەباتیش زیاتر پەرە دەگرێ و کوردیش دەڵێ دنیا بەئومێد خوراوە.

****

خەوم زڕا بوو.. بۆن و دوکەڵی جگەرەو چێشتە جۆراوجۆرەکان هێشتا کاریان دەکردە سەر چاوو قورگ و دڵ و دەرون. ئەو شەوەش تا بەرەبەیان چاوم نەچونەوە خەوو بەیانیش وەکو هەموو بەیانیەکانی تر سایم کراینەوە و زۆری نەبرد لە ئیدارە ناویان خوێندینەوە. خۆمان ئامادە کردو چوین سەیرمان کرد ژاندەرمە وەك جاری جاران بەڕیز وەستاون وچاوەڕوانی ئێمە و چەند کەسێکی تر دەکەن. ئەم جارەش بە ئوتومبێلە داخراوە نەفرەتیەکە بەرەو بەردەم دادوەری دادگای مەدەنی پەلکێش کراینەوە. لەوێش دادوەرەکە چەند پرسیارێکی ئاراستە کردین و ئێمەش وەڵامی پێویستمان دایەوە. بەرەبەری نیوەڕۆ گەڕاینەوە زیندانەکە، کە گەیشتینە بەردەم دەرگای زیندانی ناوەندی لەسەر سەری دەرگاکە تابلۆیەکی هەڵواسراومان بەرچاوکەوت تیایدا نوسرابوو(ئەم سەرایە لە ساڵی (١٨٩٠دروست کراوە). ئەو سەرایە کاتی خۆی سوڵتانەکانی عوسمانی بۆ تەوێلەی ئەسپەکانی (بابی عالی)یان دروست کردبوو، بەڵام هەر لەپێش جەنگی جیهانی یەکەمەوە کرابوو بە زیندان، ئیدی لەو ڕۆژەوە ئەو کۆنە تەوێلە زەبەلاحە لەلایەك بۆتە ڕەمزی زەبرو زەنگ و دەسەلاتی داگیر کەران و لەلایەکی دیکەشەوە ڕەمزی بەرخۆدان و قوربانی دانی کوردان. ئەو زیندانە ئێستگەیەکە سەدان و بگرە هەزاران تێکۆشەری تیادا رەت بووە و دارو بەردەکانیشی گەواهی

دڕندەیی و زەبرو زەنگ و ستەمی داگیر کەران و ، ئازایەتی و خۆڕاگری و چاونەترسی کوردان دەدەن. ئەو ڕۆژەی کە عوسمانیە داگیر کەرەکان بڕیاریان دابوو تەویلەیەکی گەورە بۆ ئەسپەکانیان لە دیاربەکر دروست بکەن هەر بەمەبەستی مانەوەی دەسەڵاتیان و برەو دان و پەرەدان بووە بە ستەمەکانیان لە کوردستان. ئەو تەوێلەیەی ئەو ڕۆژە بۆ داگیرکەران وەکو فرۆکەخانە و بنکەی تانکەکانی ئەمڕۆ وا بووە.

ئەو ڕۆژە هەر کە لە دادگا گەڕاینەوە مەسەلەی بردنی ئێمە بۆ دادگای مەدەنی دیاربەکر بە دوو شێوە لێك درایەوە:

بۆ تەسلیم کردنەوە بە ئێراق، یان حوکم کردن.

دیارە (D.G.M) کێشەی ئێمەی بە کێشەیەکی مەدەنی نەك سیاسی لە قەڵەم دابوو، بۆیە ئێمە درابینەوە ئەو دادگا مەدەنیە.بەهەر حاڵ ئاکامی هەردوو لێکدانەوەی سەرەوە بە یەکەم و دووهەمیشەوە یەك لەوەی دی خراپتر بوون، چونکە: ئەگەر بۆ تەسلیم کردنەوە با ئەوا بە دەردی برادەرەکەم دەچووین.. ئەگەریش دووهەم با و بە قاچاغچی تاك نوسرابایین ئەوا نزیکەی چوار ساڵ و ئەگەریش بە قاچاغچی بەکۆمەڵ لەقەڵەم درابایین ئەوا زیاتر لە دوازدە ساڵ حوکم دەبووین . ئێمەش پێنج کەس بەیەکەوە و بە چەکی زیادیشەوە گیرابووین، بۆیە ئەگەری ئەوە زیاتر بوو کە بە قاچاغچی بە کۆمەل گوناهبار بکرێین.؟

کاتێك لەگەڵ ئەزموون دیدەکانی ناو زیندان و دادگا قسەمان لەوبارەیەوە کرد ئەوان گوتیان:

کاری ئێوە لە دادگا نەماوە ، چونکە دادگای (D.G.M) حوکمی بەسەردا نەسەپاندون و وا پێدەچێ ئەم دادگایەش بەهەمان شێوەبێ، بۆیە ڕەنگە ئازادتان بکەن یان، ڕەوانەی ئێڕاقتان بکەنەوە.

هەرچەندە بیریشمان دەکردەوە تەسلیم کردنەوە زیاتر لە گوین بوو.

هەر چۆنێ بوو ئەو ڕۆژەشمان گەیاندە ئێوارەو دوای ئەوەی چوینەوە ژورێ، وەك باڵندەکان لە قاتی سێهەمی قەریۆلەکە چوینەوە سەر هێلانەکانمان ،بەڵام ئەو ئێوارەیە لە ڕۆژی رابردوو شارەزاتروچاو کراوەتر بووین، وردتر سەیری هەڵسوکەوتی زیندانیەکانمان دەکردو دیتمان یەکێك مریشك سوردەکاتەوەو، یەکێك دۆڵمە گەرم دەکاتەوەو، ئەوی دی گۆشتی برژاو دەخواو، یەکێکی تر نان و زەیتون و...... واتە هەر کەسێ بۆ خۆی دەژیاو تەنیا بیری لە خۆی دەکردەوە. بە پێچەوانەی زیندانی (E.TiPi) کە بۆ خۆی نیمچە کۆمۆنێکی سۆسیالیستی بوو. لەوێ لە زیندانی (E.TiPi) هەڤاڵانی هەر قاوشێك هاوبەشی هەموو خواردن و خواردنەوەو خۆشی و ناخۆشیەکی یەکتری بوون. لەوێ هەموو هەڤاڵ و هاوڕێ و هاوسفرە بوون... بەڵام لە زیندانی ناوەندی مەسەلەکە بە جۆرێکی تر بوو، دیارە ئێمە نە هیچ پارەمان هەبوو، نە هیچ کەسێکیش لە دەرەوە شتێکی بۆ دەهێنایین، بۆیە دەبوو لەناو بۆن و بەرامەی ئەو هەموو خواردنە جۆراو جۆرانە تەنیا بە خواردنی ئیدارە هەڵبکەین، واتا بە شێوەیەکی سادە جیاوازی چینایەتی باش دەبینرا و هەستی پێدەکرا، چونکە ئێمەش چەپ بوین و بە دیتنی ئەم جیاوازیە چینایەتیەش لەسەر بیروباوەرەکانمان سوورتر دەبوین و، بەڵگەی ڕاستی بیرو باوەڕیشمان لەپێش چاوان زەق و سەلمێنراو بوو!؟ ...

****

ڕۆژ دوای ڕۆژ خەڵکە سادەکەمان باشتر دەناسی و زیاتر تێکەڵیان دەبوین. سەبارەت بە کوردستانی باشوور و هێزی پێشمەرگەو رژێمی سەدام هەندێ جار ڕووبەڕوی پرسیاری سەیرو سەمەرە دەبوینەوە. بۆ نمونە یەکێك دەیگوت:

ئێوە فرۆکەتان هەیە؟

ئێوە تانکتان هەیە؟

ئێوە چەکی کیمیاویتان هەیە؟

- ....؟

- ....؟

- کە وەلامیشمان دەدانەوە دەیانگوت:

- باشە بۆ نایانکڕن؟

- هەتا جارێك هەر بۆ گالتە بە یەکێکیانم گوت:

- ئێمە فڕۆکەخانەمان نی‌یە ، بۆیە فڕۆکە ناکڕین و بێ فرۆکەش کیمیایی بە کار نایەت .

ئەگەر زوتر باسیان بکردایە هەرگیز بڕوام نەدەکرد کە هێشتا لە کوردستان کەسانی وەها سادەو بێ ئاگاو دابڕاو هەبن. هەرچەندە ئەو کاتەی لە زیندانی (E.TiPi) بوین زۆر جار بەدرەدین باسی نەخوێندەواری و هەژاری زۆربەی خەلکی ئەوێی بۆ دەکردم و دەشیگوت:

بەلاّم سەرەڕای ئەوەش خەلّکەکە ولاتی خۆیان خۆش دەوێ و هەمیشەش دژی داگیر کەرانن.

ڕۆژێك بەدرەدین باسی شۆرشی ئاراراتی بۆ دەکردم و هەر بۆ خۆشی بەم شێوەیە باسی پێشمەرگەکانی ئەو کاتی دەکردو دەیگوت:

لە شۆرشی ئاگری داغدا پێشمەرگەکان شارەزای فڕۆکە نەبوون و سەریان لەوە دەرنەدەچوو کە ئەو تەیرەنئەبابیلانە چۆن دەتوانن ئەو هەموو بۆمبایانە هەلگرن و بەسەر سەری ئەوانیدا ببارێنن بە شەو لە کوێ دەخەون و، چی دەخۆن ؟!. ڕۆژێك فڕۆکەیەك بە ئاسمانی سەریانەوە دەسوڕێتەوە و پێشمەرگەیەکی سادەش زۆر توڕە دەبێ و دەچێتە بەردەمی فەرماندەکەی و پێی دەلێ: گەورەم ئەگەر ڕێگەم بدەی هەر لە ئێستاوە تاقیبی ئەو فڕۆکەیە دەکەم بۆ ئەوەی بزانم شەو لە سەر چ دارێك دەنیشێتەوە تا بچمە سەری؟

دیارە فەرماندەکە هوشیارتر دەبێ، بەلاّم پێی دەلێ باشە !.

- هەر دوای ئەو باشەیە پێشمەرگەکە دەچێتە سەر لوتکەیەکی زۆر بەرزو لەبەرامبەر فڕۆکەکە جگەرەیەك دادەگیرسێنێ و لەبەر خۆیەوە دەلّێ:

هێی هێ تەیرەلئەبابیلێ.. بێبەخت ، خودێ ئەزێ ئیرۆ جێی تە خویاکەم و شەڤێ تە ژ سەر سەرێ دارا هینمە خارێ ....!

بەدرەدین درێژەی بە قسەکانی خۆی دەداو دەیگوت:

- ئەو کاتەش ئێمەی کورد بەو ساکاری و بێ ئاگایی یەشمان هەر پارێزگاریمان لە خاك و نەتەوەی خۆمان کردووە. ئێستاش گەرچی گەلێ مە لە سایەی داگیر کەراندا پاشدامایە، لێ دیسا ژی گەلێ مە ئاخا خوە و ناموسا خوەو حەڤێن خوە دیناسی و دزانیتن و ژ بوی وانژی دەخەبتی و بەرخوە ددا....

****

کات زۆر لەسەر خۆ دەرۆیشت و ئێمەش چارەنوسی خۆمان بەستبووەوە بەو نادیاری یەی کەهەمیشە لەخەون دەچوو. نێوانی ئەو شەش هەڤاڵەی تریش هێندەی تری خراپ بوو ، ڕۆژ نەبوو هەرەشەی ئەوە لە یەکتری نەکەن کە بچنە ئیدارەو هەموو ڕاستیەکان ئاشکرا و داوای تەسلیم کردنەوەی خۆیان بە حکومەتی ئێراق بکەن . هەلومەرجی نالەبار بە تەواوی کاری خراپی کردبووە سەریان. چەند جارێك لە نێوان خۆیان بەشەڕ هاتن. ئەو شەڕەی ئەوان ئێمەشیان هێندەی تر نیگەران کردبوو، چونکە تا ئەو کات لەبەر چاوی خەلّکەکە پێشمەرگە وەکو فریشتەو مرۆڤی بێ کەم و کوڕی ناسرابوون، بەلاّم ئەو هەلّسوکەوتەی ئەوان پێشمەرگەشیان لەبەر چاوی خەلّکەکە سووك دەکرد. ئێمەش بۆ خۆمان و پاراستنی ناو بانگی پێشمەرگەش بەپەرۆش و زۆر نارەحەت بوین. تەنیا بە ڕۆژیش یەکتریمان دەدی و هەموو ڕۆژێك من وحەمید دەکەوتینە نێوانیان و لە یەکتریمان نزیك دەکردنەوە، بەلاّم شەوان تێکیان دەدایەوە!.. تا دواجار ئەوانیش بوون بە سێ گروپ . سەیر لەوە بو تا ئەو کاتەش ئەوان نەیاندەزانی ئێمە چین و کێین!..

****

پایز بوو، لەگەڵ یەکەم رشێنە باران دنیا ساردی کرد و ئێمەش جل و بەرگی زستانەمان نەبوو، بە رۆژیش هەر لە دەرەوە بوین، بۆیە سەرما تینی بۆ هێنابوین، بە تایبەت هەر لەو ساتەی دەرگا دەکرایەو تا ئەو کاتانەی پێوە دەدرایەوە من هەر لە دەرەوە بووم و نەمدەتوانی بچمەوە ژورێ.

شتێکم دۆزیبووەوە ئێواران خۆم پێوە خەریك دەکرد. لە دەورو بەری زیندانەکەمان دار یۆکالیپتۆز و سنەوبەرو کاژی بەرز بەرز هەبوون، هەموو ئێواران لە هەر چوار لای دیاربەکرەوە ریشۆلەو چۆلەکە پۆل پۆل بۆ سەر لك و پۆپی ئەو دارانە دەگەڕانەوە... منیش بەرامبەریان ڕادەمام و لە جولەو نیشتنەوەو هەستانەوەی ئەو باڵندانە جوانی سروشت و نرخی ئازادیم دەدی ... ریشۆلەکان هێندە زۆر بوون جاری وا هەبوو ئاسۆی ئاسمانی شینیان ڕەش دەکرد و بە جۆرێکیش هەڵبەزو دابەزیان دەکرد هەر دەتگوت پەلە هەورن و لەبەرز بونەوەو نزم بونەوەی بەخێرایی پاڵە پەستۆی هەوا یاری دەکەن.. یاری ئێوارانی ئەو باڵندانە لە تاقی ئاسمانەوە منی بە تەواوی لە ئەندێشەی قوڵدا غەرق دەکرد. لەدیمەنەکەدا دووسێ باڵندە لەلایەك لە پڕ بەرز دەبوونەوەو دەبون بەدەیان و بەسەدان و...پۆل پۆل بە دوایاندا دەچوون و لەو ئاسمانە بەرزو بەرینەدا کە وەك یەك پارچە هەوری ڕەش دەهاتنە بەرچاو بەهەمان شێوەش بەگوڕ دا دەبەزینەوە.. بەم جۆرە تا تاریك دادەهات دەچون و دەهاتن، ئەوجا بە خشکەیی لەسەر چڵە پۆپی دارەکان دەنیشتنەوەو تا بەیانی پشویان دەداو بێ دەنگ دەبوون ...... ئەو دیمەنە جوانانە ئێواران بیرەوەری کاریگەریان دەهێنامەوە یادو کاتێك لە هەولێر بووم هەموو ئێواران بەبەردەمی نەخۆشخانەی کۆماریی هەولێر دەگەڕامەوە ماڵەوە.. هەمان ئەو دیمەنانەم لەسەر دار سنەوبەرو یۆکالیپتۆزە گەورەکانی ناو نەخۆشخانەکە دەدی.. ئێواران دەیان پۆلە کێشکەو ریشۆلە دوایی

تەڕاتێنی و هەڵبەزو دابەز لەسەر لك و پۆپی ئەو پیرە دارانە دەنیشتنەوە.. چەندین جار لە ڕێگەی گەرانەوەمدا بەر ڕەحمەتی جیقنەکانیان دەکەوتمو ئەو کات نەفرەتم لێیان دەکرد.. بەلاّم ئەم جارە لێرە نەك نەفرەتم لێیان نەئەکرد.. بەڵکو خۆزگەم دەخواست کە جارێکی تریش بەر جیقنەی ئەو باڵندانە بکەومەوەو ئینجا خۆشم هەراسان نەدەکرد..

بەڵێ.. ئەو هەموو پۆلە باڵندانەی دیاربەکر هەموو ئێواران دەیانفڕاندم و دەیانبردمەوە هەولێر...ئێواران لەگەڵ ئازادیی فڕین فڕینی ئەوان منیش لەو دیوو ئەو خەونانەی کەبەردەوام حەزیان لێ ناکەیت ودواییان نایەت، ئەوخەونانەی پڕاوپڕن لەگەمەی منالّی واتا لەو گەمانەی گەورەبوونیان بۆ نییە، بۆیە منیش بەحەزێکی شێتانە وردە وردە دەفڕیم.. کاتێکم دەزانی لەناو بازاڕ، یاخود لەزانکۆ بەرەو ماڵ دەگەڕێمەوەو لەبەردەم نەخۆشخانە پۆلە باڵندەکانی ئاسمان سەرنجم ڕادەکێشن و هەرکە دەگەیشتمە سەرشەقامی شەستی ئاورێکی لای چەپم دەدایەوە بۆ ئەوەی بزانم ئۆتۆمبیل هەن یان، نا، یەکسەرچاوو لوتم لە دیواری زیندان هەڵدەنگوت و بە ئاخێکەوە خۆم لە حەوشەی زیندانی ناوەندی دیار بەکر بە دیلی دەدۆزیەوەو ئا لەو کاتانەشدا فێر فیرەی قاردیان ئاگاداریان دەکردینەوە کە دەبێ دەست بەرداری ئەوەندە ئازادیەی ناو حەوشەکەش ببین و ماڵ ئاوایی لە هەوای ساردو درەختە بالاّبەرزەکان و باڵندە جوانەکان بکەم و دەگەڕامەوە ژورە پڕ لەژاوەژاو و دوکەلاّویەکە.

****

لەوێ جگە لە ئێمە گروپێکی تری پێشمەرگەی لێ بوو کە نزیکەی بیست کەسێك دەبوون. ئەوانیش پیشمەرگەی پارتی بوون و لەکاتی ئەنفالەکان لەسەر سنور گیرابوون. ئەو کاتەی ئەوان گیران هێشتا ئێمە لە زیندانی (E.TiPi) بووین، شەوێك هەوالّیان هێنا کە بیست پێشمەرگەی تریان

هێناوەتە ڤاوشێكى تايبەتى تەنيشتمان ،هەر چەندە لە سەرێك ئەو هەواڵە خۆش نەبوو ، بەڵام لە سەرەكەى دى هەواڵى تازەو ئاگادار بونەوە لە هەلومەرجى پێشمەرگەو كوردستانى باشوور خراپ نەبوو ، چونكە هەميشە تامەزرۆى هەواڵى تازەو سۆراغى دەرەوە بوين و لەگەڵ ڤاردیانەكان هەوڵماندا هەر چۆنێك بوو هەلێكيان بۆ ڕەخساندين و لەگەڵ حەنەفى چووينە سەردانيان.. ئێمە بە گەرمى لێيان چووينە پێش، بەڵام ئەوان بە ساردى وەڵاميان داينەوە !.. هەرچى لێمان دەپرسين، ئەوان وەڵامێكى شايانى باسيان نەدايەنەوە !. من خۆم پێيان ناساند، بەڵام ئەوان بايەخيان بە قسەكانم نەدا و لەسەر هەڵوێستى خۆيان هەرسوور بوون !.. چەندى كردم و كۆشام ئەوان هەر دەيانگوت:

- ئێمە دەچووينەوە لاى كەس و كارەكانمان و لە سەر سنور گيراين و هيچ گوناهمان نى‌يە !..

- وەكو ئەوەى ئێمە لە هێشتنەوەو ئازاد كردنى ئەوان بەر پرسيار بين!.

سەردانەكەمان هيچ سودێكى نەبوو ، بۆيە لەچوونمان تەنانەت پەشيمانيش بوينەوە. لە رێگەى گەڕانەوەماندا حەنەفى گوتى:

- برام ئەوانە پارتى بەڕاستين ، نەك ئێوە.

حەنەفى راستى دەكرد، هەر ئەوان پارتى بەڕاستى بوون. بەڵام ئێمە بۆ پاراستنى گيانمان، خۆمان بە پارتى ناساندبوو. بەهەر حاڵ گەڕاينەوەو هەلوێستى ئەوانمان بۆ هەڤاڵان گێڕايەوە.. ئەوان شەوو ڕۆژێك لەوێ مانەوەو برديانن.. كە ئێمە چوينە زيندانى ناوەندى سەيرمان كرد ئەوانيش لەوێن، هەرچەندە لەوێش لە قسەكردن خۆيان هەر دەپاراست ، بەڵام چاويان كرابووەو هەندێك شارەزا ببون و ئەمجارە بڕوايان كرد كە ئێمەش پێشمەرگەين. لەناو ئەوان نەوزاد ناوێكى خەڵكى ئامێدى هەبوو، ئەو هۆى قسە نەكردنەكەى بەم شێوەيە بۆ رون كردمەوەو گوتى:

-ئەو كاتەى ئێوە هاتنە سەردانمان بڕوامان بە ئێوە نەكردو وامان زانى ئێوە پياوى دەوڵەتن و هەر بۆ وەرگرتنى زانيارى هاتونەتە لامان و خۆتان گۆڕيوە چونكە ئێمە زوتر لە نێوان خۆمان رێك كەوتبوين كە كەمترين قسە بكەين و چەندى دەتوانين وەڵامى كەس نەدينەوە. ديارە ئێمە لەروانگەى شارەزايمان لە زيندانەكانى ئێڕاق ئەو هەڵوێستەمان وەرگرتبوو، بۆيە دەبێ لێمان ببورن..

كاتێك لە زيندانى (ئەمن)ى هەولێر بووين شەوێكيان پياوێكى ڕەشتاڵەى كەڵەگەتيان هێنايە ژوورەكەى تەنيشتمان، سەرەتا وامانزانى پياوى حكومەتەو بەمەبەست نادراوەتە ناومان، بەڵام كە دواتر دلێرى مەلا شينەو شێرزاد سەرسپى چاويان پێكەوت ناسيانو زۆر پێكەنينو گوتيان: وەڵا بابە پياوى حكومەتمان ديتەوە!

-ئەدى ئەوە كێ‌يە؟

-ئەوە مامۆستا حوسينى كاديرەو پياوێكى تا بڵێى تێكۆشەرو دڵسۆزە...

ئەئەوها گومانى زيندانەكانى بەعسيان كارى خۆى دەكرد، بۆيە كاريگەرييەكەى گەيشتبووە ناو زيندانى توركانيش!

****

لەو سەرو بەندەدا ئێوارەيەك لە ئيدارەى زيندان ناويان خوێندينەوە، كە چوين زانيمان نامەيەك و پێنج ساقۆى جوان و گەرممان لە لايەن هەڤاڵانى ڤاوشى ژمارە (٢٥)ى زيندانى(E.TiPi) بە ديارى بۆ هاتوون. ديارە ئەوان وەزعى ئێمەيان باش دەزانى و لە خەميشمان بوون ، بۆيە دواى رۆيشتنيشمان بەو ديارية جوان و بەنرخانە بەسەريان كردينەوە. دڵمان بەو ساقۆيانە زۆر خۆش بوو، خۆش بوو نەك تەنيا لەبەر ئەوەى زۆر پێويست بوون و لە سەرمايان دەپاراستين، بەڵكو ئەوەى زياتر دڵخۆشى دەكردين دڵسۆزى و بە

پەرۆشی و بەسەر كردنەوەی ئەو هەڤاڵانە بوو كە ماوەیەك بەیەكەوە (هاورێ)یانە ژیاین وهەرلەیادیشیاندا بووین..

ئێمەش بە نامەیەك سوپاس وپێزانینی خۆمان بۆ هەڤاڵان (حەنەفی، بەدرەدین، ئەحمەد، زەینی، درێ، نیزام، سلێمان).. ناردو بۆمان نوسیبون:

ئێوە لە سەرمای زستان رزگارتان كردین، خودا ڕزگارتان بكات.

لەبەرئەوەی هێور خۆی بە كۆمۆنیستێكی عەیار (٢٤) و ماتریالیست دادەنا رەخنەی لە رستەی خودا رزگارتان بكات هەبوو. پێ ی وابوو نابێ ئەم جۆرە ووشانە بەكار بێنین چونكە ئێمە شۆڕشگێڕین و بەكارهێنانی ئەو وشانەو پارانەوەش لە خودا كارێكی پێویست نیـیە ، بەڵكو تەنیا خەڵكی پاشكەوتوو، كۆنەپەرست پەنا بۆ ئەو جۆرە خورافاتانە دەبەن !.

****

بۆ ئەوەی هەندێ لە حالی خۆمان حاڵی ببین ئاگاداری پارێزەرەكەمان (حوسێن تایفون) كردووە كە سەردانێكمان بكاتو ئەو هاتوو هەروەها دواتر پارێزەر فەتحی گوموشیش هات و گوتیان:

كێشەكەتان دراوەتەوە دادگای باڵا لە ئەنقەرە و لەوێ بڕیارێك لە چارەنوستان دەدرێ و تا ئەو كات دەبێ پشوتان درێژبێ و چاوەڕوان بن.

ئیدی لە وەرزی چاوەڕوانی بڕیاری دادگای باڵای توركدا دەژیانو، لەو وەرزی چاوەڕوانیەدا بە ڕێكەوت ڕۆژێك ئاوازێكی بە سۆزی پیاوێك سەرنجی بەرەو لای خۆی راكێشام و كە باش هەستم ڕاگرت گوێم لێ بوو پیاوەكە بۆ دەربڕینی هەست و سۆز و غوربەتی زیندان لاوكێك دەچڕێ.. لەو لاوكەدا ئەوەم بە بیر داهات كە لەناو زیندان هەوڵبدەم هەندێك لەو كەسانە بدۆزمەوە كە گۆرانی و شیعرو بابەتی تری فۆلكلۆری دەزانن بۆ ئەوەی بیاننوسمەوەو بەو كارەشم هەم خۆم خەریك دەكەم و هەم چێژێك وەردەگرم و هەم رەنگە بابەتی باش و بە سودیش كۆبكەمەوەو بەڵكو لە دوا

ڕۆژیشدا كەڵكیان لێ وەربگیرێ.. بیری پرۆژەكەم لای چەند كەسێك وروژاندو ئیدی چەند لاوك بێژو داوەتگێڕێكیان پێ ناساندم و لەوێ بەدواوە ڕۆژانە گوێم بۆ لاوك و داستانەكانی دلداری و قارەمانیەتی و بابەتی ترهەڵدەخستن و ئەوەی پەسندیشم بكردبان دەمنوسینەوە. ئەو پرۆژەیە زۆر دڵخۆش و خەریكی كردم. كات گەیشتە ناوەڕاستی كانونی یەكەم و ئێمەش هێشتا لە چاوەڕوانی فەرمانێكی دادگای باڵادا شەو دەخەینە سەر ڕۆژ و ڕۆژ دەخەینە سەر شەو.. ئێوارەیەك نامەیەكی دورو درێژم (لە مەحمود شاهێن)ەوە بۆ هات لە نامەكەیدا چەندین زاراوەی ئابوری و سیاسی نوسیبون و داوای لێ كردبووم ماناكەیان بە كوردی بۆ بنوسمەوە، بەڵام لەبەر ئیدارە ئەو نەینوسیبوو بە كوردی بەڵكو نوسیبوی بە ئینگلیزیەكەی خۆتان. منیش تێدەگەیشتم كە ئەگەر باسی كوردو كوردی لە هەر نامەیەكدا هاتبایە ئەوا بێگومان ئەگەر خاوەنەكەشی تووشی سزا نەبوایە نامەكە هەر لە ناو دەچوو. مەحمود شاهێن لەسەر بەرنامەكەی خۆی بەردەوام بوو، بۆیە بەنامەش هەوڵی بۆ فێربوونی كوردی پەتی هەر دەدا. كاتێ نامەكەم بۆ ئەبو مەحمود خوێندەوە پێی دڵخۆش نەبوو، چونكە ئەو پێی وابوو تازە زمانی كوردی بۆ ئەوان هێندە پێویست نییە! بۆیە گوتی:

- مەحمود واز لە بەزمەكەی خۆی هەر ناهێنێ !.

هەرچەندە بەهۆی كوردیی نەزانینەوە خۆشی تووشی دەردی خۆی بووبوو، كە گیراوەكان قسەیان لەگەڵ دەكرد، زۆر بە دەگمەن تێدەگەیشت، بەڵام بۆ هەموو باسێك و هەموو كەسێك هەر سەری دەلەقاندو هەموو جارێك گیراوەكان دەیانگوت:

ئەرێ ئەو هاوڕێ ڕەشەی ئێوە لالە یان ، هەر زمان نازانێ؟..

ئێمەش وەڵامان دەدانەوەو دیسان دەمانگوت:

نەخێر لاڵ نیيە، بەڵام كوردی بەغدايە و كورديش نازانێ !. هەرلەبەر ئەوەش بوو ئەبو مەحمود حەزی دەكرد هەميشە لە نزيكی منەوە بێ.

ئەو ئێوارەيەی نامەی مەحمود شاهێنم بە دەست گەيشت دامنا بەيانيەكەی وەڵامی بدەمەوە، بەڵام لە كازێوەی بەياندا بە دەنگی بەرزو درەنگە درەنگە لە خەويان ڤيت كردينەوەو بە ناچاری هەر پێنج هاوڕێ بە پەلە پەل شتومەكەكانمان كۆكردەوەو تا بلێ ی يەك و دوو بۆ جێبەجێ كردنی فەرمانی قارديانەكان ئامادەبووين. لە دوا ئاوڕدانەوەم بۆ سەر جێگەكەم نامەكەی (مەحمود شاهين)م بەرچاو كەوت و بە هۆيەوە تەزويەك بە دڵمدا هات و لام حەيف بوو نەمتوانی وەڵامی بۆ بنێرمەوەو نەشمدەزانی بەرەو كوێمان دەبەن..

- بە داخەوە نەمتوانی وەڵامت بدەمەوەو وا دووريش دەكەومەوەو ڕەنگە هەر قەتيش نەتوانم ئەو وەڵامەت بۆ ڕەوان بكەمەوە..

****

لەسەرێك تا دەهات لە مەحمود شاهێن دوورتر دەكەوتينەوەو ماوەی لە يەكتر دابرانمان زۆرتر دەبوو.. لەسەرێكی ديش ماوەی گەيشتنەوە يەكتری و، ڕێگاكەش بەرەو كەمبونەوە و كورتبوونەوە دەچوون.. ئەمەش مەتەڵێكەو هەڵهێنانی بەدواداچوون و پشوو درێژی دەوێ..كێ دەزانێ لەم سەفەرە تراژيديەی ئێمەدا ڕووداوو ڕێكەوتەكان چۆن خۆيان دووبارە دەكەنەوە؟

ئەمـجارە بـــــەرەو كـوێ..؟ بە كام ئاڕاستەدا دەڕۆين و لە چ هەوارێك هەڵدەدەينەوە؟.

هەر يەكەولەلای خۆی بە جۆرێك بيری دەكردەوە بە زۆريش بير لەوە دەكرايەوە كە ڕەنگ بێ ئەمجارە .... تەواوبێ. ئەوە نیيە بەو بەيانیيە زووە بێ ئەوەی پێشوەخت ئاگادارمان بكەنەوە و هەواڵی بڕياری دادگای باڵا بزانين دەمانبەن؟لە ئەنجامی سوورتە سوورتی نێوان خۆشمان

دەركەوت هەمووومان ئەگەری تەسليم كردنەوە بە نزيك دەزانين. ئاگادار بە، بەدەردی برادەرەكەت نەچن .

برادەركەم دەيگوت:

دوای ئەوەی ماوەيەك لە زيندانەكانی دياربەكر ماينەوە ، ئينجا بێ خواست و ويستی خۆمان بەرەو خاپوريان ڕاپێچكردين و هەر چەندە هاوارمانكردو پاڕاينەوە.. هاوار و پاڕانەوە دادی نەداين ، چونكە توركەكان بڕياری خۆيان دابوو، بڕيارێك كە پاشگەز بونەوەی بۆ نەبێ، بۆيە لای ئەوان جێبەجێكردنی بڕيارەكە گرينگ بوو نەك چارەنوسی ئێمە...... لەسەر ڕووباری خاپورو لە دەروازەی ئيبڕاهيم خەليل ئێمەيان بە ئێراق بەخشيەوەو ....

شەريف چی بۆ گێڕابوومەوە ئێمەش تا ئێرە هەمان ڕۆڵمان ديبوو. دوای نزيكەی نيو ساڵ زيندانی و چەندين زيندان و چەندين دادگا و بەو بەرەبەيانيە زووەو گوازتنەوەی ئێمە ئەگەری تەواو كردن و دوبارە بونەوەی ڕوداوەكانی چيرۆكەكەمان بوو..؟.

بەرەو دەرەوە هەنگاومان دەنان ، بەڵام چ جۆرە هەنگاوێك ؟.. بە ئەندێشە لە جێگايەكی ترو بەرەو لايەكی دوور لە هەنگاوەكانمان دەچووين.. لە بەرێوەبەرايەتيدا سەرۆك زيندانەوانێك تەئكيدی لە ناسنامەكانمان كردەوەو بە توركی گوتی:

-گێچ ميش ئولسن..

ئينجا بە كوردی دواو گوتی:

- ئەمرۆ ئازاد دەكرێن و دەگەڕێنەوە وڵاتی خۆتان.. !

ئايا زيندانەوان ئەم قسانەی لە نەشارەزايی دەكردن ، يان هەر بۆ دڵدانەوەی ئێمە بوو؟.. مەبەستی هەر لايەكيان بوبێ نيازی خراپ نەبوو. بەڵام ئەويش نەيدەزانی ئازاد بوون و گەڕانەوەمان بۆ وڵاتی خۆمان چی دەگەيەنێ..! ئەو بە سادەيی ئەو قسانەی كردن ، بەڵام بۆ ئێمە دەرزی ئاژنو

کاریگەر   بوون. چونکە لە کاتی ناخۆشی و باری نائاساییدا مرۆڤ زیاتر بڕوا بە هەواڵ و ئەگەرە ناهەموارو ناخۆشەکان دەکات، بۆیە ئەگەر بڕواشمان بە قسە باش و ناخۆشەکانی ئەو کردبێ ناحەق نەبووین ...؟

****

تەسلیم بە ئەفسەرێکیان کردین و بەرەو ناو ئوتۆمبێلکی داخراو هەنگاومان نا.. ئەمجارەش ماڵئاویمان لە زیندانی ناوەندی کرد و بەو بەیانیە زووە لە تاریکایی شەوو زیندانەوە بۆ ناو تاریکایی ئوتۆمبێلە داخراوەکە جولاین و سەنگراینەوە.. هەرکە بەسەرئوتومبێلەکە کەوتین یەکسەر دەرگایان لەسەر داخستینەوەو   ئوتۆمبێلەکە کەوتەڕێ و ئێمەش لە ناویدا کەوتینە رێ. سەیری بنەبانی سالۆنی ئوتۆمبێلەکەم کرد لەوێ دووکەسم وەك تارمایی بەدی کردن لەسەرمان خۆیان گرمۆلە کردبوو ، لە ناکاوێك گوێم لە دەنگێکی بیستراوو ناسراوو بوو..

-ئۆی حاجی بەنگین ئەوە تۆی..؟.. چۆنی..؟. تەندروستیت؟. ئەوە لە کوێ بووی حاجی؟. بە ڕاستی بیرمان دەکردی و خۆشحاڵ بووین بەو ڕێکەوتە خۆشە.. ئای حاجی خۆ لە شەمزینانیشەوە هەربە یەکەوە هاتین؟. ئەوە چەند مانگێکیشە لە تۆ دور کەوتوینەتەوەو ئێمە لەزیندانی مەرکەزی بوین وا ڕێکەوت ئەمجارەشی گەیاندینەوە یەکتری!...

حاجیش بەم ڕێکەوتە زۆر خۆشحاڵ بوو ... هەر زوو دەستی پێکردەوەو گوتی:

-من دایکا تورکان ...... وان چ ژ سەر مە تەسبیت نەکرو ئەوێ جارە کا دی مە ببەنەڤە شەمزینا..

دیتنەوەی مام بەنگین لە دوو سەرەوە خۆشحاڵی کردین:

یەکەم _ بەیەکتری شادبونەوە و دووەمیش بەدیارکەوتنی ئەو جێگایەی کە بۆی دەچین.

لەودیو دەرگا داخراوەکانەوە

ڕێکەوت ئەم جارەش ڕۆڵی خۆی بینی.... ڕێکەوت ....!. ڕێکەوت!. لەم گەشتە   دور و درێژەمان گرێکانی چیرۆکەکەمان هەمیشە بە ڕێکەوت دەهۆنرێنەوەو ڕێکەوت و ژیانیش لەیەکتری جیا نین و تەواوکەری یەکتریشن.

مام بەنگین تەواوی هەواڵەکانی زیندانی (E.TiPi)ی پێڕاگەیاندین و یەك لە دوای یەك مام بەنگینمان پرسیار باران دەکردو ئەویش بە حەوسەلەو پشوی درێژی لەسەر خۆ وەڵامی یەکە یەکەمانی دەدایەوە.. لە شار چوبوینە دەرێ، بەڵام لە بەر قسان زۆر ئاگامان لە باری نالەباری ناو ئوتۆمبێلەکەو خۆمان نەمابوو. تا زیاتر دەڕۆیشتین هیلاکتر دەبوین و تێشووی قسەو هەواڵەکانیشمان بەرەو کەم بونەوە دەچوو. دەرەوە بەفرو باران و ناوەوەی ئوتۆمبێلەکەش گەلەك سارد بوو بۆیە کاتی نیوەڕۆ چەقە چەقی ددانمان دەهات و سەرما وەك تیغ بەناو جەستەمان تاسەر هێسکانی دەبڕی و لە خۆڕاگرتنیش بەو لاوە هیچ ڕێگەیەکی ترمان لەبەردەمدا نەبوو ... برسێتیش هێرشی خۆی دەست پێکرد ، ئەوجا وەرە خۆت ڕاگرەو سەبر بگرە.. سەرماو ماندوێتی و برسێتی سێ دوژمنی هار بوون و بە یەکەوە پەلاماریان دەداین وئێمەش نە هیچ پەنایەك و نەهیچ کەسێکیشمان هەبوو هاواری بۆ بەرین.. جار جارە جولەمان بە دەست وقاچەکانمان دەکرد، بەڵام لەو جێگا بەرتەنگە بەشی گەرم بونەوەو خاوبونەوەی دەمارەکانی نەدەکرد ... هەرچەندە مام بەنگین بەهۆی پیریەوە شپرزە بوو ، بەڵام سەرەرای ئەوەش ئەو هانی دەداین دەیگوت:

-بۆ ئەوەی نەمرین و بە کوێرایی چاوی دوژمنان هەر بژین پێویستە بەرگە بگرین.

لەبەر ئەوەی ڕێگەکە دوورو، ئوتۆمبێلەکە خراپ و، بەفرو بارانیش بوو ئەو رۆژە تا ئێوارە هەر بە ڕێگەوە بووین. تاریکی شەو لە رۆژهەڵاتەوە روناکی

رۆژی بەرەو رۆژ ئاوا ڕاو دەناو تا بە تەواوی ئاوای کرد و ئەو کات ئێمەش گەیشتینە شاری وان.

****

کاتێ لە رێگادا رێبواران شەویان بەسەردا دێ ئەگەر بگەنە شارێك ئەوا بە پێی باری دارایی خۆیان روو لە ئوتێلێك دەکەن، یان دەچنە ماڵی کەس و کارێکیان، ئەگەریش بگەنە گوندێك ئەوا هەم مزگەوت ماڵی خۆیانەو هەم گوندییەکانیش بە دڵە فراوانەکەیانەوە هەمیشە لە پێشوازی میوانان دان ...
ئەدی گەلۆ ئەگەر ئێمەی پێشمەرگە و دیلی دەستی دەولەتێکی بێگانە لە نێوان ئەم زیندان و ئەو زیندانیش شەومان بەسەردابێ، تۆ بلێی بارگە لە کوێ هەڵدەدەین یاخود، ڕاستترە بلێیم بارگەمان پێ لە کوێ هەڵدەدەن و، تا لە ماندوێتی ئەو رۆژە پڕ لە مشەقەتیە وەسێینەوەو پشوویەك بدەین روو لە چ لایەك دەکەین؟..
بێگومان نە دەمانبەنە هیچ ئوتێلێك و نەهیچ ماڵێك، نەدەشکرێ شەو لەناو ئوتۆمبێلەکە بەسەر بەرین، چونکە هەوا هێندە سارد بوو، بەرگەمان نەدەگرت و ڕەنگ بوو تا بەیانیش لەناویدا ڕەقببینەوە.. پەیدا کردنی جێگای حەوانەوەی ئەو شەوە خەمی ئێمە نەبوو ، بەڵکو خەمی ئێمە تەنیا بۆ ژورێکی گەرم بوو ....

****

ساڵانە لەسەرتاسەری تورکیا سەدان کەس بۆ خۆشی گەشت و گوزار دەچنە وان و لەناو سروشتە جوانەکەی کاتێکی کەم یا زۆر بەسەر دەبەن. تورکەکان هێندە بەو شارە جوانە سەرسامن پەندێکیان لەسەری هەیە و دەڵێن (لە دنیادا وان و لە قیامەتیشدا ئیمان) بەڵام وان بۆ ئێمە جیاوازی لەگەڵ هیچ شوێنێکی تردا نەبوو ... با وان بەهەشت و با هەر جوانیش بێ، با دەریاچەکەی هەر دڵڕفێن و خەم ڕەوێن بێ، با چیا بەرزەکانی هەمیشە بە

تارای زیوین داپۆشرابن، با پێ دەشتەکانی هەمیشە مێرگ و گوڵستان بن...!.. بە ئێمە چی؟. ئەوە وان وئەوەش میوانەکانی... تورکە داگیر کەرەکان بۆ سەیران و خۆشی دێنە وان و لێی دەمێننەوە ئێمەش بە دیلی و دەستی کەلەپچە کراوەوە..

****

ئەفسەری بەرپرس لە زۆر دەرگایداو لە زۆر شوێن لە چاوەڕوانیدا هێشتینەوە تا دواجار لەگەڵ ئیدارەی زیندانی ناوەندی وان رێککەوت کە ئەو شەوە جێگەمان بکەنەوەو تا بەیانی لەوێ بمێنینەوە. کە دەرگای ئوتۆمبێلەکەیان کردەوە هەرچەند دەمانکردو خۆمان دەبردو دەهێنا قاچەکانمان بە دوادا نەدەهاتن و بە هۆی سەرماو بەرتەنگی جێگاو هەڵبەزو دابەزی ناو ئوتۆمبێلەکە هەموو دەمارەکانمان رەق ببونەوە.
ژورێکیان بۆ تەرخانکردین کە تەنیا چەند شرە پەتوویەکی تێدابوو، بەڵام لەناو ئوتۆمبێلەکە هەر باشتر بوو. چەند گیراوێکی تر لەناو زیندانەکە دەهاتن و دەچوون هاتنە لامان و کە زانیشیان پێشمەرگەین زوو نان و چایەکی سەر پێیان بۆ هێناین وئەو گیراوە کوردە نەناسیاوانە بە کردەوە دڵسۆزیی و بە پەرۆشی خۆیان بۆ ئێمەی (پێشمەرگە)سەلماند... دوای نان خواردن ڕاکشاین ، بەڵام ئایا لەسەرمان خەومان لێکەوت یان، نا؟.
بەیانی زووش هەستاینەوەو بەرەو جۆلەمێرگ کەوتینەوە رێ. ئەمجارەش تا بەردەم دەرگای زیندانی ناوەندی جۆلەمێرگ نەوەستاین و کەچوین هەوارێکی تازە لە چاوەڕوانی ئێمەدا میوانەکانی تری دەتلاندنەوە.

****

زیندانی ناوەندی جۆلەمێرگیش لە چاو ژمارەی دانیشتوانی شارەکە زۆر گەورە بوو. لە دوو قات و چەندین قاوش و هەر قاوشەشی لە چەندین ژور پێك هاتبوو.لەبەر ئەوەیش کە زیندانەکە تازە بوو هەم پاك و خاوێن هەم

كەشێكی هێمنی هەبوو. قاتی خوارەوەی چێشتخانەیەكی گەورەو گەرماوێكی بچوكی تیا بوو.

چووینە ژورێك تەنیا سێ پێشمەرگەی حزبی دیموكراتی كوردستانی ئێرانی لێ بوون، مام ئەبوبەكر میهری كە تێكۆشەرێكی دێرین و پیاوێكی بە ئەزمون و راستگۆو هێمن و لەسەر خۆ بوو، هەرچەندە تەمەنی لە (٦٠)ساڵ تێپەریبوو، بەڵام ورەی بەرزو بیروباوەری بە تینی وزەی بەردەوامبونی خەباتیان پێ دەبەخشی. عەلی عەلیزادە و مەحكومیش كە دوولاوی دڵسۆزو رێكو پێك بوون هەرسێكیان خەڵكی ناوچەی شكاك بوون و كاتێك بۆ كارێكی تایبەت ئاودیوی كوردستانی توركیا بوو بوون لەناو گوندێكی سەر سنور بەیەكەوە دەستگیر كرابوون.

سۆزی پێشمەرگایەتی زوو بۆ یەكتری راكێشاین وبە ماوەیەكی كورت پەیوەندیەكی توندو تۆڵمان لە نێواندا دروست بوو. ئێمە پێشمەرگەی كوردستانی ئێراق و ئەوانیش پێشمەرگەی كوردستانی ئێران و هەردوولاشمان لە زیندانێكی كوردستانی توركیا یەكتریمان گرتبووەوە، كە بێگومان دابەشكردنی كوردستان هۆكاری سەدان و بگرە هەزاران یەكگرتنەوەی لەو جۆرە و جیاوازتر ولە هەمان كاتیشدا لە یەكتری كردن و لە یەكتری دابڕاندنو دوور كردنەوەو ئەو دیو كردنی ملیۆنانی تریشە.

ئەوان شارەزای وردو درشتی ناو زیندانەكە بوون. هەر زوو هەندێ زانیاری پێویستیان بۆ باسكردین و پیاو خراپ و پیاو چاكەكانیان بۆ دەست نیشان كردین وتەئكیدیان لەسەر دووسێ كەس ئەكردەوە كە لەوانە ئاگاداری خۆمان بین چونكە سیخوڕی دەوڵەت بوون.

****

تا لەوێ بووین گیانێكم لە مام ئەبوبەكر بوو، رۆژانە بەیەكەوە دادەنیشتین و باسی زۆر شتمان بۆ یەكتری دەكردو لەسەر زۆر مەسەلەش دەدواین. هەر

چەندە مام ئەبوبەكر دیموكراتێكی توند بوو، بەڵام ئەو توندی و وابەستەییەی بە حزب نە بوو بووە مایەی نیگەرانی و دڕدۆنگی لەگەڵ ئێمەی (پارتی !) دژو دوژمنی دێرین و سەرسەختی ئەوان. مام ئەبوبەكر لە تەمەنی لاوێتیدا خۆی گوتەنی كچێكی رەواندبوو (هەڵگرتبوو). سەبارەت بە ژن هەڵگرتنەكەی دەیگوت:

ئەگەر وام نەكردبا نەمدەتوانی بە ئاسانی ژن بهێنم و لای خۆشمان ژن هەڵگرتن دابێكی كۆنە.

هەر سەبارەت بە ژن رەواندن ڕای وابوو كە كارێكی باشە ، چونكە كوڕێك و كچێك بە دڵخواستی خۆیان بڕیار لە چارەنوسی هاوبەشی خۆیان دەدەن و بە هۆی خۆشەویستی نەك سەپاندن دەبنە هاوسەری یەكتری. ئەو بۆچوونەی مام ئەبوبەكرم زۆر بە ڕاست دەزانی و ئەگەرچی لە ڕووی كۆمەڵایەتی ناووناوبانگ زڕانێكی بە دواوەیە، بەڵام دەتوانم بڵێم هاوسەرینییەكی ئازادانە و سروشتییە، هەڵگرتن و راكردنیش هەڵگەڕانەوەیە لە هەندێ رێسای كۆنینەی كۆنەپەرستانەی داسەپاوی نەخوازراوو دەربرینێكی زۆر جوان و ڕەسەنایەتیەكی بنچینەیی مرۆڤی كوردە.

مام ئەبوبەكر، هەروەها باسی جۆرە هەڵگرتنێكی تری كۆمەڵێكی ناوچەكانی خۆیانی دەكرد كە لەوێ لەو كاتەی كچێك دەچێتە سەركانی، یان سەركارێك، یاخود بە پێچەوانەوە لە كاتی گەڕانەوەیدا ئەگەر هاتوو لاوێك توانی سەرپۆشەكەی سەری بڕفێنێ و دەرباز ببێ ئەوا كچەكە بێ سێ و دوو بۆ خۆی دەبێ. دیارە ئەو لاوەی ئەو كارە دەكات دەبێت زووتر بەینێكی لەگەڵ كچەكە هەبێ دەنا خۆ پاراستن یان، بەدەستەوە نەدانی سەر پۆشەكە دەبێتە مایەی سەر تیاچوونی كوڕەكە. كاتێك كە كچەكە سەرپۆشەكەی دەڕفێنرێ ڕوو بەڕوی هیچ جۆرە سزایەك نابێتەوە ، چونكە گوایە بێدەستی خۆی و

بەزۆريەو نەريتەكەشيان بێ دەنگيى و ڕەزامەندى بەسەر باوكى كچەكەدا دەسەپێنێ.

مام ئەبوبەكر، زۆر حەزى لە پەنير دەكرد. هەموو ژەمێك مەگەر نەبوايە دەنا هەر دەبوو بۆ تاميش بێ تۆزێك پەنير بخوات. لە دواى هەموو جۆرە ژەمێك ئەگەر ژەمەكە برنج و شلە بوايە يان، گۆشتى برژاو ياخود، سەروپێش بوايە ئەو كوشكەك پەنيرى خۆى هەردەخوارد.

حەميد لە قاتى يەكەمى تەختەكە بوو، مام ئەبوبەكريش پەنيرەكەى خۆى لە ژێرتەختەكە دانابوو، دواى هەر ژەمێك مام ئەبوبەكر داواى لە حەميد دەكردو دەيگوت:

- حەميد بابۆ كوشكەكە پەنيرى بۆ من بينە.

حەميديش هەموو جارێ بە پێكەنينەوە داواكەى جێبەجێ دەكرد. مام ئەبوبەكر دەيگوت:

- كاتى خۆى ئێمە ئاژەڵدار بووين و هەر لە منداڵيەوە راهاتووم كە لەگەڵ پەنيرو بە هۆى پەنيرەوە بژيم.

مام ئەبوبەكر تام و ڕەنگى هەموو جۆرە پەنيرەكانى لە يەكترى جيا دەكردنەوە كاريشى بەوە باش بوو هەندێك لە خزم و دۆستە ئاژەڵدارەكانى خەڵكى ديوى كوردستانى توركيا بوون و زوو زوو دەهاتنە سەردانى و پەنيريان بۆ دەهێنا.

ئەو سێ پێشمەرگەيەش زۆر لەوە دەترسان تەسليم بە ئێرانيان بكەنەوە. بەو پێ يەش ئەوان ئێرانى و ئێمە ئێراقى بووين، بەلاَم ئێمە نەمان دەويست تەسليمى ئێراق وئەوانيش نەيان دەويست تەسليمى ئێران بكرێنەوە. بێگومان لە زيندانەكانى سوريا و ئێران و ئێراقيش لە هەمان كاتدا كەسانى وا هەبوونە كە نەيان ويستووە تەسليمى توركيايان بكەنەوە !. ئێمە هەموومان كوردو كوردستانى بووين و لە وڵاتى خۆمان ديلى دەوڵەتێكى

داگير كەر بووين و نەشمان دەويست تەسليمى دەوڵەتێكى داگير كەرى تر بكرێينەوە... لە دونيادا رەنگە گرتنى چەند هاووڵاتيەكى وڵاتێك بە دەستى سوپاى وڵاتێكى تر كێشەو شەڕى گەورەشى لێ بكەوێتەوە ، بەلاَم لە نێوان ئەو وڵاتانەى كوردستانيان بەسەردا دابەش كراوە گيرانى هاووڵاتيانى كوردستان هاوپەيمانيى و سوپاسنامە و رێكەوتنى پڕ بايەخى بە دواوەيە!.

★★★★★★★★

هەمووى چەند ڕۆژێك بوو لەوێ بووين، باش قارديانێك داواى لێمان كرد بچين خەلوزى (بەردين) بكێشين. خەلوز كێشانەوەش بريتى بوو لەوەى لە دەرەوەى زيندان خەلوز بە عارەبانە بگوێزينەوە ناوەوە.چەند جارێك بێ دەنگ ئەركەكەى خۆمان جێبەجێ كرد، بەلاَم كە پرسيارمان كرد بۆچى ئەو كارە بە كەسى تر ناكەن !.. كەرەمى باش قارديان گوتى:

چونكە ئەوانەى تر لە جياتى كار كردن پارە دەدەن و ئەگەر ئێوەش پارە بدەن ئەو كارە ناكەن.

بەلاَم ئێمە هيچ پارەمان نەبوو، بۆيە نەمان دەتوانى خۆمان لەو ئەركە رزگار بكەين. كە دەچووينە سەر كار كەرەم وەك سەركار لەسەر سەرمان دەوەستاو بە لوتێكى بەرزو فيشالەوە فەرمانى دەدان و چاودێرى دەكردين. رۆژێك بە كەرەممان گوت:

ئێمە پێشمەرگەين و سياسين بۆيە هەق نىيە كارمان پێ بكەن؟.

ئەو زۆر بە ڕەقى وەلاَمى دايەوەو ڕاستەوخۆ گوتى:

لاى ئێمە جياوازى نێوان سياسى و ناسياسى نىيە ، زيندانيان هەموويان وەك يەكن.

ڕاستە هەمووومان زيندانين، بەلاَم چۆن جياوازى لە نێوان پياو كوژێك و پێشمەرگەيەك نىيە؟..

چۆن جياوازى لە نێوان ئێمە و تلياكچى و قاچاغچياندا نىيە؟!..

کەرەم زۆر گوێی بەو قسانە نەداو تەنیا ئەوەندەی گوت کە لە دەرەوە رەنگە جیاوازی هەبێ، بەڵام لە زینداندا ئەو جیاوازییە نابێ هەبێ !.

باش قاردیانێکی دیکەش ناوی کەرەم بوو، بەڵام ئەو تابلێی پیاوێکی چاك و بە ڕێزو نیشتمان پەروەر بوو، ڕێك پێچەوانەی ئەو کەرەمە بوو کە کاری بە ئێمە دەکردو بەرپرسی هەندێ کاروباری ئیدارەبوو. هەموو جار بە کەرەمی چاکمان دەگوت:

- حەیف ئەو کەرەمە خراپە ناوی تۆی خەسار کردووە.

کەرەمی پیاو چاکیش دەیگوت:

- گوێی مەدەنێ چەم بێ چەقەڵ نابێ و ئەو پیاوەش ناکەس بەچەو پیاوی دەوڵەتە، بۆیە هەر هێندەی لێ دەوەشێتەوە ...

لە کاتی خەلوز کێشان جگە لە ماندوبون لە چلورەی گوێ سواندەی زیندانەکەش زۆر دەترساین، چونکە.. زستانی ئەو ساڵە زۆر ساردو سەخت بوو، شەوان چۆڕاوگەی ئاوی سەربانەکان دەیبەست و دەبووە چلورەی ئەستورو درێژ.. بانەکەش زۆر بەرز و چلورەکانیش گەورە بوون دەترساین لە کاتی کارکردندا دانەیەکمان بەسەردا بەربێتەوەو بمان کوژێ.چلورەی قەبەو درێژ، سەرتیژ وەك خەنجەر و تا کارەکەشمان تەواو دەبوو لە ژێریان دەهاتین و دەچووین، بەڵام لە دواییدا بە پەلارو گاشە بەرد چلورە گەورەکانمان دەخستن ئینجا دەستمان بە کارکردن دەکرد.

پێمان گەیشتەوە هەندێ لە زیندانیە بە هەڵوێستەکان لە ناو خۆیاندا باسی ئەوەیان کردووە کە لە جیاتی ئێمە پارەکە بدەن و چیتر ڕێگە نەدەن کارمان پێ بکەن. بەڵام خۆمان ڕۆژێك بڕیارماندا کە چیتر فەرمانی کەرەم جێبەجێ و بە زۆریش بێ ئەو بێگارە نەکەین. چیمان بڕیار دابوو ئەوەمان جێبەجێ کرد و هەر چەندە کەرەم هاتووچوو سوودی نەبوو.. تا دوا جار بەوە هەڕەشەی لێ کردین گوایە خاڵی خراپ دەخاتە سەر دۆسیەکەمان و

لەگەڵ داواکاری گشتی هەوڵدەدات لە دادگا بە جێبەجێ نەکردنی فەرمانەکانی دەوڵەتمان بداتە قەلەم..

زۆر کەسیش هەبوون دەیانگوت:

- ئەو کارە بکەن بۆ خۆتان باشترە دەنا ئەگەر ئیدارەی زیندان و دادگا رەئیان لەسەرتان بگۆڕێ بە خراپ بەسەرتاندا دەشکێتەوە.

بەڵام گوێمان هەر پێ نەدا و بە خەبات خۆمان لەو کارو ئەرکە قوڕسە ڕزگار کرد، بە تایبەتی جگە لە ماندووبون هەموو جارێکیش جلەکانمان لە تەنی و تەپ و تۆز ڕەش هەڵدەگەڕان و دوای تەواو کردنی کارەکە دەبوو هەموو جارێ هەم خۆمان و هەم جلەکانمان بشوشتبایە، تەنیا یەك دەستە جلیشمان هەبوو، بۆیە خۆ گۆڕین و شوشتنیش کارێکی ئاسان نەبوو.

****

ناو زیندان پێکهاتەیەکی کۆمەڵایەتی هەمەڕەنگ بوو.. خەڵکەکە لەسەر مەسەلەی جۆراو جۆر گیرابوون.. هەبوو لەسەر مەسەلەی کوشتن، هەبوو لەسەر تلیاك، هەبوو لەسەر قاچاغ ، هەشبوو لەسەر غەسب و.........

لەبەر ئەوەی زۆربەی هەرە زۆری زیندانیان خەڵکی ناوچەی هەکاری بوون و ناوچەی هەکاریش لە زۆربەی ناوچەکانی تری تورکیا لە هەموو ڕووەکانی ئابوری، سیاسی ، فەرهەنگی دواکەوتوتربوو، بۆیە زیندانیەکانیش زادەی ئەو هەلومەرجە بوون. بەڵام ڕێزو شەرم و جۆری پەیوەندیەکانیان رەنگ دانەوەی داب و نەریتی رەسەنی کوردەواری بوون.

خالۆ عومەر بەر پرسی گەرماوەکە بوو، عەبدولرەحمانی براشی یارمەتی دەدا. ئەو دوو برایە زیاترلە دە ساڵ بوو گیرابوون، ئەوانیش لەسەر کاری سیاسی نەگیرابوون، بەڵام دوو کەسی تابلێی باش و دڵسۆزو کورد پەروەر و خەڵکی ناوچەی ئولودەرە بوون. خالۆ عومەر جەلالیەکی زۆر تۆخ بوو.. بەردەوام لەگەڵ لایەنگرانی پارتی قڕەی بوو. ئەو هەموو جار دەیگوت:

- جیاوازی نێوان یەکێتیی و پارتی جیاوازی نێوان شارو گوندە. زۆر جاری تریش دەیگووت:

- هەرگیز بڕواناکەم ئێوە پارتی بن، بەڵکو ئێوە شیوعین، یان یەکێتین!.

کاتەکانی چوونە گەرماو دیاریکراو بوون و دەبوو زیندانیان لە کاتی خۆیان و بە نۆرە بچن، بەڵام ئەو بۆ ئێمە کات و نۆرەی نەهێشتبوو.. هەر کاتێك حەزمان بکردایە دەچووین. دڵسۆزی خاڵۆ عومەر لە رادەبەردەر بوو، ئەو لە خزمەت کردنی پێشمەرگە، هەرگیز وەرس و ماندوو نەدەبوو، ئەگەر رۆژێك هەواڵێکی چالاکی پێشمەرگەکانی (PKK) هەبوایە ئەوا ئەو رۆژە جەژنی خاڵۆ عومەر بوو، بە هەموو قاوشەکاندا دەگەڕاو بە شێوەی جۆراو جۆر هەواڵەکەی بە دۆست و دوژمن دەگەیاند.. دەیگوت:

- پێویستە هەموو زیندانیان هەواڵی چالاکی پێشمەرگە بزانن بۆ ئەوەی دڵسۆزان خۆشحاڵ بن و بێبەخت و ئەسپیونچیەکانیش(جاسوسەکان) بتەقن.

ئیبراهیم ئۆزدەمیریش دەیگوت:

- ئەو نازناوەی من هی ئۆزدەمیر پاشایەو بۆ ئێمە بەجێماوە.

ئیبراهیم شانازی بەو نازناوەوە دەکرد، بەڵام کە لە دواییدا من باسی ئۆزدەمیر پاشام بۆ کردو پێم گوت: ئەویش لە داگیر کەرێك زیاتر نەبووە. ئەو پەشیمانی خۆی نیشانداو هەندێ جوێنیشی ڕەوانەی گۆڕەکەی ئۆزدەمیر پاشا کردن. ئیبراهیم خووی وابوو لە چ مەجلیسێك بوایە دەبووە بەشێکی ئەو مەجلیسە !.. هەندێ جار لە دژی هەڵوێستی نیشتمان پەروەران هاوکاری ئیدارەی دەکردو دواتر هەر خۆی پەشیمان دەبووەو ئەگەر پێویستی بکردایە لە پێناوی ئەوانەی دوێنێ دژیان بوو ئەمڕۆ خۆی بۆ بە کوشت دەدان !. هەر کەسێك باش ئیبراهیمی بناسیبایە دەیتوانی بە ئارەزوی خۆی هەڵی سوڕێنێ و بە دڵخواستی خۆی بە کاری بێنێ، بە کورتی پیاوێکی ڕاڕاو ناسەقامگیر بوو.. هەر ئێمەی دەدی هێندە کوردانەو مەردانە دەدوا دەتگوت

لە وەتی ئەو پیاوە هەیە هەر لە مەیدانی خەباتەو هەرکە چاویشی بە بەرپرسە تورکەکان دەکەوتەوە وەك تورکێك دەدواو خۆی لەبیردەچووەوە...

سەیریش لەوە بوو هەموو جارێ بە ڕاستی دەگۆڕاو وەنەبێ هەر بۆ مەرامێکی تایبەتی ماستاوو مەرایی بکات.. بەڵام ئەو هەمیشە بە کاریگەری بەرامبەرەکەی دەگۆڕاو دەجولایەوە..

لە تەنیشتیشمانەوە شەفیق گوور ناوێك هەبوو، کوڕێکی گەنج بوو، بەڵام هێندە ئیش کەرو مرۆڤ دۆست بوو لە باشیان وەسفی تەواوی ناکرێ. رۆژێ سەد جار خۆی بە قوربانی ئێمەی پێشمەرگە دەکرد.. پاك و بێگەرد بوو، ئەگەر ڕێگەمان بدابایە نەیدەهێشت جل و بەرگی خۆشمان بشۆین، بەڵکو دەیویست ئەو هەموو کارێکمان بۆبکات. ئەو پێشمەرگەی لە خۆ خۆشتر دەویست و ئەو کاتە دڵخۆش دەبوو کە ئێمە کارێکمان پێ بکردایە.. شەفیق زۆر دژی داگیرکەران بوو. هەموو رۆژێ چەندین جار جوێن بارانی دەکردن و لە دەرەوەش بە بێ ئەوەی پەیوەندی بە هیچ ڕێکخراوێکی سیاسیەوە هەبوبێ هەمیشەهەڵوێستی شۆڕشگێڕانەی هەبووە.

عومەر ئایدن پیاوێکی کەمێك قسە زان بوو، لەبەر ئەوەی پیاوی تورکان بوو، ژورێکی تایبەتی هەبوو، هەر لەبەر ئەوەش بوو زۆربەی هەرە زۆری خەڵکەکە دژی بوون و بە چاوی سووك سەیریان دەکرد. ئەو خۆشی دەیزانی، بەڵام لەبەرئەوەی وەك کاردانەوەیەك لە دژی (PKK) ئەو هەڵوێستەی وەرگرتبوو زۆر گوێی لێ نەبوو. وەکو باسیان دەکرد عومەر لە حەپس دەبێ ئەو کاتەی (PKK) دەچنە سەر ماڵی و قەتل و عامی خێزانەکەی دەکەن و یازدە کەسیان دەکوژن، ئیدی لەوە بە دواوە عومەر هەر چەندە هیچی لە دەست نەدەهات، بەڵام بە زمان لەناو زیندان ببووە پیاوی تورك و دوژمنی کورد. بۆ پاکانە یان بە ڕاستی بوو هەموو جار بە ئێمەی دەگوت:

- من دژی كوردو پێشمەرگە نیم ،چونكە خۆشم كوردم، بەڵام دوژمنی پەكەكەم، حەقە ئەو خەڵكە پەكەكەو كورد لە یەكتر جیا بكاتەوە.

قەرەوانچی.. واتە ئەو كەسەی لە چێشتخانە خواردنی دەهێناو بەسەر قاوشەكانیشدا دابەشی دەكرد.. پیاوێكی ڕەقەڵەی گورج و گۆل و كەم دوبوو. لە بەرامبەر كەمێك پارەدا سێ ژەمە خواردنی دابەش دەكرد. چیرۆكی قەرەوانچیش ئەوە دەهێنێ وەك نمونەیەكی ناوازەو خراپی كۆمەڵ باسبكرێ.. قەرەوانچی لە تەمەنی لاوێتیدا ژنەكەی نامێنێ و بەهۆی خراپی باری دارایی ناتوانێ ژن بهێنێتەوە. تاقە كوڕێكی دەبێ، دوای ئەوەی ژن دەهێنێ(واتا كوڕەكەی) دەبێ بە سەرباز و پاش ماوەیەك باوكەكە بەخۆشی بێ یان ناخۆشی دەست لەگەڵ بووكەكەی تێكەڵ دەكات و پێش ئەوەی ماوەی سەربازی كوڕەكە تەواو بێ جارێك بە وچان دەگەڕێتەوە ماڵەوەو باوكەكەی لەترسی لە دەست چوونی بوكەكەی یاخود، لە ئەنجامی ناكۆكیەكی تر كوڕەكەی دەكوژێ و ئیدی كوڕە بزر دەبێ، بەڵام وەك دەڵێن تاوان هەرچۆنێك بكرێ بەشی ئاشكرا بوونی پاشماوەكانی لێ بە جێ دەمێنێ و ئەویش چونكە بە تاقی تەنیا بووە هەر لەپشتی ماڵەكەی چاڵێك هەڵدەكەنێ و لەوێ دەیشارێتەوە. هەواڵەكەش وا بڵاو دەكاتەوە كە كوڕەكەی گەڕاوەتەوەسەربازی.. بەڵام زۆر نابات تەرمەكەی دەدۆزرێتەوەو دوای لێكۆڵینەوە تاوانبارو بوكەكەی دەگیرێن و دان بە هەموو ڕاستیەكاندا دەنێن و لە ئاكامدا حوكم دەبن. لەوێش كابرا بووبوو بە قەرەوانچی و بوكەكەشی لەلایەكی تایبەتی زیندانەكە بوو!.

سالح خەڵكی باشقەلاو لەسەر قاچاغچێتی گیرابوو، دەیویست ببێ بە ڕیشسپی زیندانیان زۆر حەزی لە گەورەیی بوو.. هەوڵی دەدا بەسەردان و قسەی خۆش سەرنجی خەڵكەكە بۆ خۆی ڕابكێشێ، بەڵام لەبەرئەوەی زۆر بەپەلەبوو، تواناشی لەو ئاستەدا نەبوو بۆیە سەرەڕای حەزو هەوڵەكانی زۆریش توشی

گیرو گرفت دەبوەوە، ئەگەر نەیتوانیبا بەخۆشیش قەناعەتی كەسێك بێنێ ئەوا بەگژیدا دەچوو، گێچەڵی پێ دەفرۆشت، بۆیە زۆربەی زیندانیان لێی تێگەیشتبوون و خۆیان لێی دەپاراست، بەڵام ئەو لە هەوڵدان هەر نەدەكەوت.

فەرهادو حەمە سالح دووكوڕی دڵسۆزو ڕێك و پێك بوونو، حەمەساڵح فێری زمانی توركی دەكردم، ڕۆژێكیان كتێبێكی كەمالیستێكی توركی بۆ دەخوێندمەوە كەلەسەر كوردی نوسیبوو، بەم شێوەیە هۆكارو چۆنیەتی سەرهەڵدانی ووشەی (كورد)ی باس كردبوو، نوسیبووی:

توركە چیایی یەكان ئەو كەسانەن كەلەناوچە شاخاوییە سەختەكانی باشورو باشوری ڕۆژهەڵاتی ئەنادۆڵ دەژین. لەو ناوچە شاخاوییانەدا زستانان بەفرێكی زۆر دەبارێ و خەڵكەكەش كەلەسەر بەفر دەڕۆن و بەفر دەشكێنن دەنگێك لەژێر پێیان دەردەچێ (واتە لەگەڵ شكاندن و بەسەر بەفردا ڕۆیشتن) دەڵێ كرت..كرت..كوررت...كورت .....ئیدی. لەگەڵ تێپەڕینی زەمانە ئەودەنگە وەكو ناو بەسەر ئەوانەدا سەپا واتا (كورد) مانای ئەوكەسانە دەگەیەنێ كەلەسەر بەفر دەڕۆن و كرتە كورت دەكەن، وە نەبێ ناوی نەتەوە یان گەلێك بێ..!

هەرچی عەلی ئیحسان بوو پیاوێكی كەڵەگەت و ڕووخۆش بوو، زۆر حەزی لەدانیشتنی دووقۆڵی دەكرد ئەو كەسی نەكوشتبوو، بەڵام بەو تۆمەتە گیرابوو، كێشەكەی چیرۆكێكی درێژ بوو، دامو دەزگاكانی دەوڵەت بە بارە باڕ تۆمەتیان بۆ دروست كردبوو، ئەویش زۆر شانازی بەناوەكەی خۆیەوە دەكردو دەیگوت:

من بەناوی ئیحسان پاشا كراومەتەوە.

خەڵكی لای وان بوو، لەوناوەش عەلی ئیحسان، محەمەد ئیحسان، ئیحسان نوری، ئیحسان.. ناو زۆر بوون و هەمووشیان بەناوی ئیحسان پاشاوە ناونرابوون.

کازم چەلیك و عومەر دەمیر دوو پیاوی دونیادیتەو دەنگ خۆش و ستران بێژو بەیت بێژبوون لە زاری ئەو دووانە چەندین بەیت و گۆرانی فۆلکلۆریم تۆمار کردن ئەوانەو زۆر خەڵکی باش و خراپی تر.. بەڵام ئەوەی جێگەی لە بیر نەچونەوەیە چاکەو پیاوەتی زۆربەی ڤاردیانەکانە.. رۆژێکیان بە ڤاردیانێکم گوت:

- تۆ لە زیادی برادەرم دەچی..

هەر ئەوەندە بەس بوو بۆ ئەوەی باپیرئەرتونج ببێ بە برادەرێکی نزیك و سوودمەند. هەروەها عیسای شرناخ و سەلاحەدین هەمیشە بە دەنگمانەوە دەهاتن، هەرچی مەلا عوبێدە کاتی خۆی لە فەقێیەتی خوێندبووی بەو هۆیەوە زۆر ناوچەی کوردستان گەڕابوو، بۆیە کەمێك سەری لە سۆرانی دەردەچوو ، دەشی زانی پیتە عەرەبیەکان بخوێنێتەوە و کەسی تریش لە زیندان نەبوو عەرەبی بزانێ یاخود پیتە عەرەبیەکان بناسێ بۆیە، ئیدارە ئەویان لەسەر نامەکانی ئێمە کردبوو بە سانسۆرێست. بەڵام ئەو هەموو نامەکانی ئیمزا دەکردن و بە ئیدارەی ڕادەگەیاند کە(عەرەبین و هیچیان تێدانیە!). چونکە ئەگەر ئیدارە بیزانیایە نامەکان کوردین ناوەرۆکەکەیان هەر چیەك بوایە نەیاندەهێشت بگەنە دەستمان، یاخود لەلای ئێمەوە دەربچن. ! خۆشی لەوەدابوو مەلا عوبێدێش نەیدەتوانی هەموو ناوەرۆکی نامەکان بخوێنێتەوە، بەڵام لەلایەك شەرمی بە خۆی بوو بڵێ نایزانم و لەلایەکی دیکەشەوە لەبەر خاتری ئێمە ئەو کارەی دەکردو دەشی زانی چۆن مامەلە لەگەڵ ئیدارەدا بکات !. مەلا عوبێد دیوانێکی مەلای جەزیری بۆ هێنام. هەرچەندە بەرگ و ناوی ئامادەکارەکەی بەسەرەوە نەمابوو،بەڵام پێشەکیە دورودرێژە عەرەبی یەکەی مابوو. سەرەتا کە خوێندمەوە پێکەنینم بەو شێوە ئەفسانەییەی ئەو نوسینە هات و پێم وا بوو دوور لە هەڵسەنگاندنی بابەتیانەو لۆجیك نوسەر ئەو پێشەکیە شرۆڤییەی بۆ

نوسیەوە. بەڵام کە دواتر شیعرەکانم بەوردی خوێندنەوە، مەسەلەکە بە جۆرێکی تر بوو. بۆنمونە نوسەر لە زاری پیرەژنێکی سەردەمی مەلای جەزیریدا نوسیبوی گوایە ڕۆژێکیان پیرەژن هەویری پێیەو دەچێ لە تەندور بیکا بە نان، بەڵام لە ڕێگەدا دەبینێ مەلا پاڵی بە کێلێکەوە داوەو لە حاڵەتێکی سۆفیانەی گەرم و گوڕدا شیعر دەهۆنێتەوە ئیدی بە هۆی هەڵقرچانی دڵ ودەرون مەلا هەموو گیانی دەبێتە یەك پارچە ئاگرو کێلەکە سووردەکاتەوە پیرەژنیش لە جیاتی ئەوەی بچێتە سەر تەندور دەچێ نانەکانی بە کێلی پشتی مەلا دەبرژێنێ !. حیکایەتە ئەفسوناویەکە بەم شێوەیە بوو، کەچی دوای ئەوەی گەورەیی و دانایی و شاعیریی و حاڵەتی عیرفانی مەلام لە شیعرەکانیدا بۆ دەرکەوت و ئەو هەموو عیشق و سوتانەی (مەلا)م زانی حکایەتەکەم بەلاوە کەم بوو نەك زۆر!. هەرئەوکاتیش زانیم ئەگەر نالی مامۆستاو شۆڕەسوارێکی هەرە گەورەی شیعری کلاسیکی سۆران بێ، ئەوا مەلای جەزیریش شۆڕە سوارێکی تری هەرە گەورەی شیعری کلاسیکی بۆتانە. ئەم شیعرە ناسکەی خوارەوەی مەلام زوو لە دیوانەکەی مەلا عوبێد دەرهێناو لەبەرم کرد..

دلبەرێ ئیرۆ سەحەر
ئاڤێتە جەرگێ من دوودۆخ
یەك ل سینا یەك ل دلدا
لەو ژ من تێن ئاخ و ئۆخ
ئاخ وئۆخێن من ژ دل تێن
لێ ژ بەر تیرا ڤزل تێن
یان ژ کۆڤانێن دە کول تێن
ژێ دزێت هەر خون و زۆخ

خون ژ دل جۆ جۆ رەوان تێ
وەك عەقیق و ئەرغەوان تێ
لێ ژ دەست سەلوا جوان تێ
ئەو شەپالا شەنگ و شۆخ
ئەو شەپالا شۆخ و شەنگە
کافرا ڕۆم و فەڕەنگا
دامە بەر جۆتەك خەدەنگا
زالمێ کوشتم ب دۆخ
زالمێ کوشتم شەپالێ
نازکێ قەنجێ دەلالێ

مەلای دوازدە عیلمی هەست ناسك و دڵ و دەروون پڕ لەسۆزو ئەڤین کاتێك لەبەرەبەیانێکدا کە ڕەنگە لەڕێگەی چوونی، یان گەڕانەوەی بووبێ لەنوێژی سبەینان بەر ڕەحمەتی دوو تیری سەلما یان، سەلوای خۆشەویستی دەکەوێ و تیرێکیان دەندەرانی سینگی دەسمێ و ئەوی دیان لە دلێدا جێگیر دەبێ و هەناسەی سوار دەبێ بۆیە هەر ئاخ و ئۆخی کردووە: ئاخی سینەو واتە ڕووی دەرەوەو ئۆخی دڵ واتە ڕووی ناوەوە. ئەو بەیانی‌یە مەلا دڵی عاشقانەی بریندارببوە، بۆیە هەستی شاعیرانەی جولأوەوەو توانیویەتی ئێش و ئازارەکانی دەستی سەلوا بەناسکترین ووشەو جوانترین ڕستە دەربڕێ و وەکو خۆشی گوتویەتی: ئاخ و ئۆخەکانی دەربڕینی ڕاستی هەستی دڵ و دەروون بووە، چونکە تیرە بەخوێن سوور بووەکەی دەستی سەلوا ئارمانجی خۆی باش پێکاوەو برینە کولاوەکەی خوێن و کێمی لێ چۆڕاوەتەوە، جا چۆن ئاخ و ئۆخ نەکاو نەناڵێنێ؟! لەگەڵ ئەوەشدا لەسەلوا نیگەران نەبووەو پێی وابووە ئەو بریندارکردن و کوشتنە شایانی دەستی سەلوایەو ئەوکارە تەنیا لەو وەشاوەتەوەو جوانی لێ هاتووە!.. با هەر ئازار بچێژێ و دڵ و سینەی

برینداربن و خوێن و کێمیشیان لێ بچۆڕێتەوە مادام بەدەستی سەلوای شۆخ و شەنگە ئەوە خەڵاتەو خەڵاتەکەش ئاشکرا کردنی هەست و سۆزو ئەو دەربڕینە جوانەبووە کەلەشێوەی ئەم هۆنراوە ناسکەیدا ئێمەش دەیبینین و هەستی پێ دەکەین....

مەلا عوبێد دیوانەکەی زۆرخۆشدەویست و زوو زوو دەیگوت:

ئاگادار بە نەیفەوتێنی و ئیدارەش نەزانێ لاتە دەنا دەیباو لە دەستمان دەچێ.

جگە لە قورئان تاقە کتێب و سەرچاوەی فەرهەنگیی مەلا عوبێد تەنیا ئەو دیوانە بوو ، بۆیە هێندەی لە غەمدابوو.

****

ئەو ڕۆژەی بانگ کراینە بەردەم دادوەر بە هۆی دیار نەبوونی ناسنامەی ئێمەو بۆ ئامادەبونی ئەو فەرماندەیەش کە بەرپرسی دەستگیر کردنمان بوو دەستەی دادوەری بڕیاریدا دادگایکردنەکەمان بۆ ماوەی بیست و هەشت ڕۆژ دوا بخرێتەوە.

دادوەر گوتی:

- دەبێ لە ڕێگەی دەزگا تایبەتیەکانمانەوە زانیاری تەواو و ناسنامەتان لە دەوڵەتی ئێراق وەربگرین و داواش لە فەرماندەی هێزەکانی ناوچەی شەمزینان بکەین بۆ دانیشتنی داهاتوو لەبەردەم دادگا ئامادەبێ.

لەباسی داواکردنی ناسنامەو زانیاری تەواو لە دەوڵەتی ئێراق ئێمە قەڵس بووین و من بەناوی هەڤاڵانەوە هەڵمدایێ و پارێزەریش (حەمید گەیلانی) تەواوی کردو گوتی:

ڕاستە موەکیلەکانم ئێراقین ، بەڵام ئەمانە پێشمەرگەن و لە بەرەی ئۆپۆزسیۆنی حکومەتن ، بۆیە داواکردنی زانیاری لە حکومەتی ئێراق کارێکی

ئاسان نيەو ڕەنگە ئەو كارە گران لەسەر دەوڵەتی توركياش بكەوێ، پێم باشە باشتر ئەم مەسەلەیە هەڵسەنگێندرێ وئەو داوایە نەكرێ.

سەرۆكی دەستەی دادوەری وەڵامی دایەوەو گوتی:

بەڵام، دەبێ ئەو داواكاریە یاسایی‌یە هەربكەین.

گەڕاینەوە و لە ڕێگە هەر بیرمان لە ئیفادە و ئاكامی داواكردنی ناسنامە و زانیاری لەسەر خۆمان دەكردەوە .... بۆ كات بەسەربردن بە سەردان چومە لای خالۆ عومەر و دوای ئەوەی وردەكاریەكانی ناو دادگام بۆ گێڕایەوە خالۆ عومەر برۆكانی تێك نان و گرژبوو، ئاوڕەحمانی براشی دەستی بە جوین دان كردو ناموسی داگیركەرانی هێنایە سەر دەستان. خالۆ عومەر نیگەرانیەكەی پێ نەشاردرایەوەو كاتێ لێم پرسی:

بۆچی نیگەران بویت؟

دوای بۆڵە بۆڵێك گوتی:

چونكە دەیانەوێ بە دەردی (سلێمان) و هاورێكانیتیان بەرن.

باشە خالۆ عومەر ئەو دەردە چی یە؟

ماوەیەك لەمەوبەر سلێمان و چەند پێشمەرگەیەكی تر لە سەر سنور دەستگیر كران و هێنایانە ئێرەو پاش ماوەیەك دەوڵەتی تورك داوای زانیاری لەسەر ناسنامە و كاری ئەوان لە دەوڵەتی عەرەبان كردو ئەوانیش بەدوای هەواڵەكەدا هاتن و وێنەو زانیاری زۆریان لەسەر سلێمان هێناو دوای تەئكید كردن ئێراق داوای كردنەوەو ئەوانیش تەسلیمیان كردنەوەو دواتر هەواڵمان بۆ هات كە لەسێدارە دران، ئومێد دەكەم چارەنوسی ئێوە وەها نەبێ، بەڵام ئەو دوڵەتانە بۆ كورد هەر ئەوەیان لێ ئەوەشێتەوە.

منیش بۆ دڵنەوایی كردنی پێكەنیم و گوتم:

- گوێ مەدێ خالۆ عومەر ئێمە پێشمەرگەین و شۆرشگێڕین، ئەگەر تەسلیمیشمان نەكەنەوە هەر شەهید دەبین و ڕەنگە شەهید بوونیشمان بەو شێوەیە خێری زیاتری پێوە بێ.

ڕۆژی سەردان، زیندانیان هەموان كەس و كاریان هاتن ئێمە نەبێ. بەڵام هەندێك لەوانەی لە دەرەوە دەهاتن حەزیان دەكرد ئێمەش ببینن، بە تایبەت خەلكی ناو شاری جۆلەمێرگ بەو هۆیەوە پەیوەندیمان لەگەڵ چەند كەسێك پەیدا كردو ئەو ڕۆژەش هێندە میوەو خواردنمان بۆ خڕبوەوە لەبەشی هەموو گروپەكانی تر زیاتر بێ.

كاك حەمید گەیلانی پارێزەر لە جیاتی ئەوەی پارەمان لێ وەربگرێ ڕۆژێك بڕێكی باشیش پارەی بۆ هێناین و هەروەها لە چەند كەسێكی تری نیشتمان پەروەر لە دەرەوە پارەمان بۆ هات و لەناوەوەش هەندێك لە زیندانیەكان بەردەوام بەشی ئێمەیان لەو خواردنانە دەدا كە بۆیان دەهات بە تایبەت پەنیرو هێلكەو میوەو سەوزە. دۆستایەتیم لەگەل دوو كوری گەنج بەناوی محیەدین و حەكیم(خەلكی گوندی گاریێ ناوچەی شەمزینان بوون) پەیدا كردو ئێدی باوك و كەسو كاری ئەو كوڕە جوامێرانە وەكو كوڕەكانیان سەیری ئێمەشیان دەكردو لێ نەدەگەڕان گوێزو مێوژو پەنیرمان لێ ببڕێ....

****

خواردنەكانی زیندان ئەگەر لە ناچاری نەبوایە نەدەخوران، بەڵام لە زیندانی ناوەندی دیاربەكریش باشتر بوون، بۆ ئەوانەی توانایان هەبوو دەیانتوانی لە چێشتخانە خواردن بۆخۆیان ئامادە بكەن. ئێمەش ئێواران بە خۆمان خواردنمان ئامادە دەكرد و هەر ڕۆژەی یەكێكمان دەچوین خواردنەكە دروست و ئامادە بكەین، لە هەموشمان زیاتر حەمید دەچوو. چونكە ئەو زۆرحەزی لە كار كردن دەكرد. بەڵام هێور خۆی لە قەرەی كارەكە نەدەدا و چەند جارێك پێمان گوت كەڵكی نەبوو،تا ڕۆژێك هێور گوتی:

-کاکە من دەتوانم، بەڵام نایکەم، چونکە نامەوێ خزمەتی بورژوا بکەم !.

سەرەتا وام زانی گاڵتە دەکا ، بەڵام لێشی دەوەشایەوە بەڕاستی بێ، چونکە چەپێکی لە ڕادەبەدەر توندڕەو بوو ....

-باشە ئێمە هەڤاڵی یەکترین و هەموشمان بەقەد یەکتریمان هەیەو لە زیندانینو چارەنوسمان یەکە؟.

-ئەوانە هەمووی ڕاستن ، بەڵام من مەسەلەی بیر بە هەبوون و نەبوونی پارە نابەستمەوەو دەفەرموو ئەوانە (دەستی بۆ پێشمەرگەکانی حزبی دیموکراتی کوردستان-ئێران) درێژ کرد نوێنەری چ چینێك و چ فکرێکن ؟.

-هاوڕێ هێور ڕاستە حزبی دیموکرات ، حزبێکی وردە بورژوایی نەتەوەییە، بەڵام ئەو جوتیارانە لە پێناوی ئازادی گەلەکەیان بونەتە پێشمەرگەی دیموکرات و قۆناغەکەی خەباتیشیان ئەوە دەخوازێ چین و توێژەکان هاوپەیمان بن.......

ئەو هەر نەیسەلماندو منیش ئەو قسانەم هەر لە بەر خاتری ئەو دەکرد دەنا بۆچونەکەی مایەی گفتوگۆ کردنیش نەبوو.

سەیر لەوە بوو هێور خواردنی ئامادەکراوی دەستی بورژواکانی دەخوارد، بەڵام سازشی بە بیر نەدەکردو نەدەبوو بورژواکان کەلك لە دەست و بازوی ئەو وەربگرن!..

لە دواییدا ئاگادارمان کردەوە کە ئەگەر بێت و ئەویش وەکو هەموان ئەرکی سەر شانی خۆی جێبەجێ نەکات دەبێ لەناو ئێمەدا بچێتە دەرێ، بەو فشارە ملیدا و ئێوارەی دووەم بە ناچاری ژمارەیەك هێلکە و ڕۆن و ئاوی تەماتەی هەلگرت و بەرەو چێشتخانەکە ملی ڕێگەی گرت و چوو خواردن بۆ بورژواکان دروست بکات. لەسەر خواردن زۆر وەسفی ئەو خواردنەمان کرد کە بەدەستی کرێکاری شۆرشگێر دروست کراوەو دوای نان خواردنیش قاپەکانمان پێ شۆردنو ئیدی لەوە بەو لاوە هیچی تر دەرفەتی خۆ دزینەوەو

کارنەکردنیمان نەداو هەر جارێکیش دەچووە چێشتخانەکە حەمید بۆ گاڵتە پێ کردن و توڕە کردنی دەچوو پێ ی دەگوت:

- دەی خواردنەکە باش دروست بکە، تا دەسەڵاتت وەرنەگرتووە ولێمان هەڵنەگەڕایتەوە !.

هێور بەو قسانە زۆر قەڵس دەبوو، بەڵام هیچ چاری نەبوو ، هەر هێندە نەبێ کە دەیگوت:

- بورژوا لە هەر کوێیەك هەبێ هەر بورژوایە !.

هێور لە چەند زیندانییەك فێری هەندێ کاری دەستی بوو. چەند کەلو پەلێکی دەستی بەبەن و زەنگیانە دروست کردن و فرۆشتنی. شانازی زۆری بەو کارکردنەی خۆیەوە دەکرد و پێی وابوو هەم لەڕوی تیۆری و هەم لە مەیدانی کارکردندا بەڕاستی سەلماندویەتی کە کرێکارێکی مارکسی شۆڕشگێڕە !. بە ئیشی دەستی خۆی ڕادیۆیەکی بچوکی کڕی، ئیدی ئەو ڕادیۆیە لە ئێمە ببوە بەڵایەك کۆتایی نەبێ. هەموو بەیانیان ڕادیۆی کۆمەڵەی ئێرانی دەکردەوە ، دوای ئەوە ڕادیۆی کۆمۆنیستی ئێران بە کوردی و بە فارسی و ئێوارانیش بە هەمان شێوە گوێی دەگرتەوە واتە هەموو ڕۆژێك بە درێژایی ماوەی بەرنامەکانی کۆمەڵەو کۆمۆنیست بە هەردوو زمانی کوردی و فارسی دەکردەوەو دەنگی زۆریشی دەدایە رادیۆکە بۆئەوەی برادەرانی دیموکرات گوێیان لێ بێ.

هێور پێی وابوو لە هەموو رۆژهەڵاتی ناوەڕاست تەنیا حزبی کۆمۆنیستی ئێران مارکسی و شۆڕشگێڕە، بۆیە بە هەواداری ئەو حزبەوە سەرخۆش بوو. هەموو جار پێمان دەگوت:

- هاوڕێ هێور تۆ بۆچی هەموو ڕۆژێك بەیانیان و ئێواران گوێ لە هەمان بەرنامە دوبارەکراوەکان دەگریتەوە؟.

- چونکە تا زیاتر گوێ بگرم سودی زیاتری لێ وەردەگرم.

****

حەميد توشى نەخۆشى كۆلۆن هاتبوو ئەو نەخۆشيەو هەلومەرجى نالەبارى زيندانيش بارى دەرونيان تێكدا. ڕۆژێك لەگەڵ ئەبو مەحمود دەمەقالێيەكيان بوو، ئەو دەمەقالێيە تەشەنەى كردو هەستم كرد حەميد دەيەوێ زەبرێكى لێبوەشێنێ، بۆيە بەوردى چاودێريم دەكرد، بەلأم برادەرانى تر پێيان وانەبوو چونكە ئەو لەسەر جێيان كەوتبوو. ڕۆژى واهەبوو حەميد لەبن پەتوەكەى هەرنەدەهاتە دەر، بەلأم چەندى دەرفەتى بوايە چاوى لە ئەبو مەحمود سوردەكردنەوەو بەو چاو سوركردنەوەيەش هەڕەشەيەكى گەورەى خستبووە سەر دڵ و دەرونى ئەبو مەحمود.

ئێوارەيەك خواردنێكى خۆشمان ئامادە كرد و، هەرچەند هەوڵماندا حەميد نەيخواردو هەر گوتى زگم دێشێ. دواى نان خواردن ئەبو مەحمود چوو دەستەكانى بشوا، حەميديش بە خشكەيى بە دوايدا چوو، تا ئاگادار بوينەوە هاوارى ئەبومەحمود لە هەموو زيندان دەنگى دايەوەو تا بلێى يەك و دوو گەيشتينە شوێنى هاوار ديتمان حەميد لە پشتەوەڕا ملى ئەبومەحمودى گرتووەو ئەويش بە هەموو شێوەيەك بەرگرى لە خۆى دەكات و زەبر دەوەشێنێ. بە زەحمەتێكى زۆر ئەبو مەحمودمان لە ژێر دەستى حەميد دەرهێنا، ئينجا ئەبو ناديە گەرم بوو، ئەو سەرەتا ناوبژيوان بوو، بەلأم دوايى بووە لايەنگرى هاوڕێ شيوعيەكەى.. زۆر هەوڵماندا لەناو خۆمان و بە بێ دەنگى كێشەكە چارەسەر بكەين، بەلأم نەئەبو مەحمود و نەحەميديش بە ئاشت بونەوە ڕازى نەبوون و ئەبو ناديەش دوودڵ بوو، لەلا يەك پێ ى ناخۆش بوو، لەلايەكى ديشكەشەوە خۆى گوتەنى نەدەكرا بەرگرى لە (هاوڕێ) كەى نەكات و لەسەرى نەكاتەوە چونكە ئەوە هەڵوێستێكى مەبدەئى بوو، دەيگوت:

-دەبێ نەك هەر لێرە ئێمە لەسەر يەكترى بكەينەوە، بەڵكو دەبێ شيوعيەكانى هەموو دنيا لە هەڵوێستى گەورە و بچوك و لە هەلومەرجى جۆراو جۆر لەسەر يەكترى بكەينەوە ولەسەر يەكترى بە دەنگ بێين..!.

هەروەها درێژەى پێدەداو دەيگوت:

هاوڕێ ئاراس من ئەگەر لێرە لەسەرى نەكەمەوە لە دەرەوەش نايكەم، دوايى ئەدى چۆن لەسەرداواى كرێكارێكى ئەمريكاو ...... بە دەنگ دێم...؟ (ئەى كرێكارانى دنيا يەكگرن!).

قسەكانى ئەبو ناديە زۆر نامەبدەئيانەو بێ لۆژێك بوون، بۆيە منيش لێى توڕە بووم و پێم گوت:

-ڕاست دەكەى ئەوە نيە سوڤيەت لەسەر ئێوەو گەلى كوردستان چۆن بە دەنگ دێ؟!.

=ئاخر كورد خاوەنى حزبـو ڕێكخراوى بۆرژواى وەكو ئێوەيە بۆيە حاڵى باشە !.

باشە هاوڕێ ئەدى ئێوە نێو نەتەوەى و سەرتا سەرى ئێراقى نين بە عارەب و كورديشەوە، ئەدى بۆ نابنە خاوەنى و ڕزگارى ناكەن و هاوڕێكانتان بە دەنگتانەوە نايەن؟.

بەم شێوەيە ناكۆكيەكە بوو بە ململانێيەكى ئايديۆلۆژى..!. دواى ئەو حەفت و هەشتە دڵم زۆر توندو نيگەران بوو ... پێم وابوو كوفرم بەرامبەر بە سۆڤيەت كردوەو هەستم ئەكرد ئەو هەڵوێستەم سزايەكى بەدواوەيە. كە بيريشم دەكردەوە ئەوە راستى يە، راستى زۆر لەوەش زۆرتر و گەورەترم دەزانى، بەلأم دەرم نەدەبڕى!. لە لايەك بە هۆى سۆزو ڕاهاتنى دەرونى بەرامبەربەسۆڤيەت و وەرگرتنى هەڵوێستێكى پێچەوانە نيگەران بووم و لەلايەكيش بە هۆى بيركردنەوەو بەرچاويى نيشانەو بەلگەكان بۆچونەكانى خۆم بە راست دەزانين، بەلأم لەگەڵ ئەوەشدا حەزم دەكرد ئەمن هەڵەبم نەك سۆڤيەت، واتا نەم دەويست قيبلەى ڕزگار بوونى كرێكاران و گەلان

ڕەخنەی لەو بابەتانەی لێ بگیرێ و خەوشی لەو جۆرە خەوشانەی لێ بوەشێتەوە کەشایانی باس کردن و ئاماژە پێ کردن بن..!.

بەهەر حاڵ، ئیدارەی زیندان پێ ی زانی و هاورێیان داوای جیابونەوەو (ماڵ کردن) یان کردو ئەوان هەردوکیان چونە ژورێکی ترو ئێمەش لەگەڵ پێشمەرگەکانی حزبی دیموکرات ماینەوە.

ئەو کێشەیە زۆر ناخۆش بوو، بە تایبەت خەڵکەکە بە چاوێکی فریشتەیی سەیری ئێمەیان دەکردو تا ئەوکاتیش شتی وەها روی نەدابوو. بۆ ئەوەی خەڵکەکە هەست نەکات وانەزانن کێشەکەمان گەورەیە زوو زوو دەچومە لای ئەبومەحموود و ئەبو نادیە و بەیەکەوە پیاسەمان دەکرد، بەڵام ئەبو مەحمود هەموو ڕۆژێك باسی ئەو شەڕەی هەر دووبارە دەکردەوەو نەیدەبڕیەوەو هەموو جارێکیش دەیگوت:

-کە حەمید لە پشتەوەڕا کێشای بەسەرو گوێلاکمدا وامزانی سەری زیندانەکەم بەسەردا کەوت!.

حەمیدیش داخی ئەوەی دەخوارد کە ڕێگەمان نەدابوو کوڵی دڵی خۆی لێ هەڵبڕێژێ و ئەویش دەیگوت:

-شەڕ و نیوە شەڕ هەریەکن...!.

****

هێشتا چاوەڕوانی ڕۆژی دووەم جاری چونەوە دادگامان دەکرد ڕۆژێکیان داواکاری گشتی هاتە زیندان و ماوەیەك لە ژوورەکەی ئێمە دانیشت کە دیتمان گوێمان لێ دەگرێ هەندێ سۆزمان بزواند و بێ گوناهی خۆمان پێ ڕاگەیاند کە هەستاو ڕۆیشت لە ژووری بەڕێوەبەری زیندان بانگی منی کردو هەندێ پرسیاری سەبارەت بە ئێمە کرد و دوای وەڵامدانەوە، گفتیدا هاوکاریمان بکات. لەبارەی وەزعی خۆمان پێم گووت:

تۆ لە دام و دەزگاکانی ڕاگەیاندن هەواڵی فەرمان و قەتڵ و عامی هەڵەبجەت زانیوە.. ئێمە نەك هەر لە هەڵەبجە بەڵکو لە تەواوی (وڵاتــی پێشـمەرگان) ڕووبەڕووی ئەو هەڕەشەیە بوینەتەوەو ئەگەر لە سایەی هەلومەرجێکی وەها نالەباریش کەسانی وەك ئێمە ڕێگە بزر بکەن، یاخود پەنا بۆ دەوڵەتێکی دراوسێ ببەن چ زیان بەو دەوڵەتە دراوسێ یە دەگات؟..

شایانی باسە هەر لەو ڕۆژەی گیراین چ ئێمە، چ پارێزەرەکانمان لە هەموو دیدار و ئیفادە نووسین و دادگاکاندا هەڵەبجەمان وە بیر دەهێنانەوەو ئەو ئاماژەیەش کاری خۆی دەکرد.

کەحەمید گەیلانی هاتەوە سەردانمان و هەڵوێست و قسەکانی داواکاری گشتیم بۆ باس کرد زۆری پێ باش بوو ... خۆشی گوتی لەناو دەستەی دادوەریشدا (محەمەد) پیاوێکی دیموکرات و ڕووناکبیرە و هەڵوێستی بەرامبەرتان باشە ، بۆیە ئومێدی زۆرم هەیە مەسەلەکە بە قازانجتاندا ببڕێتەوە.

****

منیش هێشتا لەسەر کۆکردنەوەی بابەتە فۆلکلۆریەکان بەتایبەت گۆرانی و بەیت هەر بەردەوام بووم. ئەوێ چەند کەسێکی لێ بوون سەدان گۆرانی و بەیت و لاوکیان دەزانی و هەر ڕۆژێك لە گەڵ یەکیان خەریکی نوسین دەبووم. ڕۆژێکیان کازم گۆرانییەکی بە دەنگ بۆ دەچڕیم و گۆرانیەکە لەسەر ئاوازی شایی و بەزم بوو، بەڵام ناوەڕۆکەکەی چیرۆکێکی دڵداریی تراژیدی بوو. لە گەرمەی گۆرانیەکەدا ڕمبە ڕمبێك سەرنجی بۆ لایەك ڕاکێشام و کە سەیرم کرد دوو کەس دڵ و دەروونیان گەرم بووە و لەسەر ئاوازی گۆرانیەکە هەڵدەپەڕن. لەسەرە بەیتەکان شاییکەرەکان دەیانگێڕایەوە و ئەوان بە هەڵپەڕین و کازمیش بە (گۆتن) تا دەهات گەرمتر دەبوون ... ئەو دیمەنە مەولودی هێنامەوە بەر چاو سەر چۆپی ڕەش بەڵەکێکی گەورەی گرتووە و دۆڵ و زوڕناش تا قاتی حەوتەمی ئاسمان دەنگیان دەڕوا.. !.

ئەو سەردەمەی خوێندكاری زانكۆ بووم قادسیەی سەدام لە بەرەكانی شەڕی ئێران مرۆڤی هەڵدەلوشین و لەناوەوەش لە كورەی ئاخنی بوون. ڕۆژێك بەعسیە فاشیستەكان ژمارەیەكی زۆری پاسیان لە بەر دەم دەرگای كۆلیژەكەمان ڕاگرتن و هەموو ڕێگاكانی دەرباز بوونیان لە خوێندكاران و مامۆستایان و كارمەندان گرت و بە تۆبزی هەمومانیان سوار كردین و نەشمان دەزانی بۆچی و بەرەو كوێمان دەبەن ! پاسەكان تا بەردەم پارێزگا نەوەستان و لە وێش خوێندكارە سیخوڕەكان و سیخوڕەكانی تریش بە ناوماندا بڵاو ببونەوە ، بەڵام دیتمان هەموو زانكۆو تەواوی دام و دەزگا میریەكانی تریشیان بە هەمان شێوە لەوێ خڕ كردونەتەوە و لەسەر بانی پارێزگاش دەنگی سروود و دروشم بە هەمو لایەك بڵاو دەبووەوە. ئێمە دەمان پرسی داخوا چی بووە.. لەو كاتەدا مەولودی ناسیاوم كە كرێكاری فەرمانگەی كشتوكاڵ بوو بەبەر چاو كەوت لێم پرسی:

مەولود ئەوە چی بووە؟

مەولودیش بەتەواوی لێم نزیك كەوتەوە سەری هێنایە بن گوێم وگوتی:

ئەو بەعسیە فاشیانە ..... ئەو دایك ...... ئەو كافرانە ... ئەو......

مەولود كوڵی دڵی خۆی هەڵڕشت، ئینجا گوتی:

هەر بۆ ئازاردان ئەو هەموو خەڵكەیان كۆكردۆتەوە و لێرە وێنەی ئەو ڕۆژی حەشرە دەگرن و لە تەلەفزیۆنیش نیشانی دەدەن و دەڵێن: ئەوە هەموو خەڵكی هەولێرە تەئیدی سەیدورەئیس و قادسیەكەی دەكەن و هیچی تر نیە ......

(مەولود ڕاستی دەكرد بە بۆنەی هەفتەی قادسیەی سەدام ئەو هەموو خەڵكەیان بە زۆر خڕ كردبووەوە) هێشتان مەولود لە قسەكانی نەببوەوە لەم لاو لەو لا دەنگی دهۆل و زوڕنا هات... دەنگەكە تا دەهات نزیكتر دەكەوتەوە و گەیشتە نزیكمان و لە چەقی بازنەی خەڵكەكە چەند بە كرێگیراوێك

لەوديو دەرگا داخراوەكانەوە

دەستی یەكتریان گرت و بوو بە شایی.. تامن لەگەڵ هەڤاڵەكانم قسەمان كردو بڕیارماندا بڕۆین ئاگام لە مەولود بڕا.. ئێمە ئەوێمان بەجێ نەهێشتبوو دیتم مەولود سەرچۆپی شایەكەی گرتووە..!.

دیمەنەكەم بەلاوە سەیر بوو، تا ڕۆژێكی دی مەلودم دیتەوەو لێم پرسی:

ئەوە تۆ ئەو ڕۆژە چیت دەگوت و چیت كرد:؟!.

مەولود یەكسەر تێگەیشت و گوتی:

-ببورە، برام بە خوای نەمتوانی لەبەر دەنگی دەهۆڵ و زوڕنا خۆم ڕابگرم وپێچپێك شایی نەكەم؟!

ئینجا گوتی:

-ئەرێ ما پێغمبەرو شەیتانیش دەتوانن لەبەر دەنگی دهۆل و زورنا خۆیان ڕاگرن ، تائەمن بتوانم !.

لەگەڵ گوێ گرتن لە كازم و سەیر كردنی ئەو دووكەسەی هەڵدەپەڕین سەرچۆپیەكەی مەولودم لە ئەندێشەدا دەخولایەوە.. لەوێش لە زیندان كازم بە وشەی ناسك و غەمین سەربردەی كارەساتێكی خۆشەویستی كچە كوردێكی بێ مورادو چارەڕەشی بە ئاوازێكی بەزم و خۆشی دەگێڕایەوەو دووگەنجەكەش غەمی زیندان و دنیایان بە با دەداو هەڵدەپەڕین وسەربردەكەشیان دووبارە دەكردەوە.

****

ڕۆژنامەكان هەواڵی دەستگیری كردنی (٢١)پێشمەرگەیان ڕاگەیاند، بەڵام پێشمەرگەكانیان نەهێنانە لامان و، دوای ماوەیەك نامەیەكم لە ئاسۆی خزم و برادەری سەردەمی منداڵیم بۆهات كە خوێندمەوە زانیم ئەویش یەكێكە لە و (٢١)پێشمەرگانە. سەر بە پارتی بوون و دوای ئەنفالەكان ماوەیەك لەناوچەی شەقڵاوە خۆیان شاردبووەوە، بەڵام دواتر بازنەی گەمارۆی دوژمنیان بۆ هاتبووەو یەك نەیاتوانیبوو چیتر وەمێننەوە، بۆیە بڕیاریاندا بوو لە ڕێگەی

دەشتی بەرازگر بەرەو خواکورك – ئێران بگەڕێنەوە، بەڵام لەلای گەلی رەش ناچار دەبن بپەڕنەوە بەری تورکیا، لەوێش لە سێ کوچکەی سنوری ئێران – ئێراق– تورکیا لە گوندێکی کوردستانی باکور دەستگیر دەکرێن و کاك ئاسۆ لە نامەکەیدا بە درێژی باسی بەسەرهاتەکەی خۆیانی نوسیبوو. چەند رۆژێکی دواتر (٥)پێشمەرگەی تری پارتی(بیبۆ، ئەسکەندەر، خالید، حسین، ئالکانی) کە هەموویان خەڵکی زێبارەتی بوون دوای ئەنفالەکان ویستبویان سەردانێکی ناوچەی خۆیان بکەنەوە، بەڵام لەڕێگە گیرابوون و بردرابوونە دیاربەکرو لەوێشەوە هێنایاننەوە لای ئێمە و دواتریش بۆماوەی ١٢ ساڵ حوکمیان بەسەردا درا.بەم شێوەیە زیندانەکانی تورکیا ببوونە کاروان سەرای پێشمەرگە سەرگەردانەکانی سەردەمی ئەنفال...

****

بە هەمان شێوەی جاران چوینەوە دادگا، ئەو زانیاریانەی دادگا خواستبوونی هیچ وەڵامێکیان نەبوو، بەڵام بین باشی (فەرماندەکە) ئامادەبوو. ئێمە و پارێزەرەکەمان لە لایەك و بین باشیش لەلایەکی دی لەبەردەم سەرۆك و ئەندامانی دەستەی دادگا وستاین، بەڵام ئەوەی تێبینیمان کرد هەرچەندە بین باشی بۆ ئیفادەدان بانگ کرابوو، کەچی لەوێ ئەو ئێمەو دادگاشی دادگایی دەکردین !. هێندە بە لووت بەرزی قسەی دەکردن و دادوەریش هێندە باش گوێی بۆ رادێرابوو، سەری بۆ دەلەقاند پیاو بە زەیی بە باری دادوەریدا دەهاتەوە.

بین باشی سەبارەت بە چۆنیەتی و شوێنی دەستگیر کردنی ئێمە قسەی کرد، بەڵام زۆری بەسەروە ناو خراپی بۆ تێگوشین، ئێمەش ویستمان وەڵامی بدەینەوە، بەڵام سەرۆك قایل نەبوو.. کەچی هەر چۆنێك بێ هەندێ قسەمان هەر کردو دوبارەگوتمانەوە:

- فەرمون بۆ دەرخستنی ڕاستیەکان کۆمیتەیەك رەوانی ئەو شوێنە بکەن تا بۆتان دەرکەوێ کە ئێمە لەناو خاکی خۆماندا گیراوین و سوپای تورکیاش هاتۆتە سەرمان، ئەوە یەکەم و، دووەمیش ئەو کاتەی دەستگیر کراین بڕێکی باش پارەو هەموو کەل و پەلەکانیان لێ سەندین و تکا دەکەین بۆمان لە (بین باشی) وەربگرنەوە.

بین باشی هەڵیدایەو بە تورەییەوە گوتی:

-ئەوەی هەیانبووە لەگەڵ دۆسێیەکەیان ڕەوان کراوە و دوایی (پەنجەی بۆ ئێمە درێژ کرد) ئەمانە تاوانبارن چونکە لە شەڕدا گیراون و دیلن...

دادوەریش سەیرێکی فایلەکەی بەردەمی کرد و گووتی:

-بەڵێ لە دوای گیرانتان لە پشکنیندا دەرکەوتووە کە چەکەکانتان تەقەیان پێکراوە..

نەخێر ئەوەی بینباشی دەیڵێ راست نیە، چونکە یەکەم بە هەموومان جگە لە کەلوپەلەکانمان هەزار دینارمان پێبوو، بەڵام ئەو نزیکەی سێسەد دیناری ناردووە. دووەمیش ئێمە رۆژێ پێش گیرانمان لەهەمان شوێن لەگەڵ سوپای عێراق تووشی شەڕ بووین و هێشتا چەکەکانمان خاوێن نەکردبووەوە جارێکی تر رووبەڕووی سوپای ئێوەش بووینەوە و لەبەرئەوەی ئێمە هیچ کێشەمان لەگەڵ دەوڵەتی تورکیادا نیە خۆمان بەدەستەوە دا، دەنا لە فەرهەنگی ئێمەی پێشمەرگەدا خۆبەدەستەوەدان و دیلبوون نییە...

کەشەکە ئالۆز بوو، بەڵام پارێزەرەکەمان هەندێ خاوی کردەوە و لە کەشێکی شێواودا بۆ بیست وهەشت ڕۆژی تر دواخراینەوە.

کە گەڕاینەوە حەمید گەیلانی دەیگوت:

لە تورکیا دەسەڵات هەر دەسەڵاتی عەسکەرەو ئەوە ئێوە بوون دەنا نابێ کەس لەبەرامبەر ئەفسەرێکی وەها گەورە بەو شێوەیە بدوێ....

****

لەبەر ئەوەی بە چەکەوە گیرابوین و دادگاکەش دادگای مەدەنی بوو ئەگەری ئەوە زۆر بوو بە بیانوی قاچاغچیەتی حوکم بدرێین یاخود، هەرلەوێوە رەوانی ئێراقمان بکەنەوە، بۆیە داوامان لە پارێزەر کرد کە هەوڵبدات کێشەکەمان بکاتەوە بە کێشەیەکی سیاسی و بماندەنەوە بە دادگای ئاسایشی دەوڵەت .. پارێزەریش ئەوەی پێ باش بوو، لەو پێناوەشدا هەوڵی زۆریدا و لە ئاکامیشدا جارێکی تر دۆسیەکەمان ڕەوانی دادگای باڵا لە ئەنقەرە کرایەوە. ئێمەش لەناو زیندان هەر شەوو رۆژە وەك یەکەکانمان دەژمارد و وەهاش راهاتبووین ببووین بە بەشێك لە زیندان و کاتیش لەسەرخۆ بەسەر دەچوو! ڕۆژانەش بۆ خۆدانە بەر تیشکی خۆر بایە یان، بۆ وەرزش دەچووینە ناو حەوشە بچوکەکەی پشتەوە، لەوێش جار جارە خۆمان دەگەیاندە پەنجەرەکان کەلەبن ساپیتان بوون و خۆمان بە شیشەکانەوە دەگرت و سەیری دەرەوەمان دەکرد، لە وێڕا بەشێك لە گەڕەکێکی ئەو پەڕی شار لە قەد تەلانێکی بەرز دیار بوو، تەنانەت دڵمان بە دیتنی ئەو چەندماڵەش خۆش دەبوو. پشتی ماڵان گردێکی خڕو بەرزو ڕوتەن بوو، هەر جوڵەیەکی پێوە بوایە بە ئاسانی دەبینرا. ڕۆژێك دیتم کوڕێك لەلای رۆژئاوا بۆ سەر گردەکەو کچێکی جل و بەرگ ڕەنگاوڕەنگیش لە ڕۆژهەڵاتەوە بەرەو هەمان شوێن دەچن. بەڵام کچەکە هەرچەند هەنگاوێکی بەرەو پێشەوە دەنا هێندە جارانەش ئاوڕێکی لە دواوەو ئەم لاو ئەولای خۆی دەدایەوە و لەوەو هەستم کرد کورو کچەکە ژوانیان هەیە و بەرەو ژوانگە دەچن. منیش بۆ بینینی کورتە فیلمێکی خۆشەویستیی جوان دیقەتمدا لە پرێك لەسەر ترۆپکی گردەکە لە یەکتری بەدەر کەوتن و خێرا خێرا ئاوڕییان لە هەر چوار لای خۆیان دەدایەوە وکە بینیان دەرفەتەکە لەبارە باوەشیان بە یەکتریدا کردو پاش ماچ بارانێکی باش هەر یەکە و بەرەو ئەو لایەی کە لێیەوە هاتبوون گەڕانەوە و لەسەر لێوارێکی بەرز سەیرێکی لای خوارەوەیان کردەوە وئەو

جارەش بە گوڕتر بەرەو چەقی بازنەی بە یەکتر گەیشتن بۆ یەکتری چونەوە پێش، دیسان باوەشیان بە یەکتریدا کردەوەو کاسەی حەزێکی قوڵیان لەو ژوانە بەهەشتیە ترسناکەدا شکاند. ئینجا هەر یەکەیان بە ڕێگای خۆیاندا بەرەو ناوشار شۆڕبونەوەو منیش دڵنیا بووم کە ئەوکات گوتویانە ئەوجا هەرچی دەبێ با ببێ !.

ئەو فیلمە کاریگەرەم لەو هەلومەرجە نالەبارەدا بەهەردوو چاوانی خۆم دی، ئەوجا دەوەرە تۆ لە هەرەتی لاوێتی دابەو، لە زیندان بەو، بە چاوی خۆشت شانۆ گەرییەکی خۆشەویستی وەها کاریگەر ببینە ئینجا دەزانی مەودای نێوان ئازادی و زیندان چ مەودایەکی لەبن نەهاتی و دوورو درێژە..؟.

ئەو دەمەی کچەکەو کوڕەکە بۆ شکاندنی تاسەی حەزی ئەڤینداری لە گەڕەکێکی قەراغ شار جێژوانیان لە بەرزاییەکی زاڵ بەسەر شارەکەدا دیار کردبوو ئەوەیان سەلماند کە هەستی مرۆڤایەتی و ئازادی و خۆشەویستی لە هزرو دەرونی مرۆڤدا زاڵەو بۆیە ئەو زاڵیەی ناخیان لە زاڵی ترۆپکەکە بەسەر گەڕەکە دواکەوتوەکەدا نیشان دەداو لەو بەرزیە بە بەرزی خۆشەویستی یەکتری گەیشتن و، ئەو کاتیش من بیرم دەکردەوە: ئێستا ئەگەر چاوی ناحەز ئەو دوو دڵدارە ببینێ ئەوا بێگومان کارەساتێك ڕوودەدا و لانی کەمیش زیندانەکەی ئێمە میوانێکی تری بۆ زیاد دەبێ !

★★★★★★★★

دوای (٩) نۆ مانگ بێ سەرو شوێنی، پەیوەندی ڕاستەو خۆمان بە هەڤاڵانمانەوە کردەوە. هەم لە ڕێگای پۆست و هەم لە ڕێگای هەندێ ناسیاوی سەر سنوور پەیوەندیەکەمان توند و تۆڵ کردوو یەکەم نامەش کەبەدەستمان گەیشت لە هەڤاڵ نەبەزەوە بوو، شایانی باسە هەڤاڵ نەبەز خەڵکی ئۆرفەی کوردستانی باکورو لەسەرەتای هەشتاکانەوە پێشمەرگەبوو، هەموو ئەوماوە

دوورودرێژەش ئاگای لەکەس و کارەکەی نەمابوو، ئێمە لەزیندان هەندێ زانیاریمان لەسەریان وەرگرتوو بەنامەیەك لەبارەیانەوە ئاگەدارمان کردەوە.

لە زیندان لە هەموو شتێ زیاتر پێویستمان بە پارە بوو ڕۆژێك دوو نامەو برێك پارەمان بە دەست گەیشت ، نامەیەك لە هەڤالانی ئێمەو ئەوی تریشیان لە هاوڕێیانی حزبی شیوعی هاتبوو. پارەکە هەمووی (٤٠٠)چوار سەد دینارو لەناو یەك پاکەت دا بوو، بەلام لەنامەکەی ئێمەدا نوسرابوو دوو سەد دینارو لە هی ئەوانیش سێ سەد دینار واتە بە هەمووی دەیکردە پێنج سەد دینار، بەلام لە دەستاو دەست کردندا سەد دینار تیا چووبوو. کەچی هاوڕێ کۆمۆنیستەکان هەر سێ سەد دینارەکەی خۆیان دەویست !.. ئەو کاتەی ئێمە لە زیندانی سیاسی دیاربەکر بووین لە گەلێ هەڤالانی قاوشەکەمان برا بەش دەژیاین و لە لایەن برادەرانی (PKK) یشەوە مانگانە هەڤالانە هاوکاری دەکراین و جیاوازیمان نەبوو، بەلام کاتێك مەسەلەکە هاتە سەر پارەی تایبەت هاوڕێیان بەتەواوی خۆیان جیا کردەوەو هەرچەندە پێمان گوتن ئەو سەد دینارەی کە بزر بووە لە هەموو پارەکە بووە نەك تەنها لە هی ئێمە، بەلام ئەوان نەیان سەلماندو نامەردانە بەدوو کەس سێ سەد دیناریان جیا کردەوە و سەد دیناریشیان بۆ ئێمە سێ کەس هێشتەوە !... ئەبوومەحمود دەیگوت:

ئێوە زمان دەزانن و خەڵکی باشتر دەناسن هەوڵ بدەن ئەو سەد دینارە بدۆزنەوە و بزانن لە ڕێگا کێ گێڕاویەتیەوە!.

بەلام هاوڕێ ئێمە لە زیندانین و ناتوانین ئەو دەستە ناپاکە بدۆزینەوە؟

****

زستانو بەهاریشمان لە زیندانی ناوەندی هەکاری قەتاندن..سەرەتای حوزەیران زانیمان کە دادگای بالای تورك کێشەکەمانی جارێکی دی داوەتەوە دادگای ئاسایشی دەوڵەت لە دیار بەکر.ئێمەش بە نامە مەحمود شاهین و هەڤالانی قاوشی ژمارە (٢٥) ی زیندانی (E.tipi) و برادەرانی ترمان لەو

بارەیەوە ئاگادار کردنەوە.. مەحمود شاهین هەر زوو وەلامی خۆی دایەوەوخۆزگەی خواستبوو ئەو جارەش بگەڕێینەوە لای ئەوان. ئێوارەیەك ئاگادار کراینەوە کە خۆمان ئامادە بکەین وئێمەش بەو مەبەستە خواحافیزی و گەردەن ئازاییمان لەتەواوی زیندانیان کردو، بەیانیەکەشیکەڵەباب خوێندنان بەشێوە تۆقێنەرەکەی جاران لە ترومبێلێکی داخراویان ئاخنینەوە و باژۆ بەرەو دیار بەکر.. دیسان گەڕاینەوە کۆنە وارێ، بەلام ئەمجارەیان وا پێدەچوو بڕیارێك لە چارەنووسمان بدرێ، هەرچەندە هێشتاش ئەگەری ئەوە هەبوو (بەدەردی برادەرەکەم بچین).. ئاگاداربە، بەدەردی برادەرەکەت نەچین..! دیسان لە گوێدا زرینگایەوە.. برادەرەکەشم هێندەی ئێمە ئەمسەرو ئەو سەریان پێ کردبوو ئنجا وەك دەڵێن: خاپور خۆت بگرەو هاتم..!. کە گەیشتینەوە جێ لەبەردەم دەرگای زیندانی ناوەندی دابەزێندراینەوە.. کارگێڕانی زیندان هەر زوو ئێمەیان ناسیەوە و هەموویان دەیانگوت:

- دەربازبوویی‌بن.. بە خێر بێنەوە..!.

بەم جۆرە لەبەرەبەیانێکی ساردی پایز ڕۆیشتین و لە ئێوارەیەکی گەرمی کۆتایی بەهار گەڕاینەوە. بەلێ، بە پێچەوانەی کۆچی ڕەوەندان بە زستان چووینە زۆزان و بەهاوینیش گەڕاینەوە ئاران. ئێوارە درەنگ بوو، هەر هەندێ لە کۆنە برادەران و پێشمەرگە دەست گیرکراوەکانمان دیتن و یەکسەر فیڕ فیڕەی چوونە ژوورەوە لێ درا.. ئەو ئێوارەیە بۆ یەکەم جار دوای چەند ساڵێك لە یەکتری دابڕان لەگەلێ کاك ئاسۆ یەکتریمان دیتەوە.. دەڵێن: چیا بەچیا ناکەوێ، بەلام چاو بە چاو دەکەوێتەوە.. لەگەل دیتنی ئاسۆ دەیان یادگاری خۆش لە پێش چاوانم سەرە تاتکێیان دەکردو دەبووژانەوە.. ئەو ئێوارەیە گفتوگۆو باسەکانیان بۆ ڕۆژی دواتر پێ دواخستین. شەوی یەکەم

هەرچی ناسیارو کۆنە برادەری ناو قاوشەکەمان هەبوون هاتنە لامان و بە گەرمی بەخێرهاتنەوەیان کردین.

★★★★★★★★

ڕۆژی دواتریش سەرەتا یەکە یەکەی ئەو پێشمەرگانەی پارتیان پێناساندین و ئینجا ئاسۆ بۆی گێڕامەوەو گوتی:

ئێمە لە نزیکی گوندی کەلەکینی خەیلانەتی لە هەل و مەرجێکی زۆر نالەبارو ناخۆش دابووین لەو کاتەدا دایکم هاتە سەردانمو منیش پرسیاری تۆم لێ کردو ئەویش گوتی:

 ئارێز لەسەر سنوری تورکیا گیراوەو بردوویانەتە دیار بەکر و ئێستاش کەس نازانێ چی بەسەر هاتووە.

هەروەها ئاسۆ دەیگوت:

ئەو کاتە هەم زۆر نیگەران بووم وهەم سەریشم لەو خەبەرە سوڕماو دەمگوت: ئەو چۆن گەیشتە ئەوێو چۆن گیرا !.. هەروەها دەیگووت:

هەر کە لە نزیکی شەمزینان ئێمەش گیراین یەکسەر ئەو هەواڵەم هاتەوە یادو پێش گیرانیشمان کە گەیشتینە سنوری تورکیاش دەمگوت ئێمەش بە دەردی ئەو نەچین؟.

هەواڵی نوێ.. ڕووداوی نوێ.. دیتنو دیتنەوەیچاوەڕوان نەکراو.. ڕێکەوتەکان لە سەر بردەی بەسەرهاتەکە نووسینەوەی داستانێکی ڕاستەقینەیان سەپاندو هێشتاش کاروانەکەمان لە بەندەنی پڕ لە کەندو کۆسپ دایەو چەندین هەواری تریش لە پێشن کە دەبوو بێ خواستی خۆمان بارگەیان لێ هەڵدەینەوە و ڕابردووش بە ڕایەڵەی بیرەوەری و دەرس و پەند بۆ داهاتو هەڵۆێژنینەوە..

ئێرە.. زیندانی ناوەندی دیار بەکرە. پێش دوو وەرز لە چوار وەرزەکانی ساڵ لێرەبووین و لێرەش زانیمان ئەم کۆنە تەویلەیەی سوڵتانە عوسمانیەکان

سەدان تێکۆشەری بەرەو کاروانی نەمری بەڕێ کردوەو ئێستاش سەدان کوردی گرفتاری داڵدە داوە !. ئەو سەدان کەسەش هەر یەکەو بە تۆمەتی گوناهێك گیراوە، بەڵام لە بنچینەدا دەوڵەتی تورکان لە گوناهی هەرچی میوانی ئەو زیندانە هەیە گوناهبارترە.. ستەمی داگیر کاری کە خۆی لە چەوساندنەوەی نەتەوەیی.. بێکاری، نەخوێندەواری.. بوونی یاسای قەرەقۆشی دەبینێتەوە سەرچاوەی ئەو هەلومەرجە بوو کە دەوڵەت بۆخەڵکە بێ وەیی وزەحمەتکێشەکەی دروست کردبو، ئەوانیش لەو ژینگەو هەلومەرجە نالەبارەدا بێگومان تووشی هەڵەو گوناه و تاوانیش دەبن؟.

★★★★★★★★

کە دەرفەت ڕەخسا ئاسۆ بەسەر هاتەکەیانی بە درێژی بۆ گێڕامەوە ، بەڵام کاتێك لەگەڵ وەستا یونسی بەر پرسی هێزەکەیان دانیشتم ئەو بەم شێوەیە قسەی کرد:

-لە دەشتی هەریر بووم، بڕیارمدا بەرەو ئێران بگەڕێمەوە، هەندێ زانیاریم لە بارەی ڕێگا کۆ کردەوەو بۆم دەرکەوت جگە لە ڕێگای دەشتی بەراز گر لە هیچ ڕێگایەکی تر دەرناچم.. لە بێخمە پەڕیمەوە هاتمە سەر سنور و لە بێ نان وبێ ئاوی و هەروەها لەبەر هێزی زۆری حکومەتی ئێڕاقیش لە ناوچەکە ناچار بووم بپەڕمەوە بەری تورکیا..!.

بەم شێوەیە درێژەی بە قسەکانیدا و لە هەمووشی هەر ڕاناوی کەسی یەکەمی بەکار دەهێناو لە (من)و(م) زیاترم نەبیست، بۆیە یەکەمجار کەوتمە گومانو لە دڵی خۆمدا گوتم: تۆ بڵێی وەستا یونسیش بە تاقی تەنیا هاتبێ و گیرابێ..؟ بەڵام کە لێم پرسی:

باشە کاك وەستا یونس تۆ بەتەنیا بوویت؟

- نەخێر ئێمە هەموومان بەیەکەوە بووین، لۆ وەدەرێی؟

- ئاخر تۆ هەر دەڵێی من وام کردوو وام بەسەر هات و هاتمو چووم!.

وەستا يونس پێكەنی و گوتی:

- برا ئێمەی پارتی ئەوهاین، كاتێك سەرۆك دەڵێ من واتە هەموو پارتیو، كاتێكیش من دەڵێم من واتە هەموو هێزەكە..دیسان پێكەنی و دووبارەی كردەوە..

لای ئێمە كەسی یەكەم لەهەر هێزێك یان، دەزگایەك دەكاتە هەمووی.....

وەستا یونس لە ناو پارتی خۆی بەچەپ دەزانیو پێكەنینەكەشی گاڵتە كردن بوو بەو دابە، بەلام دەیگوت:

پیاو ئەگەر بچێتە شاری كوێران پێویستە چاوی خۆی ببەستێتەوە!

ئەو برادەرانەی پارتی كۆمەڵە كادیر و پێشمەرگەیەكی دڵسۆزو ڕێك وپێك بوون و بۆ ئێمەش ئاوەدانیەكی گەورەبوون.. بە زۆری بەیەكەوە پیاسەمان دەكردو دادەنیشتین بە تایبەت من و ئاسۆ بە یادی سەردەمی منداڵی و هەرزەكاری و تەنانەت گێڕانەوەی بیرەوەریەكانیشمان كۆتاییان نەدەهات كە ئەوەش بۆ ئەوێ زەخیرەیەكی ئاسودە بەخش و بە سوود بوو.

لە وێ هەندێ لە زیندانیەكان بە (ئاسۆ) یان دەگوت حەسۆ ،چونكە لە وێ ئەو ناوە نەبوو، بۆیە پێیان وابوو ئەوە حەسۆیە و ئێمە سوكتر پێ‌ی دەڵێین ئاسۆ.. حەسۆش لە وێ واتە حەسەن ئەوان كەناوی حەسەن بچوك دەكەنەوە پێ‌ی دەڵێن حەسۆ. شایانی باسە ناوی ناسنامەی ئاسۆ، حەسەنە بۆیە ئەو سەرەتا پێ‌ی وابوو ناوەكەی زانراوە ودەیگوت:

یەكەم جار كە یەكێك پێ‌ی گوتم حەسۆ هیكێكم لە خۆم دی و گوتم قەیدی ناكە ناوەكەی زانیوم ، بەلام بۆچی هێندە بە سوكی بانگم دەكات!.

هەوڵماندا بۆ خەڵكەكەی ڕوون بكەینەوە كە ئاسۆ، حەسۆ نییە، بەڵكو دوو ناوی لە یەكتری جیان و ئاسۆ ناوێكی كوردی ڕەسەن و حەسەنیش ناوێكی عەرەبی ڕەسەنە، بەلام لە ڕاستیشدا هەردووكیان هەر یەك بوون!.

****

هەواڵمان بۆ پارێزەران حسین تایفون و فەتحی گوموش نارد كە گەڕاوینەتەوە و كێشەكەمان دراوەتـــــەوە (D.G.M).. هەردووكیان سەردانیان كردینەوە و ئەوانیش پێیان وابوو بارودۆخەكە بەرەو باشتر چووە. هێشتا بانگ نەكرا بووین ڕۆژێك هەر شەش هەڤاڵەكەی یەكێتی بانگ كرانەوە دادگا و بڕیاری ئازاد كردنیان درا، بڕیاری ئازاد بوونی ئەوان بۆ ئێمەش ئاماژەیەكی موژدە بەخش بوو، ئاهێكی خۆشیشی وەبەر هێناینەوە.

ئێمەش(١٦)ی حوزەیران چووینەوە دادگاو لە ساڵۆنی دادگاكە چاوەڕوانی نۆرەمان دەكرد لە پڕ دیتمان مەحمود شاهین لە دەستی چەند سەربازێكدایەو لە قادرمەكانی دەهێننە خوارێ.. هەر هاتە ژوورێ ئێمەی دی‌و یەكسەر شاگەشكە بوو، بە سۆزێكی گەرمی برایانەو (هاوڕێ) یانە باوەشمان بە یەكتریدا كردو ئەمجارەش لە هەلومەرجێكی جیاوازتر لە جاران یەكتریمان دیتەوە !. ئەو لە دادگا تەواو ببوو. نۆرەی ئێمەش هات ، بۆیە دەرفەتی هیچ پرسیارو وەلامێكیان نەداینو ئەویان بۆ زیندان پەلكێش كردەوەو ئێمەشیان ڕاپێچی بەردەم دادوەر كردین، كە چووین حسین تایفونیش وەك جاران ئامادە بوو. بەلام، ئەوەی ئەو جارەی لە جارەكانی تر جیا دەكردەوە چەند كادیرێكی پارتیو شیوعی كامپی دیاربەكر لە هۆڵی دادگا ئامادەبوون. دوای تاوتوێ كردنی كێشەكە لە لایەن دەستەی دادوەری..سەرۆكو ئەندامانی دەستەی دادگا چوونە ژوورێكی دواوەو دوای چەند خولەكێك گەڕانەوە سەر كورسی‌یەكانیان. لەو كاتەدا دەنگی تەپە تەپی دڵمان دەهات، چونكە لە چاوەڕوانی بڕیارێكی یەك لاكەرەوەی چارەنوس سازدا بووین. سەرۆكی دادگا بڕیارەكەی خوێندەوە: دادگای ئاسایشی دەوڵەت لە دیار بەكر بڕیاریدا بە ئازاد كردنی ئەو گیراوانەی لە خوارەوە ناویان دێ بە مەرجی كەفیل بدەن تاكو كێشەكەیان لە دادگا كۆتایی پێ‌دێ !..

بڕیارەکە هەرچەندە بە مەرج بوو، بەلاَم هەوالّ و هەنگاوێکی گرنگ و خۆش بوو. بەلّێ، ڕۆژی (١٦) ی حوزەیران ئەو بڕیارەمان دەرحەق درا، شایانی باسە ئێمە ڕۆژی(١٥)ی حوزەیرانی سالّی پێشتر گیر ا بووین، واتە دوای یەك سالّو یەك ڕۆژی ڕەبەق.. ئەوەی جێگەی تێڕامان و سەر سوڕمانیشە سالّێكو سالّێكو ڕۆژێك لە ژیانی مندا ماناو تایبەتمەندیو بایەخی خۆی هەیەو ئەوەتا لە هەشتاکانیش جارێك ڕۆژی (٨)ی ئەیلول لە زیندانی ئەمنی هەولێر ئازاد کرام و ڕۆژی(٩)ی ئەیلولی سالّی پاشتر گیرامەوە.. !، (١٠)ی تشرینی یەکەمی سالّی ١٩٧٤ لە حاجی ئۆمەرانەوە لە گەلّ کەس و کارەکانم بە ئاوارەیی ئاودیوی کوردستانی ئێران بووین و (١١)ی تشرینی یەکەمی سالّی دواتر لە قەسری شیرینەوە گەڕاینەوە. !، هەروەها لەگەلّ ئارام ی برام هەردووکمان لە ڕۆژی(١) ی ئایار لە دایك بووین !. ڕەنگە ڕووداوی تری لەم جۆرە ڕێکەوتانەم هێشتا هەبێ، بەلاَم تۆمار نەکرابن.. !

ئەو ڕۆژە بەدلّێکی خۆش گەڕاینەوە زیندان و هەرکە هەوالّەکەمان ڕاگەیاند لە هەموو لایەکەوە پیرۆزبایمان لێ کراو پێشمەرگەکانی تریش دلّیان زۆر خۆش بوو، چونکە ئەوە نیشانەی ئازاد بوونی ئەوانیش بوو.

****

ڕۆژی دواتریش بێ کەلەبچە و بێ عەسکەری ژێ ٣ لە دەست و بێ تورەیی و هات و هاوار کەلوپەلەکانمان هەلگرت و لەگەلّ چەند قاردیانێك لە زیندان چووینە دەرێ و هەرکە هەوای ئازادیمان هەلّمژی و دونیای بێ دیوارو دەرگەمان دۆزیەوە دەنگێکی خوایی هاتە گوێم و پێی گوتم:

- باش بوو، بە دەردی برادەرەکەت نەچوون !.

ئای لەو دەنگە خۆشە پڕ لە زایەلّەیە.. !. لە بنکەی پۆلیسی زیندان چاوەڕوانی فەرمانمان دەکرد، بەلاَم لە پڕ زانیمان کە بە کەفیل ئازاد ناکرێین

چونکە خەلّکی تورکیا نین و ناشمان بەنەوە ناو کامپی ئاوارەکان.. ئەمەش ئاستەنگێکی دژوار بوو، بەلاَم، چار چییە..؟.

تا ئێوارە لەوێ ماینەوە و ئێوارەش گواستراینەوە بەڕێوەبەرایەتی پۆلیسی دیار بەکر لە وێش تەسلیمی بەشی ڕەگەز نامە و کاروباری بیانییانیان کردین. دوای هەندێ پرسیار و وەلاَم شۆڕیان کردینەوە زیندانی ژێر زەمینی بەڕێوەبەرایەتیەکەو ئیدی لە چاوەڕوانیدا کەوتینەوە بەر ژماردنەوەی شەوو ڕۆژان.. پۆلیسێکی کوردی ناو مستەفای لێ بوو تا بلّێی لەگەلّمان باش بوو ،هەمیشە دلّی دەداینەوە و هەر ئەویش پێی ڕاگەیاندین کە کێشەکەمان بۆ وەزارەتی ناوخۆ بەرز کراوەتەوە داخوا چیمان لێ بکەن...! سەرەڕای مستەفا پۆلیسێکی تری کەتەو قەلّەوی تورکیشی لێ بوو هەموو جار دەیگووت:

ئەگەر برسی بوون یاخود پێویستیتان بە هەرشتێك هەبوو پێم بلّێن تا بچم بۆتان بکڕم.

بەلاَم ئەو لەبەر خاتری ئێمەی نەبوو، بەلّکو هەر چەند جارێك بۆ پێویستییەکمان ڕا دەسپارد ئەو بە پارەی ئێمە شتێکیشی بۆ خۆی دەکڕی. لە وێ هەموو خواردن و خواردنەوەیەکیش هەر لە کیسەی خۆمان بوو، پۆلیسەکەش هەر چەند جارێك دەهات و دەیگوت:

- بچم لامباجینتان بۆ بکڕم؟.

ئێمەش نەمان دەزانی لامباجین چییە..ئەویش هێندە بەتام باسی دەکرد تا ڕۆژێك پارەمان دایەو پێمان گوت:

- بڕۆ بۆمان بکڕە بزانین لامباجین چی یەو چۆنە؟.

کە هاتەوە سەیرمان کرد (لەحم بەعەجینی)ی عەرەبییە.. !

هەر لە پۆلیسە کوردەکە زانیمانەوە کە لەسەر بڕیاری وەزارەت تا دادگا بڕیاری یەك لاکەرەوەی خۆی دەدات دەبێ لە یەکێك لە شارەکانی تورکیا دەست بەسەر بین. ئەو شارەش سیواسە یان، قەیسەری..!

به پۆلیسەكەمان گوت به لكو هەولمان بۆ بدات بمانبەنه سیواس نەك قەیسەری، بەلام داوای ئێمەو هەولی مستەفاش بێ سود بوون. پێمان خۆش بوو بمانبەنه سیواس چونكه دەمانگوت: هەر نا سیواس كوردستانەو لەناو كوردانیش باشتر دەتوانین مشووری خۆمان بخۆین.

ئای زەمان.. لەسەردەمی منداڵیمدا یەكەم جار له مامه حەمی مامی باوكم گوێم له وشەی سیواس ببوو.. ئەو هەموو جار دەیگێرایەوە كه ئەو كاتەی سەربازی دەولەتی عوسمانی دەبێ لەو شارە واته له سیواس له سەربازیی رایكردووەو چەكێكی دەولەتی رفاندووەو به پێ هاتۆتەوە خۆشناوەتی.. ئینجا ئەو هێندە خۆش و بەتام چالاكیەكەی خۆی وەك حیكایەت دەگێرایەوەو باسی سیواسی دەكرد كه له مێشكدا چاپ ببێ، بۆیه منیش هەر له بیرم نەچۆبوەوەو رەنگه ئەوەش هۆیەك بێ بۆ ئەوەی پێم خۆش بووبێ ئێمەش ببەنه سیواس؟

****

ئێوارەیەكی گەرمی سەرەتایی تەموز له زیندانه ژێر زەمینەكەی پۆلیسیان هێنایینه دەرێ و دوو پۆلیسیان بەگەڵ داین وچووینه تەرمینالی شارو له وێ تا كاتی بەرێ كەوتنی پاسەكە دێ چاوەروانمان كرد. ئەمجارە به ئازادی، بەلام له پێش چاوی پۆلیسەكان دەچووین ودەهاتین هێندەش خۆشحاڵ بووین تەنانەت بڕوامان به چاوو قاچەكانی خۆشمان نەدەكرد !..

دوای نزیكەی سێزدە مانگ بۆ یەكەم جار (خۆر)م لەو كاتەدا دیتەوە كه تیشكەكانی خۆی دەكێشێتەوە و شوێن بۆ سوپای تاریكی چۆڵ دەكات و ئاوا دەبێ. هەستم دەكرد له گەڵ ئاوابوونی خۆر سەردەمێكی پڕ له چەرمه سەری و ڕا ڕایی و بێ ئومێدیش ئاوا دەبێو سەردەمێكی تری ئومێدبەخشو بووژانەوەی ژیانیش دێته پێش.. ئەو ئێوارەیه به بەرچاوی خۆمانەوە خۆر ئاوا بوو..!. تا تیشكه سوورەكانیشی كێشانەوە هەر به دیاریەوە وەستابووم..

دیمەنی ئاوا بوونی خۆر خۆی دیمەنێكی سەرنج ڕاكێش و پڕ له سیحر و جوانی‌یە، ئەدی گەلۆ ئەگەر ئەو دیمەنه دوای ئاوابوونێكی دوورو درێژی خۆت له خۆر بێ و بۆ جاری یەكەم بیبینیەوە تۆ بلێی چەند جوانتر و پڕ ماناترو كاریگەرترو سیحراوی تر بێ..؟

خۆر ئاوا بوو، ئێمەش بەرەو خۆر ئاوا كەوتینه ڕێ.. به درێژایی ئەو شەوە بەڕێوە بووین، بەلام له نزیكی شاری خارپووت پشوویەكی كورتماندا، هەرچەنده لەبەر تاریكایی شەو خۆشیمان له بینینی شار و گوند و دیمەنەكانی سەر ڕێگا نەدەبینی، بەلام كاتێ له چێشتخانەكه دابەزین له گەڵ سەر بلند كردنو سەیری ئاسمان كردندا هاوڕێ دێرینەكانی خۆمانمان دیتەوە و هەموویان و وەكو جاران به تاقی ئاسمانەوە دەدرۆشانەوەو هەریەكەو بەپێی ڕەنگو توانای جیاوازی خۆی تیشكیان بۆسەر زەوی دەنارده خوارێ.. بەتامەزرۆیی سەیری ئەو دیمەنه جوانەم دە كردوو ئەوكاتیش كزه بایەكی فێنك هەموو جەستەی خاوو دەكردەوەو حەزی ناو پێخەفی دەوروژاند.. ئەو شەوە هەموو شتێك جوان و دلڕفێن بوو.. چونكه هێشتا به چاوو حەزو ئارەزووی ناو زیندان هەموو شتێكم به ئازادی دەدی.. كه دوای پشوودانیش به ڕێكەوتینەوە خەو نه دەهاته چاوانمان و ناوه ناوەش له گەڵ برادەران باسێكمان دەكردەوە، بەلام له لایەك بیرمان له زیندان و له لایەكی دیكه له داهاتوو دەكردەوە، چونكه نەمان دەزانی له قەیسەری چۆن دەژین و چیمان بەسەر دێ.. !

****

بەرەبەیان له دەشتێكی قەد پاڵی چیایەكی بەرز و سەر به بەفر شارێك بەدەر كەوت.. هەر كه گەیشتینه دەروازەكەی تابلۆیەكمان خوێندەوە تیایدا نوسرابوو.. قەیسەری.. تا گەیشتینه تەرمینالّ و دابەزین تیشكی خۆریش به هانامانەوە هاتوو كزه سەرمای ئەو بەرەبەیانەی چلەی هاوینی كوێستانی

قەيسەرى نەهێشت. شارەكە تا بڵێی جوان و پێشكەوتوو ديار بوو ، شەقامەكانى پان و بەرين و پاك و خاوين ، ئەپارتمانەكانى بەرزو دڵڕفين، پاركەكانى سەوزو پڕ درەخت و گوڵاڵەو گوڵ بوون.. لەلای باشوريشەوە چيايەكى بەرزو سەر بە بەفر هێندەى تر ديمەنى شارەكەى جوانترو ڕازاوە تر كردبوو بە پرسياريش زانيمان چيا بەرزەكە ناوى ئەرجيەسـە.

تاگەيشتينە بەڕێوەبەرايەتى پۆليسى ڕەگەزنامەو كاروبارى بيانيان شان بەشانى پۆليسەكان ڕۆيشتن و لەوێ بەڕێوەبەرەكە كە ژنە ئەفسەرێكى باڵا بەرزو سوورو سپیو دڵڕەق بوو ، ئێمەى وەرگرتو بەپۆليسێكى سپاردين كە بمانباتە ئوتێلێكى دياريكراو !

زانيمانەوە ئوتێلەكەش وەكو كرێی ئوتومبيلو خواردنى ئەو چەند ڕۆژەی ڕابردوو لە كيسەى خۆمانە ، بۆيە بە ئەفسەرە دڵڕەقەكەمان گوت:

ئێمە هيچ پارەمان نيە بۆيە نەدەتوانين پارەى ئوتێل بدەين ونە خواردنمان پێ دەكڕدرێ.

بەڵام ئەو بە دڵڕەقیو بێباكانە وەڵامى دايەوەو گوتى:

ئەوە كێشەى خۆتانەو با كەس وكارەكانتان پارەتان بۆ ڕەوان بكەن!

هەرچەندە هەلومەرجەكەمان بۆ ڕوونكردەوە كەڵكى نەبوو. بە جلو بەرگى پێشمەرگايەتى خۆمانەوە لەگەڵ پۆليسێك بەرەو ئوتێلێكى ناو جەرگەى شار چووين، لە ڕێگە پۆليسەكە قسەى لەگەڵ لاوێك كردو ئەويش لێمان هاتە پێشوبە كوردى چاكو خۆشى لێكردين. بەو چاكو خۆشيەى كوڕەكە دڵمان زۆر خۆش بوو، گوتمان هەرنا كەسێك لێرە هەيە هەندێك بەرچاومان ڕوون بكاتەوە. هەر بەدەم ڕێگەوە زانيمان كە كوڕە لاوەكە كوردى كوردستانى ئێرانەو چاوەڕوانى ئەوە دەكات لە ڕێگەى (U.N)ەوە بچێتە ئەوروپا.

تاوێك بە بن ديوارێكى كۆندا ڕۆيشتين و كوڕە لاوەكە گوتى:

- ئەو ديوارە شورەى كۆنى شارەو كاتى خۆی گريكەكان دروستيان كردووەو ناوى شارەكەش هەر هى ئەو سەردەمە. لە پرسگەى ئوتێلە كۆنو ناڕێكەكە ناوى خۆمان نووسى، بەڵام بەڕێوەبەرەكەى پێش هەمموو شتێك گوتى:

- من ڕێگە نادەم بە قەرز لێرە بخەون !.

- بە سەرچاو.....

پۆليسەكە ئاگادارى كردينەوە كە بەيانى كاتژمێر (٩) بچينەوە بەڕێوەبەرايەتى پۆليس بۆ هەندێ كارى پێويستو ئەو ئێمەى بە جێ هێشت. بەڵام، كوڕە لاوەكە مايەوەو زۆر پرسيارى كردو زۆريش باسى قەيسـەرى بۆمان كردو لە ميانى قسەكانيدا گوتى:

- ئێرە ژمارەيەكى زۆر كوردى كوردستانى ئێراقى لێن ، بەڵام هەموويان خۆيان بە توركمان نووسيوە..هەر ئێستا لێرە بڕۆم هەواڵى هاتنى ئێوەيان پێ ڕادەگەيەنم.

ئەو ڕۆيشتو ئێمەش بە غەمى خۆماندا كەوتين.. خودايە لەو غوربەتە پارە بۆ ئوتێلو خواردن لە كوێ بێنين؟!. ڕاستە كەمێك پارەمان مابوو، بەڵام كێ دەزانێ چەندى تر لێرە دەمێنينەوە؟. هەرچەندە ئازادێكى دەست بەسەر بووين، بەڵام ئەو ئازادیيەش بێ گرفت نەبوو. زۆر بيرمان لە حاڵى خۆمان دەكردەوە.. تا ئێوارەكەى لە پڕ برادەرى كوردستانى ئێرانو كاك (ئيحسان) كە خەڵكى هەولێرو كاك (كەمال) كە خەڵكى خانەقين بوو بە دەركەوتن. ئەو دوو برادەرە نوێيە هەر زوو ئامادەيى خۆيان بۆ هەموو هاوكارييەكى لە دەست هاتوو نيشانداو بە هاتنى ئەوان هەندێ غەم بەرۆكيان بەرداينو ئەوانيش گوتيان:

ئێرە ژمارەيەكى زۆر كوردى لێيەو وا دەكەين ئەوانيش بێنە سەردانتانو يەكترى بناسنو ئێوەش لەگەڵمان وەرنە دەرەوەو سەردانمان بكەن....

وەزعی خۆمانمان بۆ باس کردنو بەسەرهاتەکەمان بۆ گێڕانەوە، ئیدی کە زانیان پێشمەرگەینو گیراوینو ئەوەندە لە زیندان بووینو هێشتاش دادگایی کردنمان بەردەوامە هێندەی تر ڕووی خۆشی خۆیان و ئامادەیی هاوکارییان دووپات کردەوە.

****

ئەو ڕۆژو شەوەمان بەسەر بردو بەیانی ڕۆژی دواتر چووینەوە لای پۆلیسو لەوێ هەندێك لێکۆڵینەوەیان لەگەڵدا کردینو داوای سەرو دوو ڕەسمیان لێکردینو گەڕاینەوە ئوتێلەکەمان. لە چوونو هاتنەوەمان خەڵکەکە هەمووی سەیریان دەکردینو هەر ئەو ڕۆژە بڕیارماندا سەرو پانتۆڵو کراسوجوتێ پێڵاو بکڕین. هەر لەگەڵ برادەرەکەشمان چووینە بازاڕی ژێر زەمینەکە کە بازارێکی گەورەی شارەکە و ڕێك لە ژێر مەیدانی سەنتەری شار بوو. دوای ئەوەی جلو بەرگەکانمان گۆڕین چاوی خەڵکەکەمان لەسەر نەما. لە بازاڕ فیەتی شتیخواردنمان کرد هیچ شتێك لە باینجان هەرزانتر نەبوو، بۆیە چەند ڕۆژێك لەسەر یەك هەر باینجانو ڕۆنونانمان خوارد.

****

ویستمان بە تەلەفۆن پەیوەندی بە هەڤاڵانمانەوە بکەین، بەڵام ئەو درەنگە بەو زووە ڕانەدەگەیشت ، بۆیە تەلەفۆنێکمان بۆ پارێزەر (فەتحی گوموش) کردو وەزعی خۆمان پێ ڕاگەیاندو ئەویش ئەدرێسەکەی وەرگرتینو گوتی:

-نیوەڕۆی ڕۆژی دووشەم لاتانم و پارەشتان بۆ دێنم.....

فەتحی وەکو گفتیدا لەکاتو ساتی خۆیدا هاتو پێمان گوت:

- چەند ڕۆژێکە لە نانو باینجان بەولاوە هیچمان نەخواردووە.

ئەویش بردینی یە چێشتخانەیەکی زۆر نایابو ئەو ژەمە هەمووومان تێر تێرمان خوارد.دوای ئەوەش نیو ملیۆن لیرەی بۆ جێهێشتینو گفتی هاوکاری

تریشیدا.. دەرگایەکی خێرمان لێکرایەوەو ئەمجارە جگە لە باینجان شتی تریشمان دەکڕی و دەخوارد.

****

برادەرەکانی تریش هاتنو ئاگاداریان کردینەوە کە لای خۆیان جێگەیان بۆ دابین کردووینو نابێ چیتر لە ئوتێل بمێنینەوە..ئەوەش هەواڵێکی خۆشترو دەرگایەکی باشتر.... ئەبو مەحمودو حەمید کە تازە پێك هاتبوونەوە و برادەرایەتیەکەیان گەرم بوو لە سەنتەری شار چوونە لای چەند برادەرێكو هێور و ئەبو نادیەو منیش چووینە لای هەندێ برادەری تر(لە شەقامی ناتۆ) و بەم شێوەیە کرێی ئوتێلیشمان لە کۆڵ بووەوە. لەگەڵ کەمالو ئیحسانو عەدنانو فازیل و..... تەگبیرمان کرد کە خۆمان بگەیەنینە (U.N) لە ئەنقەرە. هەرچەندە سەرەتا دەبوو هەموو بەیانیانو ئێواران ئیسپات وجودی خۆمان بکەینو لە دەفتەرەکەی پۆلیس ئیمزا بکەین ، بەڵام دوای چەند ڕۆژێك تەنیا بەیانیان دەچووینو ئەگەر ڕۆژێکیش نەچووباین ئەوا هیچ دەنگ نەبوو، بەڵام ڕۆژی دواتر بیانووی نەچونمان دەهۆندەوە.

بۆ مەسەلەی چوونە بارەگای (U.N) یش برادەرە ئاوارەکان پارەی ڕێگەیان کۆکردبووەوەو بڕیارماندا منو سەلام ناوێکی ئاوارە بچین. ئێوارەیەك بەڕێ کەوتینو چووینە بارەگای (U.N) لە چانقایەی ئەنقەرە. لەوێ من چوومە ناو بارەگاکەو بەرپێکەوت هیچ وەرگێڕێکی لێ نەبوو، فەرمانبەرەکە گوتی:

-چ زمانێك دەزانی...؟.

-کوردیو عەرەبیو فارسی.

کە گوتم فارسی ئەو یەکسەر بە فارسی دەستی پێکردو گوتی من فارسی دەزانمو ماوەیەکی زۆر لە باڵوێزخانەی سوید لە تاران کارم کردووە. سەرەتا داوای پەنابەریم کردو فۆرمێکم پڕ کردەوە، ئینجا باسی وەزعی خۆمانمان کردو داوای چارەیەکم لێی کرد، ئەویش گوتی:

- لەبەر ئەوەی کاری دادگاتان ماوە کارەکە ئاسان نیە، بەڵام ئەوە خۆت نووسرایت و بۆ وەزعی ئەوانەی دیش پرسیارێك دەکەم‌و وەڵامتان دەدەمەوە. دوای ئەوەی لەگەڵ سەلام هەندێك بەناو ئەنقەرەدا گەڕاین و سووڕاین ئەوجا بەرەوقەیسەری کەوتینەوە ڕێ.

****

لەوێش واتە لە قەیسەری وردە وردە خۆمان ڕادەهێناو ڕۆژانە بەناو شاردا پیاسەمان دەکردو ئێوارانیش لە پارکێك خڕ دەبووینەوە. ئەگەر بێکاری‌و دەست بەسەری نەبوایە شارەکە هێندە دلگرو جوان بوو مرۆ لێی وەڕس نەدەبوو.ئێمە لە ئەپارتمانی ئەلکەنالی شەقامی (ناتۆ) بووین. هەرچەندە شەقامەکە تا بڵێی ڕێك‌و فراوان و جوان بوو هەردوولاشی بە ئەپارتمانی گەورە گەورە ڕازابووەوە ، بەڵام لەبەر ناوەکەی دڵمان پێی خۆش نەبوو. ناتۆ لە ناو شارەوە هەڵدەستاو لە فرۆکەخانەیەکی سەر بە ناتۆ کۆتایی دات، بۆیە ئەو ناوەشی لێنرابوو. زۆر جار کە پێیدا دەڕۆیشتین ئەبو نادیە دەیگوت:

-هەر دەبێ ڕۆژێك لە ڕۆژان ناوەکەی بکرێتە وارسۆ !

****

بۆ ئەوەی مشوورێك لە خۆمان بخۆین ڕۆژێك لەگەڵ ئەبو مەحمود گەڕاینەوە دیاربەکرو بە برادەرانی دیمان گوت:

-ئەمڕۆ بڕۆن ئیمزا بکەن‌و بڵێن ئەوانیش دێن.

لەناو ئۆتۆبۆسەکە من و ئەبو مەحموود لەتەنیشت یەکتری بووین و ژنێك و کچێکیش کەوتبوونە پێشمان، دیاربوو کورد بوون و پیاوێکیشیان لەگەڵ بوو لەقسەکردنندا لەوەدەچوو مێردی ژنەکەو برای کچەکەبێ. هەریەکەم جار کە سەرکەوتین ڕکاوڕك چاوەکانی کچەکەو من وەك برووسکە یەکەم سەرنج تێکهەڵەنگووتن.کچەکە سپی کەڵەیەکی باریك و ناوقەد زراووی تازە پێگەیشتووبوو. تازە سەرکەوتبووین بەفێڵی سەعات ئاوڕێکی دایەوەو گوتی:

-سەعات چەندە؟

بەڵام بەچاوان سەیر و سەیر پرسیارێکی دی دەکرد! هەرچەندە من زمانی چاوم نەدەزانی، بەڵام ئاماژەکانی مووچڕکیان بەدڵدا هێنام و نەمتوانی هیچ وەڵامێکی بدەمەوە، ئەگەر وەڵامیشم دابایەوە چ کەڵکێکی هەبوو؟

ئەو کەوتبوە پێش ئەبوو مەحموود بۆیە هەربە سووکە ئاوڕێك منی دەدی و مناڵە بچووکەکەی ژنەکەشی کردبوو بەبیانوویەك کەهەم خۆی پێوە خەریك دەکردو هەم بەهۆیەوە چاوی لەلای ئێمە نەدەبڕی..

ڕێکەوتێکی خۆش و بێ ئەنجام بوو، بۆیە نەمدەویست خووڕپەیەك لەدڵمدا جێبێڵێ و بایەخم پێ نەدا ،بەڵام ئەو وەکو دڵدارێکی چەند ساڵە بەحەزو تامەزرۆیەکی هەرزەکارانە خۆی دەنواند. تاگەیشتینە ئامەد ئەو لەدەریای خەیاڵاوی عەشقدا مەلەی دەکرد و سەبری نەدەگرت، براکەشی لەوبەرمانەوە بوو هەرکە گەیشتینە ناو جەرگەی شار لێم پرسی:

-بێ زەحمەت ئێرە چوار ڕیانی ناوەندی شارە؟

کەدەبوو لەوێ دابەزین، ئەو بەڕووگرژی وەڵامی دایەوەو گووتی:

-ئەزنزانم !.

لەوەوە بۆم دەرکەوت کەپەست و تووڕە بووە، بەڵام بەرامبەر بەمن ناحەق بوو؟

بەم شێوەیە کچەکەمان بەهەناسە ساردی و براکەشی بەتوڕەیی جێ هێشتن و بەسەرنجێك خوا حافیزیم لەکچەکە کرد، بەڵام داخۆ لەسەر ئەو هەڵوێستەی دواتر چی پێ کرابێ؟

چووینە ناو کامپەکە.. لەوێش ئەبو عوسمان‌و چەند هاوڕێیەکی تر لە خۆشی ئێمە لە ژوورەکەی خۆیان ئاهەنگێکیان ساز کردو حەسەن شەریفی هونەرمەندیش بە چەند گۆرانییەکی خۆش ئاهەنگەکەی جۆشداو شەوێکی

خۆشمان لەوێ بەسەر بردو، لەگەڵ برادەرانیش وا ڕێككەوتین كە ئەوان بۆ سوریا تەرتیبی ڕێگەمان بۆ بكەنو خۆشمان گەڕاینەوە قەیسـەری.

****

لەبەر ئەوەی هێشتا كێشەمان كۆتایی نەهاتبوو ترسێكمان هەر لە پێش بوو، بۆیە دەمانویست بە زووترین كات خۆمان دەرباز بكەین. بەڵام من هەرچەند دەمكرد و دەمهێناو دەمبرد نەمدەتوانی قەناعەت بە خۆم بكەم بچمە سووریاو لەوێش بۆ ئەوروپا بڕۆمو لەو بارەیەوە لە دڵەڕاوكێدا دەژیام..

هاوڕێیانی شیوعی هەواڵیان نارد كە ڕێگەیان بۆ سوریا تەرتیب كردووە، بەڵام دەبێ یەك یەكە بڕۆین.بڕیار درا یەكەم كەس ئەبو نادیە بڕوات.. ئەبو نادیە دڵی زۆر خۆش بوو، چونكە كاتی خۆی لە ئیتالیا ژیابوو و هەرلەوێش ژنی هێنابوو، سێ منداڵیشی هەبوون، بەڵام نزیكەی هەشت ساڵ بوو نەیدیبوونو قسەی لەگەڵدا نەكردبوون.. بۆ یەكەم جار كە تەلەفۆنی بۆ ماڵەوە كرد بەیەكەوە بووین كاتێك بە كچە بچووكەكەی گوت: من باوكتم. ئەو حاشای لێ كردو گوتی:

- ڕاست نیە، چونكە من باوكم نەماوە !

ئەبو نادیە داوای دایكی كچەكەی كرد، بەڵام دیار بوو ئەویش بڕوای نەكرد، بۆیە درەنگ هاتە سەر تەلەفۆن. ئەوان بە ئیتالی قسەیان دەكرد و من تێنەدەگەیشتم، بەڵام لە فرمێسكی چاوەكانی ئەبو نادیە خۆشەویستی خێزانو سۆزی غوربەتو دووریو بەیەك شادبوونەوەی دوای دابڕانێكی زۆرو بێ ئومێدیــم دەدیو دەخوێندەوە. سەرەڕای ئەوەش لەبەر خەرج كردنی پارە نەدەبوو ئەبو مەحمود بزانێكە ئەبو نادیە تەلەفۆنی بۆ ماڵەوە كردووە !.

****

كاتی بە ڕێكردنی ئەبو نادیە من تا تەرمیناڵ لەگەڵی چوومو لە ڕێگە زانیم ئەوان قایل نین هێورو حەمید بێن بۆ سوریا و چوونەكەش لە دەست ئەوان

بوو، هەرچەندە لەگەڵ ئەبو نادیە هەوڵمدا قەناعەتی بێنم ، بەڵام كەڵكی نەبوو ئەو هەر دەیگوت:

-ئێمە ناتوانین خزمەتی مناڵە وردكەی بورژوای ڕاڕا بكەین.. ئەوانە دژی ئێمەن بە تایبەتی هێورو خۆ ناشكرێ ئەوان دوژمنایەتیمان بكەنو ئێمەش خزمەتیان بكەین..!

كە زانیم نایسەلمێنێ منیش كوڵی دڵی خۆم لێ هەڵڕشتو خوا حافیزیم لێكرد..

كە گەڕامەوە لای برادەران بە تەنیا ئەو قسانەم بۆ ئەبو مەحمود گێڕایەوە، بەڵام ئەویش هەمان هەڵوێستی هەبوو،دەیگوت:

-منو تۆ بەیەكەوە دەڕۆینو وازیش لەوان بێنە.!

****

لەگەڵ حەمیدو هێور قسەم كرد كە ئەگەر بتوانین لە جیاتی سوریا بگەڕێینەوە ئێرانو بۆئەو مەبەستەش بڕیارماندا من بچمە دیاربەكرو لەوێ مشوورێك بخۆم.

بەیەكەوە چووینە تەرمیناڵو بلیتێكی پاسمان بڕیو تا كاتی بەڕێكەوتن چووینە ناو پاركی شار كە لە سەنتەری شارەكە بوو. دانیشتبووین و دوو پیاوی ڕێك پۆشی تورك لێمان نزیك كەوتنەوە. دوای چاكو چۆنی دەستمان بە قسان كردو ئێمەش پرسیمان:

-ئێوە چۆن ئێمە دەناسن؟..

-ئێمە پۆلیسینو چەند جارێك ئێوەمان لە دائیرە بینیوەوڕاشسپاردراوین كە چاودێریتان بكەین.

ئەوان پرسیاری جۆراو جۆریان كردنو سەبارەت بە هەبوونو نەبوونی نەتەوەی كورد لەگەڵمان كەوتنە گفتوگۆو دەیانگوت:

مادام لە مێژوودا کورد دەوڵەتی‌نەبووە کەواتە نەتەوەش نیەوتازەش نابێ داوای‌دەوڵەت بکات !.
هەروەها دەیانگوت:
-تورکە چیاییەکان زمانیان جیاوازەو هەموویان لە یەکتری تێناگەن!.....
ئێمەش وەڵامان دانەوەو پێمان گوتن:
-ئێوە مێژووی کوردتان نەخوێندۆتەوە، بۆیە نازانن کە کورد دەوڵەتی هەبووە فەرموون ئەوە دەوڵەتی میدیا کە لە پێش میلاد یەکێك بووە لە ئیمپراتۆریەتە گەورەکانی ڕۆژهەڵات.... کۆماری مهاباد ، حکومەتی کوردستان، حکومەتی بۆتان، سۆران، ئەردەڵان...... سەبارەت بە زمانیش ڕاستە چەند دیالێکتێکە بەڵام هەموو دیالێکتەکانی هەر کوردین‌و لەیەکتریش تێدەگەین. ئەو جیاوازیەی کە هەشە بە هۆی داگیر کردن‌و دابەشبوونی کوردستان دروست بووە و هەبوون‌و نەبوونی دەوڵەتیش لە مێژوودا مەرجی بوون‌و نەبوونی نەتەوەکان نیە.
هەر لەو قسانەدا بووین منداڵێکی بۆیاغچی پەیدا بوو، یەکسەر وەك خدری زیندە بەهانامانەوە هات و لەبەر ئەوەی چەندین جاری تر پێڵاوی بۆ بۆیاغ کردبووین‌و قسەمان لەگەڵدا کردبوو بووبوو بە ناسیاوو هەرکە ئێمەی دەدی دەهاتە لامان‌و ئەوجارەش لەبەردەمی پۆلیسەکان بەکوردی گوتی:
- پێڵاوەکانتان بۆیاغ بکەم؟.
ئەو ئاگای لە وتووێژی ئێمە نەبوو، بەڵام لە کات‌و شوێنی خۆیدا گەیشت‌و بە پەیدا بوونی ئەو منداڵەو پرسیارە کوردی‌یەکەی زۆر گەشاینەوە
ئینجا بە تورکەکانم گوت:
-ئێوە تێگەیشتن؟
بێگومان تێنەگەیشتن.
ئێوە بە تورکی پرسیاری لێ بکەن‌و بزانن خەڵکی کوێیە؟

-خەڵکی کوێی؟..
-ئاگری....
-بۆچی لێرەی؟
-ئێمە لەبەر کاسبی هاتووینەتە ئێرە.
-لای خۆتان کاسبی نیە؟
-ئەگەر هەبووایە نەدەهاتینە غەریبی..!
ئەو پرسیارو وەڵامانە بە تورکی بوون و منیش هەندێ پرسیارم بە کرمانجی لێکردن‌و بێ ئەوەی تورکەکان تێبگەن ئەویش هەر بە کرمانجی وەڵامی دامەوە:
-دەفەرمون خۆ ئاگری بە سەدان کیلۆمەتر لە هەولێر دوورەو تورکیاشە ئەدی ئەگەر ئێمە یەك نەتەوە نەبین چۆن لەیەکتری تێدەگەین‌وهەردوولاشمان شانازی بەکورد بوونی خۆمانەوە دەکەین؟
گفتوگۆکەمان درێژەی کێشاو دوا قسە یەکێك لە تورکەکان گوتی:
-خۆ بە تەمای ڕاکردن نین؟
-نەخێر بۆچی ڕادەکەین !
لە دڵی خۆمدا دەمگوت:
-دەبێ چاودێریان نەکردبین‌و ئاگاداری ئەو بلیت بڕینەی من نەبووبن؟

****

بەرەو دیاربەکر ڕۆیشتم‌و لەوێ هەندێك برادەری سەر بە (پارتی پێشەنگ) م دۆزینەوەو لە بارەی دەربازبوونمانەوە قسەمان کرد، ئەوانیش ئامادەیی خۆیان نیشانداو ئینجا سەردانی حەنەفی‌و ئەحمەد قایماغی هەڤاڵانی زیندانم کرد کە ئەوانیش تازە ئازاد کرابوون و هەروەها سەردانێکی زیندانی ناوەندیشم کردو لەوێ داوای وەستا یونس‌و ئاسۆو برادەرانی ترم کردو توانیم لەودیوی شیشەو تەلبەند چاوم پێیان بکەوێ. دوای هەواڵ پرسین‌و

پرسيارو وەلأم ئەوەشم پێ ڕاگەياندن كە ئێمە بە تەماين ڕابكەينو بەرەو ئێران بگەڕێينەوە. ئەوان بەو سەردانە زۆر دڵيان خۆش بوو هەر ئەوەندەشيان دەويست كە ئەگەر گەيشتينەوەجێ بچينە (م.س) ی پارتیو مەسەلەو پێداويستيەكانی ئەوانيان پێ ڕابگەيەنين.

ئەوە ژيانو دنيايە تا دوێنێ ئێمە لەوديوی شيشەو تەلبەندەكە بووينو ئەمڕۆش من ئازادمو دەچم هاوڕێكانی ئەوێم لەو ديو شيشو تەلبەندەكەوە بەسەر دەكەمەوە !

هەواڵێكم هەبوو كە زەينەبی هاوڕێی پێشمەرگايەتيشم گيراوەو لەوێيە لە ئيدارەی زيندان داوای ديداريم كردو ئەوويشيان بۆم بانگ كردە ئەوديو شيشەو تەلبەندەكەوە زەينەب هاتو هەر چاوی پێم كەوت كانیی سۆزو غوربەتی لە چاواندا تەقيەوەو گوڕ گوڕ فرمێسكی هەڵڕشتن. دوای چاكو خۆشیو ئەحواڵ پرسين (خاترێ خوەم ژ وێ خاست) خوا حافيزيم كرد.

زەينەبيش كچە كوردێكی كوردستانی باكور بوو، ماوەيەكی زۆر پێشمەرگەی (P.k.k بوو، بەلأم دواتر لەبەر هەر هۆيەك بوو خۆیو حاجی هاوڕێی ڕيزی (PKK) يان بە جێ هێشتو بوون بە ژنو مێردو هاتنە لای ئێمە. لەبەری گارێ ماوەيەكی باش لەيەك بارەگا بە يەكەوە بووين. بەلأم، لەگەرمەی ئەنفالەكان ئەوانيش لەگەڵ سەدان پێشمەرگەوهەزاران كەسی بادينان بە ناچاری ئاوديوی توركيا بوونو لەوێش لە سەر سنوور لەلايەن (شۆڕش) ی كۆنە هەڤاڵيانو پێشمەرگەی پارتیو سيخوڕی ميت شكايەتيان لێكرابوو، بەگرتی دابوونودرابوونە دادگای ئاسايشی دەوڵەتو هێشتاش هيچيان لەبارەی چارەنووسی خۆيانەوە نەدەزانی.

هەركە لە زيندان هاتمە دەرەوە يەكێك لەو دوو پۆليسانەی كە ئێمەيان بردە قەيسەری لەبەر دەرگا منی ديتو يەكسەر گوتی:

ها ئەوە چی دەكەی لێرە؟

-ئيجازەم وەرگرتووەو هاتوومەتەوە سەردانی برادەرەكانم.

خۆ ڕات نەكردووە؟

-ئەگەر ڕابكەم دێمەوە زيندان؟

لەو قسانەدا بووين ئەفسەرێك بەدەركەوت و پۆليسەكەش بە هەڵەداوان خوا حافيزی كردو گوتی:

-دەبێ لەگەڵ ئەو ئەفسەرەدا بڕۆم.

****

بۆ دانانی پلانێك چەند ڕۆژێك لەوێ مامەوەو بەتەلەفۆن هەموو وەزعەكەم بۆ هێورو حەميد ڕوونكردەوە، بەلأم ديار بوو حەميد زۆر بە پەلە بوو، بۆيە هێشتا كاتی بەڕێكەوتن نەهاتبوو ئەويش هاتو دەبوو بەدوای ئەودا هێوريش بێ. ئێوارەيەك لەگەڵ حەميد چووينە ئەو چايخانەی كە زۆربەی پەناهندەكانی لێ دادەنيشتن، لەوێ كاك ئەكرەم مائی (بەرپرسی كامپی ئاوارەكان) و وسەربەست كە زوتريش چاكەی زۆريان لەگەڵدا كردبووين، مام كەماليان پێ ناساندينو گوتيان:

-ئەگەر دەتانەوێ لەگەڵ مام كەمال بڕۆن، چونكە هەم پياوێكی دڵسۆزەو هەم خەڵكی گەڤەڕەو شارەزاو ناسراويشە.

ئەوە ڕێكەوتێكی چاك بوو، ئەو شەوەش لەوێ ماينەوە و لەگەڵ مام كەمال لە باڕی خەيام سەری خۆمان گەرم كردو بەيانيش كاتی ڕۆيشتن هات، كەچی هێور هەر نەگەيشت بۆيە ناونيشانی تەواومان بۆ ناردو بۆمان نووسی كە ئێمە دەڕۆينو تۆش بە دواماندا وەرە. ديارە ئێمەش لە دەرچوونمان زۆر دڵنيا نەبووين بۆيە بە دوا كەوتنی هێندە نيگەران نەبووين. لە (ئامەد)ەوە بەرەو (وان) بەڕێكەوتينو تا گەيشتينە بەتليسيش هيچ كۆسپێكمان نەهاتە پێش. لەوێ بەولاوە حەميد ترسی گيرانی ڕەويەوە و كەيفی زۆر سازا،

ڕادیۆیەكی بچووكی پێ بوو   ئەنتێنەكەی هەڵكێشاو دەمێك عەرەبیو دەمێكیش فارسی دەكردەوە. هەرچەندە پێم گوت:

-وا مەكە با نەبینە جێگەی سەرنجی خەڵكەكەو ئەم ناوچەیەش چاوی دامو دەزگاكانی دەوڵەتی زۆر لەسەرە.

بەڵام، بێ سوود بوو.

گەیشتینە وانو لەناو تەرمیناڵەكە دابەزین. مام كەمال خەریكی پەیداكردنی پاس بوو بۆ گەڤەروئێمەش چووینە سەر ئاو، دیتم پۆلیسێك بە مشەوەشیدەسووڕێتەوەو دیار بوو بەدوای كەسێكدا دەگەڕێ. ویستم بەرەو(W.C) بگەڕێمەوە، بەڵام منی بینیو یەكسەر بەرەو لام هات. هەندێك پرسیاری كردو منیش بە توركییەكەی خۆم وەڵامم دایەوە. داوای ناسنامەی لێكردمو ناسنامەكەم نیشاندا... ناسنامەكەشم هی ئەمنیەتی قەیسەری بوو كە بەڵگەنامەی دەست بەسەری (جەبری ئیقامەتی) واتە ئیقامەی جەبری بوو. منی بەرەو بنكەی پۆلیس بردو لە ڕێگە گوتی:

-كوا برادەرەكەت؟.

لەو كاتەشدا مام كەمال هات و هەرچەندە هەوڵیدا كەڵكی نەبوو، پۆلیسەكە بە مام كەمالی گوت:

-تۆ حەقت بەسەریەوە چییەو لە كوێ دەیناسی؟

-من نایناسم، بەڵام لە دیاربەكرەوە بە ڕێكەوت بەیەكەوە هاتینو لە ڕێگە بووین بە برادەر.

پۆلیسەكە پرسی:

-تۆ چی؟

-پێشمەرگەم.

-ئەدی بۆچی لە قەیسەری دەست بەسەری؟

-داوای مافی پەنابەریمان لە (U.N) كردووەو چاوەڕەانی وەرگرتنی دەكەین!.

-تۆ دەست بەسەریو ئیقامەی جەبریت بەسەردا فەرز كراوە ، چۆن هاتوویتە ئێرە؟

-ڕاستە ئیقامەی جەبریم لەسەرە ، بەڵام بۆمان هەیە سەفەریش بكەین..

-باشە بۆچی هاتوویتە ئێرە؟

-من خزمەكانم لە ئێرانن‌و قەولە یەكێكیان بە فڕۆكە بێتە ئێرەو هەندێك پارەمان بۆ بێنێ چونكە لێمان بڕاوە !.

-باشە چۆن بەو قسانەی تۆ بڕوا بكەم؟

-ئەگەر پێت باشە بەیەكەوە دەچینە فڕۆكەخانەو ئەگەر هەر بڕواش ناكەی ئێستا لە پێش چاوی تۆ سواری فڕۆكە یان پاس دەبم و دەگەڕێمەوە قەیسەری !.

-باشە تۆ زمانی پێشمەرگان دەزانی؟

-بەڵێ، بۆچی تۆش دەیزانی؟

-ئەرێ، ئەز كرمانجم !

-دە باشە مادام كوردی تۆ خۆت وەزعی ئێمە دەزانی هەر لە هەڵبجەوە بگرە تا دەگاتە كیمیا باران كردنو دەربەدەربوونی هەزارانوخۆشت بە چاوی خۆت ئەو هەموو خەڵكەی ئێمەت دی چۆن ئاوارەی ئێرە بوون؟.

-ئەرێ درستە.

دە كەواتە تۆش ئەوەندە چاكەیەمان لەگەڵدا بكەو لێم گەڕێ بەدوای كاری خۆمدا بچم.

-سەیركە من دڵنیام تۆ شتێكت هەیەو بەلاش نەهاتوویتە وان.. بەڵام ڕاستم پێ بڵێ بۆچی هاتووی؟.

-ئەوە ڕاستی بوو كە باسم كرد.

ئەدی ئەگەر بتگرمو بە كەلەپچەوە ڕەوانی قەیسەریت بكەمەوە؟

- ڕەنگە كێشەم بۆ دروست بێ‌و تەسليم بە ئێراق بكرێمەوە و ئەو كاتيش بێ سێ‌و دوو قەنارەى مەرگچێنى بەعسيەكان چاوەڕێم دەكات.

مام كەماليش هێندەى تر هەستى كوردانە و مرۆڤايەتى جووڵاندو خۆى پێناساند كە براى سەرۆكى شاروانى گەڤەرەو پۆليسەكەش بە تەواوى دڵى نەرم بوو،داواى لێبوردنى كردو گوتى:

- تۆ هەرچيەكت لەسەر بێ منيش كرمانجم و برۆ برادەرەكەشت بدۆزەرەوە، بەڵام لەناو تەرمينالْ خۆتان گير مەكەن....!

زۆر سوپاس‌و خوا حافيز....

بە پەلە پەل لە تەرمينالْ چووينە دەرو لە قەراغ شار لاماندايە نووسينگەى كۆمپانيايەكى سەفەرو هەر لەوێوە سوارى ئۆتۆبۆسێك بووينەوەو وانى ڕەنگاوڕەنگ‌و دەرياچە دلڕفێنەكەمان بەجێهێشت‌و بەرەوگەڤەر ڕۆيشتين.

****

چەند جارێكى تر بەم ڕێگايەدا هاتبووين‌و چووبووين ، بەڵام ئەمجارەيان جياوازى زۆرى هەبوو. ئەمجارە ئازاد بووين، بەڵام ترسى گيرانەوەمان لە پێش بوو. ئەمجارە بەرەو مەنفايەكى دى بەڵام بۆ ناو هەڤاڵان دەگەڕاينەوە. ئەو ساتانە دڵمان لە نێوان خۆشى گەڕانەوەو ترسى گيرانەوە خێراتر لێيدەدا.. مام كەمال دەيگوت:

- ئەگەر لە بازگەى سێڕيانى جۆلەمێرگ — وان — گەڤەڕ دەرباز بين ئيدى بێ غەم دەبين، بەڵام ئەو بازگەيە زۆر توندو تيژەو دەرفەتى خۆلێ‌لادانيشى نيە..

ئێوارە بوو ڕۆژ بەرەو ئاوابوون دەچوو، ئێمەش بەرەو ڕۆژهەڵات دەگەڕاينەوەو لە پڕێك گەيشتينە بازگەكەو باش بوو سەربازێك هەر سەر تڕومبێلەكە كەوت‌و سەيرێكى ناوەوەى كردو دابەزيەوە..

ئۆخەى لێرەش دەرباز بووين، مام كەمال ئاوڕێكى دايەوەو بە زەردەخەنەيەك مژدەى دەربازبوونى پێ ڕاگەياندين...

گەيشتينە دەروازەى گەڤەرو ديتمان چەند ئوتومبيلێك لە پێش ئێمەوە وەستاون‌و لەلايەن سەربازان دەپشكندرێن‌و ئەملاو ئەولاى جادەكەش بە سەربازو پۆليس تەنراوە !..

خێر ئينشائەڵلا..مام كەمال بە ترسەوە ئەم ڕستەيەى دەربڕى. چونكە وەكو مام كەمال دەيگوت:

-ئەو بازگە ناوەختەو ئەو شێوە پشكنينە كارێكى ئاسايى نييە..

هەر لەوێ پێش ئەوەى بگەينە بازگەكە مام كەمال فەرمانيدا دابەزين‌و بەرەو لاى خوارەوە شۆڕ بووينەوەو يەكسەر سەربازەكان ئێمەيان ديت‌و هاواريان كرد:

- بۆ كوێ دەڕۆن، وەرنە ئێرە..!

كەوتينە دڵە ڕاوكێ و تۆزێك بەرەو لاى ئەوان گەڕاينەوەو مام كەمال ڕەنگى هەڵبزڕكا و بەترسەوە، بەڵام نێرانە خۆى نيشان داو گووتى:

- دەچينەوە ماڵى خۆمان ئەفەندم !

مام كەمال قاچى بەدوادا نەدەچوون بۆيە نزيك نەدەكەوتەوەو دووراو دوور قسەى دەكرد.

- كوا ماڵتان؟

- ئەو خانووە بەرزەى ديارە ماڵى سەرۆكى شارەوانى‌يەو برامەو ئێمەش دەچينە ئەوێ.

- كەواتە فەرموون !.

ئەمجارەش لە داوێكى ترسناك دەربازبووين.. مام كەماليش ڕاستى دەكرد و چووينە ماڵى سەرۆكى شارەوانى‌و لەوێ مام كەمال سەرۆكى تێ گەياند كە ئێمە پێشمەرگەين‌و لە دياربەكرەوە هاتووين‌و دەمانەوێ بچينەوە ئێران.

سەرۆکی شارەوانی نەجدەت بولدان بوو، لە مێژ نەبوو بە سەرۆك هەڵبژێردرابوو.. لای خەڵکەکە ڕێزێکی زۆری هەبوو.. شایانی باسە پێش نەجدەت پیاوێك بۆ ماوەی (٢٨) ساڵی ڕێك سەرۆکی شارەوانی گەڤەر بوو، هەموو جارێك هەر بە هەڵبژاردن دەرچووبووەوە، بۆیە ناوەکەشی بە ڕەئیس دەبردرا.. بەڵام ئەوجارەیان نەجدەت ئەوی بەزاندبوو. نەجدەت میواندارییەکی گەرمو گوڕی کردین و شەویش هەندێ گلەیی لە بەختی خۆیو نەزانی (P.K.K) کرد، دەیگوت:

- من بە دەنگی خەڵك بوومەتە سەرۆکی شارەوانی کەچی (P.K.K) هەڕەشەی کوشتنی بۆ ناردووم..!. هەروەها دەیگوت:

- پیاو نازانێ لەگەڵ ئەو نەزانانە چی بکاتو خۆشیان نازانن چی دەکەن..؟. من پیاوی دەوڵەت نیم، بەڵام سەر بە (P.K.K) ش نیم ئەوەش مانای ئەوە نیە من دژی ئەوانو پیاوێکیخراپ بم.؟

ئەو شەوەمان لە ماڵی کاك نەجدەت بە خۆشی بەسەر برد و بەیانیش ڕۆیشتین و چووینە ماڵی ناسیاوێك لەوێش دووبارە ئەدرێسو ڕێنماییمان بۆ هێور ناردەوەو تا ڕێگای دەربازبوونیشمان بۆ دابین کرا چەند ڕۆژێك لەو ماڵە ناسیارە ماینەوە.

****

ئێوارەیەك دوای خۆر ئاوابوون خانە خوێکەمان قەمەرەیەکی ڕینۆی ئامادە کردو بەرەو شەمزینان ناوی خوامان لێهێنا.. شۆفێرەکە دەیگوت:

ئەمڕۆ زۆر تاقیبی ڕێگام کردووە و ئێستاش چوومو گەڕامەوە هیچ شتێکی نائاساییم بەدی نەکردووەو ئومێدم هەیە بەسەلامەتی بگەینە جێ.

ئەو ڕێگەیە لە هەمووی ترسناکتر بوو ،چونکە سەر سنوور بوو، ئەگەر بگیرابایین هیچ بیانوویەکمان نەی دەخوارد..

شۆفێرەکە زۆر بە ئاگایی لێی دەخوڕیو وردە وردەش لەگەڵ فەریقی ڕێنوێنمان دەدوا. پێش ئەوەی بگەینە شەمزینانو بۆ ئەوەی بە پێ لە سەربازگەکەی سەر ڕێگا لابدەین و لەولاتر بێینەوە سەری لە نزیك گوندی (شەپەتا) دابەزین، دەوروبەری سەربازگەکە یەك پارچە چراخان بوو. بە پێی قسەی فەریقو شۆفێرەکەش هەم مەترسی مینو هەم مەترسی مەفرەزەی گەڕۆکمان لە پێش بوو، بەڵام چاری ترمان نەبوو هەر دەبوو ئەو ڕێگەیە ببڕین. هەر لە ئوتومبیل دابەزین تا بڵێی یەك و دوو لە جادەکە دوور کەوتینەوەو لە ناو تەڕاشو دەوەناندا خۆمان ون کرد. بەرەو باکور ملی ڕێگەمان گرت و بە نەشارەزایی بەسەر شینایییەك هەڵبووینو بە دەست هەندێ گەڕاین چەند خونچە ئارویەکی جوانمان لێ کردەوە، ئەو ئاروانە بۆ شکاندنی تینوێتی ڕێگا زۆر بە سوود بوون. ترۆپکێك لە پێشمان دیار بوو ڕەبایەکی سوپای بەسەرەوە بوو، بۆیە نەماندەتوانی زۆر هەڵکشێینو دەبوو بە ناچاری لە نێوان ترۆپك و سەربازگەکەدا بە تەلانێکی ڕکدا بڕۆین. تەلانەکەش هێندە ڕك و پڕ تیژە بەرد و خڕە بەرد بوو ڕێکردن لێی زۆر سەختو دژوار بوو. ماوەیەکی باش لە تەلانەکە بە تەنیشتە پێ دەڕۆیشتینو زوو زووش دەکەوتین و چەند هەنگاوێك غلۆر دەبووینەوەو هەموو جارێك بە دەوەنێك، یان بە بەردێك خۆمان دەگرتەوە و هەڵدەستاینەوە، دەشترساین ژاندەرمە گوێی لە دەنگی کەوتنو غلۆر بوونەوەی بەردی ژێر پێمان بێ. خوێن لە ژێر پێکانماندا فیچقەی دەهات و لەبەر ڕۆیشتن و گەرماو گەرمی برینەکانیش هێشتا هەستمان بە هیچ ئازارێك نەدەکرد، بەڵام هیلاکیش بووبووین، بەتایبەت ماوەیەکی دوورو درێژ بوو نەجووڵابووینەوەوبە ڕێدا نەرۆیشتبوین، کەچی لە چاو ئەو هەموو دانیشتنو نەجووڵانەوەو ئەو ڕێگا سەختەش بەرەو ئازادی هەنگاوی باشمان دەهاویشتن. نازانم چەندمان بڕی، بەڵام کە ئاوڕم دایەوە نە ڕەبایەی ترۆپکە بەرزەکەو نە سەربازگەکەش دیار

نەمابوون.. لەو كاتەدا ڕێبەرەكەمان بەرەو دۆڵە تەنگەكەی ڕۆژهەڵات شۆڕبووەوەو ئێمەش بە دوایدا چووین كە گەیشتینە ناو دۆڵەكە ئۆخەیەكمان كردو هەناسەمان هاتەوە تایم. چەند هەنگاوێك بە دۆڵەكەدا كێل بووینەوە كتوپڕ گەیشتینە مێرگێكی سەوز جۆگەلەیەكی ئاوی بە ناودا دەڕۆیشتو دارو درەختە بەرز بەرزەكانیش لە هەر چوار لای مێرگەكە باوەشێنیان لەیەكتری دەكرد.. ئالەو كاتەدا مانگ لە نێوان چیاو دۆڵەكان سەری دەرهێناو ئەو ناوەی بە تیشكە زیوینەكانی ڕووناك كردەوە.. من ئەوەی هەرگیز لە بیرم ناچێتەوە ئەو دیمەنە جوانەیە. سەیر لەوە بوو هەر ئەو ساتەی گەیشتینە مێرگەكە من هەستم دەكرد جارێكی تر ئەوێم دیوەو هەرچەندیشە دەمزانی من هەرگیز جارێكی تر بەو دۆڵەدا نەڕۆیشتووم، بەڵام مێرگەكەم لە پێش چاوان غەریب نەبوو، ئەو كاتو ئێستاش بیر دەكەمەوە داخوا ئەوێ بە چ جێگایەكی دی دەچێ كەمن زووتر دیبم.. بەڵام نەگەیشتمە ئەنجام و لە هزریشمدا ئەوە جێگیر بووە كە ئەو مێرگو دۆڵەم دوو جار دیوە، بەڵام چۆن ؟!.. نازانم...!

هەتا لەوێ پشوویەكماندا ئۆتومبیلەكەش گەیشتو سوار بووینەوەو بە ڕێگایەكی خۆڵدا بەرەو گوندی (مەلایا) چووینو شەو درەنگ گەیشتینە ئەوێو یەكسەر چووینە ماڵی خزمێكی فەریق. خاوەن ماڵەكە پێشوازیەكی گەرمی لێ كردینو هەرزوو نانو چایان بۆ ئامادە كردین. خەریكی چای خواردنەوە بووین گەنجێكی بارزانی هاتە هەمان ماڵو دوای ئەوەی خۆمان پێ ناساندو پێمان گوت:

- دەگەڕێینەوە مەرگەوەڕ..

ئەو گوتی:

- ئەگەر بتانەوێ من لەگەڵتان دێم؟

- زۆر باشەو سوپاسیشت دەكەین، چونكە ئێمە هیچ شارەزای ئەو ڕێگەیە نین.

بەڵام، بۆ ئەوەی بزانن شەش سەد دینارم لێتان دەوێ !!.

لەو داوایەی بارزانیيەكە سەرمان سووڕما، چونكە ئێمە چاوەڕوانیەكی وەهامان لەسەرسۆڕێك نەدەكرد..!.

باسی خۆمانمان بۆی گێڕایەوە:

ئێمە پێشمەرگەینو ئەوەندەیە لە زیندانین و هەر هیچ پارەشمان پێ نیە بۆیە ناتوانین بە پارە بگەڕێینەوە.

ئەو وەڵامەكەی هەر ئەوەندە بوو كە ئەگەر لەبەر ئێمە نەبێ ناگەڕێتەوە تا كرێ بارێكی باشتر پەیدا دەكات.

فەریق گوتی:

- وازی لێ بێننو بەیانی مشوورێكی تر دەخۆین..

****

بەیانی زوو هەستاینەوە و لەگەڵ فەریق بە پێ بەرەو سەر سنوور ڕۆیشتینو فەریق دەیگوت:

- من تا سەر سنوور دێمو لەوێش قاچاغچیەك هەر دەدۆزینەوە كە لەگەڵیدا بڕۆن.

ئێمەو سەر سنوور و چەند قاچاغچیەكی ترو بارزانی گۆرینیش سەر سنوور ...قسەمان لەگەڵیاندا كردو ئەوان گوتیان:

- ئەگەر دەتوانن بە پێی ئێمە بڕۆن وەرن ، بەڵام ئەگەر ناتوانن ئێمەش ناتوانین لەو ڕێگا دوورە بە هۆی ئێوەوە گیرۆو تووشی ماڵوێرانی ببین..

- باشە دڵنیابن وەكو ئێوە دەڕۆین.

ئەملاو ئەولای فەریقمان ماچ كردو ئەومان بەرێكردو خۆشمان لەگەڵ قاچاغچیەكان كەوتینە ڕێ. لە ڕێگە بە بارزانیيەكەمان گوت:

- ئەدی تۆ نەتگوت ئەگەر بگەڕێمەوە تەنیا لەبەر ئێوەیە؟.

- بڵێم چی؟..

- ئەو هەڵوێستەی تۆمان زۆر پێ ناخۆش بوو، چونكە ئەو رەوشتە لە بارزانیەكان ناوەشێتەوە !.

هیچ وەڵامێكی نەدایەوەو بۆ ئێمەش گرینگ ئەوە بوو بە سەلامەتی لە سنوورەكە دەربازبین.

★★★★★★★★★

لەوێ لەسەر بەرزایەكی هەرە بەرزی ئەو بستۆكەی دوژمن ناوی ناوە سنوور كە بەرەو ڕۆژهەڵات ڕادەمای كوردستانی ئێرانو، بەرەو ڕۆژئاوا كوردستانی باكورو، بەرەو باشوریش ڕادەمایت كوردستانی باشورت لێ دیار بوون.. هەر بەرەو خوارەوە ڕامام لە ناو ئاسۆیەكی ڕوون، بەڵام دووراو دوور چیا سەركەشەكەی كوڕەكم بەرچاو كەوت.

ئای كوڕەك !. لەژێر سێبەری تۆدا لەدایك بووم و كە بۆ یەكەم جار چاووم بەرامبەر لوتكەكانت هەڵهێناو تەنیا تۆو ئاسمانی شینم بەرچاو كەوتن و لەسێبەری تۆدا گەورەبووم و بۆیەكەم جاریش لەسەر لوتكەكانی تۆدا گوێم لەدەنگی تەقینەوەی بۆمبی داگیر كەران بوو، لەهەمان كاتیشدا قرمەی تفەنگی پێشمەرگەم بیست و ئەو ڕۆژە زانیم ئێمە كێین و دووژمن كێ یەو هەرئەو ڕۆژەش زانیم لەولاتی ئێمەدا دووجۆرتەقە دەبیسترێ و دووجۆر تفەنگ دەتەقێندرێن. تفەنگێك ناوەناوەیە، بەڵام دەنگ زۆر دەداتەوە ئەمە هی خۆمانو ، تفەنگێكیش بەشێلكەیە، بەڵام ڕووی بڵاوە. ئەوەش هی دوژمنە. ئای كوڕەك !..ئەدی لەنێو قەدی تۆشدا نەبوو باوكم بۆ دواجاری ماڵ ئاوایی لێ كردین و بەجێ ی هێشتین؟. بەجەستەیەكی شەكەت، هۆشێكی پڕ لەبیرەوەری و هەستێكی پڕ لەسۆزی غوربەت و دووری.بیرم دەكردەوە..

ئا، لە سەردەمی منداڵیو هەرزەكاریم و لەگەڵ هاوڕێكانمدا بەهاران بۆ ڕێواسو كاردیو كەنگر و هەندرێشە و پایزانیش بۆ قەزوان دەچووینە ناو ڕازو ڕەوەز و لات وجەنگەڵو......سەر لوتكەو قۆپو هەڵدێرەكانی ئەو چیا

بەرزو سەربەرزو پڕ لە سیحرو نهێنیە. ئێستاش كە دووراو دوور دەیبینم تەنها بیرەوەریەكان دڵو دەروون زامدار دەكەنەوەو لە داخو ئەزرەتیش بەولاوە چیم لە دەست دێت؟.

★★★★★★★★★

بە پێی قاچاغچیە زیتەڵەو توندو تۆڵەكان بەرەو ڕۆژهەڵات هەنگاومان دەهاویشتنو تا دەهاتیش دۆڵونواڵو لوتكەو هەورازو نشێوی ڕێگەمان دەبڕینو بە جێمان دێشتن. دەڤەرەكە كوێستانێكی ساردو هاوینە هەواری بە لەوەڕو جۆگەو كانیاوی سازگارو هەوارگەی كۆچەریەكانی تەرگەوەڕو شكاك بوون. ئاوڕت لە هەر لایەك دەدایەوە زۆمو هەوارێكی كۆچەریان بوو، بەڵام بە هۆی كەم بوونی لەوەڕو سەرمای پایزیش ڕەوەندەكان بەرەو هەواری گەرمێن تر باریان كردبوو، هێشتاش ئاسەواری مەڕو ماڵاتیان بە شیوو تەلانو نزارو بەرۆژانەوە هەر مابوو.سەیری هەر لایەكت دەكردو گوێت بۆ هەر لایەكی دی ڕادێشت جۆگەو خوڕەو زەنگوڵەی ئاوی سازگارت دەدیو دەبیست. سەرەڕای گیاو گوڵی كوێستانی تەنیا تاقە درەختێك كە لەو بەرزاییو دۆڵانەدا چاوت پێی دەكەوت داری سێو بوو. ئەو كوێستانە ساردە سەدان دار سێوی خۆڕسكی بە بەری لێڕوواونو، كاتێ بەهۆی برسیەتی دەم ڕێگاو كاریگەری ساردی كوێستانەكە هانام بۆ دار سێوێك بردو چەند سێوێكم لێ كردنەوە لەبەر تفتو تاڵی بە زەحمەت دەخوران، بەڵام ڕەنگە بۆ مەڕو ماڵاتی ڕەوەندان ئالیكێكی باش بێ. نوێژان لەسەر ڕووبارێكی بەفراویو لەبەر تیشكی سوورە تاو بارگەمان هەڵداو نانو پەنیرێكی دەستكاری شكاكانمان خوارد، بەڵام بەهۆی ماندویەتی ، هەوای بێگەرد، ئاوی سازگارو دوای چەندین كاتژمێر ڕێگا بڕین بڕی برسێتیمان نەدەشكاو هەر تێر نەدەبووینو قاچاغچیەكانیش لەسەر خواردن دەیانگوت:

ئێوەش باش دەڕۆن؟

بەڵێ، باشتریش دەڕۆیشتین، بەڵام بەهۆی زیندانو نەجوولانەوە ئێستا هەر هێندە بڕ دەکەین.

****

دوای فراوین خواردن بارەکانمان لێ نانەوەو درێژەمان بە ڕۆیشتندا..... هەرکە نزیکی ئاوەدانی بووینەوە قاچاغچیەك لە پێش کارواندا ڕۆیشت بۆ ئەوەی ئەگەر پاسدار لەسەر ڕێگا بن سازشیان لەگەڵدا بکات وبەچەند هەزار تومەنێك چاویان بنووسێنێو بارە قاچاغەکانیشیان بێ ترس دەرباز بکەن. تا گەیشتینە گوندی (سلێڤانە)ی تەرگەوەڕ کەس نەهاتە سەر ڕێگەمان، بەڵام لەناو گوند هەستمان کرد پاسگە ئاگاداری قاچاغچیەکانە هەر لەبەر ئەو هۆیەش یەکێکیان بەرەو ئەوێ چوو، ئەوانەی تر و ئێمەش یەکسەر بۆ ناو گوند ملماننا.

****

دوای چواردە کاتژمێر ڕۆیشتنی یەکبینە سنوورمان بڕیو گەیشتینە ئاواییەکانی کوردستانی ئێران. ئەو شەوە لەگەڵ قاچاغچیەك بووینە میوانی ماڵە بارزانییەکی پەناهەندە. بەیانیش دوای نانو چای خواردنەوە لەگەڵ ئوتومبێلێکی پارتی بەرەو گوندی ڕاژانی مەرگەوەڕ وەڕێ کەوتینو لەوێ چووینە(م.س) پارتیو ئینجا بەرەو ئۆردوگای زێوە چووین.

****

ئە ئاوا ئاوارەیی ئێران لە زیندانو دەست بەسەری تورکیای ڕاکێشاینەوە. دەبوو ئەم جارەش لەگەڵ ژیانی ئاوارەیی، بەڵام لەناو هەزاران ئاوارەی شۆڕشگێڕو هاودەردی تر ڕابێمەوە.... مرۆڤیش لەهەر کوێیەك بێ کە بیەوێ بژێ دەبێ خۆی لەگەڵ دەوروبەرو هەلو مەرجی گۆڕاو بگۆڕێو بگونجێنێ.. نە خوازەڵا مرۆڤی شۆڕشگێڕ کە لەسەری پێویستە نەك تەنیا خۆی

بگونجێنێ، بەڵکو دەبێ هەوڵبدا هەلومەرجەکەش لەگەڵ خواستو ئامانجەکانیدا بگۆڕێ.

زێوەش هەوارێکی تری ڕێکەوتو گەیشتنەوە یەکتری سەرە داوەکانی ڕایەڵی داستانی بەردەستە.

****

لەگەڵ برادەرەکەم یاخود، باشترە بڵێم شەریف لە زیندانی ئەمنی هەولێر لە یەکتری دابڕاینو لەگەڵ بەهمەن لە زێتێ سۆراخمان کردو هەواڵیمان زانی و... لەگەڵ سوورە لەبەری گارێ لە یەکتری دابڕاینو لە زیندانی ئەمنیەتی هەکاری یەکتریمان دیتەوەو هەر لەوێش لە یەکتری دابڕاینەوە و...... لە زێتێ هەڤاڵ قادر عزیز گوتی ئاگادار بە ، بە دەردی برادەرەکەت نەچنو هەر ئەو کاتیش لە یەکتری دابڕاینو..... ناوی مەحمود شاهێنم یەکەمجار لە زیندانی ئەمنی هەولێر بیستو کەچی خۆیم لە زیندانی سیاسی دیاربەکر بینیو هەر لەوێش لە یەکتری دابڕاین و.. لە زیندانی دیاربەکر ئاسۆو برادەرەکانی دیتنەوەو هەرلەوێ لەیەکتری دابڕاینەوە، کەچی ئێوارەیەك ئەوانم لە ناوسیمی پاسگای خوار ماڵانی ئۆردوگای زێوە دیتنەوەو هەواڵم بۆ پارتی برد کە پێشمەرگەکانیان گەڕاونەتەوەو ئێستا لە پاسگای زێوە گیراون !. ئەوانەو هی ترو ئێمەو زێوەش جارێکی تر کوجا مەرحەبا؟.

****

ڕۆژ هاتو ڕۆژ چوو.. مانگ هاتو مانگ چوو.. ئێمەش لە زەمەنی ئاوارەییو بێ ئومێدی دوای ئەنفالدا.... ژیانمان دەبردە سەرو لەوێ جارێکی دی بە دیداری سوورە شاد بوومەوە و هەریەکەمان لە نووکەوە بەسەرهاتەکانمان بۆ یەکتری گێڕایەوە، بەڵام ئەوەی لە سوورەم بەدی کرد سەرەڕای ئەو هەلومەرجە نالەبارەی هاتبووە پێش ئەو لە جاران توند ڕەوتر بوو.... ناحەقیشی نەبوو چونکە ئەو ئۆباڵی ئەو هەموو کارەساتەو مەرگەساتەی

دەدایە پاڵ ئایدۆلۆژیای زاڵی سەرکردایەتی بزووتنەوەی کوردایەتی.. ئەو پێی وابوو ئەگەر بزووتنەوەکە لە دەستی مارکسیە شۆڕشگێڕەکان بوایەو بە بیرو باوەڕی مارکسی ڕێنوێنی کرابایە ئەوە نەدەفەوما.. کە فەوما....!

****

ئاگاداربە، بە دەردی برادەرەکەت نەچن !.. پێ ی نەچووین و پێشی چووین. هەرچەندە بەرێگای سەربردەکانی برادەرەکەمدا چوین وتا دوا دوا قۆناغ وەکو خۆی مێژووی سەربردەکەیمان دووبارە کردەوە، بەڵام لە دوا قۆناغدا بەرەو ڕۆژ هەڵات نەك باشوور گەڕاینەوەو جارێکی تر لە هەواری زێوەو لە دەربەدری دوای ئەنفال و سەردەمی مێژووی بێ مێژوویی کورد هەمووومان بە دەردی کورد چوین و برادەرەکەم لە کامپ ژیانی ئاوارەیی دەگوزەراندو ئێمەش بە دەردری ئەو چووین.

****

لەوێ لەو هەلومەرجەدا حزبی زەحمەتکێشان لە بەرەی کوردستانی بە ئەندام وەرگیرا. لەناو چەپەکان مقۆ مقۆو گفتوگۆ لەسەر ئەوە دەکرا داخوا چوونی زەحمەتکێشان بۆ ناو بەرە لە بەرژەوەندی ڕەوتی چەپدایە یان، نا؟.. داخوا زەحمەتکێشان سازشی کردووە و دەبێتە پاشکۆی حزبە بورژواکان یان، نا؟.... داخوا زەحمەتکێشان هەلی چوونە ناو بەرە بێ سازش بۆ خۆی دەقۆزێتەوە یان ، نا؟.... داخوا و داخوا؟؟..... لە گەرمەی ئەو باسانەدا شەوێك ئێمە کۆمەڵێك (هاوڕێ) دانیشت بووین و هەڤاڵ قادر عزیز باسی خاڵە باشەکانی چوونە ناو بەرەی کوردستانی دەکردو سوورەش لە دژی دەوەستا......

سوورە دەیگوت:

- حزبی شۆڕشگێڕ هەرگیز نابێ سازش بکاتو ئەگەر کردیشی ئەوا بێگومان ڕیفیژینیستەو....

قسەی لەو بارەو زەق ترو گەورەتریشی دەکردنو منیش بە هەلم زانی سوورە بە داوی خۆی بگرم بۆیە لێم پرسی:

- باشە هاوڕێ سوورە تۆ پێت وایە حزبی شۆڕشگێڕ (مارکسیست –لێنینست) هەرگیز نابێ سازش بکات؟.
- بێگومان نابێ.
- ئەدی ئەگەر ئەوە تاکتیك بێت لە پێناوی ستراتیژدا؟.
- هەر نابێ.
- باشە ئەوە هەر بۆ حزبەکان وایە ، یان بۆ خەڵکی شۆڕشگێڕیش.
- بۆ حزبو بۆ تاکە کەس هیچ جیاوازی نییە.
- ئەدی مادام وایە بۆچی تۆ لە زیندانی هەکاری ڕیشت هێشتەوەو (سبحان الله) ت دەکرد؟....

هەرچەندە سوورە ڕەنگی بزرکاو زمانی تەتەڵەی دەکرد ، بەڵام هێشتا دەیگوت:

- ئەوە جیاوازی هەیە!.

بەم شێوەیە سوورە تێکەوتو گیرا...

سوورەی کۆمەنیستی سوور پشتی بە دەستەواژەو گوتە فەلسەفیو تیۆرە مارکسیەکان دەبەستو سەرچاوەی بیرو باوەڕو بەهرەکەشی تەنیا ڕاگەیاندنی حزبی کۆمەنیستی ئێران – کۆمەڵە بوو.

****

- لە هەمان هەواردا ڕۆژێك هەڤاڵ بەهمەن لە ورمێ گەڕایەوەو پێی گوتم:
- دەزانی ئەمڕۆ برادەرەکەتم دی؟
- کام برادەر؟
- ئەوەی لە زێتێ باست کردو چووین هەواڵمان پرسی !.
- چۆنت ناسی؟
- لە ڕێگەی ورمێ بە ڕێکەوت لە ناو ئوتومبیلدا کەوتە تەنیشتم و هەرکە دیتم قسەکانی تۆم هاتەوە یادو دوای قسەو باس بۆم دەرکەوت خۆیەتی و قەولیشە بێتە سەردانت!.

شەریف هاتە لام، بەڵام منی نەدی تا ڕۆژێك کتومت تێی هەڵەنگوتم و چاوم پێی کەوتەوە.. ئاگاداربە بە دەردی برادەرەکەت نەچن !.... بەیەکەوە

دانیشتین‌و باسی ئەو ماوەی لێکدابڕان‌و زیندانمان کرد بە باسی (مەحمود شاهێن) یشەوە.... دیار بوو زۆر بە پەرۆشی هەواڵی مەحمود شاهێن بوو.

ئێرە زێوەیەو ئەوەش برادەرەکەمەو بەیەکەوەین‌و هەردووکیش هاودەردین......

★★★★★★★★

دوای دیتنەوەی شەریف زۆری نەخایاند ڕۆژێکی بەفرو تۆفی زستان هەڤاڵێکی ڕاگەیاندنی بەرەی کوردستانی لە راژان پێی ڕاگەیاندم کە میوانێکم هاتووە، بەڵام لەبەر ئەوەی من لەوێ نەبووم ڕۆیشتبوو ناونیشانی خۆشی جێ هێڵا بوو. ناونیشانەکەشی سەرووی گوندی ڕاژان، نزیکی چاپخانەی بەرە، بارەگای ڕێکخراوی کاوە بوو، ناوی خۆشی بە گڕناس دابوو. هەرچەندە زووتر ئەو ناوەم هەر نەبیستبوو، بەڵام بۆ سۆراخ کردنی میوانەکەم چوومە ئەوێ‌و سەیرم کرد مەحمود شاهینەو خۆی بە گڕناس ناساندووە !.

هەرکە چاوم پێی کەوت شاگەشکە بووم‌و بڕواییم نەهات !. من لە کوێ‌و مەحمود شاهین لە کوێ ! کام کورد بە دەردی کام کوردو کێمان بە ڕێگای ئەوی تردا ناچین؟.

بە دیتنەوەی ئەویش زۆر زۆر خۆشحاڵ بووم ، چونکە هەڤاڵێتی زیندان لە هەڤاڵێتی هەر جێگایەکی دی پیرۆزترەو تایبەتمەندێتی خۆشی هەیە.. نەخوازەڵا ئەو جۆرە هەڤاڵێتیەی بەو شێوە سەیرو پڕ لە ڕێکەوتەی لەگەڵ ئەو پەیدا ببوو؟..

دوای چاك‌و چۆنی گەرم‌و گوڕو هەواڵ پرسین زانیم کە شاهین دوای یازدە ساڵ زیندانی نیمچە ئازاد کراوە ، بەڵام وەکو خۆی دەیگوت‌و هەر دەگێڕایەوە بۆیە هەر زوو خۆی دەرباز کردبوو...

شاهێن لەناو قسەکانیدا زوو زوو دەیگوت:

- هێی هەڤاڵێ ئاراس من‌ژ عاسمانا تە دخاستی‌و ل عەردا کەتی دناڤا دەستێ مندا..

تەمبوورێك بە قوژبنی ژوورە لاکێشەییەکەدا هەڵپەسێردرابوو. پرسیم لێی هی کێ یە؟ ئەو گوتی:

- من ناتوانم بەبێ تەمبوور بژیم.

ئەو وەڵامەی دایەوەو یەکسەر دەستی دایە تەمبوورەکەی‌و بە بەرخودان ژیانە ئەو ناوەی خستە جۆش.

هەر ئەو شەوە بەیەکەوە گەڕاینەوە ماڵی خۆمان لە زێوەو شەویش تا درەنگ بە تەمبوورەکەی تەپ‌و تۆزی یازدە ساڵ زیندانی بوونی لە خۆ دادەکوتی‌و گۆرانی ژیانی بۆ دوا ڕۆژی گەلەکەی دەچڕی و ئێمەش شەوێکی ئاوارەیی ناهەموارمان بە خۆشی شاهێن‌ویادی زیندان‌و تەمبوورە دەنگ زوڵاڵەکەی بەسەر برد.

مەحمود شاهێن زۆر بە مەراقی دیتنەوەی شەریف بوو، بۆیە سوور بوو لەسەر ئەوەی کە دەبێ بیدۆزینەوەو ئەو داخوازیەی ئەویش جێ بەجێ کراو ئەوانیش لەو هەوارەدا یەکتریان دیتەوە..!.

★★★★★★★★

چووین و گەڕاینەوە و کاروانەکەش هەوار بە هەوار دەڕواو ناگەڕێتەوە. ڕاپەڕینی بەسەردا هات‌و لە سایەی ئازادیشدا جارێکی ترو لە ئێستگەیەکی تردا شارۆچکەی سۆران هەرسێکمانی گرتینەوە باوەش!. زەوی خڕە و ئێمەش لەناویدا دەسوڕێینەوە.

تێکچڕژانی ڕووداوەکان‌و دووبارە بوونەوەیان ، ڕێکەوتەکانی ژیانی چەند ڕێبوارێکی ڕێگای ڕزگاری نووسینەوەی ئەم داستانەیان سەپاند.. ڕێگاکان سەخت و هەوارەکان دۆزەخی بوون، بەڵام چی لەوە پیرۆزترە مرۆڤ لەپێناوی سەربەرزی و سەربەخۆیی بەڕێگای باو و باپیرانیدا بڕواو نەهێڵێ چرای مێژووی گەلەکەی بەپێخوستی داگیر کەران خامۆش بکرێتەوە؟..

ڕێگاکان سەخت بوون، بەڵام ئامانجەکان پیرۆز.. سەختی ژیانیش لەپێناوی پیرۆزی ئامانجەکاندا بیرەوەری وەبەر دێنێ و گێرانەوەشیان دەسەپێنێ..

ئاگادار بە، بە دەردی برادەرەکەت نەچن.! ئەرێ گەلۆ لەسایەی داگیرکەراندا ئێمەی کورد کێمان بەدەردو ڕێگای کێماندا نـــــــاچـــــین؟.

فـــــــەرهەنگۆکە:

قاردیان (تورکی)، گاردیان	چاودێر، زیندانەوان
ئەڤ قاس	هێندە
دناڤ	لەناو
چش نابێ	هیچ نی یە، شایەنی نىیە
لۆ	وەك هۆ لە کاتی قسەکردندا بۆ کەسی بەرامبەر (پیاو)بەکاردێ
حەیا	هەتا
هەوە ژی	ئێوەش
ل ڤر	لێرە
پشك	بەش
وە	ئێوە
پڕ	زۆر
فەدی	شەرم
جەم	لا، کن
مێهڤان	میوان
ژ تەڕا	بۆتۆ
دەرباز بویی بی	ئازاد بی، دەرباز بی
خورت	لاو
مینا	وەکو

سایم (تورکی)	ژماردن
تێشت	نانی بەیانی
خاترێ خۆە م	خواحافیزیم
فراوین	نانی نیوەڕۆ، نیوڕۆژ
D.G.M	دادگای ئاسایشی دەوڵەت
E.Tipi	شێوەی پیتیE، ناوی زیندانەکە بوو
خویا	دیار
ئیرۆ	ئەمڕۆ
بێبەخت	بێ ویژدان، خراپ
مە	ئێمە
ئاخاخوە	خاکی خۆمان
گێچ میش ئۆڵسن(تورکی)	ئازاد یان دەرباز بن
بین باشی	سەرکردەی هەزار سەرباز(فەرماندە)
قەدەپە	K.D.P -پارتی دیموکراتی کوردستان
کوشکەك	هەندۆکەك، کەمێك
باش (تورکی)	سەر، سەرۆك
سەربەن	پیرمام، سەلاحەدین

کتێبە چاپکراوەکانی نووسەر

١-هەندێ مەسەلەی پێویست لەکاری رێکخراوەییدا
٢-رێگای یاخیان
٣- لەو دیو دەرگا داخراوەکانەوە

چاپکراوەکانی سەنتەری نما

١-راپسکانێ لە دنیای سیاسەتو گەڕانەوەیەك بۆ دنیای شیعر
لێکۆڵینەوەی ئەدەبی.. ماجید نووری
٢-جەژنی مەرگ، شیعر ، کەژاڵ ئیبراهیم خدر
٣-گلگامێش: و : ئیدریس شێخ شەرەفی
٤- شوێنکاتی یەکەم، لەدووەمو ئێستای سەگوەڕ،
لێکۆڵینەوەی ئەدەبی، عەبدولوتەلیب عەبدوڵلا.
٥- دەرونزانی، و تار لێکۆڵینەوە شیکردنەوە
یوسف عوسمان حەمەد
٦-عەلمانییەتی ئەوانو نیگەرانی ئێمە
ئیسماعیل کوردە
٧- بیرمەندان لەهەزارەی سێیەم رادەمێنن
رێبین رەسوڵ ئیسماعیل
٨-عەلمانیەتو کاریگەرییەکانی
جەمال پیرە
٩- دەسەڵاتو حەقیقەت ، ئیدریس شێخ شەرەفی
١٠- لەهۆرکهایمەرەوە تا هابرماس، قوتابخانەی فرانکفۆرت
ئیسماعیل کوردە، جەمال پیرە
١١-خۆرهەڵاتو خۆرئاوا، ئاسۆ جەلال
١٢-کۆمەڵناسی / ستار باقی
١٤-هیگڵ/ رێبین رەسوڵ ئیسماعیل
١٥- لەودیو دەرگا داخراوەکان / رۆمان/ ئارێز عەبدوڵلا
١٦-پێکهاتەو راڤەی دەق/ و: مەسعود بابایی
١٧- قوڵاپی ماسی / و: دڵشاد کازم محەمەد

پێشكەشە بە:
تێكۆشەری زیندانەكانی تورك خاتوو:
لەیلا زانا

لەوديو دەرگا داخراوەكانەوە

ئەم كتێبە:

لەو جێگایە دانیشتووم كە رستەی یەكەمی ئەم كتێبەی لێوە دەست پێ دەكرێو لەو رووبارەش پەڕیومەتەوە كەنووسەری لەسەر دەگیرێو لەو (زێوە)یەش ژیاوم كە پاشان نووسەری بۆ دەگەڕێتەوەو لەنزیكەوە ئاگاداری رووداوەكانیی بووم.

بەڵام ئەو چەندان بەسەرهاتو داستانو رێكەوتانەی لەنێو ئەم كتێبەدا باس كراون هەر لەخەیاڵ دەچوون ئەگەر بەشێكم لە كەسەكان لێ نەسیباو بەسەرهاتەكەیانم لەزمانی خودی ئەوانیشەوە نەبیستبا.

ئەم كتێبە.. چەند لاپەڕەیەكی ژیانی تێكۆشەرێكە كە لەرێگای كوردایەتیو هەر لە سەرەتای لاویدا بەكاری شۆڕشگێرانەی رێكخستنی نهێنی دەستی پێكردووەو زیندانە تاریكەكانی رژێمی بەغدای بینوەو دواتر لەپێشمەرگایەتیو هەر لەو رێگایەشدا گرتووخانەكانی تورك دەبینێو چەندین وانەی كوردایەتی لێ فێر دەبێ.

ئەم كتێبە كە ژیانی نێو زیندانەكانی توركیا دەگێڕێتەوە، ئەزموونێكە كەم كەس دیویەتی، بەڵام هەموو كەس دەتوانێ بیخوێنێتەوەو لێی وردبێتەوە.

ئەبوبەكر خۆشناو

١٩٩٩/٤/٢٤